

Dryas Polonicae polare
Flor. humilis homoxanthina
Asia et Linnæus

Sigillus Potomius
 Non fuisse homo est
 Non nec in modum
 Non

[illegible]

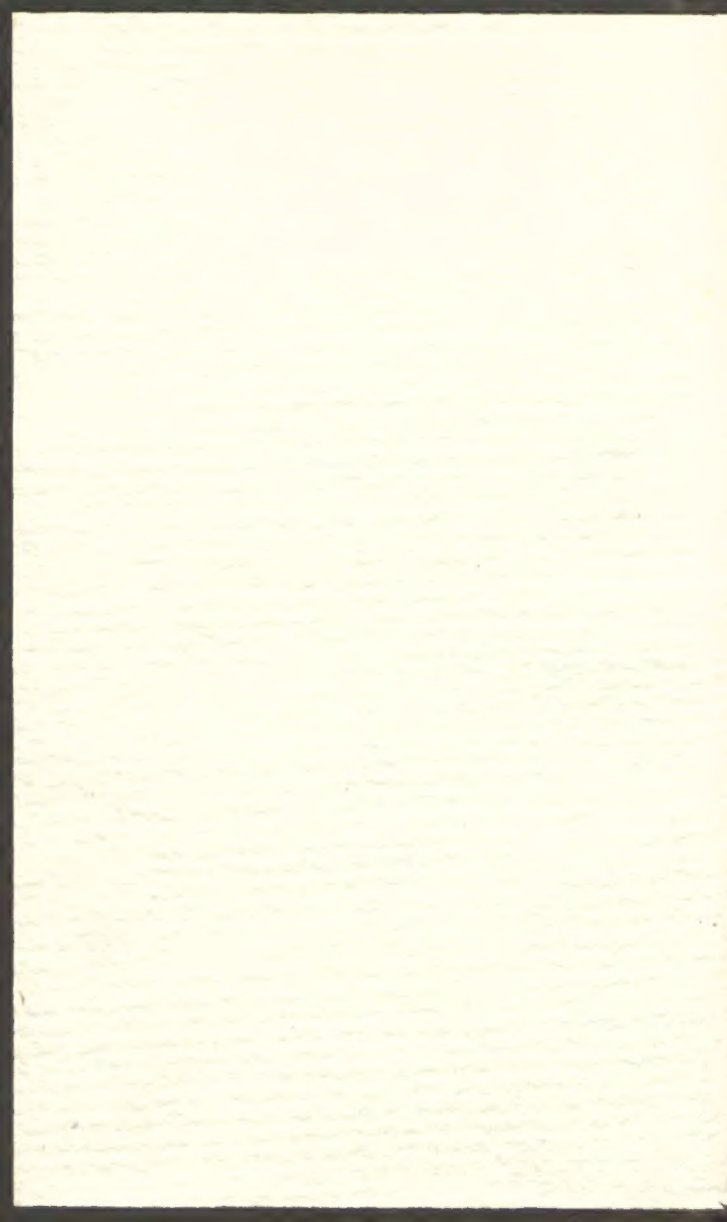
Yakovlev 1805

KLIV. E. 17.

Ref 1835.

BIBLIOTEKA
Zakł. Nar. im. Ossolińskich

XVII 5813

1729
P V B L I I
O V I D I I
N A S O N I S,
T R I S T I V M
L I B R I V
F A S T O R V M
L I B R I V I.
D E P O N T O
L I B R I I V.

Ab omni obscenitate diligenter expurgatum. iuxta nouissimarum editionum, probatissima exemplaria, adnotatione selectarum sententiarum auctiores, & correctiores.

Vsui Studiosæ Iuuentutis
C O N S E C R A T I.

Cum Gratia & Priuilegio S. R. M.

G R A C O V I Æ.

ex Officina NICOLAI ALEXANDRI Schedel,
S. R. M. Typ. Anno Dñi. 1689.

41.923

C O M P E N D I O S A P V B L I I O V I D I I N A S O N I S V I T A.

PV B: Ovidius Naso genitus est Sulmone patria. quod oppidum in Pelignis fuit. Maiores illi con-
tulerunt nobili genere, atque satis honesto, à qui-
bus equestrem dignitatem acceptam perpetuo ser-
uauit. In ipsa adolescentia sua principio, magnopere pro-
bauit, quantum praearet ingenij facilitate, ac praclaris mo-
ribus. Quocirca Roma institutus est in latinis literis, maxi-
ma diligentia parentum. Et cum in tenera aetate (Et constat)
summa voluptate & gratia teneretur componendis carminibus,
ab eo studio retractus est parentis monitionibus, itaq; sa-
ctum est, Et Pub. Ovidius studium illud atque curam absol-
uendi carmina intermitteret, animum ad causas & forum
converteret. Neque in ea re tulit vulgarem laudem aut
commendationem ingenij sui Et refert Aemilius Seneca. Ca-
terum cum nihil animo suo potius foret, quam versari in or-
tuo literarum, posthabita omni cura rerum publicarum, ad
institutum suum rediit, ac totum se dedit poëticae facultati.
Unde perpetuum sibi nomen & quietem singularem fore spe-
rabat. Tres Vxores habuisse creditur. Primam in ipsa ado-
lescentia, Et inutilem parumq; dignam repudiavit cumq;
ea more Veterum diuortium fecit. Alteram bene parentis
bus ortam beneq; moratam, sed parum stabili connubio sibi
coniunctam mature dimisit. Successit hi Perilla, quam di-
lexit maxima fide. In Urbe secundum Capitolium habitauit.
Relegatus est à Caesare Augusto in Pontum ad oppidum To-
mos: causam vero ita saui, tamq; incivili exilij, referunt
ad eos libros, qui ab eo scripti sunt de amoribus, quod essent
paulo lasciuiores; Pleraque existimant provenisse ex adalte-
rio cum Iulia Augusti filia. In exilio supra septem annos Vere-
satus est, cumque illi Vivendum foret inter incultas atque
barbaras nationes, tantum sibi promeruit gratia, atq; studij,
bene, praclareq; agendo, Et in eius obitu Geta illi ac Tomita-
ni populi, tenere lacrymas non potuerint. Obisse tradi-
tur eodem anno quo T. Livius, qui nobilissimus author habitus
est in Romana historia describenda. sepultusq; fuit iuxta op-
um Tomos, Et Eusebius testatur. Ex Petro Crinito.

P. V. B.

5819-II

PVB: OVIDII NASONIS
TRISTIVM LIBER I.
ELEGIA I.

*Alloquitur Librum, Et Romam vadat, Et quid ei facien-
dum sit, admonet.*

PARVE (nec inuideo) sine me Liber ibis in
urbem,

Hei mihi quod domino non licet ire tuo.
Vade: sed incultus, qualem decet exulis esse:
Infelix habitum temporis huius habe.

Nec te purpureo velent vaccinia succo:
Non est conueniens luctibus ille color.

Nec titulus minio, nec cedro harta notetur:
Candida nec nigra cornua fronte geras.

Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes:
Hirsutus sparsis vt videare comis.

Felices ornent hæc instrumenta libellos:

Fortunæ memorem te decet esse meæ,
Nèue liturarum pudeat: qui viderit illas,
De lachrymis factas sentiat esse meis.

Vade liber; verbisq; meis loca grata saluta,
Contingam certè quò licet illa pede.

Si quis, vt in populo nostri non immemor illo,
Si quis, qui quid agam fortè requirit, erit:

Viuerè me dices: saluum tamen esse negabis:
Id quoque quòd viuam, munus habere Dei.

Atque ita tu tacitus, quærenti plura legendus,

Ne; quod opus non est, fortè loquare, caue.

Protinus admonitus repetet mea crimina lector:

Et peragar populi publicus ore reus.

Tu caue defendas, quamuis mordebere dictis:

Causa patrociniò non bona maior erit.

Inuenies aliquem, qui me suspiret ademptum:

Carmina nec ficcis perlegat ista genis.

Et tacitus secum; ne quis malus audiat, optet,

Sit mea, lenito Cæsare pœna leuis.

Nos quoque,, quisquis erit, ne sit miser ipse, præca-

Placatos miseris qui volet esse deos: (mur;

Quæq; volet, rata sint: ablataq; principis ira,

Sedibus in patrijs det mihi posse mori.

Vt peragas mandata liber, culpabere forsan:

Ingenijq; minor laude ferere mei

Iudicis Officium est, vt res, ita tempora rerum

Quærere: quæsito tempore tutus eris.

Carmina proueniunt animo deducta sereno:

Nubila sunt subitis tempora nostra malis.

Carmina secessum scribentis, & otia querunt:

Me mare, me venti, me sera iactat hyems.

Carminibus metus omnis abest: ergo perditus ense

Hæsurum iugulo iam puto, iamq; meo.

Hæc quoque quæ facio iudex mirabitur æquus:

Scriptaq; cum venia qualiacunque leget.

Da mihi Mæoniden, & tot circumspice casus:

Ingenium tantis excidet omne malis.

Deniq; securus famæ liber ire memento:

Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.

Non ita se nobis præbet fortuna secundam,

Vt tibi sit ratio laudis habenda tuæ.

Donec eram sospes, tituli rangebar amore:

Quærendiq; mihi nominis ardor erat:

Carmina nunc si non studiumq; quod obfuit, odi,

Sit satis: ingenio sic fuga parta meo.

I tamen: & pro me, tu cui licet, adspice Romam

Di facerent, posses non meus esse liber.

Nec

Nec te, quod venias magnam peregrinus in urbem,
Ignotum populo posse venire puta.
Vt titulo careas, ipso noscere colore:
Dissimulare velis, te liquet esse meum.
Clam tamen intrato; ne te mea carmina lædant:
Non sunt, vt quondam plena fauoris erant.
Si quis erit, qui te quod sis meus, esse legendum
Non putet, è gremio reijciatq; suo:
Inspice, dñe, titulum: non sum præceptor amoris,
Quas meruit pœnas: iam dedit illud opus,
Forſitan expectes, an in alta palatia miſſum
Scandere te iubeam; Cæſareamq; domum.
Ignoscant anguſta mihi loca: diq; locorum:
Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.
Eſſe quidem memini miſſima ſedibus illis
Numina: ſed timeo, qui nocuere deos.
Terretur minimo pennæ ſtridore columba
Vnguibus, accipiter, ſaucia facta tuis.
Nec procul à ſtabulis audet diſcedere, ſi quæ
Excuffa eſt auidi dentibus agna lupi.
Vitaret cœlum Phaëton, ſi viueret: & quos,
Optarât ſtultè, tangere nollet equos.
Me quoque quæ ſenſi fateor Iouis arma timere,
Me reor infeſto, cùm tonat, igne peti.
Quicumque Argolica de claſſe Capharea fugit,
Semper ab Æuboicis vela retorquet aquis.
Et mea cimba ſemel vaſta percuſſa procella,
Illum, quo læſa eſt, horret adire locum.
Ergo caue liber, & timida circumſpice mente,
Vt ſatis à media ſit tibi plebe legi.
Dum petit infirmis nimium ſublimia pennis
Icarus, Icarias nomine fecit aquas.

Difficile est tamen hic remis vtaris & aura,
 Dicere: consilium resq; locusq; dabunt:
 Si poteris tradi vacuo: si cuncta videbis
 Mitia, si vires fregerit ira suas:
 Si quis erit qui te dubitantem, & adire timentem,
 Tradat, & ante tamen pauca loquatur: adi.
 Luce bona, dominoq; tuo felicior ipso
 Peruenias illuc, & mala nostra leues
 Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
 Solus Achilleo tollere more potest.
 Tantum ne noceas, dum vis prodesse, videto:
 Nam spes est animi nostra timore minor.
 Quæque quiescebat, ne mota resæuiat ira:
 Et poenæ tu sis, altera causa, caue.
 Cùm tamen in nostrum fueris penetrabile receptus:
 Contigerisq; tuam scrinia parua domum:
 Adspicies illic positos ex ordine fratres:
 Quos studium cunctos euigilauit idem.
 Cætera turba palam titulos ostendit apertos:
 Et sua detecta nomina fronte gerit.
 Tres procul obscura latitantes parte videbis:
 Hi quoque, quod nemo nescit, amare docent.
 Hos tu vel fugias: vel si satis oris habebis,
 Oedipodas facito, Telegonalsq; voces.
 Deq; tribus moneo si qua est tibi cura Parentis:
 Ne quenquam, quamuis ipse docebit, ames.
 Sunt quoque mutatae ter quinque volumina formæ,
 Nuper ab exequijs carmina rapta meis.
 His mando dicas, inter mutata referri,
 Fortunæ vultum corpora polle meæ.
 Namque ea dissimilis subito est effecta priori:
 Plendaque nunc, aliquo tempore læta fuit.

Plura quidem mandare tibi si quæris, habebam:

Sed vereor tardæ causæ fuisse moræ.

Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres:

Sarcina laturo magna futurus eras.

Longa via est, propera: nobis habitabitur orbis

Vltimus à terra, terra remota mea est.

ELEGIA II.

Supplicatio ad Deos, Et ab imminente naufragio eum incolumem feruens.

DI maris, & cœli (quid enim nisi vota supersunt?)
Soluere quassatæ parcite membra ratis:

Nêue præcor magnæ subscribite Cæsaris iræ.

Sæpè premente deo fert deus alter opem.

Mulciber in Troiam, pro Troia stabat Apollo:

Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.

Oderat Æneam propior Saturnia Turno:

Ille tamen Veneris numine tutus erat.

Sæpè ferox cautum petijt Neptunus Vlysssem:

Èripuit patruo sæpè Minerva suo,

Et nobis aliquod, quamuis distamus ab illis,

Quis verat irato nomen adesse deo?

Verba miser frustra non proficientia perdo:

Ipsa graues spargant ora loquentis aquæ:

Terribilisque Notus iactat mea verba precesqûe;

Ad quos mittuntur non finit ire deos.

Ergo, ijdem venti, ne causâ lædar in vna:

Velaqûe nescio, quò vota qûe nostra ferunt.

Me miserum, quanti montes voluuntur aquarum?

Iam iam tacturos sidera summa putes.

Quantæ de ducto subsidunt æquore valles,

Iam, iam tacturas Tarrara nigra putes.

Quocunq; adspicio, nihil est nisi pontus & æther,

Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.

Inter vtrumq; fremunt immani murmure venti:
 Nescit, cui domino pareat, vnda maris
 Nam modo purpureo vires capit Eurus ab ortu:
 Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:
 Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto
 Nunc Notus aduersa praelia fronte gerit,
 Rector in incerto est: nec quid fugiatûe petatur,
 Inuenit: ambiguis ars stupet ipsa malis.
 Scilicet occidimus: nec spes est villa salutis:
 Dumq; loquor, vultus obruit vnda meos.
 Opprimat hanc animam fluctus: frustra; precantis;
 Oro necaturas accipiemus aquas.
 At pia nil aliud, quam me dolet exule coniunx:
 Hoc vnum nostri scitq; gemitq; mali:
 Nescit in immenso iactari corpora ponto:
 Nescit agi ventis, nescit adesse necem.
 O bene, quod non sum mecum conscendere passus:
 Ni mihi mors misero bis patienda foret.
 At nunc ut peream; quoniam caret illa periclo;
 Dimidia certè parte superstes ero.
 Hei mihi quàm celeri micuerunt nubila flamma?
 Quantus ab æthereo personat axe fragor?
 Nec leuius laterum tabulæ feriuntur ab vndis,
 Quàm graue balistæ mœnia pulsat onus.
 Qui venit, hic fluctus, fluctus supereminet omnes,
 Posterior nono est. vndecimoq; prior.
 Non lethum timeo: genus est miserabile lethi;
 Demite naufragium, mors mihi munus erit.
 Est aliquid fatoque suo, ferroq; cadentem
 In solida moriens ponere corpus humo:
 Et mandare suis aliqui, & spectare sepulchrum,
 Et non æquoreis piscibus esse cibum.

Fungite.

Fungite me dignum tali nece: non ego solus
 Hic vehor immeritos cur mea pœna trahit:
 Proch superi, viridescq; dei, quibus æquora curæ:
 Vtraq; iam vestras sistite turba minas:
 Quamq; dedit vitam mirissima Cæsaris ira,
 Hanc finite infelix In loca iussa feram.
 Si, quoniam merui pœnam, me perdere vultis:
 Culpa mea est ipso iudice morte minor.
 Mittere me stygias si iam voluisset ad vndas
 Cæsar in hoc vestra non eguisset ope,
 Est illi nostri non inuidiosa cruoris.
 Copia: quodq; dedit, cum volet, ipse feret:
 Vos modò, quos certè nullo puto crimine læsi,
 Contenti nostris iam precor este malis.
 Nec tamen ut cuncti miserum seruare velitis:
 Quod perijt, saluum iam caput esse potest.
 Ut mare subsidat, ventisq; ferentibus vtar:
 Ut mihi parcat: non minùs exul ero.
 Non ego diuitias auidus sine fine parandi
 Latum mutandis mercibus æquor aro:
 Nec peto, quas quondam petij studiosus Athenas:
 Oppida non Asiæ, non mihi visa priùs:
 Non ut Alexandri claram delatus in urbem,
 Delicias videam, Nile iocose, tuas:
 Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)
 Sarmatis est tellus, quàm mea vota petunt.
 Obligor ut tangam sæuifera littora ponti:
 Quodq; sit à patria iam fuga tarda queror.
 Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas:
 Exilij facio per mea vota viam.
 Si me diligitis, tantos compescite fluctus:
 Pronaq; sint nostræ numina vestra rati:

Seu magis odistis, iussæ me aduertite terræ?

Supplicij pars est in regione mori

Ferte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti:

Ausonios fines cur mea vela vident?

Noluit hoc Cæsar: quid, quem fugat ille tenetis?

Adspiciat vultus Pontica terra meos.

Et iubet, & merui: nec quæ damnauerit ille

Crimina defendi, fasque piusque puto.

Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt,

A culpa facinus scitis abesse mea.

Immo ira si scitis: si me meus abstulit error?

Stultaq; mens nobis, non scelerata fuit

Quod licet è minimis domui si fauimus illi:

Sint satis Augusti publica iussa mihi:

Hoc duce si dixi felicia sæcula proq;

Cæsare thura, pijs Cæsaribusq; dedi:

Si fuit hic animus nostris: ita parcite diui,

Sin minus: alta cadens obruat vnda caput.

Fallor? an incipiunt grauidæ euanescere nubes.

Victaq; mutati frangitur vnda maris?

Non casu vos, sed sub conditione vocati,

Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

E L E G I A III.

*Vt ex Vrbe Roma discesserit. nec non Coniugis & suorum
lachrymas memorat:*

CUm subit illius tristissima noctis imago,

Quæ mihi supremum tempus in Vrbe fuit;

Cum repero noctem, quas tot mihi chara reliqui:

Labitur ex oculis tunc quoque gutta meis

Iam propè lux aderat, qua me discedere Cæsar

Finibus extremæ, iusserat Ausonia.

Nec spacium, nec mens fuerat satis apta parandi:

Torpuerant longa pectora nostra mora.

Non.

Non mihi seruorum, comites non cura legendi,
Non aptæ profugo vestis opus fuit.
Non aliter stupui, quàm qui Iouis ignibus ictus.
Vixit; & est vitæ nescius ipse suæ.
Vt tamen hanc animi nubem dolor ipse remouit,
Et tandem sensus conualuere mei:
Alloquor extremum mæstos abiturus amicos:
Qui modò de multis vnus & alter erant,
Vxor amans flentem flens acriùs ipsa tenebat,
Imbre per indignas vsq; cadente genas.
Nata procul Lybicus aberat diuersa sub oris:
Nec pote at fati certior esse mei.
Quocunque adspiceres, luctus gemitusq; sonabant:
Formaq; non taciti funeris intus erat.
Fæmina, Virq; meo pueri quoq; funere mœrent;
Inq; domo lachrymas angulus omnis habet.
Si licet exemplis in paruis grandibus vti:
Hæc facies Troiæ cùm caperetur erat.
Iamq; quiescebant voces hominumq; canumq;
Lunaq; nocturnos alta regebat equos
Hanc ego suspiciens; & adhuc Capitolia cernens,
Quæ nostro frustra iuncta fuere lari:
Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
Iamq; oculis nunquam templa videnda meis:
Diq; relinquendi, quos vrbs habet alta Quirini:
Iste salutati tempus in omne mihi:
Et quanquam serò clypeum post vulnera sumo,
Attamen hanc odijs exonerate fugam:
Cœlestiq; viro, quis me deceperit error,
Dicite: pro culpa ne scelus esse putet.
Vt quæ sentitis, pœnæ quoque sentiat author;
Placato possim non miler esse Deo.

Hac

Hac prece adoraui superos ego : pluribus vxor,
 Singultu medios impediēte sonos.
 Illa etiam ante lares passis prostrata capillis
 Contigit extinctos ore tremēte focos :
 Multaq; in aduersis effudit verba Penates,
 Pro deplorato non valitura viro,
 Iamq; moræ spatium nox præcipitata negabat :
 Versaq; ab axe suo Parrhasis Arctos erat :
 Quid facerem ? blando patriæ retinebar amore :
 Vltima, sed iussæ nox erat illa fugæ.
 Ah quoties aliquo dixi properante, quid vrget ?
 Vel quò festinas ire, vel vnde, vide,
 Ah quoties certam me sum mentitus habere
 Horam : propositæ quæ foret apta via
 Ter limen tetigi, ter sum reuocatus : & ipso
 Indulgens animo pes mihi tardus erat,
 Sæpè vale dicto, rursus sum multa locutus :
 Et quasi discedens oscula summa dedi.
 Sæpè eadem mandata dedi, meq; ipse fefelli,
 Respiciens oculis pignora cara incis, (inq̃a,
 Deniq; quid propero ? Scythia est, quo mittimur.
 Roma relinquenda est, vtraq; iusta mora est.
 Vxor in æternum vino mihi viua negatur :
 Et domus, & fidæ dulcia membra domus.
 Quosq; ego dilexi fraterno more sodales :
 O mihi Thesea pectora iuncta fide !
 Dum licet amplectar : numquam fortasse licebit.
 Amplius in lucro est, quæ datur hora mihi.
 Nec mora : sermonis verba imperfecta relinquo,
 Amplectens animo proxima quæque meo.
 Dum loquor, & flemus : cælo nitidissimus alto,
 Stella grauis nobis lucifer artus erat.

Diuidor.

Diuidor haud aliter : quàm si mea mēbra relinquā :

Et pars abrumpi corpore visa meo est.

Sic doluit Priamus tunc cū in contraria versus

Vltiores habuit proditionis equos.

Tunc verò exoritur clamor gemitusq; meorum :

Et feriunt mœstæ pectora nuda manus.

Tunc verò coniunx humeris abeuntis inhærens

Miscuit hæc lachrymis tristia dicta meis :

Non potes auelli ; simul hinc simul ibimus ambo :

Te sequar, & coniunx exulis, exul ero.

Et mihi facta via est : & me capit vltima tellus :

Accedam profugæ sarcina parua rati.

Te iubet à patria discedere Cæsaris ira :

Me pietas : pietas hæc mihi Cæsar erit :

Talia tentabat . sic & tentauerat antè :

Vixq; dedit victas vtilitate manus.

Egredior (siue illud erat sine funere ferri ;)

Squalidus immissis hirta per ora comis.

Illa dolore amens tenebris narratur obortis

Semianimis media procubuisse domo.

Utque resurrexit, fœdatis puluere turpi

Crinibus, & gelida membra leuauit humo :

Si modo, desertos modo deplorasse Penates :

Nomen & crepti sæpè vocasse Viri :

Nec gemuisse minùs, quàm si natæue meumc

Vidisset structos corpus habere rogos.

Et voluiste mori ; moriendo ponere sensus :

Respectuq; tamen non perisse mei,

Vivat & absentem, (quoniam sic fata tulerunt :)

Vivat, & auxilio subleuet vsque suo.

Flagitur Oceano custos Erymanthidos Vrsæ :

Aquoreasq; suo fidere turbat aquas :

Nos tamen Ionium non nostra findimus æquor
 Sponte: sed audaces cogimur esse metu.
 Me miserum! quantis nigrescunt æquora ventis
 Erutaquæ ex imis seruet arena fretis?
 Monte nec inferior prææ puppiq; recuræ
 Insilit & piætos verberat vnda Deos,
 Pineæ texta sonant: possi stridore rudentes,
 Ac genit & nostris ipsa carina malis.
 Nauta confessus gelidum pallore timorem.
 Iam sequitur victus, non regit arte ratem
 Utq; parum validus non proficientia rector
 Cervicis rigide fræna remittit equo:
 Sic non quo voluit, sed quo rapit impetus vnda,
 Aurigam video vela dedisse rati.
 Quod nisi mutatas emiserit Æolus auras:
 In loca iam nobis non adeunda ferar.
 Nam procul Illyricis læua de parte relictis
 Interdicta mihi cernitur Italia.
 Desinat in veritas, quæso, contendere terras:
 Et mecum magno pareat illa Deo,
 Dum loquor, & cupio pariter, timeoq; repelli:
 Increpuit quantis viribus vnda latus.
 Parcite cærulei, vos saltem numina Ponti:
 Infestumq; mihi sit satis esse Iouem.,
 Vos animam sæuæ fellam subducite morti.
 Si modo, qui perijt non perijsse potest.

E L E G I A IV.

Ad amicum, qui etiam in aduersis fidus permanferat.

O mihi post vltos nunquam numerande lodes,
 Et cui præcipuè lors mea visa sua est.
 Attonitum qui me, memini, carissime primus
 Aulus es alloquio sustinuisse tuo.

Qui mihi consilium viuendi mite dedisti:

Cum foret in misero pectore morris amor:

Scis bene cui dicam politis pro nomine signis:

Officium nec te fallit amice tuum:

Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis:

Perpetuusq; animæ debitor huius ero.

Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras

Ibit, & in tepido deseret ossa rogo:

Quàm subeant animo meritorum obliuia nostræ:

Et longa pietas excidit ista die.

Dij tibi sint faciles & opis nullius egentem

Fortunam præstent, dissimilemq; meæ.

Si tamen hæc nauis vento ferretur amico.

Ignoraretur forsitan ista fides.

Thesea Pirithous non tam sensisset amicum,

Si non infernas viuus adisset aquas.

Vt foret exemplum veri Phocæus amoris.

Fecerunt furia: tristis Oreste, tuæ.

Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes,

Hyrtacida: Nisi gloria nulla foret.

Scilicet ut solum spectatur in ignibus aurum.

Tempore sic durò est inspicienda fides.

Dum iuuat, & vultu videt fortuna sereno:

Indelibatæ cuncta sequuntur opes

At simul intenuit; fugiunt: nec noscitur vlli,

Agminibus comitum qui modò cinctus erat.

Atque hæc exemplis quondam collecta priorum,

Nunc mihi sunt proprijs cognita vera malis.

Vix duo tresue mihi de tot superestis amici,

Cætera fortunæ, non mea turba fuit.

Quò magis o pauci rebus succurrite læsis:

Et date naufragio littora tuta meo:

Néue metu falso nimium trepidate, timentes;
 Hac offendatur ne pietate Deus.
 Sæpè fidem aduersis etiam laudauit in armis:
 Inq; suis amat hanc Cæsar; in hoste probat:
 Causa mea est melior: qui non contraria fugam
 Arma: sed hanc merui simplicitate fugam
 Inuigiles igitur nostris pro casibus oro:
 Diminui si qua numinis ira potest.
 Scire meos casus si quis desiderat omnes:
 Plus, quàm quod fieri res sinit, ille petit.
 Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent,
 Paruaq; quot siccus corpora puluis habet.
 Multaq; credibili tulimus maiora? raramq;
 Quamuis acciderint, non habitura fidem:
 Pars etiam quædam mecum moriatur, oportet:
 Meq; velim possit dissimulante regi
 Si vox infragilis, pectus mihi firmius esset;
 Pluraq; cum linguis pluribus ora forent:
 Non tamen idcirco complecterer omnia verbis,
 Materia vires exsuperante meas
 Pro duce Naritio docti mala nostra poetæ
 Scribite: Naritio nam mala plura tuli
 Ille breui spatio multis errauit in annis
 Inter Dulichias Iliacasq; domos.
 Nos freta sideribus totis distantia mensos
 Sors tulit in Geticos Sarmaticosq; sinus.
 Ille habuit fidamq; manum, sociosq; fideles:
 Me profugum comites deseruere mei.
 Ille suam lætus patriam victorq; petebat:
 A patria fugio victus & exul ego,
 Nec mihi Dulichium domus est, Itacæue, Samosu
 Pœna quibus non est grandis abesse locis:

Sed quæ de septem totum circumspicit orbem
 Montibus, Imperij, Roma, Deumque locus,
 Illi corpus erat durum, patiensque laborum:
 Inualidæ vires, ingeniumque mihi.
 Ille erat assidue sævis agitatus in armis:
 Assuetus studijs molibus ipse fui
 Me Deus oppressit nullo mala nostra levante:
 Bellatrix illi diua ferebat opem.
 Cuique minor Ioue sit, tumidis qui regnat in vndis:
 Illum Neptuni, me Iouis ira premit.
 Adde, quod illius pars maxima ficta laborum.
 Ponitur in nostris fabula nulla malis.
 Denique quæsitos tetigit tamen ille Penates:
 Quæque diu petijt, contigit arua tamen.
 At mihi perpetuo patria tellure carendum est:
 Ni fuerit læsi mollior ira Dei.

ELEGIA V.

Vxori grates agit de sp̄su. erga se fide & amore.

N Ec tantum Clario Lide est dilecta Poetæ:
 Nec tantum Coe Battis amara suo est:
 Pectoribus quantum tu nostris vxor inhæres
 Digna minùs misero, non meliore viro.
 Te mea supposita est veluti trabe fulta ruina:
 Si quid adhuc ego sum, muneris omne tui est.
 Tu facis, vt spoliū non sim, nec nuder ab illis,
 Naufragij tabulas qui petière mei.
 Utq; rapax stimulante fame, cupidusq; cruoris
 Incustoditum caprat ouile lupus:
 Aut vt edax vultur corpus circumspicit, ecquod
 Sub nulla positum cernere possit humo.
 Sic mea nescio quis malè fidus rebus acerbis
 In bona venturus, si paterere, fuit.

Hunc tua per fortes virtus summouit amicos,
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergò quam misero tam vero teste probaris:
 Hic aliquod pondus si modò testis habet.
 Nec probitate tua prior est aut Hæctoris vxor,
 Aut comes extincto Laodameia viro.
 Tu si Meonium vatem sortita fuisses,
 Penelopes esset fama secunda tuæ,
 Siue tibi hoc debes, nullo pia facta magistro;
 Cumque noua mores sunt tibi luce dati:
 Fœmina seu Princeps omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum coniugis esse bonæ:
 Assimilemque sui longa assuetudine fecit:
 Grandia si paruis assimilare licet.
 Hei mihi non magnas quòd habent mea carmina
 Nostraque sunt meritis ora minora tuis: (vires,
 Si quid & in nobis viui fugit ante vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis.
 Prima locum sanctas Heroidas inter haberes:
 Prima bonis animi conspicerere tui.
 Quantumcunque tamen præconia nostra valebunt:
 Carminibus viues tempus in omne meis.

E L E G I A VI.

Ad amicos, qui eius imaginem auro insculptam habebant.

S quis habes nostris limiles in imagine vultus:
 Deme meis hederas Bacchica ferta comis.
 Ista decent lætos, felicia signa poetæ:
 Temporibus non est apta corona meis.
 Hæc tibi dissimula, sentis tamen optime dici,
 In digito qui me ferisque refersq; tuo.
 Effigiemq; meam fuluo complexus in auro
 Chara relegati, quæ potes, ora vides.

Quæ

Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsan:
Quam procul à nobis Naso sodalis abest.
Grata tua est pietas: sed carmina maior imago
Sunt mea, quæ mando qualiacunque legas.
Carmina mutatas hominum dicentia formas,
Infelix domini quod fuga rupit opus:
Hæc ego discedens sicut bona multa meorum,
Ipse mea posui mæstus in igne manu.
Utque cremasse suum fertur sub stipite natum.
Thestias, & melior matre fuisse soror,
Sic ego non meritos mecum peritura libellos
Imposui rapidis viscera nostra rogis.
Vel quòd eram Musas, ut crimina nostra, perosus:
Vel quòd adhuc crescens, & rude carmen erat.
Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant
(Pluribus exemplis scripta fuisse reor.)
Nunc precor ut viuant: & non ignaua legentem
Ocia delectent: admoneantque mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo:
Nesciat his summam si quis abesse manum.
Ablatum medijs opus est incudibus illud:
Defuit & scriptis vltima lima meis.
Et veniam pro laude peto; laudatus abundè,
Non fastiditus si tibi lector ero.
Hos quoque sex versus in prima fronte libelli,
Si præponendos esse putabis, habe.
Orba parente suo quicunque volumina tangis:
His saltem vestræ detur in vrbe locus,
Quoque magis faveas non hæc sunt edita ab illo:
Sed quasi de domini funere rapta sui.
Quicquid in his igitur vitij rude carmen habebit,
Emendaturus, si licuisset, erat,

E L E G I A VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

IN caput alta suum labentur ab æquore retrò
Flumina : conuersis solquè recurret equis,
Terra feret stellas : cœlum findetur aratro :

Vnda dabit flammæ ; & dabit ignis aquas :

Omnia naturæ præpostera legibus ibunt :

Parq; suum mundi nulla tenebit iter.

Omnia iam fient; fieri quæ posse negabam ;

Et nihil est, de quo non sit habenda fides.

Hæc ego vaticinor ; quia sum deceptus ab illo ,

Laturum misero quem mihi rebar opem.

Tantane te fallax capere obliuio nostri ?

Afflictumquè fuit tantus adire timor ?

Vt neque respiceres, nec solarè iacentem

Dure ? neque exequias prosequerere meas ?

Illud amicitiae sanctum & venerabile nomen

Re tibi pro vili, sub pedibusque iacet :

Quid fuit ingenti prostratum mole sodalem

Visere ? & alloquiij parte levare tul ?

Inquè meos si non lachrymas dimittere casus ?

Pauca tamen ficto verba dolore loqui ?

Idquè quod ignoti faciunt, valedicere saltem ?

Et vocem populi, publicaue ora sequi ?

Denique lugubres vultus, nunquamq; videndos

Cernere, supremo dum licuitque die ?

Dicendumque semel toto non amplius ævo

Accipere, & parili reddere voce, vale ?

At fecère alij nullo mihi fœdere iuncti :

Et lachrymas animi signa dedère sui.

Quid, nisi conuictu, causisque valentibus essem,

Temporis & longi iunctus amore tibi ?

Quid

Quid, nisi tot lusus; & tot mea seria nosse?
 Tot nossem lusus, seriaque ipse tua?
 Quid, si duntaxat Romæ mihi cognitus esses?
 Adscitus toties in genus omne ioci?
 Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos?
 Cunctane letheis mersa feruntur aquis?
 Non ego te genitum placida reor vrbe Quirini:
 Vrbe, meo quæ iam non adenda pede est:
 Sed scopulis ponti quos hæc habet ora, sinistri:
 Inque ferris Scythiæ, Sarmaticisque iugis.
 Et tua sunt silicis circum præcordia venæ:
 Et rigidum ferri semina pectus habet.
 Quæque tibi quondam tenero ducenda palato:
 Plena dedit nutrix vbera, tigris erat.
 Aut mala nostra minus quam non aliena putasses:
 Duritiæque mihi non agerere reus.
 Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoque damnis,
 Ut careant numeris tempora prima suis:
 Effice peccati ne sim memor huius, & illo
 Officium laudem, quo queror, ore tuum.

ELEGIA. VIII.

Ad amicum, quod vulgus fortunam sequitur.

Detur inoffensæ vitæ tibi tangere metam:
 Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
 Atque utinam possent pro te mea vota valere;
 Quæ pro me duos non tetigere Deos.
 Donec eris felix, multos numerabû amicos:
 Tempora si fuerint nubila, solus eris.
 Adspicis ut veniant ad candida recta columbæ?
 Accipiat nullas sordida turris aves?
 Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
 Nullus ad amissas ibit amicus opes.

Vtque comes radios per solis euntibus, umbra est:
 Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit.
 Mobile sic sequitur fortunæ lumina vulgus:
 Quæ simul inducta nube reguntur, abicit.
 Hæc precor ut semper possint tibi falsa videri.
 Sunt tamen euentu vera fatenda meo.
 Dum stetimus, turbæ quantum satis esset, habebat
 Nota quidem, sed non ambitiosa domus.
 At simul impulsæ est, omnes timuere ruinam.
 Cautaque communi terga dedere fugæ.
 Sæua neque admiror metuunt si fulmina quorum
 Ignibus afflari proxima quæque solent.
 Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
 Quamlibet inuiso Cæsar in hoste probat.
 Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)
 Cum quis in aduersis, si quid amauit, amat.
 De comite Argolico postquam cognouit Orestem,
 Narratur Pyladem ipse probasse Thoas.
 Quæ fuit Actoridæ cum magno semper Achille,
 Laudari solita est Hectoris ore fides.
 Quod pius ad Manes Theseus comes iret amico;
 Tartareum dicunt indoluisse Deum.
 Euryali, Nisi que fide tibi Turne relata
 Credibile est lachrymis immauuisse genas,
 Est etiam in miserâ pietas; & in hoste probatur:
 Hei mihi, quàm paucos hæc mea dicta mouent?
 Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum:
 Debeat ut lachrymis nullus adesse modus.
 At mea sint proprio quamuis mœlissima casu
 Pectora; pro sensu facta serena tuo
 Hoc tibi venturum iam tum charissime vidi:
 Ferret adhuc istam cum minus aura ratem.

Siue aliquot morum, seu vitæ labe carentis
 Est pretium; nemo pluris emendus erat.
 Siue per ingenuas aliquis caput extulit artes:
 Quælibet eloquio fit bona causa tuo,
 His ego commotus dixi tibi protinus ipsi.
 Scena manet dotes grandis, amice, tuas.
 Hoc mihi non ouium fibræ tonitrusue sinistri,
 Linguaue seruata pennaue dixit auis:
 Augurium ratio est, & coniectura futuri:
 Hæc diuinaui, notitiamquæ tuli
 Et quoniam vera est: tota tibi mente, mihi quæ
 Gratulor ingenium non latuisse tuum.
 At nostrum tenebris utinam latuisset in imis:
 Expedijt studijs lumen abesse meis.
 Utque tibi profunt artes facunde seueræ,
 Dissimiles illis sic nocuere mihi.
 Vita tamen tibi nota mea est: scis artibus illis
 Authoris mores abstinuisse sui
 Scis vetus hoc iuueni lusum mihi carmen, & istos,
 Ut non laudandos, sit tamen esse iocos.
 Ergo ut defendi nullo mea posse colore.
 Sic excusari crimina posse puto.
 Quà potes, excusa: nec amici deferre causam,
 Quo pede cœpisti, sic bene semper eas.

ELEGIA IX.

Navim laudat, quam in Corinthiæo sinu habuit.

E St mihi, sitquæ præcor flauæ tutela Mineræ
 Navis: & à picta casside nomen habet.
 Siue opus est velis, minimam benè currit ad auram
 Siue opus est remo, remige carpit iter,
 Nec comites volueri contenta est vincere cursu:
 Occupat egressas qualibet arte rates,

Et patitur fluctus : fertque afflictientia longè
 Æquora, nec sæuis victa madescit aquis.
 Illa Corinthiacis primùm mihi cognitâ terris,
 Fida manet trepidæ duxque comesque fugæ,
 Perque tot euentus, & iniquis concita ventis
 Æquora Palladio nomine tuta fuit.
 Nunc quoque : tuta precor vasti secet ossia Ponti :
 Quasque petit, Getici litoris intret aquas.
 Quæ si nul Æoliæ mare me deduxit in Helles :
 Et longum tenui limite fecit iter ;
 Fleximus in læuum cursus ; & ab Hectoris vrbe
 Venimus ad portus, Imbria terra tuos.
 Inde leui vento Zerinthia littora nacta.
 Threiciam terigit fessa carina Samon.
 Saltus ab hac terra brevis est Tentyra petenti :
 Hac dominum tenus est illa secuta suum.
 Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos :
 Hellespontiacas illa reliquit aquas :
 Dardaniamque petit authoris nomen habentem :
 Et te rusticola Lamprace tuta Deo
 Quaque per angustas malè vectæ virginis vndas,
 Selton Abydena separat vrbe fretum.
 Hincque Propontiacis hærentem Cyzicon oris,
 Cyzicon Æmonix nobile gentis opus.
 Quaque tenent ponti Byzantia littora fauces :
 Hic locus est gemini ianua vasta maris.
 Hæc precor euincat propulsaque fortibus Astris :
 Transeat instabiles strenua Cyaneas :
 Thynniachosque sinus, & ab his per Apollinis urbē :
 Vecta, sub Anchiali mœnia findat iter :
 Inde Mesembriacos portus ; & Opeson & arces,
 Præterea dictas nomine Bacche tuo :

Et quos Alchatoes memorant à mœnibus ortos
Sedibus his profugos, constituisse lares.

A quibus adueniat Miletida sospes ad urbem :
Offensi quò me contulit ira Dei.

Hæc si contigerint, meritæ cadet agna Mineræ :
Non facit ad nostras hostia maior opes

Vos quoque Tyndaridæ : quos hæc colit insula fra-
Mitte, precor duplici numen adesse rati (tres,

Altera namque parat Symplegadas ire per altas :
Scindere Bistonias altera puppis aquas.

Vos facite ut ventos, loca cum diuersa petamus,
Illa suos habeat : nec minus ista suos.

ELEGIA X.

Ad lectorem, quòd in itinere hunc primum librũ confecerit.

Littera quæcunque est toto tibi lecta libello,
Est mihi sollicitæ tempore facta viæ.

Aut hanc me, gelido tremere cum mense Decēbri,
Scribentem medijs Adria vidit aquis :

Aut postquam bimarem cursu superauim⁹ Isthmon ;
Alteraque est nostræ sumpta carina fugæ :

Quòd facerem versus inter fera murmura Ponti :
Cycladas Ægeas obstupuisse puto.

Ipsc ego nunc miror tantis animique marisque
Fluctibus, ingenium non cecidisse meum.

Seu stupor huic studio, siue est insania nomen ;
Omnis ab hac cura mens releuata mea est :

Sæpe ego nimboris dubius iactabar ab Hædis :
Sæpe minax Steropis, sydere Pontus erat :

Fuscabatq; diem custos Erimanthidos Vrsæ :
Aut Hyadas sæuis haud serat Auster aquis :

Sæpe maris pars intus erat, tamen ipse trementi
Carmina lucebam qualiacunque manu.

Nunc quoque contenti strident Aquilone rudentes ;

Inq; modum tumuli concaua surgit aqua :

Ipse gubernator tollens ad sydera palmas,

Exposcit votis, immemor artis, opem.

Quocunq; aspexi, nihil est nisi mortis imago,

Quam dubia timeo mente timentiq; praeor,

Contingam portum, portu terrebor ab ipso :

Plus habet infesta terra timoris aqua.

Nam simul insidijs hominum, pelagiq; laboro :

Et faciunt geminos ensis, & vnda metus.

Ille meo vereor ne speret sanguine praedam :

Hæc tumulum nostræ mortis habere velit.

Barbara pars læua est auidæ substructa rapinæ :

Quam cruor & cedes bellaque semper habent.

Cumq; sit hybernis agitata fluctibus æquor :

Pectora sunt ipso turbidiora mari.

Quo magis his debes ignoscere candide lector,

Si spe sint, ut sunt, inferiora tua.

Non hæc in nostris, ut quondam, scribimus hortis :

Nec confluere meum lectule corpus habes,

Iactor in indomito brumali luce profundo :

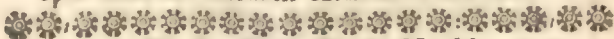
Ipsaq; cæruleis charta feritur a quis.

Improba pugnat hyems : indignaturq; quod ausim

Scribere, se rigidas incutiente minas.

Vincat hyems hominem : sed eodem tēpore quæso

Ipse modum statuem carminis : illa sui,

T R I S T I V M

LIBER II.

E L E G I A I.

Ad Augustum Cæsarem.

QUID mihi vobiscum est infelix cura libelli,
Ingenio perij qui miser ipse meo? Cur

Cur modo damnatas repeto mea crimina Musas:
 An semel est pœnam commeruisse parum?
 Carmina fecerunt, ut me cognoscere vellent
 Omne non fausto fœmina, virq̃ue meo.
 Carmina fecerunt, ut me, moresq̃ue notaret,
 Iam pridem inuisa Cæsar ab arte meos,
 Deme mihi studium: vitæ quoque crimina demes:
 Acceptum refero versibus esse nocens.
 Hoc pretium vitæ, vigilatorumq̃ue laborum
 Cepimus: ingenio est pœna reperta meo,
 Si saperem, doctas odissem iure sorores,
 Numina cultori pernitiola suo.
 At nunc (tanta meo comes est insania morbo,) *)*
 Saxa meum refero rursus ad icta pedem.
 Scilicet ut victus repetit gladiator arenam:
 Et redit in tumidas naufraga puppis aquas.
 Forsitan ut quondam Teuthrantia regna tenenti:
 Sic mihi res eadem vulnus, opemq̃ue feret.
 Musaque quæ mouit, motam quoq̃ue leniet iram,
Exorant magnos carmina sæpe Deos.
 Ipse quoque Ausonias Cæsar matresq̃ue nurusq̃;
 Carmina turrigeræ dicere iussit Opi.
 Iusserat & Phœbo dici, quo tempore ludos
 Fecit: quos ætas aspicit vna semel.
 His precor exemplis tua nunc mitissime Cæsar,
 Fiat ab ingenio mollior ira meo.
 Illa quidem iusta est, nec me meruisse negabo;
 Non ad eò nostro fugit ab ore pudor.
 Sed, nisi peccassem, tu quid concedere posses?
 Materiam veniæ sors tibi nostra dedit.
 Si quoties peccant homines, sua fulmina mittat
 Iupiter: exiguo tempore inermis erit,

Nunc

Nunc vbi deronuit, strepituque exterruit orbem:

Purum discussis aëra reddit aquis.

Iure igitur genitorque Deum, rectorque vocatur:

Iure capax mundus nil loue maius habet.

Tu quoque cum patriæ rector dicare paterq̃,

Vttere more Dei nomen habentis idem,

Idq̃ facis, nec te quisquam moderatiùs vnquam

Imperij potuit trena tenere sui.

Tu veniam parti superatz saepe dedisti?

Non concessurus quam tibi victor erat.

Diuitijs etiam multos, & honoribus auctos.

Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.

Quæque dies bellum, belli tibi intulit iram:

Parque simul templis utraq̃ue dona tulit.

Vtque tuus gaudet, miles, quod vicerit hostem:

Sic, cur te victum gaudeat hostis habet.

Causa mea est meior: qui nec contraria dicor

Arma, nec hostiles esse securus opes.

Per mare, per terras, per tertia numina iuro;

Per te præsentem conspicuumque Deum:

Hunc animum taulisse tibi vir maxime, meque

Qua tota potui, mente fuisse tuum.

Optavi peteres, cœlestia sidera tardè:

Parque fui turbæ parua precantis idem.

Et pia thura dedi pro te: cumque omnibus vnus

Ipse quoque adiui publica vota meis.

Quid referam libros illos quoque crimina nostra.

Mille locis plenos nominis esse tui?

Inspecte maius opus, quod adhuc sine fine reliqui.

In non credendos corpora versa modos:

Inuenies vestri præconia nominis illic:

Inuenies animi pignora multa mei.

Non

Non tua carminibus maior sit gloria, nec quo
Vt maior fiat, crescere possit, habet.
Fama tui superest tamen hunc, sua facta referri,
Et se materiam carminis esse iuvat:
Cumque Gigantæ memorantur prælia belli,
Credibile est latum laudibus esse suis,
Te celebrant alij quanto decet ore, tuasque
Ingenio laudes vberiore canant
Sed tamen, vt fuso taurorum sanguine centum,
Sic capitur minimo thuris honore Deus.
Ah ferus & nobis nimium crudelior hostis,
Delicias legit qui tibi cunque meas.
Carmina ne nostris sic te venerantia libris,
Iudicio possint candidiore legi
Esse, sed irato quis te mihi posset amicus?
Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
Cum cœpit quassata domus subsidere partes;
In proclinas omne recumbit onus,
Cunctaque fortuna rimam faciente dehiscunt:
Ipsa suo quædam pondere tracta ruunt
Ergo hominum quæsitum odiû mihi carmine: quæque
Dehuit, est vultus turba secuta tuos:
At memini: vitamque meam, moresque probabas,
Illo, quem de teras prætereuntis equo.
Quod si non prodest, & honesti gloria nulla
Redditur: at nullum crimen adeptus eram.
Nec malè commissa est nobis fortuna reorum,
Vsq; decem decies inspicienda viris,
Res quoque priuatas statui sine crimine iudex:
Deque mea facta est pars quoque victa fide.
Me miserum! potui, si non extrema nocerent:
Iudicio tutus non semel esse tuo.

Vltima

Ultima me perdunt: imoq; sub æquore mergit,
 Incolumem toties vna procella ratem,
 Nec mihi par nocuit de gurgite parua: sed omnes
 Pressere hoc fluctus Oceanusque caput.
 Scilicet in superis etiam fortuna luenda est:
 Nec veniam læso numine casus habet.
 Illa nostra die, qua me malus abstulit error;
 Parua quidem periit, sed sine labe domus,
 Sic quoque parua tamen, patrio dicatur ut ævo
 Clara, nec vllius nobilitate minor.
 Et neque diuitijs, nec paupertate notanda est:
 Vnde sit in neutrum conspiciendus eques.
 Sit quoque nostra domus vel censu parua vel ortu:
 Ingenio certè non latet illa meo.
 Quo videar quamuis nimium iuueniliter vsus:
 Grande tamen toto nomen ab orbe fero.
 Turbaque doctorum Nasonem nouit: & audet
 Non fastiditis annumerare viris
 Corruit hæc igitur Musis accepta sub vno,
 Sed non exiguo crimine lapsa domus.
 Atq; ea sic lapsa est, ut surgere, si modò læsi
 Ematuruerit Cæsaris ira, queat.
 Cuius in euentu pœne clementia tanta est.
 Ut fuerit nostro lenior ira metu
 Vita data est, citraq; necem tua constitit ira,
 O princeps parce viribus vse tuis.
 Insuper accedunt te non adimente, paternæ,
 Tanquam vita parum muneris esset, opes.
 Nec mea decreto damnaſsi tacta Senatus:
 Nec mea selecto iudice iussa fuga est.
 Tristibus inuectus verbis (ita principe dignum est)
 Vitus es offensas, ut decet, ipse tuas

Adde

Adde quod edictum, quamvis immite, minaxq;
Attamen in pœnæ nomine lene fuit
Sæpè relegatus, non exul dicor in illos;
Varcaq; fortunæ sunt tibi verba meæ.
Nulla quidem sanè grauior; mentique potenti
Pœna est, quàm tanto displicuisse viro.
Sed solet interdum fieri placabile numen:
Nube solet pulsa candidus ire dies.
Vidi ego pampineis oneratam vitibus vlmum,
Quæ fuerat sæuo fulmine tacta Iouis.
Ipse licet sperare vetes, sperabimus, atque
Hoc vnum fieri te prohibente potest.
Spes mihi magna subit, cùm te mirissime Princeps:
Spes mihi, respicio cùm mea facta, cadit
Ac veluti ventis agitantibus æquora; non est
Æqualis rabies, continuusq; furor.
Sed modò subsidunt, intermissiq;, filescunt;
Vimq; putes illos deposuisse suam.
Sic abeunt redeuntq; mei variantq; timores,
Et spem placandi dantq; negantq; tui.
Per superos igitur, qui dant tibi longa, dabuntq;
Tempora, Romanum si modò nomen amant:
Per patriam, quæ te tuta & secura parente est,
Cuius & in populo pars ego nuper eram:
Sic tibi, quem semper factis animoque mereris,
Reddatur gratæ debitus vrbs honor.
Liuiæ sic tecum sociales impleat annos:
Quæ, nisi te, nullo coniuge digna fuit:
Quæ si non esset, celebs te vita deceret:
Nullaq; cui posses esse maritus, erat:
Sospite sic te sit natus quoque sospes: & olim
Imperium regat hoc cum seniore senex:

Effici-

Efficiantq; tui fidus iuuenile nepotes,
 Per tua, perq; tui facta parentis eant.
 Sic assueta tuis semper victoria castris,
 Nunc quoq; se præstet: notaq; signa petat:
 Ausoniumq; ducem solitis circumuolet alis:
 Ponat & in nitida laurea ferta coma:
 Per quem bella geris, cuius nunc corpore pugnas,
 Auspicium cui das grande, Deosque tuos:
 Dimidioq; tui præsens, & respicis urbem:
 Dimidio procul es, sæuaq; bella geris.
 Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste:
 Inq; coronatis fulgeat altus equis.
 Parce precor: fulmenq; tuum fera tela reconde:
 Heu nimium misero cognita tela mihi!
 Parce Pater patriæ, nec nominis immemor huius
 Olim placandi spem mihi redde tui.
 Non precor ut redeam: quamuis maiora petitis
 Credibile est magnos sæpè dedisse Deos.
 Mitius exilium si das propiusque roganti:
 Pars erit è pæna magna leuata mea:
 Ultima perpetior medios eiectus in hostes:
 Nec quisquam patria longius exul abest.
 Solus ad ingressus missus septemplicis Istri.
 Parrhasiæ gelido virginis axe premor
 Iazyges, & Colchi, Metereaq; turba Getæq;
 Danubij medijs vix prohibentur aquis.
 Cumq; alij tibi sint causa grauiore fugati;
 Vltior nulli, quàm mihi, terra data est.
 Longius hac nihil est; nisi tantùm frigus & hostis:
 Et maris astricto quæ cogit vnda gelu.
 Hactenus Euxini pars est Romana sinistri:
 Proxima Basternæ Sauromatæq; tenent.

Hæc est Aufonio sub iure nouissima: vixq;
Hæsit in imperij margine terra tui
Vnde precor supplex, vt nos in tuta releges;
Ne sit cum patria pax quæq; adempta mihi:
Ne timeam gentes, quas non benè sum mouet Ister:
Neuè tuus possim ciuis ab holte capi.
Fas prohibet Latio quenquam de sanguine natum;
Cæsaribus saluis barbara vincla pati:
Perdiderint cum me duo crimina; carmen, & error:
Alterius facti culpa silenda mihi.
Nam non sum tanti, renouē vt tua vulnera Cæsar,
Quem nimio plus est indoluisse semel.
Altera pars superest: qua turpi crimine lectus
Arguor obsecrni doctor adulterij.
Fas ergo est aliqua cœlestia pectora falli:
Et sunt notitia multa minora tua
Vtq; Deos: cælumque simul sublime tuenti,
Non yacet exiguis rebus adesse Ioui:
A te pendentem sic dum circumspicis orbem,
Effugiunt curas inferiora tuas.
Scilicet imperij princeps statione relicta,
Imparibus legeres carmina facta modis.
Non ea te moles Romani nominis viget,
Inq; tuis humeris tam leue fertur onus,
Lusibus vt possis aduertere numen ineptis,
Excussa; oculis otia nostra tuis.
Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda?
Rætica nunc præbent, Thraciaq; arma, metû:
Nunc petit Armenius pacem: nunc porrigit arcus
Parthus eques, timida captaq; signa manu.
Nunc te prole tua iuuenem Germania lentit:
Bellaq; pro magno Cæsare, Cæsar agit.

G

Deniq;

Deniq; ut in tanto; quantum non extitit vnquam
 Corpore, pars nulla est, quæ labet, imperij:
 Vrbs quoque te & legum lassat tutela tuarum,
 Et morum, similes quos cupis esse tuis
 Nec tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas:
 Bellaq; cum multis irrequieta geris.
 Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum,
 Vnquam te nostros euoluisse iocos.
 At si (quod mallem) vacuus fortassè fuisses,
 Nullum legisses crimen in arte mea.
 Illa quidem fateor frontis, non esse severæ
 Scripta nec à tanto Principe digna legi.
 Prosequar inferius (modo si licet ordine ferri,)
 Posse nocere animis carminis omne genus.
 Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit?
Nil prodest, quod non ladere possit idem.
 Ignè quid utilius. si quis tamen vrere recta
 Cæperit, audaces instruit igne manus.
 Eripit interdum, modò dat medicina salutem,
 Quaq; iuuet monstrat, quaq; sit herba nocens:
 Et latro, & cautus præcingitur ense viator:
 Ille sed insidias, hic sibi portat opem,
 Discitur innocuas ut agat facundia causas:
 Protegit hac fontes, immeritosq; premit.
 Sic igitur carmen. recta si mente legatur,
 Constatbit nulli posse nocere meum.
 Et tandem vitium quicumq; hinc concipit, errat:
 Et nimium scriptis arrogat ille meis.
 Ut tamen hoc fatear: ludi quoque semina præbent
 Nequitiz: tolli tota theatra iube.
 Peccandi causam quàm multis læpè dederunt:
 Maria cum durum sternit arena solum?

At quare in nostra nimia & lasciuiâ Musa?
 Curûe meus cuiquam suadet amare liber?
 Nil nisi peccatum, manifestaq; culpa fatenda est,
 Pœnitet ingenij, iudicijque mei.
 Cur non Argolicis potiùs quæ conceidit armis,
 Vexata est iterum carmine Troia meo?
 Cur tacui Thebas, & mutua vulnera fratrum?
 Et septem portas sub duce quamque suo?
 Non mihi materiam bellatrix Roma negabat:
 Et plus est patriæ facta referre labor.
 Deniq; cùm meritis impleueris omnia Cæsar:
 Pars mihi de multis vna canenda fuit.
 Utq; trahunt oculos radiantia lumina solis;
 Traxissent animum, sic tuâ facta, meum.
 Arguor immeritò tenuis mihi campus aratur.
 Illud erat magnæ, fertilitatis opus.
 Non ideo debet pelago se credere; si qua
 Audet in exiguo ludere cymba lacu.
 Forſan & hoc dubitem, numeris leuioribus aptus
 Sim satis; in paruos sufficiamque modos,
 At si me iubeas domitos Iouis igne Gigantes
 Dicere, conantem debilitabit opus.
 Diuitis ingenij est immania Cæsaris acta
 Condere; materia ne superetur opus.
 Et tamen ausus eram: sed detrectare videbar;
 Quodq; nefas, damno viribus esse tuis.
 Ad leue rursus opus iuuenilia carmina, veni:
 Et falso moui pectus amore meum,
 Non equidem vellem, sed me mea fata trahebant:
 Inq; meas pœnas ingeniosus eram,
 Hei mihi cur didici? cur me docuere parentes:
 Litteraq; est oculos vlla morata meos?

Crede mihi, distant mores à carmine nostro:
Vita verecunda est, Musa iocosa mea est.
Magnaq; pars mendax operum est, & ficta, meorum.
Plus tibi permisit compositore suo.
Nec liber indicium est animi: sed honesta voluntas
Plurima mulcendis auribus apta refert.
Accius esset atrox. conulua Terentius esset:
Essent pugnaces qui fera bella canunt.
Deniq; composui teneros non solus amores:
Composito pœnas solus amore dedi.
Non timui fateor, ne qua tot ière carina,
Naufraga seruatis omnibus vna foret:
Sunt alijs scriptæ, quibus alea luditur artes:
Hæc est ad veltros non leue crimen auos.
Quid valeant tali; quo possis plurima iactu
Figere; damnosos effugiasq; canes.
Thessera quos habeat numeros, distante vocato;
Mittere quo deceat, quo dare missa modo.
Discolor vt recto grassetur limite miles.
Cum medius gemino calculus hoste perit.
Vt mage velle sequi sciat; & reuocare priorem,
Nec tuto fugiens incomitatus eat
Parua sedet ternis instructa tabella lapillis:
In qua vicisse est continuasse suos.
Quiq; alijs lusus (neq; enim nunc persequar omnes?)
Perdere rem charam tempora nostra solent,
Ecce canit formas alius; iactusq; pilarum:
Hic artem nandi præcipit, ille trochi:
Composita est alijs fuscandi cura coloris:
Hic epulis leges, hospitioq; dedit.
Alter humum, de qua fingantur pocula, monstrat:
Quæq; docet, liquido testa sit apta mero.

Talia luduntur fumoso mense Decembri,
Quæ iam non ulli composuisse nocet.
His ego deceptus, non tristia carmina feci:
Sed tristis nostros pœna secuta iocos,
Deniq; non video tot de scribentibus vnum,
Quem sua perdiderit Musa; repertus ero.
Bella sonant alij telis instructa cruentis:
Parsquæ tui generis, pars tua facta canit?
Inuida me spatio natura coercuit arcto:
Ingenio vires exiguasquæ dedit;
Et tamen ille tuæ felix Æneidos author,
Contulit in Tyrios arma, virumquæ toros:
Nos quoquæ iam pridem scripto peccauimus isto:
Supplicium patitur non noua culpa nouum
Carminaquæ edideram. cùm te delicta notantem
Præterij toties irrequietus eques:
Ergo quæ iuueni mihi non nocitura putauī.
Scripta parum prudens, nunc nequere seni,
Sera redundauit veteris vindicta libelli,
Distat & à meriti tempore pœna sui.
Ne tamen omne meum credas opus esse remissum:
Sæpè dedi nostræ grandia vela rati,
Sex ego Fastorum scripsi, totidemquæ libellos:
Cumquæ suo finem mense volumen habet.
Idquæ tuo nuper scriptum sub nomine Cæsar,
Et sibi sacratum fors mea rupit opus.
Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis.
Quæquæ grauis debet verba cothurnus habet.
Dictaquæ sunt nobis, quamuis manus vltima cæpto
Defuit, in facies corpora versa nouas.
Atque vtinam reuoces animum paulisper ab ira,
Et vacuo iubeas hinc tibi pauca legi,

Pauca quibus prima surgens ab origine mundi,
 In tua deduxi tempora Cæsar opus.
 Aspiceres quantum dederis mihi pectoris ipse;
 Quoq; fauore animi teque tuoque canam.
 Non ego mordaci distinxì carmine quenquam:
 Nec meus ullius crimina versus habet.
 Candidus à salibus sustulis felle refugi,
 Nulla venenato litera, mista, ioco est,
 Inter tot populi, tot scripti millia nostri
 Quem mea Calliope læserit, vnus ero.
 Non igitur nostris vllum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluisse malis.
 Nec mihi credibile est, quenquam insultare iacenti:
 Gratia candori si qua relata mea est.
 His precor, atque alijs possint tua numina flecti.
 O Pater, ô Patriæ cura salusq; tuæ.
 Non vt in Ausoniam redeam: nisi forsitan olim,
 Cùm longo postea tempore victus eris:
 Tutius exilium, pauloq; quietius oro:
 Vt pat. delicto sit mea pœna suo.

T R I S T I V M

L I B E R III.

E L E G I A I.

Liber Læstem alloquitur, & hospitium querit.

Missus in hanc venio, timide liber, exulis urbem?
 Da placidam fesso lector amice manum.
 Neue reformida ne sim tibi forte pudori:
 Nullus in hac charta versus amare docet.
 Nec domini fortuna mei est, vt debeat illam
 Infelix vllis dissimulare iocis.
 Id quoq; quod viridi quondam malè lusit in æuo:
 Heu nimium serò damnat & odit opus. Aspi-

Aspice quid portem. nihil hic nisi triste videbis,
 Carmine temporibus conueniente suis.
 Clauda quod alterno subsidant carmina versu;
 Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quòd neq; sum cedro flavus. nec pumice levis:
 Erabui domino cultior esse meo.
 Littera suffusas, quòd habet maculosa lituras:
 La sit opus lacrymis ipse poëta suum.
 Si qua videbuntur calu non dicta Latine;
 In qua scribebat, barbara terra fuit,
 Dicite lectores, si non graue, qua sit eundum,
 Qualque petam sedes hospes in vrbe liber,
 Hæc vbi sum furtim, lingua titubante, locutus,
 Qui mihi monstraret, vix fuit vnus, iter,
 Dij tibi dent, nostro quòd non tribuare poëta,
 Molliter in patria viuere posse tua.
 Duc age, namq; sequar: quamuis terraq; mariq;
 Longinquo referam lassus ab orbe pedem
 Paruit, & ducens hæc sunt fora Caesaris, inquit;
 Hæc est à sacris quæ via nomen habet.
 Hic locus est vestæ; qui Palada seruat, & ignem:
 Hæc fuit antiqui regia parua Numæ.
 Inde petens dextram, Porta est, (ait) ista Palati,
 Hic sator: hoc primùm condita Roma loco est.
 Singula dum miror: video fulgentibus armis
 Conspicuos postes, rectaq; digna Deo.
 En domus, hæc dixi, louis est: quod vt esse putarem,
 Augurium menti querna corona dabat.
 Cuius vt accepi dominum, non fallimur, inquam;
 Et magni verum est, hanc louis esse domum,
 Cur tamen apposita velatur ianua lauro?
 Cingit & angustas arbor opæa fores?

An quia perpetuos meruit domus ista triumphos?
An quia Leucadio semper amata Deo est,
Ipsanè quod festa est? an quod facit omnia festa,
 Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?
Vtq; viret semper laurus, nec fronde caduca
 Carpitur; æternum sic habet illa decus.
Causa superpositæ scripto, testata coronæ
 Seruatos ciues, indicat huius ope,
Adijce seruatis vnum, pater optimè ciuem:
 Qui procul extremo pulsus in orbe latet.
In quo pœnarum, quas se meruisse fatetur,
 Non facinus causam, sed suus error habet:
Me miserum, vereorq; locum, vereorq; potentem,
 Et quatitur trepido littera nostra metu.
Aspicis exangui chartam pallere colore?
 Aspicias alternos intremuisse pedes?
Quandocunque precor nostro placare parenti,
 Iisdem sub dominis aspiciare domus.
Inde tenore pari gradibus sublimia celsis,
 Ducor ad intonsi candida templa Dei
Signa peregrinis vbi sunt alterna columnis
 Belides, & stricto stat ferus esse pater:
Quæq; viri docto veteres facere nouiq;
 Pectore lecturis inspicienda patent:
Quærebam fratres: exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens,
Quærentem frustra custos è sedibus illis
 Præpositus, sancto iussit abire loco.
Altera templa peto vicino iuncta theatro;
 Hæc quoq; erant pedibus non adeunda meis.
Nec me quæ doctis patuerunt prima libellis
 Atria, libertas, tangere passa sua est,

In genus authoris miseri fortuna redundat,
 Et patimur nati quam tulit ipse fugam.
 Forsitan & nobis olim minùs asper: & illi
 Euietus longo tempore Cæsar erit.
 Dij precor: atq; adeò (neq; enim mihi turba rogant)
 Cæsar ades voto maxime diue meo (da est)
 Interea quoniam statim mihi publica clausa est.
 Priuato liceat delituisse loco.
 Vos quoque si fas est, confusa pudore repulsa,
 Sumite plebeia carmina nostra manus.

ELEGIA II.

Queritur se in exilium missum.

ERgo erat in fatis Scythiam quoque visere no-
 Quæq; Lycaonio terra sub axe iacet? (stris:
 Nec vos Pierides, nec stirps Laconia vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem?
 Nec mihi quod lusi vero sine crimine, prodest;
 Quodque magis Musa est visa iocosa mea.
 Plurima sed pelago terraque pericula passum,
 Vltus ab assiduo frigore pontus habet.
 Quique fugax rerum, securaque in ocia natus
 Mollis, & impatiens antè laboris eram;
 Vltima nunc patior: nec me mare portubus orbum
 Perdere, diuersæ nec potuere viæ.
 Suffecitque malis animus; nam corpus ab illo
 Accepit vires, vixque ferenda tulit.
 Dum tamen & ventis dubius iactabar & vndis:
 Fallebat curas, ægraque corda labor,
 Vt via finita est, & opus requieuit eundi;
 Et poenæ tellus est mihi facta meæ;
 Nil nisi flere libet: nec nostro parciolor imber
 Lumine, quàm verna de niue manat aqua,

Roma domusquē subit. d. sideriumquē locorum,
 Quicquid & amissa restat in vrbe mei.
 Hei mihi quòd toties nostri pulsata sepulchri
 Ianua sed nullo tempore aperta fuit :
 Cur ego tot gladios fugi! totiesque minata
 Obruit infelix nulla prociua caput?
 Dij quos experior nimium constanter iniquos,
 Participes iræ, quam Deus vnus habet :
 Estimulate precor cessantia fata; meique
 Interitus clausas esse vetate fores

E L E G I A III.

Ad Vxorem, quod ager fuerit.

HÆc, mea si coniunx miraris, epistola quare
 Alterius digitis scripta sit: æger eram
 Æger in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusquē meæ pœnæ salutis eram.
 Quam mihi nunc animum dura in regione iacenti.
 Inter Sauromatas esse, Getaquē putas?
 Nec cœlum patior: nec aquis assueuimus istis:
 Terraq; nescio quo non placeat ipsa modo.
 Non domus apta satis: non hic cibus utilis agro:
 Nullus Apollinea qui leuet arte malum est,
 Non qui soletur, non qui labentia tardè
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis iaceo populisq; locisq;
 Et subit aff. Et nunc mihi quidquid abest.
 Omnia cum subeant, vincis tamen omnia coniunx:
 Et plus in nostro pectore cara tenes.
 Te loquor absentem, te vox mea nominat vnā,
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 Quo etiam sic me dicunt aliena locutum:
 Ut foret amentis nomen in ore tuum.

Si iam deficiam, suppressaq; lingua palato
Vix instillato restituenda mero :
Nunciet huic aliquis dominam venisse : resurgam,
Spesq; tui nobis causa vigoris erit.
Dumq; ego sum vitæ dubius : tu forsitan istio
Iucundum nostri nescia tempus agis.
Nos agis affirmo : liquet hoc charissima nobis,
Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
Si tamen implevit mea fors quos debuit annos,
Et mihi viuendi tam citò finis adest :
Quantum erat ô magni perituro parcere diui :
Vt saltem patria contumularer humo !
Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset :
Vel præcessisset mors properata fugam.
Integer hanc potui nuper benè reddere vitam :
Exul ut occiderem, nunc mihi vita data est.
Tam procul ignotis igitur moriemur in oris ;
Et fient ipso tristitia fata loco ?
Nec mea consueto languescent corpora lecto
Depositum nec me qui fleat, vllus erit ?
Nec dominæ lachrymis in nostra cadentibus ora,
Accedent animæ tempora parua meæ ?
Nec mandata dabo ? nec cum clamore supremo,
Labentes oculos laudet amica manus ?
Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulchri
Indeploratum barbara terra teget ?
Ecquid vbi audieris, tota turbabêre mente ?
Et series pavida pectora fida manu ?
Ecquid in has frustra tendens tua brachia partes
Clamabis, miseri nomen inane viri ?
Parce tamen lacerare genas : nec scinde capillos :
Non tibi nunc primùm lux mea raptus ero.

Cum

Cùm patriam amisi, tunc me perijsse putato :
Et prior, & grauior mors fuit illa mihi :
Nunc si fortè potes, sed non potes, optima coniūx
Finitis gaude tot mihi morte, malis
Quod potes; extenua forti mala corde ferendo :
Ad mala iam pridem non rude pectus habes.
Atquē vtinam pereant animæ cum corpore nostro :
Effugiatquē auidos pars mea nulla rogos.
Nam si morte carens vacuas, volat altus in auras
Spiritus : & Samij sunt rata dicta senis :
Inter Sarmaticas Romana vagabitur vmbra :
Perquē feros Manes hospita semper erit.
Ossa tamen facito parua referantur in vna :
Sic ego non etiam mortuus exul ero.
Non vetat hoc quisquā : fratrē Thebana peremptū
Supposuit tumulo rege vetante soror,
Atquē ea cum folijs, & amomi puluere misce.
Itquē suburbano condita pone solo.
Quosquē legat versus oculo properante viator.
Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
Hic ego qui iaceo tenerorum lusor amorum,
Ingenio perij Nalo Poëta meo,
At tibi qui transis, ne sit graue, quisquis amasti,
Dicere : Nalonis molliter ossa cubent
Hoc satis in tumulo est : etenim maiora libelli,
Et diuturna magis sunt monumenta mei :
Quos ego confido, quamuis nocuere, daturus
Nomen, & authori tempora longa suo.
Tu tamen extincto feralia munera semper,
Dequē tuis lachrymis humida ferta dato,
Quamuis in cinerem corpus mutauerit ignis :
Sentiet officium mæsta fauilla pium.

Scribere

Scribere plura liber sed vox mihi fessa loquendo,
 Dictandi vires siccaque lingua negat.

Accipe supremo dictum mihi forsitan ore:
 Quod, tibi qui mittit, non habet ille vale.

ELEGIA IV.

Ad amicum, ut magnorum virorum consuetudinem fugiat.

O Mihi chare quidem semper, sed tempore duro
 Cognite, res postquam procubuere mea:

Vsibus edocto, si quidquam credis amico,

Vive tibi, & longè nomina magna fuge;

Vive tibi, quantumquè potès prælustria vita,

Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

Nam quanquam soli possunt prodesse potentes:

Non profunt potius plurimùm obesse solent.

Effugit hybernas demissa antenna procellas:

Lataq; plus paruis vela timoris habent.

Adspicis ut summa cortex levis innatat vnda:

Cum graue nexa simul retia mergat onus?

His ego, si monitis monitus priùs ipse fuisset:

In qua debbam, forsitan vrbe forem.

Dum tecum vixi; dum me levis aura ferebat:

Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas:

Qui cadit in plano vix hoc tamen euenit ipsum;

Sic cadit; ut tacta surgere possit humo.

At miser Elpenor tecto delapsus ab alto

Occurrit regi, flebilis umbra suo.

Quid fuit, ut tutas agitaret Dedalus alas?

Icarus immensas nomine signet aquas:

Nempè quòd hic altè, demissus ille volabat:

Nam pennas ambo non habuere suas.

Crede mihi, bene qui latuit, benè vixit: & intra,

Fortunam debet, quisque manere suam.

Non

Non foret Eumenides orbis, si filius eius
 Stultus Achilleos non adamasset equos,
 Nec natum in flamma vidisset, in arbore natus:
 Capisset genitor si Phaëthonta Meops:
 Tu quoque *formida nimium sublimia semper*
 Propositiq; precor contrahe vela tui.
 Nam pede inoffenso spatium procurere vitæ
 Dignus es: & fato candidiore frui.
 Quæ pro te voueam miti pietate mereris,
 Hæsuræq; mihi tempus in omne fide.
 Vidi ego te tali vultu mea fata gementem,
 Qualem credibile est ore fuisse meo.
 Nostra tuas vidi lachrymas super ora cadentes,
 Tempore quas vno fidaq; verba dabas
 Nunc quoq; summo cum studio defendis amicum,
 Et mala vix vlla parte leuanda leuas.
Viue sine inuidia mollesq; inglorius annos,
Exige amicitias & tibi iunge pares.
 Nasoniq; tui, quod adhuc non exulat vnum.
 Nomen ama: Scythicus cætera pontus habet.
 Proxima syderibus tellus Erymanthidos Vrsæ
 Me tenet, adstricto terra perusta gelu
 Bosphorus & Thanais superant, Scythiæq; paludes:
 Vixq; satis noti nomina pauca loci.
 Vltèrius nihil est, nisi non habitabile frigus.
 Heu quàm vicina est vltima terra mihi!
 Hæc tunc patria est, longè est carissima coniux:
 Quicquid & hæc nobis post duo dulce fuit.
 Sed tamen hæc absunt, vt quæ contingere non est
 Corpore, sint animo cuncta videnda meo.
 Antè oculos errat domus, vrbs, & forma locorum:
 Acceduntq; suis singula facta locis.

Coniugis ante oculos, sicut præsentis imago est.
 Illa meos casus ingrauat: illa leuat (stat amorē)
 Aggrauat hæc, quòd abest: leuat hæc, quòd præ-
 Impositumq; sibi firma tuetur onus.
 Vos quoque pectoribus nostris hæretis amici:
 Dicere quos cupio nomine quemque suo.
 Sed timor officium cautus compescit: & ipsos
 In nostro poni carmine nolle puto.
 Antè volebaris, gratique erat instar amoris,
 Verlibus in nostris nomina vestra legi.
 Quod quoniã est anceps: intra mea pectora quenq;
 Alloquar & nulli causa timoris ero.
 Nec meus indicio latitantes versus amicos
 Protrahet: occultè si quis amauit, amet.
 Scite tamen, quamuis longa regione remotus
 Absim: vos animo semper adesse meo.
 Et qua quisque potest oro, mala nostra leuate:
 Fidam proiecto neuè negate manum,
 Prospera sic maneat vobis fortuna: nec vnquam
 Contacti simili sorte rogetis idem.

ELEGIA V.

Ad Charum.

V Sus amicitia tecum mihi parvus, ut illam
 Non ægrè possis dissimulare, fuit:
 Ni me complexus vinculis propioribus esses;
 Naue mea vento forsan eunte suo.
 Ut cecidi, cunctique meam fugere ruinam.
 Versaque amicitia terga dederé meæ:
 Ausus es igne Iouis percussum tangere corpus
 Et deploratæ limen adire domus:
 Idque recens præstas, nec longo cognitus usu,
 Quod veterum misero vix duo tresue mihi,

Vidi

Vidi ego confusos vultus, visosque notavi:
 Osquè madens fletu, pallidiusque meo;
 Et lachrymas cernens in singula verba cadentes,
 Ore meo lachrymas, auribus illa bibi:
 Brachiaquè excepi pressò pendentia collo:
 Et singultatis oscula mista sonis.
 Sum quoque Chære tuis defensus viribus absens:
 Scis Charum veri nominis esse loco,
 Multaquè præterea manifesti signa fauoris,
 Pectoribus teneo non abitura meis.
 Dij tibi posse tuos tribuant defendere semper:
 Quos in materia prosperiore iuues.
 Si tamen interea quid in his ego perditus oris,
 Quod te credibile est quærere, quæris agam?
 Spe trahor exigua: quam tu mihi demere noli:
 Tristitia leniri numina posse Dei.
 Seu temerè expecto, siue hoc contingere fas est:
 Tu mihi quod cupio, fas precor esse proba.
 Quæquè tibi est linguæ sacundia, confer in illud.
 Ut doceas votum posse valere meum.
Quo quisque est maior, magis est placabilis ira:
Et faciles notus mens generosi caput.
Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni:
Pugna suum finem, cum iacet hostium, habet.
 At lupus, & turpes instant momentibus vrsi:
 Et quæcunque minor nobilitate fera est.
 Maius apud Troiam forti quid habemus Achille?
 Lardani lachrymas non tulit ille senis.
 Quæ ducis Emathij fuerit clementia, Pharos,
 Præclarique docent funeris exequiæ.
 Nequè hominum referam flexas ad mitius iras:
 Iunonis gener est, qui prius hostis erat.

Denique

Denique non possum nullam sperare salutem :
 Cum non sit pœnæ causa cruenta meæ.
 Non mihi quærenti pessundare cuncta petitem,
 Cæsareum caput est : quod caput orbis erat.
 Non aliquid dixi, violentaque lingua locuta est,
 Lapsauè sunt nimio verba profana mero.
 Inscia quòd crimen viderunt lumina, plector :
 Peccatumque oculos est habuisse meos.
 Non equidem totam possum defendere culpam.
 Sed partem nostri criminis error habet.
 Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse
 Mutari pœnam conditione loci.
 Hoc utinam nitidi solis prænuncius ortus.
 Afferat admissio lucifer albus equo.

ELEGIA. VI.

Ad Amicum, quo familiarissimè usus est.

FOEdus amicitia, non vis charissimè nostræ :
 Nec si fortè velis, dissimulare potes.
 Donec enim licuit, nec te mihi charior alteri
 Nec tibi me tota iunctior vrbe fuit.
 Isquè erat usquè adeò populo testatus, ut esset
 Penè magis quàm tu, quamquàm : ego notus amor.
 Quiquè est in charis animi, tibi candor amicis ;
 Cognitus est illi, quem colis ipse, viro,
 Nil ita exalabas, ut non ego conscius essem :
 Pectoribusquè dabas multa regenda meis.
 Cuiquè ego narrabam secreti quidquid habebam,
 Excepto, quod me perdidit, vnus eras
 Id quoque si scisses ; saluo fruerè sodali :
 Consilioquè forem solpes amice tuo.
 Sed mea me in pœnam nimirum fata trahebant
 Omne bonæ claudunt vtilitatis iter.

Siue malum potui tamen hoc vitare cauendos
 Seu ratio fatum vincere, nulla valet:
 Tu tamen ô nobis vñ iunctissime longo,
 Pars desiderij maxima panè mei:
 Sis memor: & si quas fecit tibi gratia vires,
 Illas pro nobis experiare, rogo
 Numinis vt læsi fiat mansuetior ira:
 Mutatoquè minor sit mea pœna loco
 Idquè ita: si nullum scelus est in pectore nostro:
 Principiumquè mei criminis error habet
 Nec breue nec tutum est, quo sint mea dicere casu
 Lumina funesti conscia facta mali:
 Mensquè reformidat, veluti sua, vulnera, tempus
 Illud & admonitu fit novus ipse dolor:
 Et quæcunq; adeo possint afferre pudorem,
 Illa regi cæca condita nocte decet.
 Nil igitur referam, nisi me peccasse: sed illo
 Præmia peccato nulla petita mihi:
 Stultitiâq; meum crimen debere vocari:
 Nomina si factis reddere vera velis.
 Quæ si non ita sunt; alium quo longius absum,
 Quære (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

E L E G I A VII.

Mandat Epistola: Et per illam adeat.

VAde salutatum subito perarata Perillam,
 Littera sermonis fida ministra mei.
 Aut illam inuenies dulci cum matre sedentem:
 Aut inter libros, Pieridesquè suas.
 Quicquid aget, cum te scierit venisse relinquet:
 Nec mora, quid venias, quidûe requireret agam.
 Viuere me dices: sed sic, vt viuere nolim:
 Nec mala tam longa nostra leuata mora,

Et tamen ad Musas, quamuis nocuere reuerti :
Aptaquæ in alternos cogere verba pedes,
Tu quoque dic studijs communibus ecquid inhæret,
Doctaque non patrio carmina more canis ?
Nam tibi cum facie mores natura pudicos.
Et raras dotes, ingeniumque dedit.
Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad vndas :
Ne malè fecundæ vena periret aquæ :
Primus id aspexi teneris in virginis annis,
Vrque Pater natæ duxque comesque fui.
Tunc quoque si forsitan nostrum deleuit amorem
Tempus, eram nimio iunctus amore tibi.
Ergo si remanent ignes tibi pectoris ijdem :
Sola tuum vates Lesbia vincit opus
Sed vereor, ne nunc mea te fortuna retardet,
Postque meos casus sit tibi pectus iners.
Dum licuit, tua sæpe mihi, tibi nostra legebam :
Sæpe tui iudex sæpe magister eram.
Aut ego præbebam factis modo versibus aures :
Aut vbi cessaras, caussa ruboris eram.
Forsthan exemplo, quia me læsere libelli,
Tu quoque sis pœnæ facta ruina meæ.
Pone Perilla metum : tantummodò fœmina nulla,
Nèue vir à scriptis discat amare tuis.
Ergo desidiæ, remoue doctissima causas,
Inquæ bonas artes : & tua sacra redi.
Ista decens facies longis vitiabitur annis :
Rugaquæ in antiqua fronte senilis erit :
Iniicietquæ manus formæ damnosa senectus :
Quæ itrepitum passu non faciente venit.
Cumquæ aliquis dicet, fuit hæc formosa, dolebis,
Et speculum mendax esse querere tuum.

Sunt & opes modicæ cùm sis dignissima magnis:
Finge sed immēsis centibus esse pares.

Nempe dat & quodcunque libet fortuna, rapitque:
Irus & est subito, qui modo Cræsus erat.

Singula quid referam, nil non mortale tenemus,
Pectorū exceptū, ingenijque bonū.

En ego cùm patria caream, vobisquē domoquē;
Raptaquē sint, adimi quæ potuere, mihi
Ingenio tamen ipse meo comitorque fruorque.
Cæsar in hoc potuit iūris habere nihil.

Qui licet hanc læuo vitam mihi finiat ense,
Me tamen extincto fama superstes erit.

Dumquē suis victrix septem de montibus orbem,
Prospiciet domitum Martia Roma; legar.

Tu quoque quam studiij maneat felicior vīsus:
Effuge venturos, qua potes, vīque rogos.

E L E G I A VIII.

Patriam, & suos videre desiderat.

Nunc ego Triptolemi cupere cōscendere currus,
Misit in ignotam qui rude semen humum,
Nunc ego Medæ vellem frenare dracones;

Quos habuit fugiens arce Corinthe tua.

Nunc ego iactandas optarem sumere pennas:
Siue tuas Perseū Dædale siue tuas:

Vt tenera nostris cedente volatibus aura.

Aspicerem Patriæ dulce repente solum:

Desertæquē domus vultus, memoretquē sodales,
Charaquē præcipuē, coniugis ora meæ.

Stulte quid hæc frustra votis puerilibus optas,
Quæ non vlla tibi fertquē feretq; dies?

Si semel optandum est; Augusti numen adora:
Et quem sensisti, ritē precare Deum

Ille tibi pennasque potest, currusque volucres
 Tradere: det redditum: protinus aies eris.
 Si precer hæc (neque enim possum maiora precari)
 Ne mea sint timeo vota modesta parùm.
 Forsitan hoc olim, cum iam satiauerit iram:
 Tunc quoque sollicita mente rogandus erit.
 Quod minus interea est: instar mihi muneris ampli,
 Ex his me iubeat quolibet ire locis:
 Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec aura.
 Hei mihi, perpetuus corpora languor habet.
 Ceu vitiant artus ægræ contagia mentis:
 Siue mei causa est in regione mali,
 Ut tetigi Pontum, vexant insomnia, vixq;
 Ossa tegit macies: nec iuuat ora cibus.
 Quiq; per autumnum percussus frigore primo
 Est color in folijs, quæ noua læsit hyems;
 Is mea membra tenet: nec viribus alleuor vllis:
 Et nunquam queruli causa doloris abest:
 Nec melius valeo quàm corpore, mente, sed ægra est
 Vtraq; pars æque binaq; damna fero.
 Hæret & ante oculos veluti spectabile corpus,
 Adstans fortunæ forma videnda meæ.
 Cumq; locos, moresq; hominum. cultusq; sonosq;
 Cernimus; & quid sim, quid fuerimq; iubit;
 Tantus amor necis est, querar vt de Cælaris ira,
 Quod non offensas vindicet ense suas.
 At quoniam semel est odio ciuilitèr vsus:
 Mutato leuior sit fuga nostra loco.

ELEGIA IX.

Vnde Tomes dictum.

Hic quoq; sunt Vrbes Graiæ (quis credere posset)
 Inter inhumanæ nomina barbariæ?

Huc quoq; Mileto missi venere coloni:
 Inq; Getis Graias constituere domos?
 Sed vetus huic nomen, positaq; antiquius vrbe,
 Constat ab Absyrti eade fuisse loco.
 Nam rate, quæ cura pugnacis facta Mineræ,
 Per non tentatas prima cucurrit aquas.
 Impia desertum fugiens Medea parentem,
 Dicitur his remos applicuisse vadis
 Quem procul ut vidit tumulo speculatur ab alto:
 Holpes, (ait) nosco Colchide vela, dari.
 Dum trepidant Minyæ, dum soluitur aggere funis,
 Dum sequitur celeres anchora tracta manus:
 Conscia percussit meritorum pectora Colchis,
 Ausa atq; ausura multa nefanda manu:
 Et quanquam superest ingens audacia menti,
 Pallor in attonitæ virginis ore fuit.
 Ergo ubi prospexit venientia vela; tenemur:
 Et Pater est aliqua fraude morandus, ait.
 Dum quid agat quærit; dū versat in omnia vultus,
 Ad fratrem casu lumina flexa tulit.
 Cuius ut oblata est præsentia: vicinus inquit:
 Hic mihi morte sua causa salutis erit,
 Protinus ignari nec quidquam tale timentis,
 Innocuum rigido perforat esse latus:
 Atq; ita diuellit, diuulsaq; membra per agros
 Dissipat, in multis inuenienda locis.
 Neu Pater ignoret, scopulo proponit in alto
 Pallentesq; manus, sanguineumq; caput:
 Ut genitor luctuq; nouo tardetur & artus.
 Dum legit extinctos, triste retardet iter.
 Inde Tomos dictus locus hic: quia fertur in illo
 Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA XII

Quibus cum gentibus uiuat.

Si quis adhuc istuc meminit Nasonis adepti;
 Et superest sine me nomen in vrbe meum:
 Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor,
 Me sciat in media viuere barbaria.
 Sauromatæ cingunt, fera gens; Bessiq; Getæq;
 Quàm non ingenio nomina digna meo?
 Dum tamen aura tepet: medio defendimur Istro,
 Ille suis liquidus bella repellit aquis.
 At cum tristis hyems sq; absentia protulit ora,
 Terraq; marmoreo est candida facta gelu:
 Dum patet, & Boreas, & nix iactata sub Arcto;
 Tum patet has gentes axe tremente premi.
 Nix iacet, & iactam nec sol, pluuiæ uē resoluunt:
 Indurat Boreas, perpetuamq; facit
 Ergo, ubi delituit non tum prior altera venit:
 Et solet in multis bina iacere locis,
 Tantaq; commoti vis est Aquilonis, ut altæ
 Æquet humo turres; tectaque rapta ferat.
 Pellibus, & furis arcent mala frigora braccis,
 Oraque de toto corpore sola patent.
 Sæpè sonant moti glacie pēdēte capilli:
 Et nitet inducto candida barba gelu:
 Nudaque consistunt formam seruantia tecta,
 Vina nec haulta meri, sed data frustra bibunt.
 Quid loquar? ut cuncti concresecunt frigore riu:
 Dequē lacu fragiles, effodiantur aquæ?
 Ipse papyrifero qui non angustior amne,
 Miscetur vasto multa per ora freto:
 Caruleos ventis latices durantibus Ister
 Congelat: & tectis in mare serpit aquis.

Quaquè rates gerant, pedibus nunc itur : & vndas
Frigore concretas vngula pulsat equi :

Perque novos potens subter labentibus vndis,
Ducunt Sarmatici barbara plaustra boues :

Vixque equidem credar : sed cum sint præmia falsi
Nulla : ratam debet testis habere fidem.

Vidimus ingentem glacie consistere Pontum :
Lubricaquè immotas testa premebat aquas.

Nec vidisse sat est : durum calcauimus æquor :
Vndaquè non vdo sub pede summa fuit.

Si tibi tale fretum quondam Leandre fuisset :
Non foret angustæ mors tua crimen aquæ :

Tum neque se pandi possunt delphines in auras
Tollere : conantes dura coercet hyems.

Et quanquam Boreas iactatis insonet alis :
Fluctus in oblesso gurgite nullus erit.

Inclusæque gelu stabunt vt marmore puppes :
Nec poterit rigidas scindere remus aquas.

Vidimus in glacie pisces hædere ligatos :
Sed pars ex illis tum quoque viua fuit.

Sive igitur nimirum Boreæ vis læua marinas,
Sive redundatas flumine cogit aquas,

Protinus æquato liccis Aquilonibus istro,
Inuehitur celeri barbarus hostis equo.

Hostis equo pollens, longèquè volante sagitta,
Vicinam latè depopulatur humum.

Diffugiunt alij : nullisquè tuentibus agros,
Incultoditæ diripiuntur opes.

Ruris opes parua, pecus, & stridentia plaustra :
Et quas diuitias incolæ pauper habet.

Pars agitur vinctis post tergum capta lacertis,
Respiciens frustra rura, latremque suum.

Pars

Pars cadit humatis misere confixa sagittis :
 Nam volucris ferro tinctile virus inest.
 Quæ nequeunt secum ferre, aut abducere perdunt :
 Et cremat infantes hostica flamma calas.
 Tum quoque, cum pax est trepidant formidine belli:
 Nec quisquam pressa vomere sulcat humum.
 Aut videt, aut metuit locus hic, quæ non videt ho-
 Cessat iners rigido terra relicto situ. (Item,
 Non hic pampinea dulcis latet vva sub umbra :
 Nec cumulant altos feruida musta lacus.
 Poma negat regio : nec haberet Acontius in quo
 Scriberet hic dominæ verba legenda suæ.
 Adspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos,
 Heu! loca felici non adeunda viro!
 Ergo tam latè pateat cum maximus orbis ;
 Hæc est in pœnas terra reperta meas.

ELEGIA XI.

Innebitur in maledictum.

Si quis es, insultes qui calibus improbe nostris,
 Meq; reum dempto sine cruentus agas :
 Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino :
 Et dicam silices pectus habere tuum.
 Quis gradus ulterius, quo se tua porrigat ira,
 Restat? quidûe meis cernis abesse manus?
 Barbara me tellus, & inhospita litora Ponti,
 Cumq; suo Borea Mœnalis vrsa videt,
 Nulla mihi cum gente fera commercia linguæ:
 Omnia solliciti sunt loca plena metus ;
 Utq; fugax avidis ceruus deprensus ab uris ;
 Cinctaque montanis ut pauet agna lupis.
 Sic ego belligeris à gentibus undique leptus,
 Terreor, hoste meum, penè premente latus.

Vtquæ sit exiguum pœnz, quod coniuge chara,
 Quod patria careo, pignoribusque meis:
 Vt mala nulla feram, nisi nudam Cæsaris iram;
 Nuda parum nobis Cæsaris ira mali est?
 Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retractet,
 Soluat & in mores ora diserta meos.
 In causa facili cuius licet esse deserto:
 Et minimè vires frangere quassa valent,
 Subruere est arces, & stantia mœnia virtus:
 Quamlibet ignavi præcipitata premunt.
 Non sum qui fueram: quid inanem proteris umbræ?
 Quid cinerem saxi bastaquæ nostra petis?
 Hector erat tunc cum bello certabat: & idem
 Tractus ab Æmonio non erat Hector equo.
 Me quoque, quem noras olim, non esse memento:
 Ex illo superant hæc simulachra viro.
 Quid simulachra ferox dictis incessis amaris?
 Parce precor manes, sollicitare meos.
 Omnia vera puta mea crimina: nil sit in illis
 Quod magis errorem quam scelus esse putes.
 Pendimus en profugi (satia tua pectora) pœnas
 Exilioquæ graues, exiliquæ loco:
 Carnifici fortuna potest mea flenda videri:
 Te tamen est vno iudice mersa parum..
 Sæuior es tristi Busiride, seuior illo,
 Qui fallum lento torruit igne bouem:
 Quiquæ bouem Siculo fertur donasse tyranno,
 Et dictis artes conciliaffe suas.
 Munere in hoc usus rex est, sed imagine maior
 Nec sola est operis forma probanda mei.
 Adipicis à dextra latus hoc ad, pertile tauri:
 Hac tibi, quem perdes, coniiciendus erit.

Protinus inclusum lentis carbonibus vre;
 Mugiet: & veri vox erit illa bouis
 Pro quibus inuentis, vt munus munere penſes,
 Da precor ingenio premia digna meo.
 Dixerat: at Phalaris, pœnæ mirande repertor:
 Ipſe tuum præſens imbue, dixit, opus.
 Nec mora: monſtratis crudeliter ignibus vſtus
 Exhibuit geminos ore gemente ſonos.
 Quid mihi cum ſiculis? inter Scythicos quæ Getaſq;?
 Ad te, (quîſquis is es,) noſtra querela venit.
 Vtq; ſitim noſtro poſſis explere cruore:
 Quantaque viſ auido gaudia corde feras.
 Tot mala ſum fugiens tellure, tot æquore paſſus:
 Te quoque vt auditis poſſe dolere putem.
 Crede mihi, ſi ſit nobis collatus Vlyſſes,
 Neptuni minor eſt, quàm Iouis ira fuit,
 Ergo quicumque es, reſcindere crimina noli:
 Deque graui duras vulnere tolle manus:
 Vtque meæ famam tenuent obliuia culpæ:
 Facta cicatricem ducere noſtra ſine.
 Humanæque memor ſortis, quæ tollit eoſdem;
 Et premit: incertas ipſe verere vices,
 Et quoniam, fieri, quod nunquam poſſe putauî,
 Eſt tibi de rebus maxima cura meis:
 Non eſt quod timeas: fortuna miſerrima noſtra eſt;
 Omne trahit ſecum Cæſaris ira malum.
 Quod magis vt liqueat; neue hoc ego fingere cre-
 Ipſe velim pœnas experiare meas. (dar:

ELEGIA XII.

Rogât miſſiorem exiliij locum.

F Rigora iam Zephiri minuunt; annoque peracto
 Tardior, antiqua viſa Meotis hyems.

Impoſi-

Impositamque sibi qui non bene vertulit Hellem,
 Tempora nocturnis æqua diurna facit
 Iam violas puerique legunt, hilaresque puellæ,
 Ruraque quæ nullo nata serente ferunt:
 Prataque pubescunt variorum flore colorum:
 Indocilique loquax gutture vernat avis:
 Utque malæ crimen matris deponat hirundo,
 Sub trabibus cunas paruaq; recta facit:
 Herbaque quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,
 Exerit è tepida molle cacumen humo:
 Quoq; loco est vitis, de palmite gemma mouetur;
 Nam porcul à Getico littore vitis abest.
 Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus,
 Nam procul à Geticis finibus arbor abest.
 Ocia nunc istic: iunctisque ex ordine ludis
 Cedunt verbo si garrula beila fori.
 Lusus equis nunc est: leuibus nunc luditur armis:
 Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe trochus:
 Nunc, vbi perfusa est oleo labente iuuentus:
 Defessos artus tingere gaudet aqua.
 Scena viget, studiisque fauor distantibus ardet:
 Cumque tribus resonant terna theatra foris.
 O quater & quoties non est numerare beatum,
 Non interdicta cui licet vrbe frui!
 At mihi lentitur nix verno sole soluta:
 Quæque lacu duro non fodiantur aquæ,
 Nec mare concrescit glacie: nec, vt ante, per Istrū
 Stridula Sauromates plaustra bubulcus ait.
 Si tamen incipiunt aliquæ huc adnare carinæ;
 Hospitaque in ponti littore puppis erit.
 sedulus occurram naturæ: dictaque salute,
 Quid veniat quæram, quisquè quibusue locis,
Ille

Ille quidem mirum, nisi de regione propinqua.

Non nisi vicinas tutus araret aquas.

Rarus ab Italia tantum mare nauita transit:

Littora ratus in hæc portubus orba venit;

Sive tamen Græca scierit, siue ille Latina,

Voce loqui certè gratior vltus erit. (dis,

Fas quoq; ab ore freri, longequè Propontidos vn-

Huc aliquem certo vela dedisse noto,

Quisquis is est, memori rumore voce referre,

Et fieri famæ parsq; gradusque potest.

Is precor auditos possit narrare triumphos

Cæsaris, & Latio reddita vota Ioui:

Teque rebellatrix tandem Germania magni

Triste caput pedibus supposuisse ducis.

Hæc mihi qui referet, quæ non vidisse dolebo;

Ille meæ domui protinus hospes erit, (est ?

Hei mihi iamne domus Scythico Nasonis in orbe

Iamquè suum mihi dat pro lare pœna locum:

Dij facite, vt Cæsar non hoc penetrare, domūque,

Hospitium pœne sed velit esse meæ.

ELEGIA XIII.

In natalem suum.

ECce supervacuus (quid enim fuit vtile nasci ?)

Ad sua natalis tempora noster adest,

Dure quid ad miseros veniebas exulis annos ?

Debueras illis imposuisse modum.

Si tibi cura mei, vel si pudor vllus inesset:

Non vltra patriam me sequerè meam.

Quoq; loco primum malè sum tibi cognitus infans,

Illo tentasses vltimus esse mihi:

Inquè relinquendo, quod idem fecère sodales,

Tu quoq; dixisses tristis in vrbe, vale.

Quid

Quid tibi cum Ponto? num te quoq; Cæsaris ira
 Extremam gelidi misit in orbis humum?
 Scilicet expectas solitum tibi mortis honorem?
 Pendeat ex humeris vestis vt alba meis?
 Fumida cingantur florentibus ara coronis?
 Micaquæ solemni thuris in igne sonet?
 Libaque dem pro te geniale notantia tempus?
 Concipiamque bonas, ore fauente preces?
 Non ita sum positus, nec sunt ea tempora nobis,
 Aduentu possim lætus vt esse tuo.
 Funeris ara mihi ferali cincta cupresso
 Conuenit, & structis flamma parata rogis.
 Nec dare thura libet nil exorantia diuos:
 In tantis subeunt nec bona verba malis.
 Si tamen est aliquid nobis hac lucè petendum:
 In loca ne redeas ampliùs ista precor.
 Dum me terrarum pars pæne nouissima Ponti
 Euxinus falso nomine dictus habet.

E L E G I A XIV.

Ad Amicum, & librum tueatur.

CVItor & antistes doctorem sancte virorum.
 Quid facis ingenio semper amice meo?
 Ecquid, vt incolumem quondã celebrare solebas.
 Nunc quoq; ne videar totus abesse caues?
 Conspectis, exceptis ecquid mea carmina solis
 Artibus, artifici quæ nocuere suo?
 Immò ita fac, quaso, vatum studiosè nouorum,
 Quaque potes retine nomen in vrbe meum.
 Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis:
 Qui domini pœnam non meruere sui,
 Sæpè per extremas profugus pater exulat oras;
 Vrbe tamen natis exulis esse licet.

Palladis exemplo, de me sine matre creata
 Carmina sunt: stirps hæc progeniesque mea:
 Hanc tibi commendo: quæ quo magis orba parens
 Hoc tibi tutori sarcina maior erit: (te est,
 Tres mihi sunt nati contagia nostra secuti:
 Cætera fac curæ sit tibi turba palam.
 Sunt quoq; mutatae ter quinque volumina formæ,
 Carmina de Domini funere rapta sui.
 Illud opus potuit si non prius ipse perissem,
 Certius à summa nomen habere manu:
 Nunc incorrectum populi peruenit in ora:
 In populi quidquam si tamen ore meum est:
 Hoc quoque nescio quid nostris appone libellis.
 Diuerso missum quod tibi ab orbe venit.
 Quod quicumq; leget, si quis leget æstimet ante
 Compositum quo sis tempore, quoq; loco
 Equus erit scriptis: quorum cognouerit esse
 Exilium tempus, barbariemque locum.
 Inque tot aduersis carmen mirabitur vllum,
 Ducere me tristi sustinuisse manu:
 Ingenium fregere meum mala. cuius & antè
 Fons infæcundus, paruaque vena fuit
 Sed quæcunque fuit nullo excernente refugit:
 Et longo periit arida facta situ.
 Non hic librorum, per quos inuiter, alarque,
 Copia: pro libris arcus, & arma tonant.
 Nullus in hac terra recitem cui carmina, cuius
 Intellecturis auribus utar, adest.
 Nec quo secedam locus est: custodia muri
 Submouet infestos clausaq; porta Getas.
 Sæpè aliquot quæro verbum: nomenq; locumq;
 Nec quisquam est, à quo certior esse queam.
Dicere

Dicere sæpè aliquid conanti, turpe fateri,
 Verba mihi defunt: deditiq; loqui:
 Threicio Scyticoq; ferò circumsonor ore:
 Et videor Geticis scribere posse modis
 Crede mihi timeo, ne sint immista Latinis,
 Inq; meis scriptis Pontica verba legas.
 Qualemuncq; legas, venia dignare libellum:
 Sortis & excusa conditione meæ,

T R I S T I V M L I B E R IV.

E L E G I A I.

Excusat libros suos, si quid Gitiij habeant.

SI qua meis fuerint, vt erunt, vitiosa libellis;
 Excusata suo tempore lector habe.
 Exul eram, requiesq; mihi non fama petita est:
 Mens intenta suis ne foret vsque malis.
 Hoc est cur cantet vinctus quoq; compede fossor:
 Indocili numero cùm graue moluit opus.
 Cantat & innitens limosæ pronus arenæ,
 Aduerso tardam qui trahit amne ratenæ,
 Quiq; refert pariter lentos ad pectora. remos:
 In numerum pulsa brachia versat aqua,
 Fessus vt incubuit baculo; saxoq; resedit
 Pastor; arundineo carmine mulcet oves.
 Cantatis pariter, pariter data pensa trahentis,
 Fallitur ancillæ decipiturq; labor.
 Fertur & abducta Briseide tristic Achilles,
 Hæmonia curas attenuasse lyra.
 Cùm traheret sylvas Orpheus, & dura canendo
 Saxa; ibi amissa coniunge mæstus erat.
 Me quoq; Musa leuat Ponti loca iussa petentem:
 Sola comes nostræ perstitit ille fugæ: Sola

Sola nec insidias inter, nec militis ensem,
 Nec mare, nec ventos, barbariemq; timer.
 Scit quoq; cum perij, quis me deceperit error:
 Et culpam in facto, non scelus, esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc & qua quodd obfuit antè,
 Cum mecum iuncti criminis acta rea est.
 Non equidem vellem, (quoniam nocitura fuerunt,)
 Pieridum facis inposuisse manum:
 Sed nunc quid faciam? vis me tenet ipsa sacrorum:
 Et carmen demens carmine læsus amo.
 Sic noua Dulichio lothos gustata palato.
 Illo quo nocuit grata sapore fuit.
Sentit amans sua damna ferè tamen hæret in illu:
Materiam culpa prosequiturq; sua.
 Nos quoq; delectant, quamuis nocuere, libelli:
 Quodq; mihi telum vulnera fecit, amo.
 Forsitan hoc studium possit furor esse videri:
 Sed quiddam furor hic vtilitatis habet.
 Semper in obtutu mentem vetat esse malorum,
 Præsentis casus immemoremq; facit.
 Utq; suum Bacche non sentit saucia vulnus:
 Dum stupet Idæis exululata iugis:
 Sic ubi mota calent sacro meo pectora thyrsos,
 Altior humano spiritus ille malo est.
 Ille nec exilium Scythici nec littora Ponti,
 Ille nec iratos sentit habere Deos.
 Utq; soporiferæ biberim si pocula Lethes.
 Temporis aduersi sic mihi sensus abest.
 Iure deas igitur veneror mala nostra leuantes,
 Sollicitæ comites ex Helicone fugæ:
 Et partim pelago, partim vestigia terra,
 Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi

Sint precor hæc saltem faciles mihi : namq; Decorum
 Cæsare cum magno cætera turba facit.
 Meq; tot aduersis cumulat quot litus arenas,
 Quotq; fretum pisces, ouaq; piscis habet.
 Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
 Poma per autumnum; frigoribusq; iues;
 Quàm mala, quæ patior toto iactatus in orbe,
 Dum miser Euxini littora sæua peto.
 Nec tamen, ut veni, leuior fortuna malorum est
 Huc quoq; sunt nostras fata secuta vias :
 Hic quoq; cognosco natalis stamina nostri :
 Stamina de nigro vellere facta mihi.
 Utq; neq; insidias capitulq; pericula narrem;
 Vera quidem vidi, sed grauiora fide.
 Vivere quàm miserum est inter Bessolq; Getasq;
 Illum; qui populi semper in ore fuit !
 Quam miserum est, porta vitam muroq; tueri
 Vixq; sui tutum viribus esse loci?
 Aspera militiæ iuuenis certamina fugi,
 Nec nisi lusura mouimus arma manu:
 Nunc senior gladioq; latus, scutoq; sinistram,
 Caniciem galeæ subiscioq; meam.
 Nam dedit è specula custos ubi signa tumultus;
 Induimus trepida protinus arma manu.
 Hostis habens arcus imbutaq; tela veneno,
 Sæuus anhelanti mania lustrat equo :
 Utq; rapax pecudem, quæ se non texit ouili,
 Per fata, per sylvas fertq; trahitq; lupus :
 Sic, si quem nondum portarum sede receptum.
 Barbarus in campis repperit hostis habet.
 Aut sequitur captus, coniectaq; vincula collo
 Accipit; aut telo virus habente perit,

Hic ego sollicitæ iaceo nouus incola sedis:

Heu nimium sati tempora lenta mei!

Et tamen ad numeros antiquaq; sacra reuerti,

Sustinet in tantis hospita Musa malis.

Sed neq; cur referam quisquam est mea carmina nec
Auribus accipiat verba Latina suis. (qui

Ipse mihi (quid enim faciam?) scriboq; legoq;

Tutaq; iudicio littera nostra suo est.

Sæpè tamen dixi, cui nunc hæc cura laborat?

An mea Sauromatæ scripta Getæq; legent?

Sæpè etiam lachrymæ sunt me scribente profusæ:

Humidaq; est fletu littera facta meo.

Corq; vetusta meum tanquam noua vulnera nouit;

Inq; sinum mœltæ labitur imber aquæ

Dum vice mutata qui sim, fuerimq; recordor:

Et tulerit me quo casus, & vnde subit.

Sæpè manu demens, studijs irata sibiq;ue

Misit in arduos carmina nostra rogos.

Atq; ea de multis, quoniam non multa supersunt?

Cum venia facito, quisquis es, ista legas.

Tu quoq; non melius, quam sunt mea tempora,

Interdicta mihi contule Roma boni. (carmen

E L E G I A II.

Dolet non interesse triumpho, demissa Germania.

I Am fera Cæsaribus Germania, totus vt orbis,

Victa potest flexo succubuisse genu.

Altaq; velantur fortasse palatia fertis:

Thuraq; in igne sonant, inficiuntq; diem:

Candidaq; adducta collum percussa securi,

Victima purpureo sanguine tingit humum.

Donaq; amicorum templis promissa Deorum

Reddere victores Cæsar vterq; parant:

Et qui Cæsareo iuuenes sub nomine crescunt :
 Perpetuò tetras vt domus illa regat.
 Cumq; bonis nuribus pro sospite Liua nato
 Munera dat meritis læpe datura Deis :
 Et pariter matres, & quæ line crimine castos
 Perpetua seruant virginitate focos.
 Plebs pia, cumq; pia lætatur plebe, Senatus :
 Paruaq; cuius eram pars ego nuper, eques.
 Nos procul expulsos communia gaudia fallunt :
 Famaq; tam longè non nisi parua venit.
 Ergo omnis populus poterit spectare triumphos :
 Cumq; ducum titulis oppida capta leget :
 Vinclaq; captiua reges ceruice gerentes,
 Ante coronatos ire videbit equos :
 Et cernet vultus alijs pro tempore versos :
 Terribiles alijs immemoresq; sui.
 Quorum pars causas, & res, & nomina quæret :
 Pars res ret quamuis nouerit illa parum.
 Hic, qui Sidonio fulget sublimis in ostro :
 Dux fuerat belli, proximus ille duci :
 Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit,
 Non tristi vultu : cum tulit arma fuit :
 Ille ferox oculis & adhuc hostilibus ardens,
 Hortator pugnae consiliuq; fuit
 Perfidus hic nostros inclusit fraude locorum :
 Squalida protixis qui tegit ora conis.
 Illo qui sequitur, dicunt mactata ministro
 Sæpè recusanti corpora capta Deo.
 Hic lacus, hi montes, hæc tota castella, tot amnes,
 Plena feræ cædis, plena cruoris erant,
 Drusus in his meruit quondam cognomina terris :
 Quæ bona progenies digna parente fuit.

Cornibus hic fractis viridi malè tectus ab vlua,
 Decolor ipse suo sanguine Rhénus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis :
 Et ducis inuicti sub pede mœsta sedet,
 Collaq; Romanæ præbens animosa securi.
 Vincula fert illa, qua tulit arma, manu.
 Hos super in curru Cæsar victore veheris,
 Purpureus populi ritè per ora tui.
 Quaq; ibis manibus circumplaudere tuorum?
 Vndiq; iactato flore regente vias,
 Tempora Phæbea lauro cingentur : loq;
 Miles lo magna voce triumphæ canet.
 Ipse sono plausuq; simul fremituq; calentes
 Quadrijugos cernes sæpè resistere equos :
 Inde petens arcem, & delubra fauentia votis,
 Et dabitur merito laurea vota Ioui.
 Hæc ego summotus qua possum mente videbo :
 Erepti nobis ius habet illa loci.
 Illa per immensas spatietur libera terras :
 In cælum celeri peruenit illa fuga.
 Illa meos oculos mediam deducit in vibem ;
 Immunes tanti nec finit esse boni.
 Inuenietq; animus, qua currus spectet eburnos :
 Sic certè in patria per breue tempus ero.
 Vera tamen capiet populus spectacula felix :
 Lataq; erit præsens cum duce turba suo.
 At mihi fingenti tantum, longeq; remoto
 Auribus hic fructus percipiendus erit.
 Atq; procul Latio diuersum missus in orbem,
 Qui narret cupido vix erit ista mihi.
 Is quoq; iam serum referet veteremq; triumphum :
 Quo tamen audiero tempore latus ero.

Illa dies veniet, mea qua lugubria ponam :

Causaſq; priuata publica maior erit.

E L E G I A III.

Alloquitur Ciramq; Vrfam.

Magna minorq; feræ, quarû regis altera Graias,
Altera Sidonias, vtrâq; sicca rates :

Omnia cum ſummo poſita videatis in axe;

Et maris occiduas non ſubeatis aquas :

Æthereamq; ſuis cingens amplexibus arcem,

Veſter ab intacta circulus exiſtet hûmo :

Aſpice illa precor, quæ non bene mœnia quondam

Dicitur Iliades tranſiliſſe Remus.

Inq; meam nitidos dominam conuertite vultus ?

Sicq; memor noſtri necne referte mihi.

Hei mini cur timui? quæ ſunt manifeſta requiro

Cur labat ambiguo ſpes mea miſta metu?

Crede quod eſt. & vis ac deſine tuta vereri,

Deq; fide certa ſic tibi certa fides :

Quoddq; polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ,

Non mentitura tu tibi voce refer :

Eſſe tui memorem, de qua tibi maxima cura eſt ?

Quoddq; poteſt, ſecum nomen habere tuum.

Vultus nila tuis tanquam præſentibus hæret :

Teq; remota procul, ſi modò viuunt, amat.

Ecquid vt incubuit iuſto mens ægra dolori,

Lenis ab admonito pectore ſomnus abit ?

Tunc ſubeunt ceræ, dum te lectuſq; locuſq;

Tangit? & oblitam non ſinit eſſe mei ?

Et veniunt æſtus & nox immenſa videtur ?

Felliſq; iactati corporis oſſa dolent ?

Non equidem dubito, quin hæc & cætera ſint;

Atq; tuus mœſti ſigna doloris amor;

Nec

Nec cruciari minús quam cùm Thebana cruentum,
Hectora Thessálico vidit ab axe rapi,
Quid tamen ipse precer dubito nec dicere possum,
Affectum quem te mentis habere velim.
Tristis es: indignor, quod sim tibi causa doloris:
Non es vt amisso coniuge digna fleas,
Tu verò tua damna dole mitissima coniunx:
Tempus & à nostris exige triste malis:
Fleq; meos casus: est quædam flere voluptas:
Expletur lachrymâ, egeriturq; dolor.
Atque vtinam lugenda tibi non vita, sed esset
Mors mea: morte fores sola relicta mea:
Spiritus hic per te patrias exisset in auras:
Sparsissent lachrymæ corpora nostra piæ:
Supremoq; die notum spectantia cælum.
Texissent digiti lumina nostra tui:
Et cinis in tumulo positus iacuisset auito:
Tactaq; nascenti corpus haberet humus:
Deniq; dum vixi sine crimine, mortuus essem:
Nunc mea supplicio vita pudenda suo est.
Me miserum; tu si cùm diceris exulis vxor,
Auertis vultus; & subit ora rubor.
Me miserum, si turpe putas mihi nupta videri:
Me miserum, si te iam pudet esse meam.
Tempus vbi est illud, quod te iactare solebas
Coniuge? nec nomen dissimulare meum?
Tempus vbi est, quo te (nisi non vis illa referri:)
Et dici memini, iuuit & esse meam:
Vtq; proba dignum est, omni tibi dote placebam:
Addebat veris multa fauentis amor.
Nec quem præferres, ita res tibi magna videbar,
Quemue tuum malles esse, vir alter erat.

Nunc quoq; ne pudeat, quòd sis mihi nupta tuusq;
 Non debet dolor hinc, debet abesse pudor,
 Cùm cecidit Capaneus subito temerarius ictu,
 Non legis Euadnen erubuisse viro:
 Nec, quia rex mundi compescuit ignibus ignes,
 Ipse suis Phaëton inficiandus erat.
 Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,
 Quòd precibus perijt ambitiosa suis.
 Nec tibi, quod Iouis ego sum Iouis ignibus ictus,
 Purpureus molli fiat in ore pudor:
 Sed magis in nostri curam confurge tuendi:
 Exemplumq; mihi coniugis esto bonæ.
 Materiamq; tuis tristem virtutibus imple:
 Ardua per præceptis gloria vadit iter.
 Hæc tibi quis nosset, felix si Troia fuisset?
 Publica virtutis per mala facta via est.
 Ars tua Typhij iacet, si non sit in æquore fluctus:
 Si valeant homines, ars tua Phæbe iacet:
 Quæ latet, inq; bonis cessat non cognita rebus,
 Apparet virtus, arguiturq; malis.
 Dat tibi nostra locum tituli fortuna: caputq;
 Conspicuum pietas quæ tua tollat, habet.
 Vtere temporibus, quorum nunc munere freta es:
 Et pater, in laudes area lata tuas.

E L E G I A IV.

Ad Amicum, pro cuius nomine signa ponit.

O Qui nominibus cum sis generosus auctorum,
 Exuperas morum nobilitate genus:
 Cuius inest animo patrij candoris imago.
 Non careat nervis candor ut iste suis:
 Cuius in ingenio est patriæ facundia linguæ,
 Qua prior in Latio non fuit vlla foro:

Quod

Quòd minimè volui, positis pro nomine signis
 Dictus es: ignoscas laudibus ipse tuis,
 Nil ego peccaui: tua te bona cognita produnt:
 Si quod es appares, culpa soluta mea est.
 Nec tamen officium nostro tibi carmine factum,
 Principe tam iusto posse nocere puto,
 Ipse Pater patriæ (quid enim ciuilius illo;))
 Sustinet in nostro carmine sæpè legi.
 Nec prohibere potest: quia res est publica Cæsar:
 Et de communi pars quoq; nostra bono est.
 Iuppiter ingenijs præbet sua numina vatum:
 Seq; celebrari quolibet ore finit,
 Causa tua exemplo superiorum tuta duorum est:
 Quorum hic aspicitur, creditur ille Deus.
 Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habebō:
 Nec fuit arbitrij littera nostra tui.
 Nec noua, quòd tecum loquar, est iniuriâ nostra:
 Incolumis cum quo sæpè locutus eram,
 Quo vereare minùs ne sim tibi crimen amicus:
 Inuidiam, si qua est author habere potest.
 Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis,
 (Hoc saltem noli dissimulare) pater
 Ingeniūq; meum (potes hoc meminisse) probabat:
 Plus etiam quàm me iudice, dignus eram.
 Deq; meis illo referebat versibus ore:
 In quo pars magnæ nobilitatis erat.
 Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit;
 Sed priùs authori sunt data verba tuo.
 Nec data sunt, mihi crede, tamen: sed in omnibus
 Vltima si demas: vita tuenda mea est. (actis,
 Hanc quoq; qua perij, culpam: scelus esse negabis;
 Si tanti series, sit tibi nota mali.

Aut timor, aut error; nobis priùs obfuit error:

At sine me fati non meminisse mei.

Nèue retractando nondum coeuntia rumpe

Vulnera: vix illis proderit ipsa quies.

Ergo vt iure damus pœnas: sic abfuit omne

Peccato facinus, confiliumq; meo.

Idq; Deus sentit: pro quo nec lumen adẽptum est:

Nec mihi detractas possidet alter opes.

Forſitan hanc ipſam, viuat modò, finiet olim,

Tempore cùm fuerit lenior ira, fugam:

Nunc precor hinc alio iubeat diſcedere, ſi non.

Noſtra verecundo vota pudore carent.

Mirius exilium, pauloq; propinquius oro:

Quiq; ſic à ſœuo longius hoſte, locum.

Tantaq; in Auguſto eſt clementia: ſi quis ab illo

Hæc peteret pro me, forſitan ille daret.

Frigida me cohibent Euxini littora Ponti:

Diſtus ab antiquis Euxinus ille fuit.

Nam neq; iactantur moderatis æquora ventis:

Nec placidos portus hospita nauis habet,

Sunt circa gentes quæ prædam ſanguine quærunt:

Nec minùs infida terra timetur aqua.

Illi, quos audis hominum gaudere cruore,

Pœnè ſub eiùdem ſideris axe iacent,

Nec procul à nobis locus eſt, vbi Taurica dira

Cæde pharetraræ ſpargitur ira deæ

Hæc priùs (vt memorant,) non inuidioſa nefandis

Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.

Hic proſuppoſita virgo Pelopeia cerua,

Sacra deæ coluit qualiacunq; ſuæ

Quò poſtquã (dubiũ eſt) pius an ſceleratus, Oreſtes

Exactus furijs venerat ipſe ſuis,

Et

Et comes exemplum veri Phocæus amoris,
 Qui duo corporibus, mentibus vnus erant:
 Protinus euincti tristem ducuntur ad aram:
 Quæ stabat geminas ante cruenta fores.
 Nec tamē hunc sua mors, nec mors sua terruit illū
 Alter ab alterius funere mœstus erat.
 Et iam constiterat stricte mucrone sacerdos;
 Cinxerat & Graias barbara vitta comas;
 Cū vice sermonis fratrem cognouit & illa
 Pro nece complexus Iphigenia dedit.
 Læta deæ signum crudelia sacra perosæ,
 Transtulit ex illis in meliora locis.
 Hæc igitur regis magni penē vltima mundi.
 Quā tūgere homines. Dijq; propinqua mihi est,
 Atq; meam terram propē sunt funebria sacra:
 Si modo Nasoni barbara terra sua est.
 O vtinam venti, quibus est ablatas Orestes,
 Placato referant & mea vela Deo,

ELEGIA V.

Ad amicum, cuius nomen tacet, ne nocent.

O Mihi dilectos inter fors prima sodales,
 Vnica fortunæ ara reperta meis:
 Cuius ab alloquijs anima hæc moribunda reuixit,
 Vt vigil infusa Pallade flamma solet:
 Qui veritus non est portus aperire fideles,
 Fulmine præcussæ confugiumq; rati:
 Cuius etiam sensu non me lenitur egentem,
 Si Cæsar patrias eripuisse opes.
 Temporis oblitum dum me rapit impetus huius,
 Excidit heū nomen quam mihi penē tuum.
 Tu tamen agnosce: tactusq; cupidine laudis,
 Ille ego sum, cuperes dicere posse palam.

Certe

Certe ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem ?

Et raram tamque conciliare fidem ;

Ne noceam grato vereor tibi carmine, nèue
Intempestivus nominis obster honor.

Quod licet, & statum est, intra tua pectora gaude :
Meque tui memorem, teque fuisse pium.

Utque facis, remis ad opem luctare ferendam ;
Dum veniet placido mollior aura Deo :

Et tutare caput nulli servabile : si non
Qui meritis Stygia subleuet illud aqua.

Teque (quod est raram) præsta constanter ad omne,
Indeclinata munus amicitiae.

Sic tua processus habeas fortuna perennes :

Sic ope non ageas ipse, iuvenisque tuos :

Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni,
Incidat & vestro rara querela thoro :

Diligat & semper socius te sanguinis illo
Quo pius affectu Castora frater amat.

Sic iuvenis, similisque tibi sit natus : & illum
Moribus agnoscat quilibet esse tuum :

Sic socerum faciat tæda te nata iugali :

Nec tantum iuveni det tibi nomen aut-

E L E G I A VI.

*Omnia tempore leniri : sua vero mala exasperari, coitiso, quod
diuturnitate fractus non sufficeret ijs ferendus.*

Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri :
Præbet & incurvo colla premenda iugo :

Tempore paret equus lentis animosus habenis,
Et placido curos accipit ore lupos.

Tempore Pænorum compescitur ira leonum ;
Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet

Quæque sui iussis obtemperat Inda magistri
Bellua, servitium tempore victa subit.

Tem-

Tempus, ut extentis tumeat facit uva racemis :
 Vixquæ merum capiant grana, quod intus habent :
 Tempus & in canas semen perducit aristas,
 Et ne sint tristi poma sapore facit.
 Hoc dentem renuat terram renouantis aratri :
 Hoc rigidos silices hoc adamanta terit,
 Hoc etiam sæuas paulatim mitigat iras :
 Hoc minuit luctus, mæstaque corda leuat.
 Cuncta potest igitur tacito pe te lapsa vetustas ;
 Præterquàm curas attenuare meas.
 Ut patria careo, bis frugibus area trita est :
 Dissiluit nudo pressa bis vva pede.
 Nec quæ sita tamen spatio patientia longo est :
 Mensquæ mali sensum nostra Tæcentis habet.
 Scilicet & veteres fugiunt iuga læpè iuueni :
 Et domitus freno læpè repugnat equus.
 Tristior est etiam præsens arumna priore :
 Ut sit enim tibi par, crevit, & aucta mora est.
 Nec tam notâ mihi, quam sunt ; mala nostra fuerunt :
 Sed magis hæc, quo sunt cognitiore grauant.
 Est quoque non minimum vires afferre recentes,
 Nec præconsumptum temporis esse malû.
 Fortior in fulua nouus est luctator arenâ
 Quàm cui sunt tarda brachia fessa morâ.
 Integer est melior nitidis gladiator in armis :
 Quàm cui tela suo sanguine tincta rubent.
 Fert benè præcipientes naui modò facta procellas :
 Quàm libet exiguo soluitur umbre ventus.
 Nos quoque quæ ferimus tulimus patientiùs antè :
 Quam mala sunt longa multiplicata die.
 Credite, deficio, nostroque à corpore (quantum
 Auguror,) accedunt tempota parua malis

Nam

Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat :

Vix habeo tenuem quæ tegat ossa cutem,

Corpore sed mens est ægro magis ægra, maliquè

In circumspectu stat tunc sine sui

Urbis abest facies absunt mea cura sodales :

Et, quæ nulla mihi cætor, vxor abest.

Vulgus adest Scythicū, braccataquè turba Getarū

Sic mala quæ video, non videoquè nocent.

Vna tamen spes est, quæ me solatur in istis :

Hæc fore morte mea non diuturna mala.

E L E G I A VII.

Accusat amicum, quod ab eo literas non acceperit

Bis me sol adiit gelidæ post frigora brumæ,
Bisque suum tacto pisce peregit iter.

Tempore tam longo cur non tua dextera versus

Quamlibet in paucos officiosa fuit ?

Cur tua cessauit pietas, scribentibus illis,

Exiguus nobis cum quibus vsus erat ?

Cur quoties alicui chartæ sua vincula dempsi,

Illam speravi nomen habere tuum

Dij faciant, vt sæpè tua sit epistola dextra

Scripta, sed è multis reddita nulla mihi.

Quod precor esse liquet, cre tam prius ora Medusæ

Gorgonis anguinis cincta fuisse comis.

Esse canes vtero sub virginis, esse Chimeram :

A trace quæ flammis separat angue leam :

Quadrupedesquè homines cū pectore pectora iun-

Tergeminūq; virū, tergeminūq; canem. (Etos,

Sphingaquè, & Harpyas, serpentigerosq; Gigantes

Centimanumq; Gygen, semibonemq; virum :

Hæc ego cuncta prius, quàm te charissime credam

Mutatum, & curam deposuisse mei

Innumeri montes inter me tequè viæquè

Flu-

Fluminaquæ, & campi, nec freta pauca iacent:
 Mille potest causis, à te quæ littera sæpe
 Missa sit, in nostras rara venire manus,
 Mille tamen causas scribendo vince frequenter:
 Excusem ne te semper amice mihi

ELEGIA VIII.

Queritur se iam senem exulare.

Iam mea cygneas imitantur tempora plumas;
 Inficit & nigras alba senecta comas:
 Iam subeunt anni fragiles, & inertior ætas:
 Iamq; parum si mo me mihi ferre graue est.
 Nunc erat, ut posito deberem sine laborum
 Vivere, me nullo sollicitante metu.
 Quæq; meæ semper placuerunt ocia menti.
 Carpere; & in studijs molliter esse meis.
 Et parvam celebrare domum, patriosq; Penates:
 Et quæ nunc domino rura paterna carent.
 Inq; sinu dominæ, carisq; nepotibus, inq;
 Securus patria consenuisse mea.
 Hæc mea sic quondam peragi sperauerat ætas;
 Hos ego sic annos ponere dignus eram.
 Non ita dijs visum: qui me terraq; mariq;
 Actum Sarmaticis exposuere locis.
 In caua ducuntur quassæ naualia puppes:
 Né temere in medijs dissoluantur aquis.
 Nec cadat: & multas palmas inhoneste adeptas
 Languidus in pratis gramina carpit equus.
 Miles ut è meritis non est satis utilis armis,
 Ponit ad antiquos, quæ tulit arma lares.
 Sic igitur tarda vires minuente senecta,
 Me quoque donari iam rude, tempus erat.
 Tempus erat nec me peregrinum ducere cælum;
 Nec siccam Gerico fonte leuare sitim: Sed

Sed modo, quos habui, vacuos secedere in hortos :

Nunc hominum visu rursus & vrbe frui.

Sic animo quondam non diuinante satura,

Optabam placidé viuere posse senex.

Fata repugnarunt : quæ cum mihi tempora prima

Mollia præbuerint, posteriora grauant.

Iamq; decem lustris omni sine labe peractis,

Parte premor vitæ deteriore meæ.

Nec procul à metis, quas penè tenere videbar,

Curriculo grauis est facta ruina meo.

Ergo illum demens in me scuire coëgi,

Mitius immensus quo nihil orbis habet.

Ipsaq; delictis victa est clementia nostris

Nec tamen errori vita negata meo est.

Vita procul patria peragenda sub axe Boreo est :

Qua maris Euxini terra sinistra iacet :

Hæc mihi si Delphos, Dodonaq; diceret ipsa :

Esse videretur varus vterque locus

Nil adeò validum est adamas licet alliget illud :

Vt maneat rapido firmitus igne Iouis.

Nil ita sublime est, supraque pericula tendit ?

Non sit vt inferius, suppositumque Deo.

Nam quanquam vitio pars est contracta malorum :

Plus tamen exitij numinis ira dedit.

At vos admoniti nostris quoque calibus este :

Æquantem superos emeruisse virum.

E L E G I A IX.

Admonet quendam ne pergat ladere.

Si licet, & pateris, nomen facinusq; tacebo

Et tua Letnæis acta dabuntur aquis :

Nostraq; vincentur lachrymis clementia seris :

Fac modò te pateat penitusse tui :

Fac modò te damnes: cupiasq; eradere vitæ
 Tempora si possis, Tisiphonza tuæ.
 Sin minus, & flagrant odio tua pectora nostro,
 Induct infelix arma coacta dolor.
 Sim licet extremum, sicut sum, missus in orbem:
 Nostra suas istuc porriget ira manus.
 Omnia si nescis, Cæsar mihi iura reliquit:
 Et sola est patria pœna carere mea:
 Et patriam, modo sit sospes, speramus ab illo,
 Sæpe Iouis telo quercus adusta vires:
 Deniq; vindictæ si sit mihi nulla facultas:
 Pierides vires & sua tela dabunt.
 Quod Scythicis habitem longe summotus in oris;
 Siccaq; sint oculis proxima signa meis:
 Nostra per immensas ibunt præconia gentes:
 Quodq; quærar, notum, qua pater orbis, erit.
 Ibit in occasum, quicquid dicetur ab ortu:
 Testis & Hesperix vocis Eous erit:
 Trans ego tellurem, trans altas audiar vadas:
 Et gemitus vox est magna futura mei.
 Nec tua te fontem tantummodò sæcula norint:
 Perpetuus crimen posteritatis eris.
 Iam feror in pugnæ: & nondum cornua sumpsi:
 Nec mihi sumendi causa sit vlla velim.
 Circus adhuc cessat: spargit tamen acer arenam
 Taurus: & infesto iam pede pulsat humum.
 Hoc quoque quam volui, plus, est: cane Musa rece:
 Dum licet huic nomen dissimulare suum (ptus:

ELEGIA X.

De seipso ad posteritatem.

Ille ego, qui fueram tenerorum lusor amorum,
 Quem legis, vt noris, accipe posteritas.

Sulmo mihi patria est gelidis vberimus vndis;
 Millia qui nouies distat ab vrbe decem.
 Editus hinc ego sum: nec non vt tempora noris,
 Cum cecidit fato consul vterquè pari:
 Si quid id est, vsque à proauis vetus ordinis hæres:
 Non modò fortunæ munere factus eques.
 Nec stirps prima fui, genito sum fratre creatus,
 Qui tribus antè quater mensibus ortus erat.
 Lucifer amborum natalibus adfuit idem:
 Vna celebrata est per duo liba dies.
 Hæc est armigeræ festis de quinque Mineræ,
 Quæ fieri pugna prima cruenta solet.
 Protinus excolimur teneri: curaquè parentis
 Imus ad insignes vrbs ab arte viros,
 Frater ad eloquium viridi tendebat ab æuo,
 Fortia verbosi natus ad arma fori.
 At mihi iam puero cœlestia sacra placebant:
 Inquè suum furtim Musa trahebat opus.
 Sæpè pater dixit, studium quid inutile tentas?
 Mæonides nullas ipse reliquit opes.
 Motus eram dictis, totoquè Helicone relicto,
 Scribere conabar verba soluta modis.
 Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos:
 Et quod tentabam scribere, versus erat.
 Interea tacito passu labentibus annis,
 Liberior fratri sumpta mihiquè toga est.
 Induiturq; humeris cum lato purpura clauo:
 Et studium nobis quod fuit ante, manet.
 Iamquè decem vitæ frater geminauerat annos,
 Cum perit: & cœpi parte carere mei.
 Cepimus & teneræ primos ætatis honores:
 Deq; viris quondam pars tribus vna fuit:

Curia restabat: clauis mensura coacta est:
 Maius erat nostris viribus illud onus.
 Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori:
 Sollicitaq; fugax ambitionis eram:
 Et petere Aonia suadebant tuta sorores
 Oria, iudicio semper amata meo:
 Temporis illius colui fouiq; poëtas
 Quotq; aderant vates, rebar adesse Deos:
 Sæpè suas volucres legit mihi grandior æuo,
 Quæq; nocet serpens, quæ iuuat herba, Maccæ
 Sæpè suos solitus recitare Propertius ignes:
 Iure sodalitio qui mihi iunctus erat.
 Ponticus Heroo Battus quoque clarus iambis:
 Dulcia conuictus membra fuere mei.
 Detinuit nostras numerosus Horatius aures:
 Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.
 Virgilium vidi tantum: nec auara Tibullo,
 Tempus amicitiae fata dedere meæ.
 Successor fuit hic tibi Galle: Propertius illi:
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.
 Utq; ego maiores, sic me coluere minores:
 Notaq; non tardè facta Thaleia mea est.
 Carmina cum primùm populo iuuenilia legi,
 Barba resecta mihi bisuè semelue fuit.
 Mouerat ingenium totam cantata per urbem,
 Nomine non vero dicta Corinna mihi,
 Multa quidem scripsi, sed quæ vitiosa putauī,
 Emendaturis ignibus ipse dedi.
 Tum quoq; cum fugerem, quedā placitura cremaui,
 Iratus studio carminibusquē meis.
 Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis:
 Cor mihi, quodquē leuis causa moueret, erat:

Cum tamen hoc essem minimoque accenderer igne,
 Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
 Penè mihi puero nec digna, nec utilis vxor
 Est data, quæ tempus per breue nupta fuit.
 Illi successit quamuis sine crimine coniunx,
 Non tamen in nostro firma futura thoro.
 Vltima, quæ mecum seros permansit in annos;
 Sustinuit coniunx, exulis esse viri.
 Filia me mea bis prima læcunda iuuenta,
 Sed non ex vno coniuge, fecit auum.
 Etiam complèrat genitor sua fata; nouemquæ
 Addiderat lustris altera lustra nouem:
 Non aliter fleui, quam me, fleturus ademptum
 Ille fuit? matris proxima busta tuli.
 Felices ambo tempestiuèque sepulti:
 Ante diem pœnæ quòd periêre meæ.
 Me quoq; felicem, quòd non viuentibus illis
 Sum miser; & de me quòd doluêre nihil.
 Si tamen extinctis aliquid nisi nomina restant;
 Et gracilis structos effugit vmbra rogos?
 Fama parentales si vos mea contigit vmbra,
 Et sunt in Stygio crimina nostra foro:
 Scite precor caulam (nec vos mihi fallere fas est,)
 Errorem iussæ, non scelus, esse fugæ.
 Manibus hoc satis est: ad vos studiola reuertor
 Pectora, quæ vitæ quæritis acta meæ,
 Iam mihi canicies pulsas melioribus annis,
 Venerat; antiquas miscueratq; comas:
 Postq; meos ortus Pîsæa vinctus oliua,
 Abstulerat decies præmia victor eques:
 Cum maris Euxini positos ad læua Tomitas,
 Quærere me læsi principis ira iubet,

Gaula meæ cunctis nimium quoq; nota ruinæ,
Indicio non est testificanda meo.

Quid referā comitumq; nefas, famulosq; nocentes?
Ipseq; multa tuli non leuiora fuga.

Indignata malis mens est succumbere, sequē
Præstitit inuictam viribus vſa ſuis.

Oblitusq; mei ductæq; per otia vitæ,
Inſolita cæpi temporis arma manu.

Totq; tuli pœnas terra pelagoq; quot inter
Occultum ſtellæ conſpicuumq; polum.

Tacta mihi tandem longis erroribus actō,
Iuncta pharetratis Sarmatis ora Getis.

Hic ego finitimis quamuis circumſonor armis,
Triftia quo pollum carmine fata leuo :

Quod quamuis nemo eſt ; cuius referatur ad aures :
Sic tamen abſumo, decipioq; diem.

Ergo quòd viuo, durisq; laboribus, obſto.
Nec me ſollicitæ rædia lucis habent ;

Gratia Muſa tibi : nam tu ſolatia præbes :
Tu curæ requies tu medicina venis :

Tu dux & comes eſt : tu nos abducis ab Iſtro :
In medioq; mihi das Helicone locum,

Tu mihi, quod rarum eſt, viuo ſublime dediſti
Nomen, ab exequijs quod dare fama ſolet :

Nec qui detractat præſentia liuor, iniquo
Vilum de noſtris dente momordit opus.

Nam tulerit magnos cùm ſæcula noſtra poëtas ;
Non fuit ingenio fama maligna meo.

Cumq; ego præponam multos mihi ; non minor illi
Dicor : & in toto plurimus orbe legor. (lia

Si quid habent igitur vatum præſagia veri :
Protinus vt moriar non ero terra tuus.

Siue fauore tui, siue hanc ego carmine famam:
Iure tibi grates, candide lector, ago.

T R I S T I V M
L I B E R V.
E L E G I A I.

Ad amicum, Et hunc librum accipiat.

Hunc quoque de Getico, nostri studiose, libellū
Littore, præmissis quatuor adde meis.
Hic quoque talis eris, qualis fortuna poetæ:
Inuenies toto carmine dulce nihil.
Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen,
Materiæ scripto conueniente suæ.
Integer & lætus læta & iuuenilia lusi:
Illa tamen nunc me composuisse piger.
Ut cecidi perago subiti præconia casus:
Sumque argumenti conditor ipse mei.
Utquæ iacens ripa deflere Caystrius ales,
Dicitur ore suam deficiente necem:
Sic ego Sarmaticas longè projectus in oras,
Efficio, tacitum ne mihi funus eat.
Delicias si quis, lasciuæque carmina quærit:
Præmoneo nunquam scripta quod ista legat?
Aptior huic Gallus, blandiquæ Propertius oris,
Et plures, quorum nomina magna vigent.
Atquæ utinam numero nos non essemus in isto:
Hei mihi cur vnquam Musa locuta mea est?
Sed dedimus pœnas, Scythiciquæ in finibus Istri
Ille pharetrati lusor amoris adest.
Quod superest socios ad publica carmina flexi:
Et memores iussi nominis esse mei,

Si tamen ex vobis aliquis tam multa requirer,
 Vnde dolenda canam, multa dolenda tuli.
 Non hæc ingenio, non hæc componimus arte:
 Materia est proprijs ingeniosa malis.
 Et quora fortunæ pars est in carmine nostræ?
 Felix qui patitur quæ numerare potest!
 Quod frutices sylvæ, quot flauas Tybris arenas;
 Mollia quot Martis gramina campus habet:
 Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesq;
 Nulla nisi in studio est, Pieridumq; mora,
 Quis tibi Naso modus lachrymosi carminis? inquis.
 Idem, fortunæ qui modus huius erit
 Quod querar, illa mihi pleno de fonte ministrat:
 Nec mea sunt, fati verba sed ista mei.
 At mihi si chara patriam cum coniuge reddas:
 Sint vultus hilares sinquequod ante fui.
 Lenior iniuncti si sit mihi Cæsaris ira:
 Carmina lætitiæ iam tibi plena dabo,
 Non tamen ut lusit, rursus mea littera ludet:
 Sit semel illa meo luxuriata ioco.
 Quod probet ipse canam: pœnæ modò parte leuatæ
 Barbariam, rigidos effugiamq; Geras.
 Interea nostri quid agant nisi triste libelli.
 Tibi funeribus conuenit ista meis.
 At poteras, inquis, meliùs mala ferre silendo,
 Et tacitus casus dissimulare tuos.
 Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur:
 Acceptoq; graui vulnere flere veras.
 Ipse Perilleo Phalaris permisit in ære
 Edere mugitus, & bouis ore queri.
 Cum Priami lachrymis offensus non sit Achilles:
 Tunc fletus inhibes durior hoste meo.

Dùm faceret Nioben orbam Latonia proles :
 Non tamen hanc fittas iussit habere genas :
Est aliquid fatale malum per verba leuare :
 Hoc querulam Prognen, Halcyonemq; facit.
 Hoc erat in gelido quare Pæantius antro,
 Voce fatigaret Lemnia saxa sua.
 Strangulat inclusus dolor, atq; cor æstuat intus
 Cogitur & vires multiplicare suas.
 Da veniam potiùs vel rotos tolle libellos :
 Si mihi quod prodest, hoc tibi lector obest.
 Sed nec obesse potest vlli, nec scripta fuerunt
 Nostra. nisi authori perniciofa suo
At mala sunt, fateor : quis te mala sumere cogit ?
 Aut quis deceptum ponere sumpta vetat ?
 Ipse nec hoc mando : Sed vt hinc deducta legantur,
 Non sunt illa suo barbariora loco.
 Nec me Roma suis debet conferre poëtis.
 Inter Sauromatas Ingeniosus eram.
 Denique nulla mihi captatur gloria quæquæ
Ingenio stimulos subdere fama solet.
 Nolumus assiduus animum tabescere curis :
 Quæ tamen irrumpunt, quoque vetantur erunt.
 Cur scribam docui : cur mittam quæritis istos.
 Vobiscum cupio quolibet esse modo.

E L E G I A II.

Ad Vxorem, ne timeat rogare Casarem.

ECquid vt è Ponto noua venit epistola, palles ?
 Et tibi sollicita soluitur illa manu ?
 Pene metum : valeo : corpusque quod antè laboris
 Impatiens nobis inualidumque fuit.
 Sufficit, atque ipso vexatum induruit vsu.
 Et magis infirmo non vacat esse mihi

Mens

Mens tamen ægra iacet, nec tempore robora fupfit :
 Affectusque animi, qui fuit antè, manet.
 Quæque mora, fpatioque fuo coitura putauit :
 Vulnera non aliter, quàm modo facta dolent.
 Scilicet exiguis prodeft annofa vetuftas.
 Grandibus accedunt tempora damna malis,
 Pænè decem totis aluit Pæantius annis,
 Pefiferum tumido vulnus ab angue datum
 Thelephus æterna confumptus tabe periffet ;
 Si non quæ nocuit dextra tuliffet opem.
 Et mea, fi facinus nullum commiffimus opto
 Vulnera qui fecit, facta leuare velit.
 Contentusquè mei iam tandem parte doloris,
 Exiguum pleno de mare demat aquæ.
 Detrahat vt multum, multum reftabit acerbi,
 Parsquè meæ pœnæ totius inftar erit.
 Littora quot conchas, quot amæna rofaria flores,
 Quotuc foporiferum grana papauer habet :
 Sylua feras quot alit, quot pifcibus vnda natatur ;
 Quot tenerum pennis æra pulfat auis ;
 Tot premor aduerfis : quæ fi comprehendere coner,
 Icarix numerum dicere conar aquæ.
 Vtquè viæ cafus, vt amara pericula Ponti,
 Vt taceam ftrictas in mea fata manus :
 Barbara me tellus orbisquè nouiffima magni
 Suffinet, & fæuo cinctus ab hofte locus.
 Hinc ego traifcerer (nec enim mea culpa cruenta
 Effet, quæ debet, fi tibi cura mei (eft,)
 Ille Deus, benè quo Romana potentia nixa eft,
 Sæpè fuo victor lenis in hofte fuit :
 Quid dubitas ? & rura times ? accede rogaque :
 Cæfare nil ingens mitius orbis habet.

Me miserū! quid agā, si proxima quæq; relinquunt?

Subtrahis & fracto tu quoque colla iugo?

Quo ferar? vnde petam lapsis solatia rebus?

Anchora iam nostram non tenet vlla ratem.

Viderit ipse sacram quamuis inuisus ad aram:

Confugiam nullas summonet ara manus.

E L E G I A III.

Ad Casarem, ut sibi iam parcat.

Alloquor en absens absentia numina supplexo.

Si fas est homini cum Ioue posse loqui.

Arbiter imperij, quo certum est sospite cunctos

Ausoniae curam gentis habere Deos.

O decus, ô patriæ per te florentis imago:

O vir non ipso, quem regis orbe minor:

Sic habites terram: sic te desideret æther:

Sic ad pacta tibi sidera tardus eas.

Parce precor: minimamq; tuo de fulmine partem

Deme: satis poenæ, quod superabit erit.

Ira quidem moderata tua est: vitamq; dedisti:

Nec mihi ius ciuis, nec mihi nomen abest.

Nec mea concessa est alijs fortuna: nec exul

Edicti verbis nominor ipse tui.

Omniaq; hæc timui, quoniam meruisse videbar.

Sed tua peccato lenior ira meo est,

Arua relegatum iussisti visere Ponti:

Et Scythicum profuga scindere puppe fretum,

Iussus ad Euxini deformia littora veni

Æquoris: hæc gelido terra sub axe iacet.

Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cælum,

Glebaq; canenti semper obusta gelu:

Nesciaq; est vocis quòd barbara lingua Latinæ,

Graiaq; quod Getico victa loquela sono est:

Quam

Quam quod finitimo cinctus premor vndiq; Marte,
 Vixq; brevis tutum murus ab hoste facit.
 Pax tamen interdum est: pacis fiducia nunquam:
 Sic hic nunc paritur, nunc timet arma locus.
 Hinc ego dum muter, vel me Zanclea Charybdis,
 Deuoret atq; suis ad Styga mittat aquis:
 Vel rapidæ flammis vrar patienter in Æthnæ:
 Vel freta Leucadij mittat in alta Dei,
 Quod petimus pœna est: nec enim miser esse recuso
 Sed precor, vt possim tutius esse miser.

E L E G I A IV.

Ad Bacchum, Et pro se Casarem regem

Illa dies hæc est, qua te celebrare Poetæ,
 si modò non fallunt tempora, Bacche solent:
 Festaq; odoratis innectunt tempora sertis,
 Et dicunt laudes ad tua vina tuas.
 Inter quos memini, dum me mea fata sinebant,
 Non inuisa tibi pars ego magna fui
 Quem nunc suppositum stellis Erymantidos vrsæ,
 Iuncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.
 Quiq; prius mollem, vacuamq; laboribus egi
 In studijs vitam, Pieridumq; choro,
 Nunc procul à patria Geticis circumsonor armis,
 Multa prius pelago, multaq; passus humo,
 Siue mihi casus, siue hoc dedit ira Deorum,
 Nubila nascenti seu mihi parca suit:
 Tu tamen è sacris me de cultoribus vnum
 Numine debueras sustinuisse tuo.
 An dominxæ fati quicquid cecinere sorores,
 Omne sub arbitrio desinit esse Dei?
 Ipse quoq; æthereas meritis inuectus es arces:
 Quo non exiguo facta labore via est.

Nec

Nec patria est habitata tibi : sed ad vsque niuosum,
 Strymona venisti, Marticolamq; Gelen
Perfidaq; & lato spatiantem flumine Gangem,
 Et quascunq; bibit decolor Indus aquas.
Scilicet hanc legem mentes fatalia Parca,
 Stamina bis genito : bis eecinere tibi.
Me quoq; si fas est, exemplis ire Deorum,
 Ferrea fors vitæ difficilisq; premit.
Illo nec leuius cecidi, quem magna locutum.
 Repulit à Thebis Iuppiter igne suo :
Vt tamen audisti percussum fulmine vatem,
 Admonitis nostris condoluisse potes.
Et potes. aspiciens circum tua sacra poëtas,
 Nescio quis nostri dicere cultor abest.
Fer bone Liber opem : sic altera degrauet vltimum.
 Vitis, & incluso plena sit vva mero :
Sic tibi cum Bacchis Satyrorum gnaua iuuentus
 Adsit : & attonito non taceare sono.
Ossa bipenniferi sic sint malè pressa Lycurgi ;
 Impia nec pœna Pentheos umbra vacet.
Sic micet æternum ; vicinaq; sidera vincat
 Coniugis in cœlo clara corona tuæ.
Huc ades : & casus releues pulcherrime nostros
 Vnum de numero me memor esse tuo,
Sunt dijs inter se commercia fluctare tenta,
 Cælareum numen numine Bacche tuo
Vos quoq; consortes studij pia turba poëtæ,
 Hac eadem sumpto quisq; rogate mero.
Atque aliquis vestrum Nasonis nomine dicto,
 Deponat lachrymis pocula mista suis :
Admonitusq; mei, cùm circumspexerit omnes :
 Dicat, vbi est nostri pars mouè Nalo chori ?

Idq; ita, si vestrum merui candore fauorem:

Nullaq; iudicio littera laesa meo est:

Sic veterum dignè veneror conscripta virorum,

Proxima non illis esse minora reor.

Sic igitur dextro faciatis Apolline carmen:

Quod licet, inter vos nomen habete meum;

ELEGIA. V.

Loquitur Epistola authoris incommoda.

Littore ab Euxino Nasonis epistola veni,

Lassaq; facta mari, lassaq; facta via.

Qui mihi flens dixit, tu cui licet, aspice Romam:

Heu quantò melior fors tua sorte mea est

Flens quoque me scripsit: nec qua signabar, ad os est

Ante, sed ad madidas gemma relata genas,

Tristitiæ causam si quis cognoscere quærit:

Ostendi solem postulat ille sibi,

Nec frondes sylus, nec aperto gramina campo

Mollia, nec pleno flumine cernit aquas:

Quid Priamus doleat mirabitur Hæctore raptò:

Quidue Philoctetes ictus ab angue gemat.

Dij facerent utinam talis status esset in illo:

Vt non tristitiæ causa dolenda foret.

Fert tamen ut debet, casus patienter amarus:

More nec indomiti frena recusat equi.

Nec fore perpetuam sperat sibi nominis iram:

Conscius in culpa non scelus esse sua.

Sæpè refert, sit quanta Dei clementia: cuius

Se quoq; in exemplis annumerare solet.

Nam quod opes teneat patrias, quod nomina ciuis,

Denique quod viuat, munus habere Dei.

Te tamen (ô si quid credis mihi) charius ille,

Omnibus in toto pectore semper habet.

Teq;

Teq; Mœnetiaden, te qui comitatus Orestem,
 Te vocat Ægiden, Eurialumq; suum.
 Nec Patriam magis ille suam desiderat, & quæ
 Plurima cum patria sentit abesse sibi,
 Quam vultus oculosq; tuos, ô dulcior illo
 Melle quod in ceris Attica ponit apis:
 Szpè etiam mœrens tempus reminiscitur illud,
 Quod non præuentum morte fuisse dolet.
 Cumq; alij fugerent subitæ contagia cladis,
 Nec vellent ictæ limen adire domus:
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem;
 Si paucos aliquis tresue duosue vocat.
 Quamuis attonitus sensit tamen omnia: nec te
 Se minùs aduersis indoluiffe suis.
 Verba solet, vultumq; tuum gemitusq; referre:
 Et te flente suos demaduiffe sinus.
 Quàm sibi præstiteris, qua consolatus amicum
 Sis ope, solandus cùm simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memoremq; piumq;
 Siue diem videat, siue tegatur humo,
 Per caput ipse suum solitus iurare tuumq;
 Quod scio non illi vilius esse suo:
 Plana tot ac tantis referetur gratia factis:
 Non sinit ille tuos littus arare boues.
 Fac modo constanter profugum tueare, quod ille.
 Qui benè te nouit, non rogat: ipsa rogo.

E L E G I A VI.

Celebrat natalem Exoris.

ANnuus affluctum dominæ natalis honorem
 Exigit, ite manus ad pia sacra mœx.
 Sic quondam festum Laërtius egerat Heros,
 Forſan in extremo coniugis orbe diem.

Lingua

Lingua fauens adsit nostrorum oblita malorum,
Quæ puro dediticit iam bona verba loqui:
Quæq; semel toto vestis mihi sumitur anno,
Sumatur satis discolor alba meis.
Araq; gramineo viridis de celspite fiat:
Et velet tepidos nexa corona focos.
Da mihi thura puer pingues facientia flammæ:
Quodq; pio solum stridat in igne merum.
Optime natalis, quamvis procul absumus, opto
Candidus huc venias, dissimilisq; meo.
Si quod & instabat dominæ miserabile vulnus.
Sit perfuncta meis tempus in omne malis.
Quæq; graui nuper plus quàm quassata procella est,
Quod superest, tutum per mare naus erat,
Illa domo; nataq; sua, patriaq; fruatur;
Erepta hæc vni sit satis esse mihi.
Quatenus & non est in charo coniuge felix:
Pars vitæ tristi cætera nube vacet.
Viuat, ametq; virum; quoniam sic cogitur absens:
Consumatq; annos sed diuturna suos:
Adijcerem & nostros: sed ne contagia fati
Corrumpant timeo, quos agit ipsa mei.
Nil homini certum est, fieri quis posse putaret,
Vt facerem in medijs hæc ego sacra Getis:
Aspice vt aura tamen fumos è thure coortos,
In partes Italas & loca dextra ferat.
Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis:
Consilium fugiunt cætera penè meum.
Consilio, commune sacrum cùm fiat in ara
Fratribus, alterna qui periëre manu.
Ipsa sibi discors, tanquam mandetur ab illis;
Scinditur in partes atra fauilla duas.

Hoc memini, quondam fieri non posse loquebar:

Et me Battiades iudice falsus erat.

Omnia nunc credo, cū tu non stultus ab **Arcto**

Terga vapor dederis Autoniamq; petas.

Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,

Nulla fuit misero festa videnda mihi.

Edidit hæc mores illis heroibus æquos.

Quis erat Eurytion Icariusq; pater.

Nata pudicitia est, tecum probitasq; fidesq;

At non sunt ista gaudia nata die:

Sed labor, & curæ fortunaq; moribus impar,

Iustaq; de viduo pœnæ querela thoro.

Scilicet aduersis probitas exercita rebus.

Tristi materiam tempore laudis habet.

Si nihil infesti durus vidisset Ulysses:

Penelope felix, sed sine laude foret

Victor Echenias si vir penetrasset in arces:

Forſitan Euadnen vix sua noſſet humus:

Cū Pelia genitæ tot ſint cur nobilis vna eſt?

Nempe fuit misero nupta quod vna viro.

Eſſice vt Illiacas tangat prior alter arenas:

Laodameia nihil, cur referatur, erit

Et tua quod malles pietas ignota fuisset;

Implerent venti ſi mea vela ſui.

Dij tamen, & Cæſar dijs acceſſure, ſed olim,

Æquarint Pýlios cū tua fata dies,

Non mihi, qui pœnam fateor meruiſſe, ſed illi

Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

E L E G I A VII.

Rogat amicum quendam, ne diſcedat ab officio.

TV quoq; noſtrarum quondam fiducia rerum,

Qui mihi confugium, qui mihi portus eras:

Tu

Tu quoq; suscepti curam dimittis amici?
Officij q; pium tam citò ponis onus?
Sarcina sum fateor: quam si tu tempore duro
Depositurus eras, non subeunda fuit.
Fluctibus in medijs nauem Palinure relinquis.
Ne fuge, neuè tua sit minor arte fides:
Nunquid Achilleos inter fera praelia fidi,
Deseruit leuiras Automedontis equos?
Quem semel excepit, nunquam Podalirius ægro
Promissam medicæ non tulit artis opem.
Turpius eijcitur, quam non admittitur hospes:
Quæ patuit dextræ firma sit aura meæ.
Nil nisi me solùm primò tutatus es: at nunc
Me pariter serua, iudiciũq; tuum:
Si modo non aliqua est in me noua culpa, tuamq;
Mutarunt subitò crimina nostra fidem.
Spiritus hic, Scythica quem non benè ducim' aura,
Quod cupio membris exeat antè meis;
Quam tua delicto stringantur pectora nostro:
Et videar meritò vilior esse tibi.
Non adeò toti fati vrgemur iniquis;
Vt mea sit longis mens quoq; mota malis
Finge tamen motam, quoties Agamemnone natum
Dixisse in Pyladen verba proterua putas:
Nec procul à verò est quod vel pulsarit amicum:
Mansit in officijs non minùs ille suis.
Hoc est cum miseris solum commune beatis,
Ambobus tribui quod solet obsequium:
Ceditur & cæcis: & quos prætexta verendos,
Virgaq; cum verbis imperiosa facit.
Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes:
Non habet in nobis vilius ira locum.

Enge nostrorum minimum, minimumq; laborum
lito, quod quæreris, grandius illud erit.

Quam multa madidæ celantur arundine fossæ:

Florida quàm multas Hybla tuctur apes.

Quàm multæ gracili terrena sub horrea ferre,

Limite formicæ grana reperta solent:

Tam me circumstat denforum turba malorum:

Crede mihi, verò est nostra querela minor.

His, qui contentus non est, in litus arenas,

In legetem spicas, in mare fundat aquas,

Intempelliuos igitur compesce tumores:

Vela neque in medio desere nostra mari.

E L E G I A VII.

Narrat miseriam suam, & mores, & habitus Getarum.

Quam legis ex illa tibi venit epistola terra,

Latus ubi æquoreis iungitur litor aquis.

Si tibi contingat cum dulci vita salute;

Candida fortunæ pars manet vna meæ:

Scilicet, ut semper, quid agam; charissime quæris:

Quamuis hoc vel me scire tacente potes:

Sum miser: hæc brevis est nostrorû summa malorû

Quisquis & offenso Cæsare viuet: erit,

Turba Thomitanæ quæ sit regionis, & inter

Quos habitem mores, discere cura tibi est,

Mista sit hæc quamuis inter Græcosq; Getasq;

A male pacatis plus trahit ora Getis:

Sarmaticæ maior, Geticæq; frequentia gentis,

Per medias in equis itq; reditq; vias.

In quibus est nemo, qui non goryten, & arcum,

Telaq; vipereo lûrida felle gerat.

Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago:

Non coma, non vlla barba resecta manu.

Dextera

Dextera non segnis stricto dare vulnera cultros:
Quem viactum lateri barbarus omnis habet.
Viuat in his igitur tenerorum lusor amorum:
Hos videt, hos vates audit amice tuus.
Atq; vtinam viuat, & non moriatur in illis:
Ablit ab inuisis & tamen vmbra locis.
Carmina quòd pleno saltari nostra theatro,
Versibus & plaudi scribis amice meis:
Nil equidem feci, tu scis hoc ipse, theatris:
Musa nec in plausus ambitiosa mea est.
Non tamen ingratum est quodcunq; obliuia nostri
Impedit, & profugi nomen in ora refert.
Quamuis interdum, quæ me læsisse recordor
Carmina deuoueo, Pieridæq; meas.
Cum bene deuoui, nequeo tamen esse sine illis:
Vulneribusq; meis tela cruenta sequor
Quæq; modo Euboicis lacerata est fluctibus audet,
Graia Capharea currere puppis aqua.
Non tamen, vt laudet, vigilo; curamq; futuri
Nominis, vtilius quod latuisset, ago
Detineo studijs animum falloq; labores:
Exterior curis & dare verba meis.
Quid potius faciam desertis solus in oris?
Quam uè malis aliam quærere coner opem:
Sive locum spectro; locus est inamabilis, & quo
Esse nihil toto tristius orbe potest.
Sive homines, vix sunt homines hoc nomine digni:
Quamq; lupi, sæuæ plus feritatis habent.
Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum:
Victaq; pugnaci iura sub ense iacent.
Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis:
Oraq; sunt longis horrida tecta comis.

In paucis exstant Græcæ vestigia linguæ?
 Hæc quoq; iam Getico bārbara facta sono est,
 Vnus in hoc nemo est populo, qui forté Latiné
 Quælibet è medio reddere verba queat.
 Ipse ego Romanus vates ignoscite Musæ,
 Sarmatico cogor plurima more loqui.
 Et pudet: & fateor: iam desuetudine longa
 Vix subeunt ipsi verba Latina mihi
 Nec dubito, quin sint & in hoc non pauca libello
 Barbara: non hominis culpa sed ista loci est:
 Ne tamen Ausoniæ perdam commercia linguæ
 Et fiat patrio vox mea muta sono:
 Ipse loquor mecum: desuetaq; verba retracto:
 Et studij repetō signa sinistra mei.
 Sic animum tempusq; traho: meq; ipse reduco,
 A contemplatu semoueoq; mali.
 Carminibus quæro miserarum obliuia rerum:
 Præmia si studio consequar ista, sat est.

E L E G I A IX.

Inuehitur in quendam, quòd se lacefferit.

NON adeò cecidi, quamvis abiectus, vt infra
 Te quoq; sim, inferiùs quo nihil esse potest:
 Quæ tibi res animos in me facit improbe? curue
 Casibus insulas, quos potes ipse pati?
 Nec mala te reddunt mitem placidumue iacenti
 Nostra? quibus possunt illachrymare feræ:
 Nec metuis dubio fortunæ stantis in orbe
 Numen? & exosæ verba superba deæ
 Exiget at dignas vltrix Rhamnusia pænas:
 Imposito calcas quòd mea fata pede.
 Vidi ego naufragiumq; viros & in æquore mergi:
 Et nunquam, dixi, iustior vnda fuit.

Vilia

Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,
 Nunc medicato pascitur ille cibo.
 Passibus ambiguis fortuna volubilis errat,
 Et manet in nullo certa tenaxq; loco:
 Sed modò læta manet, vultus modo sumit acerbos,
 Et tantum constans in lenitate sua est.
 Nos quoq; floruimus: sed flos fuit ille caducus:
 Flammaq; de stipula nostra brevisq; fuit.
 Nēue tamen tota capias fera gaudia mente:
 Non est placandi spes mihi nulla Dei.
 Vel quia peccaui citra scelus, utq; pudore
 Non caret: inuidia sic mea culpa caret:
 Vel quia nil ingens ad finem solis ab ortu,
 Illo cui paret mitius orbis habet.
 Scilicet ut per vim non est superabilis vlli:
 Molle cor ad rimidas sic habet ille preces.
 Exemploq; Deūm quibus accessurus & ipse est:
 Cum poenæ venia plura roganda petam.
 Si numeres anno toles, & nubila toto,
 Inuenies nitidum læpius esse diem.
 Ergo ne nimium nostra lætère ruina;
 Restitui quondam me quoque posse puta:
 Posse putā fieri, lenito principe, vultus
 Ut videas media tristis in vrbe meos:
 Utq; ego te videam caussa grauiore fugatum.
 Hæc sunt à primis proxima vota meis.

ELEGIA X.

Cur amici cuiusdam nomen non ponat in carminibus suis?

O Tua si sineres in nostris nomina poni
 Carminibus, positus quam mihi sæpe fores?
 Te canerem solum meriti memor; inq; libellis
 Creuisset sine te pagina nulla meis.

Quid tibi deberem tota sciretur in vrbe :

Exul in amissa si tamen vrbe legor.

Te præsens mitem nosset, te senior ætas :

Scripta vetustatem si modò nostra ferunt :

Nec tibi cessaret doctus benedicere lector :

Hic te seruato vate maneret honor.

Cæsaris est primuna munus, quòd ducimus auras :

Gratia post magnos est tibi habenda Deos.

Ille dedit vitam : tu, quam dedit ipse, tueris ;

Et facis accepto munere posse frui.

Cumq; perhorreret casus pars maxima nostros :

Pars etiam credi pertimuisse velit :

Naufragiumq; meum tumulo spectarit ab alto :

Nec dederit nati per freta scæua manum :

Seminecem Stygia reuocasti solus ab vnda.

Hoc quoq; quod memores possumus esse tuū est,

Dij tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos :

Non potuit votum plenius esse meum.

Hæc meus argutis, si tu paterere libellis

Poneret in multa luce videnda labor.

Nunc quoq; se quamuis est iussa quiescere, quin te

Nominet inuitum vix mea Musa tenet.

Vtq; canem pauidæ naclum vestigia ceruæ,

Luclantem frustra copula dura tenet :

Vtq; fores nondum reclusi carceris acer.

Nunc pede, nunc ipsa fronte lacescit equus :

Sic mea lege data vinclta atq; inclusa Thaleia.

Per titulum vetiti nominis ire cupit :

Ne tamen officio memoris lædatis amici :

Parebo iussis, parce timere, tuis.

At non parerem, si non meminisse putares :

Hoc, quod non prohibet : vox tua gratus ero.

Dumq;

Dumq; (quod ô breue sit) lumen vitale videbo :
 Seruet officio spiritus iste tuo.

ELEGIA. XI.

Queritur se iam triennium exulare in Ponto.

VIT sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister.
 Facta est Euxini dura ter vnda maris.

At mihi iam videor patria procul esse tot annis :
 Dardana quod Graio Troia sub hoste fuit.

Stare putes : adeò procedunt tempora tarde :

Es peragit lentu passibus annus iter,

Nec mihi solititium quicquam de noctibus aufert :

Efficit angustos nec mihi bruma dies

Scilicet in nobis rerum natura nouata est :

Cumq; meis curis omnia longa facit :

An peragunt solitos communia tempora motus ?

Suntq; magis vitæ tempora dura meæ ?

Quem tenet Euxini mendax cognomine Pontus,

Et Scythici vere terra sinistra freti.

Innumeras circa gentes fera bella minantur :

Quæ nisi de raptu viuere turpe putant.

Nil extrà tutum est, tumulus descenditur ipse

Mœnibus exiguis, ingenioq; loci.

Cum minimè credas, vt auis densissimus hostis

Aduolat ; & prædam vix benè vilus agit.

Sæpe intra muros clausis venientia portis,

Per medias legimus noxia tela vias.

Est igitur rarus, qui iam colere audeat isq;

Hac arat infelix, hac tenet arma manu.

Sub galea pastor iunctis pice cantat auenis :

Proq; lupo pauidæ bella verentur oves.

Vix ope castelli defendimur : & tamen intus

Missa facit Graijs barbara turba metum.

Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo,
 Barbarus : & tecti plus quoq; parte tener.
 Quos ut non timeas, possis odisse videndo,
 Pellibus & longa tempora tecta coma
 Hos quoq; qui geniti Graia creduntur ab vrbe,
 Pro patrio cultu Persica bracca tegit,
 Exercent illi sociæ commercia linguæ:
 Per gestum res est significanda mihi.
 Barbarus hic ego sum : quia non intelligor vlli :
 Derident stolidi verba Latina Getæ.
 Meq; palam tuto de me mala sæpe loquuntur :
 Forsitan obijciunt exiliumq; mihi.
 Utq; sit in me aliquid si quid dicentibus illis
 Abnuerim quoties, annuerimq; putant.
 Adde, quod iniustum rigido ius dicitur ense :
 Dantur & in medio vulnera sæpe foro.
 O duram Lachelin ; quæ tam graue sidus habenti
 Fila dedit vitæ non breuiora meæ.
 Quod patriæ vultu, vestroq; caremus amici ;
 Atq; hæc in Scythicis gentibus esse queror ;
 Vtraq; pœna grauis, merui tamen vrbe carere :
 Non merui tali forsitan esse loco.
 Quid loquor ah demens ? ipsam quoq; perdere vitā
 Cæsaris offenso numine dignus eram.

E L E G I A XII.

Ad uxorem, quod quidam eam exulis uxorem vocasset.

QUOD te nescio quis periurgia dixerit esse
 Exulis uxorem, littera quæstæ tua est.
 Indolui : non tam mea quod fortuna malè audit,
 Qui iam consueui fortiter esse miser ?
 Quam quod cui minimè vellem sum causa pudoris :
 Teq; reor nostris erubuisse malis.

Perfer

Perfer, & obdura: multò grauiora tulisti,
 Eripuit cùm me principis ira tibi
 Fallitur iste tamen quo iudice nominor exul.
 Mollior est culpam pœna secuta meam.
 Maxima pœna mihi est ipsum offendisse priusq̃;
 Venisset mallem funeris hora mihi.
 Quassa quidē nostra est, non merfa, nec obruta nauis
 Utq̃; caret portu, sic tamen exstat aquis
 Nec vitam, nec opes, nec ius mihi ciuis ademit:
 Qui merui vitio perdere cuncta meo.
 Sed quia peccato facinus non adfuit vllum:
 Nil nisi me patrijs iussit abesse focis.
 Utq̃; alijs: quorum numetum comprehendere non est,
 Cæsaream numen sic mihi mite fuit.
 Ipse relegati, non exulis vitur in me
 Nomine: tuta suo iudice causa mea est,
 Iure igitur laudes Cæsar pro parte virili:
 Carmina nostra tuas qualiacunq̃; canunt.
 Iure Deos, adhuc cæli tibi lumina claudant,
 Teq̃; velint sine se comprecor esse Deum.
 Optat idem populus: sed ut in mare flumina vastū
 Sic solet exigua currere riuus aqua.
 At tu fortunam, cuius vocor exul ab ore,
 Nomine mendaci parce grauare meam.

ELEGIA XIII.

Ad amicum, qui monebat ut exilium carminibus oblectaret

Scribis, ut oblectem studio lachrymabile tēpus,
 No pereant turpi pectora nostra situ:
 Difficile est, quod amice mones: quia carmine lætū
 Sunt opus, & pacem mentis habere volunt
 Nostra per aduersas agitur fortuna procellas:
 Sorte nec villa mea tristior esse potest.

Exigis, vt Priamus natorum funere plaudat:
 Et Niobe festos ducat vt orbi choros.
 Luctibus, an studio videor debere teneri,
 Solus in extremos iustus abire Getas?
 Des licet in valido pectus mihi robore fultum;
 Fama refert Anyti quale fuisse rei:
 Fracta cadet tantæ sapientia mole ruinæ:
 Plus valet humanis viribus ira Dei
 Ille senex dictus sapiens ab Apolline nullum,
 Scribere in hoc casu sustinisset opus.
 Vt veniant patriæ, veniant obliuia nostri:
 Omnis & amissis sensus abelle queat:
 At timor officio fungi vetat ipse quieto:
 Cinctus ab innumero me tenet hoste locus,
 Adde quòd ingenium longa rubigine lasum
 Torpet & est multo quàm fuit antè minus.
 Fertili, assiduo si non renouetur aratro,
 Nil nisi cum spinis gramen, habebit humus
 Tempore qui longo steterit, malè currit: & inter
 Carceribus mihi os vltimus ibit equus.
 Vertitur in teneram cariem renatq; debiscit;
 Si qua diu soliti cymba vacauit aq; u.
 Me quoq; despera fuerim cùm paruus & antè,
 Illi, qui fueram posse redire parem.
 Contudit ingenium patientia longa malorum:
 Et pars antiqui nulla vigoris ad. st.
 Sæpè tamen nobis vt nunc quoque sumpta tabella
 Inq; suos volui cogere verba pedes: (est
 Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis
 Digna sui domini tempore digna loco.
 Denique non paruas animo dat gloria vires;
 Et sacunda facit pectora laudu amor.

Nominis

Nominis & famæ quondam fulgore trahebar :
Dum tulit antennas aura secunda meas.
Non adeò est benè nunc, vt sit mihi gloria curæ,
Si liceat. nulli cognitus esse velim.
An quia cesserunt primo benè carmina suades,
Scribere, successus vt sequar ipse meos ?
Pace nouem vestra liceat dixisse sorores :
Vos estis nostræ maxima causa fugæ.
Vtq; dedit iustas tauri fabricator aheni ;
Sic ego do pænas artibus ipse meis.
Nil mihi debebat cum versibus amplius esse :
Sed fugerem meritò naufragus omne fretum.
At puto, si demens studium fatale retentem :
Hic mihi præbebit carminis arma locus,
Non liber hic vllus, non qui mihi commodet aurē,
Verbaq; significant quid mea norit, adest.
Omnia barbaræ loca sunt, vocisq; ferinæ :
Omnia quæ possunt plena timore sonant.
Ipse mihi videor iam dedidicisse Latinè :
Nam didici Geticé Sarmaticeq; loqui.
Nec tamen, vt verum fatear tibi, nostra teneri
A componendo carmine Musa potest.
Scribimus : & scriptos absumimus igne libellos :
Exitus est studij parua fauilla mei.
Nec possum, & cupio non vllos ducere versus :
Ponitur idcirco noster in igne labor.
Nec, nisi pars casu flammis erepta, dolòue,
Ad vos ingenij non venit vlla mei.
Sic vtinam, quæ nil metuentem tale magistrum
Perdidit, in cineres ars mea versa foret.

T R I S T I V M.
E L E G I A XIV.

Ad amicum, quod literas non daret, cum faceret atera.

HAnc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem :
Mittere si quisquam, quo caret ipse, potest.
Æger enim traxi contagia corpore mentis :
Libera tormento pars mihi ne qua vacet :
Perq; dies multos lateris cruciatibus vror :
Sed quod non modico frigore læsit hyems.
Si tamen ipse valos, aliqua nos parte valemus :
Quippe mea est humeris fulta ruina tuis.
Qui mihi cum dederis ingentia pignora ; cumq;
Per numeros omnes hoc tuèare caput :
Quòd tua me raró solatur epistola, peccas :
Remq; piam præstas, & mihi verba negas.
Hoc precor emenda : quod si correxeris vnum,
Nullus in egregio corpore nãuus erit.
Pluribus accusem ; fieri nisi posset, vt ad me
Littera non veniat, missa sit illa tamen.
Dij faciant, vt sit temeraria nostra querela :
Teq; putem falsó non meminisse mei.
Quod precor, esse liquet neque enim mutabile ro-
Credere me fas est pectoris esse tui. (bur
Cana priùs gelido delint absinthia Ponto ;
Et careat dulci Trinacris Hybla thymo ;
Immemorem quàm te quisquam conuincat amici.
Non ita sunt fati stamina nigra mei.
Tu tamen vt false possis quoque tollere culpæ
Crimina, quod non es, ne videre, caue.
Vtq; solebamus consumere longa loquendo
Tempora, sermoni deficiente diu :
Sic ferat ac referat tacitas nunc littera voces ;
Et peragant linguæ charta manusq; vices :
Quod

Quod tibi né nimium videar diffidere; sitq;
 Versibus hoc paucis admonuisse satis:
 Accipe, quo semper finitur epistola verbo;
 Atq; meis distent vt tua fata; Vale.

ELEGIA XV.

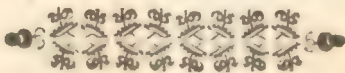
Ad Exorem, quod suis libris sis aterna.

Quanta tibi dederis monumenta iuellis,
 O mihi me coniunx charior ipsa vides.
 Detrahat auctori multum fortuna licebit;
 Tu tamen ingenio clara ferere meo:
 Dumq; legar; pariter mecum tua fama legetur;
 Nec potes in mæstos omnis abire rogos.
 Cumq; viri casu possis miserranda videri;
 Inuenies aliquas, quæ; quod es, esse velint;
 Quæ te, nostrorum cùm sis in parte laborum,
 Felicem dicant, inuideantq; tibi
 Non ego diuitias dando tibi plura dedissem;
 Diuitis ad manes nil feret vmbra suos.
 Perpetui fructum donauì nominis: idq;
 Quo dare nil potui munere maius habes
 Adde quod & rerum sola es tutela mearum:
 Ad te non parui venit honoris onus.
 Quòd nunquam vox est de te mea muta tuiq;
 Iudicijs debes esse superba viri,
 Quæ ne quis possit temeraria dicere præsta:
 Et pariter serua, meq; piàmq; fidem.
 Nam tua dum steterimus, turpi sine crimine mansit:
 Et tantùm probitas irreprehensa fuit:
 Par ea de nostra nunc est tibi facta ruina.
 Conspicuum virtus hic tua ponat opus
 Esse bonam facile est: vbi quod vetet esse remotum
 Et nihil officijs nupta, quod obstat, habet.

Cùm

Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo?
Id demum est pietas, id socialis amor
Rara quidem est virtus quam non fortuna gubernat:
Qua maneat stabili cum fugis illa, pede.
Si qua tamen pretij, tibi merces ipsa petita est.
Inq; parum lætis ardua rebus adest.
Si tempus numeres, per sæcula nulla tacetur:
Et loca mirantur, qua patet orbis iter.
Adspicis, ut longo teneat laudabilis ævo,
Nomen inextinctum Penelopæa fides?
Cernis ut Admeti cantetur. & Hectoris vxor:
Ausq; in accensos Hippias ire rogos?
Ut viuat fama coniux Phylæcia? cuius
Iliacæ celeri vir pede pressit humum?
At nece nil opus est pro me, sed amore fideq;:
Non ex difficili fama petenda tibi est.
Nec te credideris, quia non facis ista, moneri:
Vela damus, quamuis remige puppis eat.
Qui monet; ut facias quod iam facis, ille monendo
Laudat & hortatu comprobat acta suo.

F I N I S.

PVBLII OVIDII ^{III}
N A S O N I S,
FASTORVM.

L I B E R I.

AD CÆSAREM GERMANICVM.

TEmpore cum causis latium digesta per annum,
Lapſaque ſub terras, orta긑; ſigna canam
Excipe peccato, Cæſar Germanice, vultu
Hoc opus: & timida긑; dirige nauis iter:
Officio긑; leuem non aduerſatus honorem,
Hanc tibi deuoto. numine dexter ades.
Sacra recognoſces annalibus eruta priſcis:
Et quo ſit merito quæque notata dies.
Inuenies illic & feſta domestica vobis.
Sæpe tibi pater eſt, sæpe legendus auus.
Quæ긑; ferunt illi, pictos ſignantia faſtos,
Tu quoque cum Druſo præmia fratre feres.
Cæſaris arma canant alij, nos Cæſaris aras,
Et, quoſcunque ſacris addidit ille dies.
Annue conanti per laudes ire tuorum:
Deque meo pauidos excute corde metus.
Da mihi te placidum: dederis in carmine vires,
Ingenium vultu, ſtat긑; cadit긑ue tuo:
Pagina iudicium docti ſubitura mouetur
Principis, vt Clario miſſa legenda Deo.
Quæ ſit enim culti facundia, ſenſimus, oris;
Ciuitica pro trepidis cùm tulit arma reis.
Sciſmus, & ad noſtras cùm ſe tulit impetus artes.
Ingenij currant flumina quanta tui

Si licet, & fas est, vates rege vatis habenas :

Auspice te, felix totus vt annus eat.

Tempora digereret cū conditor vrbis in anno
Constituit menses quinque bis esse suo.

Scilicet arma magis. quam sidera Romule noras,

Curaq; finitimos vincere maior erat.

Est tamen & ratio, Cæsar, quæ mouerit illum :

Erroremq; suum quo tueatur, habet.

Quod satis est, vtero matris dum prodeat infans ;

Hoc anno statuit temporis esse satis.

Per totidem menses à funere coniugis, vxor

sustinet in vidua tristitia signa domo.

Hæc igitur vidit trabeati cura Quirini :

Cum rudibus populis annua iura daret.

Martis erat primus mensis, venerisque secundus.

Hæc generis princeps ipsius, ille pater

Tertius à senibus : iuuenum de nomine quartus :

Quæ sequitur, numero turba notata fuit.

At Numa nec lanum, nec auitas præterit umbras :

Mensibus antiquis præposuitque duos.

NE tamen ignores variorum iura dierum :

Non habet officium Lucifer omnis idem.

Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur :

Fastus erit, perquem lege licebit agi,

Nec toto peristare die sua iura putaris ?

Qui iam fastus erit, mane nefastus erat.

Nam simul exta Deo data sunt. licet omnia fari :

Verbaque honoratus libera prætor habet.

Est quoque quo populum ius est includere septis ;

Est quoque qui nono semper ab orbe redit,

Vendicat Ausonias Iunonis cura Calendas :

Idibus alba Ioui grandior agna cadit.

Nonarum

Nonarum tutela Deo caret: omnibus istis
 (Ne fallare caue) proximus Ater erit.
 Omen ab euentu est: illis nam Roma diebus
 Marte sub aduerso tristia damna tulit.
 Hæc tibi dicta semel, totis hærentia Fastis,
 Ne seriem rerum scindere cogar erunt,

ECce tibi faustum, Germanice, nunciat annum,
 Inq; meo primùm carmine Ianus adest.
 Iane biceps anni tacitè labentis origo,
 Solus de superis qui tua terga vides.
 Dexter ades ducibus, quorum secura labore
 Otia terra ferax, otia pontus habet:
 Dexter ades patribusq; tuis populoq; Quirini:
 Et resera nutu candida templa tuo.
 Prospera lux oritur: linguis animisq; fauete:
 Nunc dicenda bona sunt bona verba die.
 Lite vacent aures insanaq; protinus absint
 Iurgia: differ opus liuida turba tuum?
 Cernis, odoratis vt luceat ignibus æther?
 Et sonet accensis spica Cililla focis?
 Flamma nitore suo templorum verberat aurum:
 Et tremulum summa spargit in æde iubar,
 Vestibus intactis Tarpeias itur in arces:
 Et populus festo concolor ipse suo est.
 Iamq; noui præeunt fasces: noua purpura fulget:
 Er noua conspicuum pondera sentit ebur.
 Colla rudes operum præbent ferienda iuuenti:
 Quos aluit campis herba Falisca suis.
 Iupiter, arce sua cùm totum spectet in orbem,
 Nil nisi Romanum, quod tueatur, habet.
 Salue festa dies: meliorq; reuertere semper.
A populo, rerum, digna, potente coli.

Quem tamen esse Deum dicam te, lane biformis:

Nam tibi par nullum Græcia numen habet.

Ede simul causam, cur de cœlestibus vnus,

Sitquæ quod à tergo, sitquæ quod antè vides.

Hæc ego cum sumptis agitarem mente tabellis

Lucidior visa est, quàm fuit antè, domus.

Tùm facer ancipiti mirandus imagine Ianus,

Bina repente oculis obrulit ora meis.

Extimui, sensique metu riguisse capillos:

Et gelidum subito frigore pectus erat,

Ille tenens dextra baculum, clauemquæ sinistra,

Edidit hos nobis ore priore sonos:

Disce, metu posito, uates operose dierum,

Quod petis & voces percipe mente meas

Me Chaos antiqui (nam sum res prisca) vocabant :

Aspice quam longi temporis acta canam:

Lucidus hic aër, & quæ tria corpora restant,

Ignis, aqua, & tellus, vnus aceruus erant.

Vt semel hæc rerum secessit lite suarum;

Inquæ nouas abiit massa soluta domos-

Cælum flamma petit: propior locus aëra cepit:

Sederunt medio terra fretumquæ loco.

Tunc ego, qui fuerā globus, & sine imagine moles

In faciem redij membraq; digna Deo:

Nunc quoq; confusæ, quoniâ nota parua, figura est.

Ante quod est in me, postquæ videtur idem.

Accipe, quæ sitæ quæ causa sit altera formæ:

Hanc simul vt noris, officiumquæ meum:

Quidquid vbiq; vides cælû, mare, nubila, terras?

Omnia sunt nostra clausa patentq; manu.

Me penes est vnum vasti custodia mundi:

Et ius vertendi carmina omne meum est.

Cum

Cùm libuit pacem placidis amittere tectis,
Liberà per tutas ambulat illa vias.
Sanguine letifero totus miscebitur orbis,
Ni teneant rigidæ condita bella feræ
Præfideo foribus cœli cum mitibus Horis:
Et redit officio Iupiter itq̃ue meo.
Inde vocor Ianus, cui cùm Cereale sacerdos
Imponit librum, farraq̃ue mixta salo;
Nomina ridebis, modo namq̃; Patulcius idem:
Et modo sacrificio Clusius ore vocor.
Scilicet alterno voluit rudis illa vetustas,
Numine diuersas significare vices.
Vis mea narrata est: causam nunc discite figuræ:
Iam tamen hanc aliqua tu quoq̃; parte vides,
Omnis habet geminas hinc atq̃; hinc ianua frontes,
E quibus hæc populum spectat, at illa Larem.
Vtq̃; sedens vester primi propè limina tecti
Ianitor, egressus introitusq̃ue videt.
Sic ego prospicio cœlestis Ianitor aulæ
Eoas partes, Hesperiasq̃ue simul
Ora vides Hecates in tres vertentia partes,
Seruet vt in ternas compita secta vias.
Et mihi, ne flexu ceruicis tempora perdam,
Cernere non moto corpore bina licet.
Dixerat: &, vultu si plura requirere vellem,
Difficilem mihi se non fore pactus erat.
Sumpsi animum, gratesq̃ue Deo non territus egi:
Verbaq̃; sum. spectans, pauca locutus, humum.
Dic age: frigoribus quare nouus incipit annus:
Qui melius per ver incipiendus erat?
Omnia tunc florent; tunc est noua temporis ætas
Et noua de gaudio palmire gemma tumet,

Et modò formatis operitur frondibus arbor,
 Prodit & in summum seminis herba solum.
 Et tepidum volucres concentibus aëra mulcent:
 Ludit & in pratis, luxuriatquè pecus.
 Tunc blandi soles, ignotaq; prodit hirundo:
 Et luteum celsa sub trabe figit opus.
 Tunc patitur cultus ager, & renouatur aratro,
 Hæc anni nouitas iure vocanda fuit.
 Quæsieram multis: non multis ille moratus
 Contulit in versus sic sua verba duos:
 Bruma noui prima est, veterisque nouissima Solis:
 Principium capiunt Phœbus & annus idem.
 Post ea mirabar, cur non tunc litibus esset
 Prima dies: causam percipe, Ianus ait:
 Tempora commisi nascentia rebus agendis;
 Totus ab auspicio ne foret annus iners.
 Quisque suas artes ob idem delibat agendo:
 Nec plus quam solitum testificatur opus.
 Mox ego: cur, quamuis aliorum numina placent,
 Iane, tibi primùm thura merumquè fero?
 Vt possis aditum per me qui limina seruo,
 Ad quoscunque voles, (inquit,) habere Deos.
 At cur læta tuis dicuntur verba Calendis?
 Et damus alternas accipimusquè preces?
 Tum Deus incumbens baculo, què dextra tenebat?
 Omnia principijs, inquit; inesse solent.
 Ad primam vocem timidas aduertitis aures:
 Et primùm visam consulit augur auem.
 Tempia patent, aurelquè Deum: nec lingua caducas
 Concipit vlla preces: dictaque pondus habent:
 Desierat Ianus: nec longa silentia feci:
 Sed terigit verbis vltima verba meis.

Quid

Quid vult palma sibi. rugosaquæ Carica, dixi,
 Et data sub niueo condita mella cado?
 Omen, ait, causa est, vt res sapor ille sequatur;
 Et peragat cœptum, dulcis vt annus, iter.
 Dulcia cui dentur, video: stipis adijce causam;
 Pars mihi de festo ne labet vlla tuo.
 Risit: & ô quàm te fallunt tua sæcula, dixit:
 Qui stipe mel sumpta dulcius esse putas:
 Vix ego Saturno quenquam regnante videbam,
 Cuius non animo dulcia lucra forent.
 Têpore creuit amor, qui nunc est summus, habendi:
 Vix vltra, quò iam progrediatur, habet:
Pluris opes nunc sunt, quam prisci temporis annis?
 Dum populus pauper, dum noua Roma fuit:
 Dum casa Martigenam capiebat parua Quirinum:
 Et dabat exiguum fluminis vlua torum,
 Iupiter angusta vix motus stabat in æde:
 Inq; Iouis dextra fictile fulmen erat.
 Frondibus ornabant, quæ nunc Capitolia gemmis:
 Pascebatquæ suas ipse senator oues.
 Nec pudor, in stipula placidam cepisse quietem,
 Nec sænum capiti supposuisse fuit:
 Iura dabat populis, posito modò prætor aratro:
 Et leuis argenti lamina crimen erat.
 At postquam fortuna loci caput extulit huius,
 Et terigit summo vertice Roma Deos;
 Creuerunt & opes, & opum furiosa cupido:
 Et, cum possideant plurima plura petunt.
 Quærere vt absument, absumpta requirere certant
 Atquæ ipsa vitij sunt alimenta vices.
 Sic, quibus intumuit suffusa venter ab vnda,
 Quo plùs sunt pota, plùs sitiuntur aqua.

In pretio pretium nunc est dat census honores,
 Census amicitias : pauper vbique iacet.
 Tu tamen auspiciū cur sit stipis, vtile quæris :
 Curq; iuuent nostras æra vetusta manus.
 Æra dabant olim. melius nunc omen in auro est :
 Victaq; concessit prisca moneta nouæ.
 Nos quoq; templa iuuant, quamuis antiqua probæus,
 Aurea maiestas conuenit ipsa Deo.
 Laudamus veteres : sed nostris vtimur annis.
 Mos tamen est æquè dignus vterque coli.
 Finierat monitus : placidis ita rursus, vt antè,
 Clauigerum verbis alloquor ipse Deum :
 Multa quidem didici, sed cur naualis in ære
 Altera signata est, altera forma biceps ?
 Noscere me duplici posses in imagine, dixit ;
 Ni vetus, ipsa dies extenuasset, opus.
 Causa ratis superest : Tuscum rate venit in amnem
 Ante pererrato falcifer orbe Deus
 Hac ego, Saturnum memini tellure receptum,
 Cælitibus regnis ab Ioue pulsus erat.
 Inde diu genti mansit Saturnia nomen :
 Dicta quoq; est Latium terra, latente Deo.
 At bona posteritas puppim formauit in ære.
 Hospitis aduentum testificata Dei.
 Ipse solum colui ? cuius placidissima læuum.
 Radit arenosi Tibridis vnda latus.
 Hic, vbi nunc Roma est, tunc ardua sylua virebat :
 Tantaq; res, paucis pascua bobus erat.
 Arx mea collis erat : quam vulgus nomine nostro
 Nuncupat ; hæc ætas Ianiculumq; vocat.
 Tunc ego regnabam, patiens cū terra Deorum
 Esset : & humanis numina mista locis.

No ndum

Nondum iustitiam facinus mortale fugarat:

Vltima de superis illa reliquit humum.

Proquē metu populum sine vi pudor ipse regebat:

Nullus erat iustis reddere iura labor.

Nil mihi bello: pacem postesquē tuebar:

Et clauem ostendens: hæc agit, arma gero.

Presserat ora Deus; tunc sic ego nostra resolui,

Voce mea voces eliciente Dei:

Cūm tot sint Iani, cur stas sacratum in vno,

Hic, vbi iuncta foris templa duobus habes?

Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam,

Protinus Oebalij retulit arma Tati:

Vtq; leuis custos armillis capta, Sabinos

Ad summæ tacitos duxerat arcis iter,

Inde, velut nunc est, per quem descenditis, inquit.

Arduus in valles per fora cliuus erat.

Et iam contigerant portam, Saturnia cuius

Dempserat oppositas inuidiosa seras:

Cum tanto veritus committere Numine pugnam,

Ipse mex noui callidus artis opus.

Oraq; qua pollens ope sum, fontana reclusi:

Sumquē repentinas eiaculatus aquas

Ante tamen madidis subieci sulfura venis:

Clauderet vt Tatio feruidus humor iter.

Cuius vt utilitas pulsus percepta Sabinis;

Quæ fuerat, tuto reddita forma loco est.

Ara mihi posita est paruo coniuncta lacello:

Hæc adolet flammis cum strue farra suis

At cur pace lates? motisq; recluderis armis?

Nec mora: quæ sitis reddita causa mihi est.

Vt pateant populo reditus ad bella priuilegi;

Tota patet dempta ianua nostræ urbi.

Pace fores obdo, ne qua discedere possit :

Cæsareoquæ diu numine clausus ero.

Dixit : & attollens oculos diuersa tuentes,

Aspexit toto quicquid in orbe fuit.

Pax erat : & vestri, Germanice, causa triumphi

Tradiderat domitas iam tibi Rhenus aquas.

Iane fac æternos, pacem pacisquæ ministros :

Neuë suum, præsta, deferat author opus.

Quod tamen ex ipsis licuit mihi dicere Fastis :

Sacrâuêre patres hac duo templa die.

Accepit Phæbo, Nymphaq; Coronide natum

Insula, diuidua, quam premit amnis, aqua.

Iupiter in parte est : cepit locus vnus vtrumquæ :

Iuncta quæ sunt magno templa nepotis auo.

Q Vis vetat, & stellas, vt quæq; oriturq; caditq;
Dicere? propositi pars fuit illa mei.

Felices animæ, quibus cognoscere primum,

Inq; domos superas scandere, cura fuit.

Credibile est, illos pariter vitijsquæ iocisquæ :

Altius humanis exseruisse caput.

Non Venus & vinum sublimia pectora fregit,

Officiuquæ fori, militiæuë labor.

Nec leuis ambitio, perfusaquæ gloria furo,

Magnarumquæ fames sollicitauit opum.

Admouere oculis distantia sidera nostris :

Æthera quæ ingenio subposuêre suo

Sic petitur cælum : non, vt ferat Ossan Olympus,

Summaquæ Peliacus sydera tangat apex.

Nos quoq; sub ducibus cælum metabimur illis :

Ponemusquæ suos ad vaga signa dies.

ERgo vbi nox aderit venturis tertia Nonis
Sparsaquæ cœlesti rore madebit humus ;

Ocipe-

Ostipedis frustra quæruntur brachia Cancrī,
Præceps occiduas ille subibit aquas.

Institerint imbres missi tibi nubibus atris,
Nonæ signa dabunt exoriente Lyra.

Quatuor adde dies ductis ex ordine Nonis:
Ianus Agonali luce piandus erit.

Nominis esse potest succinctus causa minister:
Hostia cœlitibus quo feriente cadit.

Qui calido strictos tincturus sanguine cultros,
Semper agatnè rogat, nec nisi iussus, agit.

Pars putat hoc festum priscis Agnalia dictum;
Vna sit ut proprio littera dempta loco.

Pars, quia non veniant pecudes, sed agatur; ab actu
Nomen agonalem credit habere diem.

Aut, quia præuisos in aqua timet hostia cultros;
A pecoris lux est ipsa notata metu?

Fas etiam, fieri solitis ætate priorum
Nomina de ludis Græca tulisse diem?

Et prius antiquus dicebat Agonia sermo:
Vtraque iudicio est vltima causa meo.

Vtque ea non certa est. ita res placare sacrorum
Numina lanigeræ coniuge debet ovis.

Victima, quæ dextra cecidit victrice, vocatur.
Hostibus à domitis Hostia nomen habet.

Antè, Deos homini quod conciliare valeret,
Far erat, & puri lucida mica salis.

Nondum pertulerat lachrymatas cortice myrrhas
Acta, per æquoreas hospita navis aquas.

Thura nec Euphrates, nec miserat India costum:
Nec fuerant rubri cognita fila croci.

Ara dabat fumos herbis contenta Sabinis:
Et non exiguo laurus adusta sono.

Si quis erat, prati fictis de flore coronis,
 Qui possit violas addere : dives erat.
 Hic qui nunc aperit percussū viscera tauri,
 In sacris nullum cultor habebat opus.
 Prima Ceres avida gaudia est sanguine porcæ,
 Ultra suas merita cæde nocentis opes.
 Nam fata vere nouo teneris latentia succis,
 Eruta setigeræ comperit ore suis.
 Sus dederat pœnas, exemplo territus hulus,
 Palmite debueras abstinuisse caper.
 Quem spectans aliquis dentes in vite prementem,
 Talia non tacito verba dolore dedit :
 Rode caper vitem : tamen hinc, cum stabis ad aræ,
 In tua quod spargi cornua possit erit.
 Verba fides sequitur : noxæ tibi deditus hostis,
 Spargitur affuso cornua, Bacche, mero,
 Culpa sui nocuit : nocuit quoque culpa capellæ :
 Quid bos ; quid placidæ commeruistis oues ?
 Flebat Aristæus, quod apes cum stirpe necatas
 Viderat inceptos destituisse fauos.
 Cæcula quem genitrix ægrè solata dolentem,
 Addidit hæc dictis vltima verba suis :
 Siste puer lachrymas : proteus tua damna leuabit :
 Quoquē modo repares, quæ periēre, dabit.
 Decipiat ne te versis tamen ille figuris :
 Impediant geminas vincula firma manus.
 Peruenit ad vatem iuuenis : resoluta quē somno,
 Alligat æquorei brachia capta senis.
 Ille suam faciem trasformar, & alterat arte,
 Mox domitus vinclis in sua membra redit.
 Ora quē cærulea tollens rorantia barba
 Qua dixit, repares arte, requiris, apes ?

Obrue mactati corpus tellure iuueni:
Quod petis à nobis, obrutus ille dabit.
Iussa facit pastor: feruent examina putri
De boue: mille animas vna necata dedit.
Pauit ouis pratum; verbenas improba carpsit:
Quas pia Dis ruris ferre solebat anus
Quid tuti superest; animam cum ponat in aris
Lanigerumque pecus ruricolæque boues?
Placat equo Persis radijs Hyperiona cinctum;
Ne detur celeri victima tarda Deo.
Quæ semel est triplici pro virgine cæsa Dianæ;
Nunc quoque, pro nulla virgine cerua cadit.
Extra canum Triuiæ vidi libare Sabæos.
Et quicumque tuas accolit Hæme niues.
Intactæ fueratis aues, solatia ruris,
Assuetum filuis innocuumque genus,
Quæ facitis nidos, & plumis oua fouetis;
Et facili dulces editis ore sonos.
Sed nihil ista iuuant, quia linguæ crimen habetis:
Dijque putant mentes vos aperire suas.
Nec tamē hoc falsum est, nā Dijs, vt proxima quæq;
Nunc penna veras, nunc datis ore notas. (est
Tuta diu volucrum proles tum denique cæsa est,
Iuueruntque Deos indicis extra sui.
Ergo sæpe suo coniunx abducta marito,
Vritur in calidis alba columba focis
Nec defensa iuuant Capitolia, quominus anser
Det iecur in lances, Inahe, lauta tuas.
Nocte Deæ noctis cristatus cæditur ales.
Quod tepidum vigili prouocet ore diem:
Interea Delphin clarum super æthera sidus
Tollitur: & patrijs exeat ora vadis.

Postera

Postera lux hyemem medio discrimine signat;
 Æquaquē præterita, quæ superabit, erit.

Proxima prospiciet Tithono Aurora relicto,
 Arcadiæ sacrum Pontificale Deæ.

Te quoque lux eadem, Turni soror, æde recepit;
 Hic vbi virginea campus obitur aqua.

Vnde petam causas horum moremquē sacrorum?
 Diriget in medio quis mea vela freto:

Ipsa mone, quæ nomen habes à carmine ductum;
 Propositoquē faue, ne tuos erret honor.

Orta prior Lunâ (de se si creditur ipsi)
 A magno tellus Arcade nomen habet:

Hinc fuit Euander: qui, quanquam clarus vtroquē;
 Nobilior sacræ sanguine matris erat.

Quæ, simul æthereqs animo conceperat ignes,
 Ore dabat pleno carmina vera Dei.

Dixerat hæc, nato motus instare, sibiquē,
 Multaquæ præterea, tempore nacta fidem,
 Nam iuuenis, nimium vera cum matre fugatus
 Deserit Arcadium Parrhasiumquē larem.

Cui genitrix flenti: Fortuna viriliter, (inquit,)
 (Siste puer lachrymas) ista ferenda tibi est,

Sic erat in fatis: nec te tua culpa fugauit,
 Sed Deus: offenso pulsus es vrbe Deo.

Nec meriti pœnam pateris, sed Nominis iram,
 Est aliquid magnis crimen abesse malis.

*Conscia mens ut cuiquē sua est, ita concipit intra
 Pectora, pro facto spemquē metumque suo*

Nec tamen, ut primus, mare malè talia passus:
 Obruat ingentes ista procella viros:

Passus idem est, Tyrijs qui quōdam pulsus ab oris,
 Cadmus in Aoniæ constitit exul humo.

Passus

Pallus idem Tydeus; & idem Pegaseus Iason:
Et quos præterea longa referre mora est.
Omne solum forti patria est, ut piscibus æquor:
Ut volucris, vacuo quicquid in orbe patet.
Nec fera tempestas toto tamen errat in anno:
Et tibi (crede mihi) tempora veris erunt,
Vocibus Euander, & firmus mente parentis;
Naue secat fluctus: Heiperiamq; tenet:
Iamq; ratem doctæ monitu Carmentis in amnem
Egerat: & Thuscis obuius ibat aquis
Fluminis illa latus, cui sunt vada iuncta Terenti,
Aspicit, & sparsas per loca sola casas.
Utq; erat immixtis puppim stetit ante capillis:
Continuitq; manum torua regentis iter,
Et procul in dextram tendens sua brachia ripam
Pinea non sano ter pede texta ferit.
Nèue daret saltum properans insilire ripæ,
Vix est Euandri, vixq; retenta manu.
Dijq; petitorum, (dixit,) saluete locorum:
Tuq; novos cœlò terra datura Deos:
Fluminaq; & fontes, quibus vititur hospita tellus:
Et nemorum Nymphæ Naiadumq; chori.
Este bonis auibus visi natoq; mihiq;:
Ripaq; felici tacta sit illa pede
Fallor? an hi fient ingentia mœnia colles?
Iuraq; ab hac terra cætera terra petit?
Montitus his olim totus promittitur orbis.
Quis tantum fati credet habere locum?
Et iam Dardaniæ tangent hæc littora pinus:
Hic quòque causa noui fœmina Martis erit:
Chare nepos, Palla funesta quid induis arma:
Indue: non humili vindice cæsus eris.

Victæ

Victa tamen vinces, euerſaq; Troia reſurges.
 Obruet hoſtiles iſta ruina domos.
 Vrite victrices Neptunia Pergama flammæ:
 Nunc minor hic, toto eſt altior orbe cinis.
 Iam pius Æneas ſacra, & ſacra altera patrem
 Aſſeret, Iliacos accipe Veſta Deos.
 Tempus erit cum vos orbemquæ tuebitur idem;
 Et ſient ipſo ſacra colente Deo,
 Et penes Auguſtos patriæ tutela manebit,
 Hanc ſas imperij ſrena tenere domum.
 Inde nepos, natusquæ Dei, (licet ipſe recuſet,)
 Pondera cœleſti mente paterna feret.
 Utque ego perpetuis olim ſacrabor in aris:
 Sic Auguſta nouum Iulia Numen erit.
 Talibus vt dictis noſtros descendit in annos:
 Subſtitit in medios præſcia lingua ſonos.
 Puppibus egreſſus Latia ſtetit exul in herba.
 Fælix exilium cui locus ille fuit
 Nec mora longa fuit ſtabant noua teſta; nec alter
 Montibus Auſonijs Arcade maior erat.
 Ecce boues illuc Erytheidas applicat Heros,
 Emenſus longi clauiger orbis iter.
 Dumq; huic hoſpitiū domus eſt Tegeæa, vagatur
 Incuſtoditæ lata per arua boues.
 Mane erat; excuſſus ſomno Tyrrinthius hoſpes,
 De numero tauros ſenſit abeſſe duos.
 Nulla videt taciti quærens veſtigia furti,
 Traxerat auerſos Cacus in antra boues:
 Cacus, auentina timor atq; infamia ſylux,
 Non leue finitimis hoſpitibuſque malum.
 Dira viro facies; vires pro corpore; corpus
 Grande; pater monſtri Mulciber huius erat.

Proque

Proque domo, longis spelunca recessibus ingens
Abdita, vix ipsis inuenienda feris
Ora super postes affixaque brachia pendent;
Squalidaque humanis ossibus albet humus,
Seruata malè parta bouum loue natus abibat;
Mugitum rauco furta dedere sono.
Accipio, reuocamur, ait: vocemq; secutus
Impia per syluas. Victor ad antra venit,
Ille aditum fracti præstruxerat obice montis:
Vix iuga mouissent quinque bis illud onus,
Necitur hic humeris, cælum quoque sederat illic;
Et vastum motu colabefactat onus.
Quod simul euersum est, fragor æthera terruit ipsū:
Icta que subsedit pondere mollis humus.
Prima mouet Cacus collata prælia dextra
Remque ferox saxis stipiribusque gerit.
Queis vbi nil agitur, patrias malè fortis ad artes
Confugit: & flammæ ore sonante vomit.
Quas quoties proflat, spirare Typhoea credas:
Et rapidum Ethnæo fulgur ab igne iacit.
Occupat Alcides: abductaque claua trinodis,
Ter quater aduersi sedit in ore viri.
Ille cadit, mistosque vomit cum sanguine flamas:
Et læto moriens pectore plangit humum.
Immolat ex illis taurum tibi, Iupiter, vnum
Victor: & Euandrum, ruricolæque vocat.
Constituitque sibi, quæ maxima dicitur, aram.
Hic vbi pars vrbs de boue nomen habet.
Nec tacet Euandri mater, propè tempus adesse;
Hercule quo tellus sit satis vsa suo
At fælix vates, vt Dijs gratissima vixit,
Possidet hunc Iani sic Dea mense diem,
Idibus

I Dibus in magni castus Iouis æde sacerdos,
 Semiramis flammis viscera libat ouis.
 Redditaque est omnis populo Prouincia nostro,
 Et tuus Augusto nomine dictus auus.
 Perlege dispositas cinerola per atria ceras :
 Contigerant nulli nomina tanta viro.
 Africa victorem de se vocat : alter Isaurum,
 Aut Cretum domitas testificatur opes.
 Hunc Numidæ faciunt, illum Messana superbum :
 Ille Numantina traxit ab vrbe notam.
 Et mortem, & nomen Druso Germania fecit :
 Me miserum virtus, quam breuis illa fuit !
 Si petat à victis, tot sumit nomina Cæsar,
 Quot numero gentes maximus orbis habet.
 Ex vno quidam celebres ; aut torquis adempti,
 Aut corni titulos auxiliaris habent.
 Magne, tuum nomen rerum est mensura tuarum :
 Sed qui te vicit, nomine maior erat.
 Nec gradus est Fabios supra cognominis vllus ?
 Illa domus meritis maxima dicta suis.
 Sed tamen humanis celebrantur honoribus omnes :
 Hic socium summo cum Ioue nomen habet,
 Sacra vocant augusta patres : augusta vocantur
 Tempia, Sacerdotum ritè dicata manu.
 Huius & augurium dependet origine verbi :
 Et quodcunque sua Iupiter augeat ope.
 Augeat imperium nostri ducis augeat annos :
 Protegat & nostras querna corona fores :
 Auspiciusq; Deis tanti cognominis hæres
 Omnia suscipiat, quo pater, vrbis onus.
R Espiciet Titan actas vbi tertius idus,
 Fient Parthasiæ sacra relata Deæ.

Nam prius Ausonias matres carpenta vehabant;
(Hæc quoque ab Euandri dicta parente reor)

Binaq; nunc pariter Tegeæ sacra parenti,
Pro pueris fieri, virginibusque iubent.

Scortea non illi fas est inferre sacello:
Ne violent puros exanimata focos.

Si quis amas veteres ritus, assiste precanti:
Nomina percipies non tibi nota prius.

Porrima placatur, Postuertaq; siue sorores,
Siue fugæ comites, Mænali diua tuæ.

Altera, quod porro fuerat, cecinisse putatur:
Altera, venturum postmodo quidquid erat.

Candida te niueo posuit lux proxima templo,
Qua fert sublimes alta Moneta gradus:
Nunc bene prospicies Latiam, Concordia turbam:
Nunc te sacratæ constituere manus.

Furius antiquam populi superator Etrusci
Vouerat: & voti soluerat ille fidem.

Causa, quod à Patribus sumptis secesserat armis
Vulgus: & ipsa suas Roma timebat opes.

Causa recens melior, sparsos Germania crines
Porrigit auspicijs, dux venerande, tuis.

Inde triumphatæ libasti munera gentis:
Templaq; fecisti, quam colis ipse, deæ.

Hæc tua constituit genitrix, & rebus, & ara:
Sola thoro magni digna reperta Iouis.

Hæc ubi tranſierint, Capricorno Phæbe relicto
Per iuuenis cures signa regentis aquas.

Septimus hinc oriens cum se dimiserit undis,
Fulgebit toto iam lyra nulla polo,

Sydere ab hoc, ignis, venienti nocte Leonis
Qui micat in medio pectore, merſus erit.

Ter quater euolui signantes tempora fastos ;
Nec sementina est vlla reperta dies.
Cùm mihi (sensit enim) lux hæc inciditur, inquit
Musa? quid à fastis non stata sacra petis ;
Vtq; dies incerta sacris : sic tempore certo.
Seminibus iactis est vbi factus ager ;
State coronati plenum ad præsepe iuuenti :
Cum tepido vestrum verè redibit opus.
Rusticus emeritum palo suspendat aratrum :
Omne reformidat frigore vulnus humus.
Villice da requiem, terræ semente peracta ;
Da requiem, terram qui coluere, viris.
Pagus agat festum ; pagum lustrate coloni ;
Et date paganis annua liba focis.
Placentur matres frugum tellusq; Ceresq; de
Farre suo gravidæ visceribusque suis
Officium commune Ceres & Terra tuentur.
Hæc præbet causam frugibus : illa locum.
Consortes operum, per quas correctæ vetustas ;
Quernaque glans victa est vtiliore cibo.
Fructibus immensis avidos satiate colonos :
Vt capiant cultus præmia digna sui.
Vos date perpetuos teneris sementibus auctus :
Nec noua per gelidas vsta sit herba nives,
Cùm serimus, cælum ventis aperite terenis :
Cùm later, ætherea spargite semen aqua.
Neue graues cultis cerealia dona, cauete,
Agmine læsuro depopulenrur, aues,
Vos quoq; subiectis formicæ parcite granis :
Post messem prædæ copia maior erit :
Interea crescat scrabræ ruginis expers :
Nec v tio cœli palleat vlla seges.

Et neque deficiat macie: neque pinguior æquo
 Diuitijs pereat luxuriosa tuis.
 Et careant lolij oculos vitiantibus agri:
 Nec sterilis cultro surgat auena solo,
 Triticeos fœtus passuraq; farra bis ignem,
 Hordeaq; ingenti fœnore reddat ager.
 Hæc ego pro vobis, hæc Vos optate coloni;
 Efficiatq; ratas vtraque diua preces.
 Bella diu tenuere virus, erat aptior ensis
 Vomere: cedebat taurus arator equo.
 Sarcula cessabant; versiq; in pila ligones;
 Factaq; de rastro pondere cassis erat,
 Gratia Dijs, domuiq; tuæ; religata catenis
 Iam pridem vestro sub pede bella iacent.
 Sub iuga bos veniat; sub terras semen aratas?
 Pax Cererem nutrit; pacis alumna Ceres.
AT quæ venturas præcedit sexta Calendas.
 Hæc sunt Lædeis templa dicata Deis.
 Fratribus illa dies fratres de gente Deorum
 Circa luturnæ composuere lacus.
 Ipsum nos carmen deduxit Pacis ad aram;
 Hæc erit à mensis fine secunda dies.
 Frondibus ætiacis comptos redimata capillos,
 Pax ades; & toto mitis in orbe mane;
 Dum desint hostes, desit quoque causa triumphis;
 Tu ducibus bello gloria maior eris,
 Sola gerat miles, quibus arma coerceat, arma;
 Canteturq; fera nil nisi pompa tuba;
 Horreat Aeneadas, & primus & ultimus orbis;
 Si qua parum Romam terra timebit, amer,
 Thura, sacerdotes pacalibus addite flammis;
 Albaq; perfusa victima fronte cadat.

Vtq; domus, præstat eam, cum pace perennet,
 Ad pia propensos vota rogate Deos.
 Sed iam prima mei pars est exacta laboris:
 Cumq; suo finem mense libellus habet.

F A S T O R V M.

L I B E R II.

Ianus habet finem, cum carmine crescat & annus;
 Alter vt it mensis sic liber alter eat.

Nunc primùm velis elegi, maioribus itis:

Exiguum, memini, nuper eratis opus

Ipsè ego vos habui faciles in amore ministros:

Cùm lusit numeris prima iuuenta suis,

Idem iacta cano, signataq; tempora fastis.

Et quis ad hæc illinc crederet esse viam?

Hæc mea militia est: ferimus, quæ possumus arma:

Dextraq; non omni munere nostra vacat,

Si mihi non valido torquentur pila lacerto;

Nec bellatoris terga premuntur equi;

Nec galea tegimur; nec acuto cingimur ense;

(His habilis telis quilibet esse potest:)

At tua prosequimur studioso pectore, Cæsar,

Nomina: per titulos ingredimurq; tuos.

Ergo ades, & placido paulum mea munera vultu

Respice; pacando si quid ab hoste vacas.

Februa Romani dixerè piamina patres:

Nunc quoque dant verbo plurima signa fidem.

Pontifices à Rege petunt, & flamine lanas:

Quis veterum lingua Februa nomen erat:

Quæq; capit lictor domibus purgamina certis,

Turbida cum mica farra, vocantur idem.

Nomen

Nomen idem ramo ; qui cæsus ab arbore pura,
 Casta sacerdotum tempora fronde tegit,
 Ipse ego Flamineam poscentem Februa vidi :
 Februa poscenti pinea virga data est.
 Deniq; quodcūque est, quo corpora nostra piantur :
 Hoc apud intonsos nomen habebat auos.
 Mensis ab his dictus : sæcta quia pelle luperci
 Omne solum lustrant : idq; piamentum habent.
 Aut quia placatis sunt tempora pura sepulchris ;
 Tunc cūm feræles præterire dies.
 Omne nefas, omnemque mali purgamine causam
 Credebant nostri tollere posse senes.
 Græcia principium moris dedit : illa nocentis
 Impia lustratos ponere facta putat.
 Actoriden Peleus, ipsum quoque Pelea Phoci,
 Cæde per Hæmonias soluit Acastus aquas
 Vestam frenatis per inane draconibus Ægeus
 Credulus, immerita Phasida fouit ope.
 Amphiatrides Naupacteo Acheloo,
 Solue nefas, dixit : soluit & ille nefas.
 Ah nimium faciles : qui tristia crimina cædis
 Fluminea tolli posse putatis aqua.
 Sed tamen (antiqui ne nescius ordinis erres)
 Primus v'rest, Iani mensis & ante fuit.
 Qui sequitur Ianum, veteris fuit ultimus anni
 Tu quoque sacrorum, Termine finis eras.
 Primus erat Iani mensis, quia Ianua prima est,
 Qui sacer est imis manibus ; imus erat.
 Postmodo creduntur spatio distantia longo,
 Tempora bis quini continuasse viri.
Pincipio mensis Phygiae contermina matri
 Solpita delubris dicitur aucta nouis,

Nunc vbi sine quaris illis sacrata Calendis

Templa deæ? longa procubuere die.

Cætera ne simili caderent labefacta ruinâ,

Cauit sacrati prouida cura Ducis;

Sub quo delubris lentitur nulla senectus,

Nec satis est homines, obligat ille Deos.

Templorum positor, templorum sancte repertor,

Sit superis opto, mutua cura tui.

Dent tibi cœlestes, quos tu cœlestibus, annos;

Proque tua maneant in statione domo.

Tunc quoque vicini lucus celebratur Auerni;

Qua petit æquoreas aduena Fibris aquas.

Ad penetrale Numæ, Capitoliumq; tonantem,

Inq; Iouis summi exditur arce bidens.

Sæpe graues pluuias adopertus nubibus æther

Concitat; aut posita sub niue terra latet.

Proximus Hesperias Titan abiturus in vndas,

Gemmea purpureis cum iuga demet equis.

Illæ nocte aliquis, tollens ad sidera vultum

Dicer: vbi est hodie, quæ Lyra fulsit heri;

Dumq; Lyram quærit, medijs quoque terga Leonis,

In liquidas subito mersa natabit aquas.

Quem modo celatum stellis Delphina videbas,

Is fugiet: visus nocte sequente tuos,

Seu fuit occultis felix in amoribus index;

Lesbida cum domino seu tulit ille lyram,

Quod mare non novit, quæ nescit Ariona tellus?

Carmine currentes ille tenebat aquas.

Sæpe sequens agnam lupus est à voce retentus:

Sæpe audum tugiens restitit agna lupum.

Sæpe canes leporesque vna iacere sub vmbra:

Et stetit in saxo proxima cerua leæ:

Et sine lite, loquax, cum Palladis alite, cornix,
 Sedit : & accipitri iuncta columba fuit :
 Cynthia sæpe tuis fertur vocalis Arion,
 Tanquam fraternis, obstupuisse modis.
 Nomen Arionium Siculas impleuerat vrbes :
 Captaque erat Lyricis Aulonis aura lonis,
 Inde domum repetens puppim conscendit Arion
 Atque ita quasitas arte ferebat opes.
 Forſitan, infelix, ventos, vndaſque timebas ;
 An tibi naue tua tutius æquor erat.
 Namque gubernator diſtricto conſtitit enſe,
 Cæteraquæ armata conſcia turba manu.
 Quid tibi cum gladio ? dubiam rege nauita puppim,
 Non hæc ſont dignis arma tenenda tuis.
 Ille metu pavidus, Mortem non deprecor, inquit ?
 Sed liceat ſumpta pauca referre lyra.
 Dant veniam, ridentquæ moram ; capit ille cotonæ,
 Quæ poſſit crines, I hæbe, decere tuos.
 Induerat Tyrio diſtinctam murice pallam ;
 Reddidit iſta ſuos pollice chorda ſonos.
 Flebilibus numeris veluti canentia dura,
 Traiectus penna tempora, cantat olor.
 Protinus in medias ornatus deſiſit vndaſ,
 Spargitur impulſa cerula puppis aqua.
 Inde (ſide maius) tergo delphina recuruo
 Se, memorant, oneri ſuppoſuiſſe nouo.
 Ille ſedet ; citharamquæ tenet pretiumquæ vehendi
 Cantat & æquoreas carmine mulcet aquas.
 Diſſipia facta vident, aſtris delphina recipit
 Iupiter ; & ſtellas iuſſit habere nouem. (chilles
 Vne mihi mille ſonos, quæquæ eſt memoratus A-
 Vellem, Mæonide, pectus ineſſe tuum.

Dum

Dum canimus sacras alterno pectine Nonas
 Maximus his fastis accumulatur honos.

Deficit ingenium: maioraq; viribus vrgent:

Hæc mihi præcipuo est ore canenda dies.
 Quid volui demens, elegis imponere tantum
 Ponderis? Heroi res erat ista pedis.

Sancte Pater patriæ, tibi plebs, tibi curia nomen

Hoc dedit: hoc dedimus nos tibi nomen eques,

Res tamen antè dedit: serò quoq; vera tulisti

Nomina; iam pridem tu pater orbis eras.

Hoc tu per terras, quod in æthere Iuppiter alto,

Nomen habes: hominum tu pater, ille Deum.

Romule concedes: facit hic tua magna tuendo

Mœnia, tu dederas transilienda Remo.

Te Tatius, paruiq; cures, Cærinaq; lentit:

Hoc duce Romanum est solis vtrumque latus.

Tu breue nescio quid victæ telluris habebas:

Quodcunque est altò sub Ioue, Cæsar habet,

Tu rapis, hic castas duce se iubet esse maritas.

Tu recipis luco: repulit ille nefas.

Vis tibi grata fuit: florent sub Cæsare leges.

Tu Domini nomen. Principis ille tenet.

Te Remus incusat: veniam dedit hostibus ille.

Cælestem fecit te pater, ille patrem.

IAm puer Idæus media tenus eminet aluo;

Et liquidas mixto nectare fundit aquas.

Quin etiam si quis Boream horrere solebat,

Gaudet, a Zephyris mitior aura venit.

Quintus ab æquoreis nitidis iubar extulit vndis

Lucifer: & primi tempora veris erunt.

Ne fallare tamen: restant tibi frigora, restant:

Magnaq; discedens signa relinquet hyems.

Tertia

Tertia nox veniet: custodem protinus Vrsæ
Adspicies geminos exseruisse pedes.
Inter Hamadryadas iaculatricemq; Dianam,
Calisto sacri pars fuit vna chori
Illa dex tangens arcus, Quos tangimus, arcus,
Este meæ testes virginitatis, ait.
Cynthia laudauit promissaq; fædera serua:
Et comitum princeps tu mihi, dixit, eris.
I dibus agrestis fumant altaria Fauni
Hic vbi discretas insula rumpit aquas.
Hæc fuit illa dies, in qua Veientibus armis
Ter centum Fabij, ter cecidere duo
Vna Domus vires & onus susceperat vrbis:
Sumunt gentiles arma professa manus.
Egreditur caltris miles generosus ab iisdem:
Et quis dux fieri quilibet aptus erat.
Carmentis portæ dextra est via proxima Iano:
Ire per hanc noli, quisquis es: omen habet.
Illa fama refert Fabios exisse trecentos:
Porta vacat culpa: sed tamen omen habet,
Vt celeri passu Cremeram tetigere rapacem,
(Turbidus hibernis ille fluebat aquis.)
Castra loco ponunt districtis ensibus ipsi
Tyrrenum valido Marte per agmen eunt:
Non aliter, quàm cùm Libyca de gente leones
Inuadunt sparsos lata per arua greges.
Diffugiunt hostes: inhonestaq; vulnera tergo
Accipiunt: Thusco sanguine terra rubet.
Sic iterum sic sæpe cadunt, vbi vincere aperte
Non datur insidias, armaquæ tecta parant.
Campus erat: campi claudebant vltima colles:
Siluaquæ montanas occulere apta feras.

In medio paucos, armenta quæ rara relinquunt :

Cætera virgultis abdita turba latet.

Ecce, velut torrens undis pluuiælibus auctus,

Aut niue, quæ Zephyro victa repente fluit,

Per fata, per quæ vias fertur, nec ut antè solebat,

Riparum clausas margine finit aquas.

Sic Fabij vallem latis discursibus implent.

Quod quæ vident sternunt nec metus alter inest.

Quò ruitis generosa domus? male creditur hosti :

Simplex nobilitas perfida tela caue

Fraude perit virtus, in apertos undiq; campos

Profiliunt hostes : & latus omne tenent

Quid faciant pauci contra tot millia fortes?

Quid uè quod in misero tempore restet adest?

Sicut aper longè syluis latratibus actus,

Fulmineo celeres dissipat ore canes :

Mox tamen ipse perit : sic non moriuntur inulti :

Vulnera quæ alterna dant quæ ferunt quæ manu.

Vna dies Fabios ad bellum miserat omnes :

Ad bellum missos perdidit vna dies.

Vt tamen Herculeæ superessent semina gentis :

Credibile est, ipsos consuluisse Deos.

Nam puer impubes, & adhuc non utilis armis,

Vnus de Fabia gente relictus erat.

Scilicet ut posses olim, tu Maxime nasci ;

Cui res cunctando restituenda foret.

Continuata loco tria sydera, Coruus, & Anguis

Et medius Crater inter utrumq; latet.

Idibus illa latent. oriuntur nocte sequenti :

Quæ tibi cur tria sunt tam sociata, canam.

Fortè Ioui Phæbus festum solenne parabat :

(Non faciet longas fabula nostra moras.)

I, mea, dixit, auis : ne quid pia sacra moretur :
 Et tenuem viuis fontibus affer aquam.
 Coruus inauratum pedibus cratera recuruis
 Tollit : & æreum peruolat altus iter.
 Stabat adhuc duris ficus densissima pomis.
 Tentat eam rostro ; non erat apta legi.
 Immemor imperij sedisse sub arbore fertur :
 Dum fierent tarda dulcia poma mora.
 Iam satur, nigris longum rapit vnguibus hydram :
 Ad dominum redijt, fictaque verba refert ;
 Hic mihi causa moræ viuarum obsessior aquarum :
 Hic tenuit fontes, officiumque meum.
 Addis, ait, culpæ mendacia, Phæbus ? & audes
 Fatidicum verbis fallere velle Deum ?
 At tibi, dum lactens hærebit in arbore ficus,
 De nullo gelidæ fonte bibentur aquæ.
 Dixit ; & antiqui monumenta perennia facti
 Anguis, auis, crater, sidera iuncta micant.
Tertia post Idus nudos aurora Lupercos
 Adspicit, & Fauni sacra bicornis erunt,
 Dicite Pierides, sacrorum quæ sit origo ;
 Attigerint Latias vnde perita domos.
 Pana Deum pecoris, veteres coluisse feruntur
 Arcades : Arcadijs plurimis ille iugis.
 Testis erit Pholœ testes Stymphalides vndæ
 Quiq; citis Ladon in mare currit aquis.
 Cinctaque pinetis nemoris iuga Nonagrini,
 Altaque Træzene, Pharasiæque niues.
 Pan erat armenti, Pan illic numen aquarum :
 Munus ob incolumes ille ferebat oues.
 Transtulit Euander siluestria numina secum ;
 Hic, vbi nunc vrbs est, tunc locus vrbs erat.

Inde

Inde Deum colimus, deuēctaꝫ; sacra Pelasgis,
Flamen ad hæc p̄sco more dialis erat,
Cur igitur curret : & cur, si currere mos est,
Nuda ferant posita corpora veste rogas ?
Ipse Deus, velox discurrere gaudet in altis
Montibus : & subitas concitat ipse fugas,
Ipse Deus nudus, nudos iubet ire ministros :
Nec satis ad cursus commoda vestis erat.
Ante Iouem genitum terras habuisse feruntur
Arcades : & luna gens prior illa fuit.
Vita feris similis nullos agitata per vsus :
Artis adhuc experts, & rude vulgus erat
Pro domibus frondes norant pro frugibus herbas ;
Nectar erat palmis hausta duabus aqua.
Nullus anhelabat sub adunco vomere taurus,
Nulla sub imperio terra colentis erat.
Nullus adhuc erat vsus equi : se quisque ferebat :
Ibat ouis lana corpus amicta sua.
Sub Ioue durabant, & corpora nuda gerebant,
Docta graues imbres & tolerare notos
Nunc quoque detecti referunt monimenta vetusti
Moris & antiquas testificantur opes.
Cornipedi Fauno cæsa de more capella,
Venit ad exiguas turba vocata dapes.
Dumꝫ; sacerdotes verubus transfusa salignis
Exca parant, medias sole tenente vias ;
Romulus & frater, pastoralisꝫ; iuuentus
Solibus, & campo corpora nuda dabant.
Cæstibus, & iaculis & misso pondere saxi,
Brachia per lusum experienda dabant.
Pastor ab excelso, per devia rura iuuenços,
Romule, prædones, & Remē dixit, agunt.
Longum

Longum erat armari, diuersis exit vterq;
 Partibus, occurſu præda recepta Remi eſt.
 Ut redijt, verubus ſtridentia detrahit extra.
 Arq; ait, Hæc certè nonniſi victor edet.
 Dicta facit, Fabijq; ſimul, venit irritus illuc
 Romulus: & menſas, oſſaq; nuda videt.
 Riſit & indoluit Fabios potuiſſe Remumq;
 Vincere; Quintilios non potuiſſe ſuos.
Fama manet facti, poſiro velamine currunt.
Et memorè ſamam, qui bene geſtis, habet:
 Forſitan & quæras, cur ſit locus ille Lupercal?
 Quæuè diem tali nomine cauſa notet?
 Sylua Veſtalis cœleſtia ſemina partu
 Ediderat, paruo regna tenente ſuo.
 Is iubet auferri paruos, & in amne necari.
 Quid facit? ex iſtis Romulus, alter erit.
 Iuſſa recuſantes peragunt lachrymoſa miniſtri
 Flent tamen. & geminos ad loca iuſſa ferunt.
 Albula, quem Tyberim merſus Tiberinus in vndi
 Reddidit, hibernis forè tumebat aquis.
 Hic vbi nunc fora ſunt, lintres errare videres?
 Quæq; iacent valles, Maxime Circe, tuæ.
 Hic vbi venerunt, (nec enim procedere poſſunt
 Longius) ex illis vnus & alter ait:
 Ah quam ſunt ſimiles! ah quàm formoſus vterq;
 Plus tamen ex iſtis iſte vigoris habet.
 Si genus arguitur vultu, (niſi fallit imago)
 Neſcio quem è vobis ſuſpico eſſe Deum.
 At ſi quis veſtræ Deus eſſet originis auctoꝝ?
 In tam præcipiti tempore ferret opem.
 Ferret opem certè, ſi non òpe, mater egeret;
 Quæ facta eſt vno mater & orba die,

Nata simul, moritura simul. simul ite sub vnda
Corpora desiderat: deposuitq; sinu.

Vagi erant ambo pariter? sensile putares.

Hi redeunt vdis in sua recta genis.

Sustinet impositos lumina cauus alueus vnda:

Heu! quantum fati parua tabella tulit,

Alueus in limo, syluis appullus opacis,

Paulatim fluuio deficiente sedet.

Arbor erat: remanent vestigia: quæq; vocatur

Romula nunc ficus, Rumina ficus erat.

Venit ad expositos (mirum) lupa feta gemellos.

Quis credat, pueris non nocuisse f. ram?

Non nocuisse parùm est, prodest quonq; quos lupa nu-

Perdere cognatæ sustinuere manus. (trit;

Constitit, & cauda teneris blanditur alumnis:

Et lingit lingua corpora bina, sua.

Marte satos scires: timor absuit: vbera sugunt:

Nec sibi promissa lactis aluntur ope.

Ilia loco nomen fecit: locus ille Lupercis.

Magna dati nutrix præmia lactis habet.

Quid vetat Arcadio dictos à monte Lupercos?

Faunus in Arcadia templa Lycæus habet.

O Rta dies fuerat: tu desine credere ventis:

Perdidit illius temporis aura fidem.

Flamina non constant: & sex referata diebus

Carceris Æolis ianua lata patet,

I Am leuis obliqua subsedit Aquarius vrna,

Proximus æthereos excipe, vîscis, equos.

Te memorant fratremq; tuum (nam iuncta micatis
Signa) duos tergo sustinuisse Deos.

Terribilem quondam fugiens Typhona Dione

Tunc, cùm pro cœlo Iupiter arma tulit;

Venit

Venit ad Euphratem comitata Cupidine paruo,
Inq; Palæstinæ margine sedit aquæ,
Populus, & cannæ, riparum summa tenebant;
Spemqûe dabant salices hos quoque posse regi.
Dum latet, insonuit vento nemus: illa timore
Pallens, & hostiles credit adesse manus.
Vtqûe sinu tenuit natum: succurrite Nymphæ,
Et di, s auxilium ferte duobus, ait.
Nec mora: profiluit; pisces subiere gemelli,
Pro quò nunc, cernis sidera, numen habent.
Inde nefas ducunt genus hoc imponere mensis,
Ne violent timidi pî. libus ora Syri.

Proxima lux vacua est At tertia dicta Quirino,
Qui tenet hoc nomen, Romulus antè fuit.
Siue quod hasta quiris priscis est dicta Sabinis;
Bellicus à telo venit in astra Deus,
Siue suo regi nomen posuere Quirites?
Seu quia Romanis iunxerat ille Cures.
Nam pater armipotēs postquam noua mænia vidit,
Multaq; Romulea bella peracta manu:
Iupiter, inquit, habet Romana potentia vires;
Sanguinis officio non eget illa mei.
Redde patri natum; quamuis intercidit alter:
Pro se, proqûe Remo, qui mihi restat, erit,
Vnus erit, quem tu tolles in cæcula cæli:
Tu mihi dixisti; sint rata dicta Iouis.
Iupiter annuerat, natu tremefactus vterq;
Est polus; & cæli pondera mouit Atlas.
Est locus: antiqui Capræ dixere paludem:
Fortè tuis illic, Romule, iura dabas.
Sol fugit: & remouent subeuntia nubila cælum:
Et graui, effusis decidit imber aquis.

Hinc

Hinc tonat, hinc missis abrumpitur ignibus æther,
 Fit fuga, Rex patrijs astra petebat equis
 Luctus erat : fallaxq; patres in crimine cædis :
 Hæsitissetq; animus forsitan illa fides.
 Sed procul e longa veniebat Iulius Alba :
 Lunaq; fulgebat : nec facis usus erat.
 Cùm subito motu sepes tremuere sinistrae :
 Rettulit illic gradus, horruerantq; comæ,
 Pulcher, & humano maior ; trabeaq; decorus
 Romulus in media visus adesse via,
 Et dixisse simul : Prohibe lugere Quirites.
 Ne violent lachrymis numina nostra suis.
 Thura ferant : placentq; nouū pia turba Quirinū :
 Et patrias artes militiamq; colant,
 Iussit : & in tenues oculis emanuit auras.
 Conuocat hic populos : iussaq; verba refert
 Templa Deo fiunt : collis quoque dictus ab illo est
 Et referunt certi sacra paterna dies
 Lux quoque cur eadem stultorum festa vocetur,
 Accipe ? parua quidem caussa sed apta subest.
 Non habuit doctos tellus antiqua colonos :
 Lassabant agiles aspera bella viros.
 Plus erat in gladio quàm curuo laudis aratro :
 Neglectus, Domino pauca ferebat ager
 Farra ramen veteres iaciebant : farra metebant ;
 Primis Cereri farra relecta dabant.
 Vsbis ad monti flammis torrenda dederunt ;
 Multaq; peccato damna tulere suo,
 Nam nulla veniebant nigras proferre fauillas :
 Nunc istis domes corripuere casus.
 Facta domus, est Fornax : læti fornace coloni
 Orant, ut fuges temperet illa suas.

Curio legitimis tunc Fornacalia verbis
 Maximus indicit : nec stata sacra facit.
 Inq; foro multa circum pendente tabella,
 Signatur certa curia quæque nota.
 Stultaque pars populi, quæ sit sua curia, nescit:
 Sed facit extrema sacra relictâ die.

E St honor & tumulis animas placare paternas :
 Paruaq; in extructas munera ferre Pyras.

Parua petunt manes, pietas pro diuite grata est.
 Munere, non auidos Styx habet ima Deos,

Tegula porrectis satis est velata coronis :

Et sparsæ fruges, paruaq; mica salis :
 Inq; mero mollita Ceres : violæq; solutæ.

Hæc habeat media testa relictâ via.
 Nec maiora veto : sed & his placabilis vmbra est,

Adde preces, politis & sua verba focis.
 Hunc morem Æneas pietatis idoneus author

Attulit in terras, iuste Latine, tuas.
 Ille patris Genio solemnia dona ferebat :

Hinc populi, ritus edidicere novos.
 At quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis

Bella, parentales deseruere dies.
 Non impune fuit : nam dicitur omine ab isto

Roma suburbanis incaluisse rogis.
 Vix equidem credo : bustis exisse feruntur,

Et tacitæ questi tempore noctis aui:
 Perquæ vias vrbis latosquæ vlulasse per agros,

Deformes animas, vulgus inane ferunt.
 Post ea præteriti tumulis redduntur honores :

Prodigijsq; venit funeribusquæ modus.
 Dum tamen hæc fient, viduæ cessate puellæ :

Expectet puros pinca tæda dies.

Nec tibi, quæ cupida matura videbere matri;
Comat viginas hasta recurua comas.

Conde tuas, Hymenæe, faces, & ab ignibus atris
Aufer? habent alias mœsta sepulchra faces.

Dij quoque templorum floribus exlentur opertis:
Thure vacent aræ, stentq; sine igne foci.

Nunc animæ tenues, & corpora functa sepulchris
Errant: nunc posito pascitur vmbra cibo.

Nec tamen hoc ultra, quā quum de mense supersunt
Luciferi; quot habent carmina nostra pedes.

Hanc, quia iusta ferunt, dixere Feralia lucem:
Vltima placandis Manibus illa dies,

Ecce anus in medijs residens annosa puellis;
Sacra facit Tacitæ, nec tamen ipsa tacet.

Et digitis tria thura tribus sub limine ponit:
Qua brevis occultum mus sibi fecit iter.

Tunc cantata tenet cum fusco licia plumbo:
Et septem nigras versat in ore fabas.

Quodq; pice adstrinxit, quod acu traiecit athena?
Oblutum menta torret in igne caput:

Vina quoq; instillat, vini quodecunq; relictum est,
Aut ipsa, aut comites, plus tamen ipsa bibit.

Hostiles linguas, inimicaq; vinximus ora;
Dicit discedens: ebriaq; exit anus.

Proxima cognati dixere Charistia cari:

Et venit ad socios turba propinqua Deos?
Scilicet à tumulis, & qui periêre, propinquis,
Protinus ad viuos ora referre iuuat:

Postq; tot amillos, quidquid de sanguine restat,
Alpicere: & generis dinumerare gradus.

Innocui veniant: procul hinc. procul impius esto
Frater, & in partus mater, acerba suos.

Cui pater est viuax; qui matris digerit annos:
 Quæ premit inuisam socrus iniqua nurum.
 Tantalidæ fratres absint, & Iasonis vxor,
 Et quæ ruricolis semina tosta dedit:
 Et soror, & Progne, Tereusquæ duabus iniquus;
 Et quicunque suas per sceus auget opes
 Dis generis date thura boni: concordia fertur
 Illa præcipuè mitis adesse die.
 Et libate dapes, vt grati pignus amoris:
 Nutriat intinctos missa patella cibos.
 Iamq; vbi suadebit placidos nox humida somnos;
 Larga precaturi sumite vina manu.
 Et bene vos, bene tu patriæ pater optime Cæsar,
 Dicite suffuso per sacra verba mero.
Nox vbi transierit, solito celebretur honore:
 Separet indicio qui Deus arua suo.
 Termine, siue lapis, siue es defossus in agro
 Stipes, ab antiquis tu quoque nomen habes:
 Te duo diuersa domini de parte coronant:
 Binaq; sarta tibi, binaq; dona ferunt.
 Ara fit: hic ignem curua fert rustica testa
 Sumptum de tepidis ipsa colona focis.
 Ligna senex minuit: concessaq; construit altè:
 Et solida ramos figere pugnat humo.
 Tum sicco primas irritat cortice flammæ:
 Stat puer: & manibus lata canistra tenet,
 Inde, vbi ter fruges medios immisit in ignes;
 Corripit incensos filia parua fauos.
 Vina tenent alij: libantur singula flammis
 Spectant, & linguis candida turba fauer.
 Spargitur & cælo communis Terminis agno:
 Nec queritur lactans cùm sibi Porca datur:

Conueniunt, celebrantq; dapes vicinia simplex.

Et cantant laudes, Termine sancte. tuas,

Tu populos vrbesq; & regna ingentia sinis:

Omnis erit sine te litigiosus ager.

Nulla tibi ambitio est: nullo corrumpereis auro:

Legitima seruas credita rura fide.

Si tu signasses olim Thyreatida terram;

Corpora non letho missa trecenta forent!

Nec foret Otryades congestis tectus in armis.

O quantum patriæ sanguinis ille dedit!

Quid, noua cùm fierent Capitolia? nempe Deorum

Cuncta Ioui cessit turba, locumq; dedit.

Terminus (vt memorant veteres) inuentus in æde

Restitit: & magno cum Ioue templa tenet.

Nunc quoque, se supra ne quid nisi sidera cernat,

Exiguum templi tecta foramen habent.

Termine, post illud leuitas tibi libera non est:

Qua positus fueris in statione, mane.

Nec tu vicino quicquam concede roganti:

Ne videre hominem præposuisse Ioui.

Et seu vomeribus, seu tu pulsabere rastris,

Clamato: tuus est hic ager, ille tuus.

Est via, quæ populum Laurentes ducit in agros.

Quondam Dardanio regna petita duci,

Illa lanigeri pecoris tibi, Termine, fibris

Sacra videt fieri sextus ab vrbe lapis.

Gentibus est alijs tellus data limite certo.

Romanæ spatium est vrbis & o his idem.

Nunc mihi dicenda est Regis fuga: traxit ab illa

Sextus ab extremo nomina mense dies.

Vltima Tarquinius Romanæ gentis habebat

Regna, vir iniustus, sortis ad arma tamen.

Ceperat

Ceperat hic alias, alias everterat vrbes :
Et Gabios turpi fecerat arte suos.
Namque trium minimus, proles manifesta Superbi,
In medios hostes nocte silente venit.
Nudarant gladios : Occidite, dixit, inermem ;
Hoc cupiunt fratres, Tarquiniusq; pater,
Qui mea crudeli laceravit verberare terga.
Dicere ut hoc posset, verbera passus erat.
Luna fuit, spectat iuuenem, gladiosq; recondunt
Tergaq; deducta veste notata vident.
Flent quoque : & ut secum tueatur bella, precantur ;
Callidus, ignaris annuit ille viris :
Iamq; potens, misso genitorem appellat amico :
Perdendi Gabios, qui sibi monstret iter.
Hortus odoratis suberat cultissimus herbis,
Sectus humum riuo bene sonantis aquæ.
Illic Tarquinius mandata latentia nati
Accipit : & virga lilia summa merit.
Nuncius ut redijt, decussa q; lilia dixit ;
Filius, agnosco iussa parentis, ait.
Nec mora : principibus cæsis ex vrbe Gabina,
Traduntur ducibus mænia nuda suis,
Ecce (nefas visu) medijs altaribus anguis
Exit, & extinctis ignibus exta rapit.
Consultitur Phæbus ; sors est ita reddita : Matri
Qui dederit primus oscula, victor erit.
Oscula quisque suæ matri properata dederunt,
Non intellecto credula turba Deo.
Brutus erat stulti sapiens imitator ; ut esset
Tutus ab insidijs, dire Superbe, tuis.
Ille iacens pronus, matri dedit oscula Terræ,
Creditus offenso procubuisse pede.

Cingitur interea Romanis Ardea signis;
Et patitur longas obsidione moras.
Dum vocat, & metuunt hostes committere pugnam,
Luditur in castris, otia miles agit.
Tarquinius juvenis socios dapibusq; meroq;
Accipit; ex illis rege creatus ait:
Dum non sollicitos pigro tenet Ardea bello,
Nec sinit ad patrios arma referre Deos.
Ecquid in officio torus est socialis? & ecquid
Coniugibus nostris mutua cura sumus?
Quisq; suam laudat, studijs certamina crescunt;
Et feruet multo linguaq; corq; mero.
Surgit, cui dederat clarum Collatia nomen:
Non opus est verbis, credite rebus, ait.
Nox superest; tollamur equis, urbemq; petamus.
Dicta placent: frenis impediuntur equi.
Pertulerant dominos; regalia protinus illi
Tecta petunt; custos in foro nullus erat
Ecce nurum regis, fufis per colla coronis,
Inveniunt posito peruigilare mero.
Inde cito passu petitur Lucretia; cuius
Ante thorum calathi, lanaque mollis erat
Lumen ad exiguum famulae data pensa trahebant;
Inter quas tenui sic ait illa sono:
Mittenda est domino (nunc, nunc properate puellae)
Quamprimum nostra facta lacerna manu
Quid tamen auditis: non plura audire potestis;
Quantum de bello dicitur esse super?
Postmodo victa cades: melioribus Ardea restas
Improba; quae nostros cogis abesse viros,
Sint tantum reduces; sed enim temerarius ille
Est meus; & stricto quolibet ense ruit,

Mens abit, & morior, quoties pugnantis imago
Me subit; & gelidum pectora frigus habet.
Definit in lachrymis; inceptaq; fila remisit;
In gremio vultum deposuitq; suo.
Hoc ipsum decuit; lachrymæ decuere pudicam;
Et facies animo dignaque parquæ fuit.
Pone metum veni coniunx, ait, illa reuixit;
Dequæ viri collo dulce pependit onus,
Interea iuuenis furtales regius ignes
Concipit; & cæco raptus amore furit,
Forma placet, niueusquæ color flauiquæ capilli;
Quiquæ aderat nulla factus ab arte decor.
Verba placent, & vox, & quod corrumpere non est:
Quoquæ minor spes est, hoc magis ille cupit.
Iam dederat cantum lucis prænuncius ales:
Cum referunt iuuenes in sua castra pedem.
Carpitur attonitos absentis imagine sensus
Ille: recordanti plura magisq; placent,
Sic sedit: sic culta fuit: sic stamina neuit:
Neglectæ collo sic iacere comæ.
Hos habuit vultus: hæc illi verba fuerunt:
Hic color, hæc facies, hic decor oris erat.
Ut solet à magno fluctus languescere flatu,
Sed tamen à vento, qui fuit, vnda tumet:
Sic, quamuis aberat placitæ præsentia formæ,
Quem dederat præsens forma, manebat amor.
Ardet: & in iusti stimulis agitated amoris,
Comparat indigno vimquæ metumq; thoro.
Exitus in dubio est: audebimus vltima, dixit,
Viderit: audentes Forsq; Deusq; iuuat.
Cepimus audendo Gabios quoque, talia fatus,
Ense latus cinxit, tergaquæ pressit equi,

Accipit ærata iuuenem Collatia porta,
 Condere iam vultus sole parante suos.
 Hostis vt hospes init penetralia Collatini,
 Comiter excipitur : sanguine iunctus erat.
Quantum animi erroris inest ! parat inscia rerum
 Infelix epulas hostibus illa suis
 Functus erat dapibus : poscunt sua tēpora somnum :
 Nox erat : & tota lumina nulla domo.
 Surgit, & aurata vagina liberat ensen :
 Et venit in thalamos, nupta pudica, tuos.
 Vtq; torum pressit : ferrum, Lucretia, mecum est,
 Natus, ait, regis, Tarquiniusq; vocor.
 Illa nihil : neq; enim vocem viresq; loquendi,
 Aut aliquid toto pectore mentis habet :
 Sed tremit, vt quondam stabulis deprensa relictis.
 Parua sub infesto cū iacer agna lupo.
 Quid faciat ? pugnet ? vincetur fœmina pugnans.
 Clamet ? at in dextra, qui vetet ensis erat.
 Effugiat : positis vrgentur pectora palmis.
 Tunc primū externa pectora tecta manu.
 Instat amans hostis pretio, precibusque, minisq;
 Nec prece, nec pretio, nec mouet ille minis,
 Nil agis : eripiam, dixit, pro crimine vitam :
 Falsus adulterij testis adulter ero.
 Interimam famulum : cum quo deprensa fereris,
 Succubuit famæ victa puella metu.
 Quid victor gaudes ? hæc te victoria perdet.
 Heu quanto regnis nox stetit vna tuis !
 Iamq; erat orta dies : sparsis sedet illa capillis,
 Vt solet ad nati mater itura rogem.
 Grandæuumq; patrem fido cum coniuge castris
 Euocat : & posita venit vterq; mora.

Vtq; vident habitum, quæ luctus causa, requirunt,
Cui paret exequias : quoque sit iæta malo.
Illa diu reticet : pudibundaq; exlat amictu
Ora fluunt lachrymæ, more perennis aquæ
Hinc pater, hinc coniunx lachrymas solantur : & o-
Indicet ; & cæco flentq; pauentq; metu. (rant
Ter conata loqui, ter destitit, ausaq; quarto ;
Non oculos ideo sustulit illa suos.
Hoc quoque Tarquinio debebimus : eloquar, inquit
Eloquar infelix dedecus ipsa meum.
Quæq; potest, narrat restabant vltima fleuit,
Et matronales erubescere genæ
Dant veniam genitor factis coniunxq; coactæ,
Quam, dixit, veniam vos datis, ipsa nego.
Nec mora, cælato fixit sua pectora ferro :
Et cadit in patrios sanguinolenta pedes.
Tunc quoq; iam moriens, ne non procubat honeste
Respicit ; hæc etiam cura cadentis erat
Ecce super corpus, communia damna gementes,
Obliti decoris, virq; paterq; iacent.
Brutus adest ; tandemq; animo sua nomina fallit :
Fixaq; semianimi corpore tella rapit.
Stillantemq; tenens generoso sanguine cultrum,
Edidit impavidos ore minante sonos :
Per tibi ego hunc iuro castum fortemq; cruorem,
Perq; tuos manes, qui mihi numen erunt :
Tarquinium profuga pœnas cum stirpe daturum :
Iam satis est virtus dissimulata diu.
Illa iacens, ad verba oculos sine lumine mouit ;
Visaq; concussa dicta probare coma.
Fertur in exequias animi matrona virilis ;
Et secum lachrymas inuidiamq; trahit.

Vulnus inane pater, Brutus clamore Quirites;

Concitat; & regis facta nefanda refert.

Tarquinius cum prole fugit; capit annua consul
Iura: dies regnis illa suprema fuit.

Fallimur? an Veris prænuntia venit hirundo?
Et metuit, ne qua versa recurrat hyems?

Sæpe tamen, Progne, nimium properasse querêris?
Virque tuo Tereus frigore lætus erit.

Iamque dux restant noctes de mente secundo;
Marsque citos iunctis curribus urget equos;

Ex vero positum permansit Equiria nomen;

Quæ Deus in campo perspicit ipse suo.

Iure venis Gradiue; locum tua tempora possunt;

Signatusque tuo nomine mensis adest.

Venimus in portum, libro cum mense peracto;

Nauiget hinc alta iam mihi linter aqua.

F A S T O R V M.

L I B E R III.

Pellice, depositis clypeo paulisper & hasta.
Mar ades; & nitidas casside solue comas

Forſitan ipſe roges, quid ſit cum Marte Poëta;

A te, qui canitur, nomina mensis habet.

Ipſe vides, manibus peragi ſera bella Mineræ.

Non minus ingenuis artibus illa vacat.

Palladis exemplo, ponenda tempora ſume

Cuspidis; inuenies, & quid inermis agas.

Tunc quoque inermis eras, cum te Romana ſacerdos

Cœpit, ut huic vrbi ſemina magna dares.

Syluia veſtalis (quid enim vetat inde moueri?)

Sacra lauaturas mane petebat aquas.

Ventum

Ventum erat ad mollem decliuo tramite ripam ;
 Ponitur è summa fœtilis vrna coma.
 Fessa resedit humi ; ventosquæ accepit aperto
 Pectore ; turbatas restituitquæ comas.
 Dum sedet, vmbrosæ salices, volucresquæ canoræ
 Fecerunt somnos, & leue murmur aquæ
 Blanda quies furtim victis obrepfit ocellis ;
 Et cadit à mento languida facta manus.
 Mars videt hanc ; visâque cupit ; potiturquæ cupita ;
 Et sua Diuina furta tesellit ope.
 Somnus abit ; iacet ipsa grauis : iam scilicet intra
 Viscera Romanæ conditor vrbis erat.
 Languida consurgit nescit cur languida surgat ;
 Et peragit tales arbore nixa senos :
 Vtile sit faustumq ; precor, quod imagine somni
 Vidimus : an somno clarius illud erat ?
 Ignibus illiacis aderam ; cùm lapsa capillis,
 Decidit ante sacros lanea vitta focos
 Inde duæ pariter (visu mirabile) palmæ
 Surgunt ex illis altera maior erat :
 Et grauibus ramis totum protexerat orbem :
 Contigeratq ; tua sidera summa coma.
 Ecce meus terrum patruus molitur in illas ;
 Terreor admonitu ; corq ; timore micat.
 Martia Picus aus gemino pro stipite pugnat :
 Et lupa : tuta per hos vtraque palma fuit.
 Dixerat : & plenam non firmis viribus vrnâ
 Sustulit : implorat, dum sua visa refert.
 Interea crescente Remo, crescente Quirino,
 Cœlesti tumidus pondere venter erat.
 Quo minus emeritis exiret cursibus annus,
 Restabant nitido iam duo signa Deo

Sylvia fit mater: Vestæ simulachra feruntur;
Virgineas oculis opposuisse manus.

Ara Deæ certè tremuit, pariente ministra:
Et subijt cineres territa flamma suos.

Hoc ubi cognovit contemptor Amulius æqui;
(Nam raptas fratri victor habebat opes.)

Amne iubet mergi geminos, scelus vnda refugit,
In sicca pueri destituuntur humo.

Lactē quis infantes nescit creuisse ferino?
Et Picum expositis sæpe tulisse cibos?

Non ego te tantæ nutritrix Laurentia gentis,
Nec taceam vestras, Faustule pauper, opes.

Vester honos veniet cùm Laurentalia dicant;
Acceptus genijs illa December habet.

Martiâ ter senos proles adoleuerat annos,
Et suberat flauæ iam noua barba comæ.

Omnibus ag'ricolis, armentorumq; magistris,
Illiadæ fratres iura petita dabant.

Sæpe domum veniunt prædonum sanguine læti,
Et redigunt actos in sua iura boues

Vt genus audierant, animos pater editus auget;
Et pudet in paruis nomen habere casis:

Romuleoq; cadit traiectus Amulius ense;
Regnaq; longæuo restituuntur auo,

Mœnia coniunguntur: quæ, quamuis parua fuerunt,
Non tamen expedit transiisse Remo.

Iam modo quæ fuerant syluæ, pecorumq; recessus,
Vrbs erat: æternæ cùm pater vrbis ait.

Arbiter armorum, de cuius sanguine natus
Credor & vt credar pignora multa dabo:

A te principium Romano dicimus anno:
Primus de patrio nomine mensis erit,

Vox rata fit: patrioq; vocat de nomine mensem;
 Dicitur hæc pietas grata fuisse Deo.
 Et tamen ante omnes Martem coluere priores,
 Hoc dederat studijs bellica turba suis.
 Pallada Cecropidæ, Minoia Creta Dianam:
 Vulcanum tellus Hypsipylea colit:
 Iunonem Spartæ, Pelopeidesq; Mycenæ:
 Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.
 Mars Latio venerandus erat, quia præsidet armis:
 Arma feræ geniti remq; decusq; dabant.
 Quod si forte vocas; peregrinos inspicere fastos:
 Mensis in his etiam nomine Martis erit.
 Tertius Albanis, quintus fuit ille Faliscis:
 Sextus apud populos Hernica terra tuos:
 Inter Aricinos Albanaq; tempora constat:
 Factaq; Telegoni mœnia celsa manu.
 Quintum Laurentes, bis quintum Æquiculus acer,
 A tribus hunc primum turba forensis habet.
 Et tibi cum proavis miles Peligne Sabinis
 Convenit huic genti quartus utriusque Deus.
 Romulus hos omnes ut vinceret ordine saltem:
 Sanguinis auctori tempora prima dedit
 Nec totidem veteres, quot nunc habuere calendas:
 Ille minor geminis mensibus annus erat.
 Nondum tradiderat victas victoribus artes
 Græcia, facundum sed malè forte genus.
 Qui bene pugnabat. Romanam nouerat artem:
 Mittere qui poterat pila desertus erat.
 Quis tunc aut Hyadas, aut Pleiadas Atlanteas
 Senserat? aut geminos esse sub axe polos?
 Esse duas arctos? quarum Cynosura petatur
 Sidonijs? Elicen Graia carina notet?

Signaq;

Signaq; quæ longo frater percenscat anno;
Ire per hæc vno mense sororis equos?

Libera currebant, non obseruata per annum;
Sidera constabat sed tamen, esse Deos.

Non illi cælo labentia signa tenebant:

Sed sua: quæ magnum perdere crimen erat;
Illa quidem scæno; sed erat reuerentia scæno,

Quantam nunc aquilas cernis habere tuas,
Pertica suspensos portabat longa maniplos:

Vnde manipularis nomina miles habet,
Ergo animi indociles, & adhuc ratione carentes,
Mensibus egerunt lustra minora decem.

Annus erat, decimum cum luna receperat orbem,
Hic numerus magno tunc in honore fuit.

Seu quia tot digiti: per quos numerare solemus:
Seu quia bis quino semina mense parit.

Seu quod adusq; decem numero crescente venit;
Principium spacijs sumitur inde nouis.

Inde patres centum denos secreuit in orbes
Romulus: hastatos instituitq; decem.

Et totidem Princeps, totidem pilanus habebat
Corpora: legitimo quiq; merebat equo.

Quin etiam partes totidem Tatensibusq; ille,
Quosque vocant Ramnes, Luceribusq; dedit.

Assuetos igitur numeros seruauit in anno,
Hoc luget spatio semina mœsta virum,

Nec dubites, primæ fuerint quin antè Calendæ
Martis. ad hæc animum signa referre potes,

Laurea flaminibus, quæ toto perstitit anno,
Tollitur: & frondes sunt in honore nouæ.

Ianua tunc regis polita viret arbore Phæbi:
Ante duas itidem curia prisca fores,

Vesta

fla quoque vt niteat folio velata recentî,
Cedit, ab Iliacis laurea cana focis.

Adde, quòd arcana fieri nouus ignis in æde
Dicitur, & vires flamma reſecta capit.

Nec mihi parua fides annos hinc eſſe priores :

Anno quòd hoc cœpta eſt menſe Perenna colis

Hinc etiam veteres initi memorantur honores

Ad ſpatium belli, Perſide Pœne tui.

Denique quintus ab hoc fuerat Quintilis; & inde

Incipit, à numero nomina quiſquis habet.

Prænuſ oliuiſeris Romam deductus ab aruiſ,

Pompiliuſ meſes ſenſit abeſſe duos.

Sic hoc à Samio doctus, qui poſſe renaſci

Nos putat: Egeria ſiue monente ſua.

Sed tamen errabant etiam tunc tempora: donec

Cæſariſ in multis hæc quoque cura fuit.

Non hæc ille Deus, tantæq; propaginiſ author,

Credidit officijs eſſe minora ſuiſ.

Promiſſumq; ſibi voluit prænoſcere cœlum:

Nec Deus ignotas hoſpes inire domoſ.

Ille moras ſoliſ, quibuſ in ſua ſigna rediret,

Traditur exactiſ diſpoſuiſſe notiſ.

Id decieſ ſenoſ tercentum & quinque diebuſ

Iunxit, & è pleno tempora quarta die.

Hic anni moduſ eſt: in luſtrum accedere debet,

Quæ conſumatur partibuſ, vna dieſ.

Si licet occultoſ monituſ audire Deorum

Vatibuſ vt certè fama licere putat:

Omniſ ſiſ officijs, Gradiue, virilibuſ aptuſ:

Dic mihi, matronæ cur tua feſta colant.

Sic ego, ſic poſita dixit mihi caſſide Mauorſ,

Sed tamen in dextra miſſiliſ haſta fuiſ,

Nunc

Nunc primùm studijs pacis, Deus vtilis armis;
 Aduocor: & gressus in noua castra fero.
 Nec piget incepti: iunat hac quoque parte morari,
 Hoc solam ne se posse Minerva putet.
 Disce, Latinorum vates operose dierum,
 Quod petis: & memori pectore dicta nota:
 Parua fuit, si prima velis elementa referre,
 Roma: sed in parua spes tamen huius erat.
 Mœnia iam stabant, populis angusta futuris
 Credita sed turbæ tunc nimis ampla suæ.
 Quæ fuerit nostri, si quæris, regia nam?
 Adspice de canna straminibusq; domum:
 In stipula placidi capiebat munera solani:
 Et tamen ex illo venit in astra toro.
 Iamq; loco maius nomen Romanus habebat:
 Nec coniunx illi, nec focer vltus erat.
 Spernebat generos inopes vicinia diues:
 Et malè credebar sanguinis author ego.
 In stabulis habitasse, & oues pautisse nocebat,
 Iugeraq; inculta pauca tenere soli.
 Cum pare quæq; suo cœunt volucresq; feræq;
 Atque aliquam, de qua procreet, anguis habet:
 Externis dantur connubia gentibus: at, quæ
 Romano veller nubere, nulla fuit.
 Indolui, patriamque dedi tibi, Romule, mentem,
 Tolle preces, dixi: quod petis, arma dabunt:
 Festa para Conso; Confus tibi cætera dicet;
 Illo festa die dum sua sacra canes.
 Intumuerè Cures, & quos dolor attigit idem:
 Tunc primùm generis intulit arma focer.
 Iamq; fere raptæ matrum quoq; nomen habebant:
 Tractaq; erant longa bella propinqua mora.

Conuc-

Cōueniunt nuptæ dictam Iunonis in ædem:
 Quas inter, mea sic est nurus aula loqui.
 O pariter raptæ, quoniam hoc commune tenemus:
 Non ultra lentæ possumus esse piæ.
 Stant acies: sed vtra Di sint pro parte rogandi,
 Eligite: hinc coniunx, hinc pater arma tenet.
 Quærendum est, viduæ fieri malitis, an orbæ,
 Consilium vobis forte piumq; dabo.
 Consilium de ferat. parent; crinesq; resoluunt:
 Mæstaq; furtivæ corpora veste tegunt.
 Iam steterant super acies ferro mortiq; paratæ:
 Iam lituus puer signa daturus erat:
 Cùm raptæ veniunt, inter patresq; virosq; ,
 Inq; sinu natos, pectora chara tenent.
 Ut mediam campi latis tetigere capillis;
 In terram posito procubuerunt genu.
 Et, quasi sentirent blando clamore nepotes
 Tendebant ad auos, richia parva subs.
 Qui poterat, clamabat, tunc, q; visum.
 Et qui vix poterat, posse coactus erat.
 Tela viris, animiq; cadunt, gladijsq; remotis
 Dant soceri generis, accipiuntq; manus,
 Laudatasque tenent natas, scutoq; nepotem
 Fert auus: hic scuti dulcior usus erat.
 Inde diem, primasq; meas celebrare Calendas,
 Noëbalæ matres non leue munus habent.
 Aut quia committi strictis mucronibus ausæ,
 Finierant lachrymis Martia bella suis.
 Vel quod erat de me feliciter Ilia mater,
 Ritè colunt matres sacra, diemque meum. (dic
 Quid? quod hyems adoperta gelu tunc deniq; ce-
 Et pereunt victæ sole recente niues.

Arboribus redeunt detonsæ frigore frondes :

Vividaquæ in grauido palmitæ gemma tumet,
Quæq; diu latuit, nunc qua se attollat in auras,
Fertilis occultas inuenit herba vias.

Nunc fœcundus ager, pecoris nunc hora creandi.

Nunc avis in ramo tectæ laremquæ parat.

Tempora iure colunt Latix fœcunda parentes :

Quarum miliciam votaquæ partus habet

Adde, quod excubias tibi rex Romanus agebat,

Qui nunc Esquilias nomina collis habet ;

Illic à nuptibus Iunoni templa Latunis

Hæc sunt, si memini, publica facta die,

Quid moror ? & varijs onero tua pectora causis ?

Eminet ante oculos quod petis, ecce tuos :

Mater amat nuptas : matrum me turba frequentat :

Hæc vos præcipuè tam pia causa decet.

Ferte Deæ flores : gaudet florentibus herbis

Hæc Dea : cui tenero cingite flore caput.

Dicite, Tu nobis lucem, Lucina, dedisti :

Dicite, Tu voto parturientis ades.

Si qua tumet grauidæ est ; resoluta crine precetur :

Vt soluat partus molliter illa suos

Q Vis mihi nunc dicet. quare cælestia Martis

Arma ferant Saliæ Mamuriumquæ canant ?

Nympha mone, nemori flagnoq; operata Dianæ ?

Nympha Numæ coniunx. ad tua tecta veni.

Vallis Arcinæ sylva præcinctus opaca

Est lacus antiqua religione sacer,

Hic latet Hippolitus loris direptus equorum :

Vnde natus nullis illud aditur æquis.

Licia dependunt longa velantia sæpes :

Et posita est mentis multa rebella deæ :

Sæpe potens voti, frontem redimita coronis
 Fœmina, lucentes portat ab vrbe faces.
 Regna tenent manibus fortes, pedibusquæ fugaces:
 Et petit exemplo postmodo quisque suo.
 Defluit incerto lapidosus murmure riuus:
 Sæpe sed exiguis haullibus inde bibit
 Egeria est, quæ præbet aquas, dea grata Camænis:
 Illa Numæ coniunx, consiliumquæ fuit.
 Principio nimium promptos ad bella Quirites
 Molliri placuit iure, deamquæ metu
 Inde datæ leges; ne fortior omnia posset.
 Captaquæ sunt purè tradita sacra coli.
 Exiit feritas: armisq; potentius æquum est:
 Et cum ciue pudet conseruisse manus.
 Atque aliquis modò trux visa iam Vertitur ara
 Vinaq; dat tepidis farraq; falsa focis.
 Ecce Deum genitor rutilas per nubila flammæ
 Spargit: & effulis æthera siccant aquis.
 Non alias missi cecidere frequentius ignes:
 Rex pauet: & vulgi pectora terror habet.
 Cui dea: ne nimium terrere, piabile fulmen.
 Est, ait, & læui flectitur ira Iouis.
 Sed poterunt ritum Picus Faunusquæ piandi
 Tradere: Romani numen vterq; soli.
 Nec sine vi tradent: adhibe tu vincula captis?
 Atq; ita qua possint, edidit, arte capi.
 Lucus Auentino suberat niger ilicis vmbra:
 Quo possis viso dicere, Numen inest.
 In medio gramen, mulcoq; adoperta virenti,
 Manabat laxo vena perennis aquæ:
 Inde cerè soli faunos Picusq; bibebant.
 Huc venit, & Fonti rex Numa mactat ouem:

Plenaq; odorati disponit pocula Bacchi :
Cumq; suis antro conditus ipse later.
Ad solitos veniunt situestria numina fontes.
Et releuant multo pectora sicca mero,
Vina quies sequitur, gelido Numa prodit ab antro
Vinclaq; sopitas ad sit in arcta manus.
Somnus ut abiceſſit, pugnando vincula tentant
Rumpere, pugnantes fortiùs illa tenent.
Tunc Numa : Di nemorum, factis ignoscite nostris,
Si celus ingenio ſcitis abeſſe meo :
Quoq; modo poſſit fulmen, monſtrate piari.
Sic Numa, ſic quatiens cornua Faunus ait :
Magna petis, nec quæ monitu tibi dicere noſtro
Fas ſit; habent fines numina noſtra ſuos.
Di ſumus agreſſes, & qui dominatur in altis
Montibus, arbitrium eſt in ſua teſta Ioui.
Hunc tu non poteris per te de lucere cælo :
At poteris noſtra ſoſſitan vſus ope.
Dixerat hæc Faunus, par eſt ſententia Pici.
Deme tamen nobis vincula, Picus ait.
Iuppiter huc veniet valida perductos ab arte.
Nubila promiſſi ſtyx mihi tellis erit
Emiſſi taqueis quid agant, quæ carmina dicant;
Quoq; trahant ſuperis ſedibus arte Iouem;
Scire neſas homini eſt, nobis conceſſa canentur :
Quæq; pio dici vatis ad ore licet.
Elicunt cælo te Iuppiter; vnde minores
Nunc quoq; te celebrant, Eliciumq; vocant,
Conſtant, venturaæ tremuiſſe cacumina ſylvæ
Terraq; ſubſedit, pondere preſſa Iouis.
Certa miſcent regis totoq; è corpore ſanguis
Fugit, & huiusq; diriguere comæ.

Ut redijt animus. Da certa piamina, dixit,
 Fulminis, altorum rexq; paterq; Deum:
 Si tua contigimus manibus donar a punis:
 Hoc quoq; quod petitur si pia lingua rogat.
 Annuit oranti sed verum ambage remota
 Abdidit & dubio terruit ore virum.
 Cæde caput, dixit: cui rex, Parebimus, inquit:
 Cædenda est hortis eruta cepa meis
 Abdidit hic: hominis sumes, ait ille, capillos?
 Postulat hic animam: cui Numa, piscis, ait,
 Risit, & his. inquit, facito, mea tela procures,
 O vir colloquio non abigende Deum.
 Sed tibi, protulerat cùm totum crastinus orbem
 Cynthia, imperij pignora certa dabo
 Dixit: & ingenti tonitru super æthera notum
 Fertur: adorantem destituitq; Numam.
 Ille redit lætus, memoratq; Quiritibus acta,
 Tarda venit dictis difficiliterq; fides.
 At certè credetis, Ait. si verba sequatur
 Exitus: en audi crastina quisquis ades.
 Protulerit terris cùm totum Cynthia orbem;
 Iupiter imperij pignora certa dabit.
 Discedunt dubij: promissaq; tarda videntur:
 Dependetq; fides adueniente die.
 Mollis erat tellus rorata manè pruina:
 Ante sui populus limina regis adest.
 Prodit: & in folio medius confidit acerno.
 Innumeri circa stant atq; silentq; viri.
 Ortus erat summe tantummodo margine Phæbus
 Sollicitæ mentes ipseque metuq; parent.
 Constitit: atq; caput nuceo velatus amictu,
 Jam bene Dis notas sustulit ille manus.

Atq; ita, Tempus adest promissi muneris, inquit:
 Pollicitam dictis, Iuppiter adde fidem.
 Dum loquitur, totum iam Sol emouerat orbem:
 Et grauis æthereo venit ab axe fragor
 Ter tonuit sine nube Deus; tria fulgura misit.
 Credite dicenti: mira sed acta loquor,
 A media cœli regione dehincere cœpit:
 Summittere oculos cum duce turba suo.
 Ecce leui scutum verlatum leniter aura
 Decidit, à populo clamor ad astra venit
 Tollit humo munus cæsa prius ille iuuenta:
 Quæ dederat nulli colla premenda iugo. (est;
 Atque ancile vocat, quod ab omni parte recisum
 Quemquæ notes oculis, angulus omnis abest.
 Tunc, memor imperij sortem consistere in illo.
 Consilium multæ caliditatis init.
 Plura iubet fieri simili cœlata figura:
 Error ut antè oculos insidiantis eat.
 Mamurius, morum fabricæ nè exactior artis.
 Difficile est vlli dicere, clausit opus.
 Cui Numa munificus, facti pete præmia dixit:
 Si mea nota fides, irrita nulla petes.
 Iam dederat Salys (à saltu nomina ducta)
 Armaquæ, & ad certos verba canenda modos.
 Tum sic Mamurius: Merces mihi gloria detur,
 Nominaquæ extremo carmine nostra sonent.
 Inde sacerdotes operi promissa vetusto.
 Præmia persoluant: Mamuriumquæ vocant.
 Nubere si qua voles, quamuis properabitis ambo,
 Differ: habent parua commoda magna moræ.
 Arma mouent pugnabam, pugna est aliena maritis:
 Condita cùm fuerint; aptius omen erit.

His

His etiam coniunx apicati sancta dialis,
Lucibus impexas debet habere comas.

Tertia nox demissa suos ubi mouerit ortus,
Conditus è geminis piscibus alter erit.
Nam duo sunt : austris hic est, aquilonibus ille
Proximus : à vento nomen vterque tenet

Cum croceis rorare genis Tithonia coniunx
Cœperit : & quinta tempora lucis ager :
Siue est Arctohylax, siue est piger ille Bootes ;
Mergetur : visus effugietque tuos.

At non effugiet Vindemitor : hoc quoque caussam
Vnde trahat sidus, parua docere mora est.

Ampelon intonsum Satyro nymphaque creatum,
Fertur in limariis Bacchus amasse iugis.

Tradidit huic vitem pendentem è frondibus vlmī ;
Quæ nunc de pueri nomine nomen habet.

Dum legit in ramo pietas temerarius vuas ;
Decidit : amissum Liber in astra tulit.

Sextus ubi è terra cliuolum scander olympum
Phœbus, & alatis æthera carpit equis ;

Quisquis ades, collæque colis penetralia Vestæ ;
Gratare : Iliacis thuraque pone focis

Cælaris innumeris, quos maluit ille mereri,
Accesit titulis Pontificalis honor.

Ignibus æternis, æterni numina præsunt
Cæsaris, imperij pignora iuncta vides.

Di veteris Troiæ, dignissima præda ferenti :
Qua grauis Æneas tutus ab hoste fuit.

Ortus ab Ænea tangit cognata sacerdos
Numina, cognatum, Vesta, tuère caput.

Quos sancta fouet ille manu, bene viuitis ignes,
Viuite inextincti, flammaq; duxq; precor.

VNa nota est Martis Nonis : sacrata quod illis
 Tempia putant locos Veiovis ante duos,
 Romulus ut saxo lucum circumdedit alto :
 Quilibet huc, dixit, confuge : tutus eris.
 O quam de tenui Romanus origine creuit !
 Turba vetus quàm non inuidiosa fuit !
 Ne tamen ignaro nouitas tibi nominis obftet ;
 Disce. quis iste Deus, curus vocetur ita,
 Iuppiter est iuuenis : iuuenes adspice vultus ?
 Adspice deinde, manu fulmina nulla tenet.
 Fulmina post aulis cælum affectare Gigantes
 Sumpta Ioui : primo tempore inermis erat.
 Ignibus Ossa nouis, & Pelion altius Ossa,
 Arsit : & in folia fixus Olympus, humo.
 Stat quoq; capra simul : Nymphæ paulle feruntur
 Cretides : infanti lac dedit illa Ioui :
 Nunc vocor ad nomen uegrandia fœra coloni,
 Qua malè creuerunt, uelcæq; parua vocant.
 Vis ea si verbi est ; cur non ego Veiovis ædem,
 Ædem non magni suspicer esse Iouis ;
 Iamq; ubi ceruleum variabunt sidera cælum,
 Suspice : Gorgonei colla videbis equi.
 Creditur hic cæsa grauida ceruice Medusæ ;
 Sanguine respersis profiluisse comis.
 Huic supra nubes, & subter sidera lapso,
 Cælum pro terra, pro pede penna fuit.
 Iamq; indignanti noua frena receperat ore ;
 Cum leuis Aonias ungula fodit aquas
 Nunc fruitur cælo : quod pennis ante petebat :
 En nitidas stellis quinque decemq; micat.
IRominus adspiciens venienti nocte coronam
 Gnolida : Theseo crimine facta Dea est.

SEx ubi sustulerit, totidemq; emisit orbes,
 Purpureum rapido qui vehit axe diem.
 Altera gramineo spectabis Equiria campo;
 Quem Tiberis curuis in latus vrget aquis.
 Qui tamen electa si fortè tenebitur vnda;
 Cælius accipiet puluerulentus equos.
IDibus est Annæ festum geniale Perennæ,
 Haud procul à ripis, aduena Tybri, tuis.
 Plebs venit: ac virides passim dissecta per herbas,
 Potat: & accumbit cum pare quicq; sua.
 Sub Ioue pars durat: pauci tentoria ponunt:
 Sunt, quibus è ramis frondea facta casa est.
 Pars sibi pro rigidis calamos statuere columnis,
 Desuper extensas impoluere togas.
 Sole tamen vinoq; calent, annosq; precantur,
 Quot sumunt Cyathos, ad numerumq; bibunt.
 Inuenies illic, qui Nestoris ebibat annos:
 Quæ sit per calices facta Sybilla suos.
 Illic & cantant, quidquid didicere theatri:
 Et iactant faciles ad sua verba manus
 Et ducunt posito duras cratere choreas:
 Cultaq; diffusis saltat amica comis.
 Cum redeunt, titubant: & sunt spectacula vulgi:
 Et fortunatos obuia turba vocat.
 Occurrit nuper, visa est mihi digna relatu
 Pompa: senem potum pota trahebat anus.
 Quæ tamen hæc dea sit, quoniam rumoribus errat;
 Fabula proposito nulla tegenda meo.
 Arserat Æneæ Dido miserat ilis igne:
 Arserat extractis in sua fata rogis.
 Compositusq; ignis tumuliq; in marmore carmen
 Hoc breue, quod moriens ipsa reliquit, erat:

Præbuit Æneas & caussam mortis, & ensen:

Ipse sua Dido concidit usa manu.

Protinus inuadunt Numidæ sine vindice regnum:

Et potitur capta Maurus larba domo?

Seq; memor spectū, thalamis tamen, inquit, Elisa

En ego, quem toties reppulit illa, fruor.

Diffugiunt Tyrij quo quemq; agit error; ut olim

Amisso dubiæ rege vagantur apes.

Tertia nudatas acceperat area menses:

Inq; cauos ierant tertia musta lacus

Pellitur Anna domo, lachrymansq; sororia linoquit

Mœnia, germanæ iusta dat ante suæ.

Mixta bibunt molles lachrymis vnguenta fauillæ

Vertice libatas accipiuntq; comas

Terq; vale dixit: cineres ter ad ora relatos,

Pressit: & est illis visa subesse soror

Nacta ratem comitesq; fugæ, pede labitur æquo,

Mœnia respiciens dulce sororis opus.

Fertilis est melite sterili vicina Cosyræ

Insula quam Lybici verberat vnda freti.

Hanc petit hospitio regis confusa verusto.

Hospes opum diues rex ibi Battus erat.

Qui postquam didicit calos vtriusq; sororis:

Hæc, inquit, tellus, quantulacunque tua est.

Et tamen hospitij seruallet ad vltima munus:

Sed timuit magnas Pygmalionis opes.

Signa recensabat bis Sol sua tertius ibat

Annus: & exilio terra paranda noua est,

Frater adest: belloq; petit: rex arma perosus:

Nos sumus imbelles, tu fuge sospes, ait.

Iussa fugit, ventoq; ratem committit & vndis:

Asperior quouis æquore frater erat.

Est propè pisceſcos lapidoſi Crathidis amnes
 Paruus ager : Camerem incola turba vocat.
 Illuc curſus erat, nec longiùs abſuit inde :
 Quàm quantum nouies mittere funda poteſt.
 Vela cadunt primò : & dubia librantur ab aura :
 Findite remigio; nauita dixit, aquas
 Dumq; parant torto ſubducere carbaſa lino.
 Percutitur rapido puppis adunca noto :
 Inq; patens æquor, fruſtra pugnante magiſtro,
 Fertur, & ex oculis viſa refugit humus.
 Affiliunt fluctus, imoq; à gurgite pontus
 Vertitur : & canas alueus haurit aquas.
 Vincitur ars vento : nec iam moderator habenis
 Vitur : at votis is quoq; poſcit opem.
 Iactatur tumidas exul Phæniffa per vndas,
 Humidaq; oppoſita lumina veſte tegit.
 Tunc primum Dido fælix eſt dicta ſorori :
 Et quæcunq; aliquam corpore preſſit humum;
 Ducitur ad Laurens ingenti flamine littus
 Puppis : & expoſitis omnibus, hauſta perit.
 Iam pius Æneas regno, nataq; Latini
 Auſtus erat : populos miſcueratq; duos.
 Littore dotali ſolò comitatus Achate,
 Secretum nudo dum pede carpit iret;
 Adſpicit errantem : nec credere ſuſtinet Annam
 Eſſe ; quid in Latios illa veniret agros ?
 Dum ſecum Æneas : Anna eſt, exclamat Achates.
 Ad nomen vultus ſuſtulit illa ſuos
 Hæu fugiat? quid agat? quos terræ quærat hiatus?
 Ante oculos miſeræ fata ſororis erant
 Senſit, & alloquitur trepidam Cythereius heros.
 Flet tamen admonitus mortis, E.lla, tux.

Anna

Anna, per hanc iuro, quam quōdam audire solebas,
 Tellurem fato prosperiore dari;
 Perq; Deos comites, hac nuper sede locatos:
 Sæpe meas illos increpuisse moras.
 Nec timui de morte tamen: metus absuit iste.
 Hei mihi, credibili fortior illa fuit.
 Ne refer, adspexi non illo corpore digna
 Vulnere, tartareas ausus adire domos.
 At tu, seu ratio te nostris appulit oris,
 Siue Deus, Regni commoda carpe mei.
 Multa tibi memores: nil non debemus Elifæ,
 Nomine grata tuo, grata sororis eris.
 Talia dicenti (neq; enim spes altera restat)
 Credidit: errores exposuitq; suos.
 Utq; domum intrauit Tyrios induta paratus:
 Incipit Aneas: cætera turba silet:
 Hanc tibi cur tradam, pia causa, Lauinia coniunx.
 Est mihi; consumpsi naufragus huius opes.
 Orta Tyro est: regnum Lybica possedit in ora:
 Quam precor ut caræ mere sororis ames.
 Omnia promittit, falsumq; Lauinia vulnus
 Mente premit tacita, dissimulatq; metus.
 Dona; cum videat præter sua lumina mitti,
 Multa tamen mitti clam quoq; multa putat,
 Non habet ex ætuo quid agat furialiter odit,
 Et parat insidias: & cupit vita mori.
 Nox erat, ante torum visa est adstare sororis,
 Squalenti Dido sanguinolenta coma.
 Effuge, ne dubita. mœstum, soror, effuge tectum:
 Sub verbum querulas impulit aura fores.
 Exsilit: & velox humili super arua fenestra
 Se iacit: audacem fecerat ipse timor,

Cumq;

Cumq; metu rapitur, tunica velata recincta
Currit, vt auditis territa dama lupis
Corniger hanc tumidis rapuisse Numicius vndis
Creditur, & stagnis occuluisse suis.
Sidonis interea magno clamore per agros
Quæritur: apparent signa notæq; pedum;
Ventum erat ad ripas, inerant vestigia ripis.
Sustinuit tacitas conscius amnis aquas,
Ipsa loqui visa est, Placidi sum Nympha Numici,
Anne perenne latens, Anna perenna vocor.
Protinus erratis læti vescuntur in agris:
Et celebrant largo seq; diemq; mero. (annum
Sunt quibus hæc Luna est, quia mensibus impleat
Pars Themis, Inachiam pars putat esse bouem.
Inuenies, qui te Nymphæ Atlantida dicant;
Teq; Ioui primos, Anna, dedisse cibos.
Hæc quoque quam referâ nostras peruenit ad aures
Fama: nec à veri dissidet illa fide.
Plebs vetus, & nullis etiam nunc tuta tribunis
Fugit: & in sacri vertice montis erat
Iam quoque, quem secum tulerant, defecerat illis
Victus & humanis vsibus apta Ceres.
Orta suburbanis quædam fuit Anna Bouillis;
Pauper, sed multæ sedulitatis anus.
Illa Ioui mitra canos incincta capillos
Fingebat tremula rustica liba manu.
Atq; ita per populum fumantia manè solebat
Diuidere; hæc populo copia grata fuit.
Pace domi facta, signum posuere perenne:
Quod sibi defectis illa terebat opem
Præteriturus eram gladios in principe fixos:
Cum sic à castis Vestæ locuta focis:

Nec dubita meminisse meus fuit ille sacerdos;
 Sacrilegæ tellis me petiere manus

Ipsa v. r. rapui: simulacraq; nuda reliqui.

Quæ cecidit ferro, Cælaris umbra fuit.

Ille quidem cælo politus Iouis atria vidit,

Et tenet in magnæ templa dicata foro.

At quicumq; nefas auti prohibente deorum

Numine polluerant Pontificale caput

Morte iacent merita, testes estote Philippi:

Et quorum sparus ossibus albet humus.

Hoc opus, hæc pietas, hæc prima elementa fuerunt

Cælaris; vicisci iusta per arma patrem.

Postera cum teneras aurora refecerit herbas:

Scorpius a prima parte vi tendus erit,

Tertia post idus lux est celeberrima Baccho:

Bacche faue vati, dum tua festa cano.

Nec referam Semelen, ad quam nisi fulmina secum

Iuppiter afferet; parvus inermis eras:

Nec puer ut posses maturo tempore nasci,

Expletum patrio corpore matris opus.

Sithonas & Scythicos longum est narrare triumphos:

Et domitas gentes thurifer inde tuas.

Tu quoque Thebanæ mala præda tacebere matris,

Inq; tuum furis recte Lycurge genu

Ecce libet subitos pisces, Tyrhænaquæ monstra

Dicere: sed non carminis huius opus est.

Carminis huius opus causas exponere quare

Vilis anus populos ad tua liba vocet.

Ante tuos ortus aræ sine honore fuerunt,

Liber: & in gelidis herba reperta focis.

Te memorant Gange, totequæ Oriente subacta,

Primitias magno l. posuisse Ioui.

Cinnama tu primus, captiuâque thura dedisti:
 Deque triumphato viscera tosta boue
 Nomine ab authoris ducunt Libamina nomen,
 Libaque: quod sanctis pars datur inde focis:
 Liba Deo fiunt: succis quia dulcibus idem
 Gaudet: & à Baccho mella reperta serunt?
 Ibat arenoso Satyris comitatus ab Hebro,
 Non habet ingratos fabula nostra iocos,
 Iaque erat ad Rhodopen, Pangæaq; flumina ventū
 Æriferæ comitum cū crepuere manus.
 Ecce nouæ coeunt volucres tinnitibus actæ:
 Quosque mouent sonitus æra, sequuntur apes.
 Colligit errantes, & in arbore claudit inani.
 Liber, & inuenti præmia mellis habet.
 Vt Satyri, lenitque senex tetigere saporem:
 Quærebant flauos per nemus omne fauos.
 Audit in exela stridorem examinis vlmo:
 Adspicit & ceras dissimulatque senex.
 Utque piger pandi tergo residebat alessi;
 Applicat hunc vlmo, corticibusque cauis.
 Constitit ipse super, ramoso stipite nixus:
 Atque auide trunco condita mella petit?
 Millia crabronum coeunt, & vertice nudo
 Spicula designant; oraque prima notant.
 Ille cadit præceps; & calce feritur a selli;
 Inclamatq; suos: auxiliumq; rogat.
 Concurrent Satyri, turgentiaq; ora parentis
 Rident, percusso claudicat ille genu.
 Ridet & ipse Deus: limumque inducere monstrat.
 Hic paret monitis & linit ora luto.
 Melle pater fruitur: liboq; infusa, casenti
 Iure repertori splendida mella damus,

Fœmina cur præsit, non est rationis apertæ;
 Fœmineos thyrsos concitat ille choros.
 Cur anus hoc faciat quæris? vinolior ætas,
 Hæc erat: & grauidæ munera vitis amat.
 Cur hederæ cincta est? hederæ est gratissima Baccho
 Hoc quoque cur ita sit, dicere nulla mora est:
 Nytiadas Nymphas puerum quærente nouerca,
 Hanc frondem cunis opposuisse ferunt.
 Restat, ut inueniam, quare toga libera detur
 Luciferis pueris, candide Bacche, tua
 Siue, quod ipse puer semper iuuenisq; videris?
 Et media est ætas inter vtrumq; tibi.
 Seu quia tu pater es, patres sua pignora natos
 Commendant curæ, numinibusq; tuis
 Siue, quod es liber, vestis quoque libera per te
 Sumitur, & vitæ liberionis iter.
 An quia, cum colerent præci studiosius agros;
 Et faceret patrio rure senator opus.
 Et caperet falces à curue consul aratro;
 Nec crimen duras esset habere manus:
 Rusticus ad lunos populus veniebat in urbem:
 Sed dijs non ite dijs ille dabatur honos
 Luce sua ludos vitæ commentor habebat:
 Quos cum tædiosa nunc habet ille dea.
 Ergo ut tironum celebrare frequentia possit;
 Visâ dies dandæ non aliena rogæ.
 Mitte caput pater hoc placataq; cornua vertas,
 Et des ingenio vela secunda meo:
 Itur ad Argeos, (qui sint, sua pagina dicet,)
 Hæc si commemini, præteritaq; die.
 Stella Licaeniam vergit decluis ad Arcton,
 Anilius hæc illa nocte videnda venis,

Quid dederit volucris, si vis cognoscere, cœlum
Saturnus regnis à Ioue pullus erat.
Concitat iratus validos Titanas in arma :
Quæquæ fuit fatis debita, tentat opem.
Matre satus Terra, monstrum mirabile, taurus
Parte sui serpens posteriore fuit.
Hunc triplici muro lucis incluserat atris,
Parcarum monitu Styx violenta trium.
Visceta qui tauri flammis adolenda dedisset ;
Sors erat, æternos vincere posse Deos.
Immolat hunc Briareus facta est adamante securi :
Et iam, iam flammis exta daturus erat :
Iuppiter alitibus rapere imperat : attulit illi
Miluius : & meritis venit in astra suis.
VNa dies media est : & fiunt sacra Mineræ :
Nominaquæ à iunctis quinque diebus habent.
Sanguine prima vacat : nec fas concurrere ferro ;
Causa, quod est illa nata Minerua die.
Altera tresq; super raso celebrantur arena :
Ensisbus exsertis bellica iuxta dea est,
Pallada nunc pueri, teneræq; orate puellæ,
Qui bene placarit Pallada doctus erit.
Pallade placata, lanam mollire puellæ
Discant ; & plenas exonerare colos,
Illa etiam stantes radio percurrere telas
Erudit : & rarum pectine deniat opus.
Hanc cole, qui maculas laxis de vestibus aufers ;
Hanc cole : vellèribus quisquis æna paras.
Nec quisquam inuita faciet bene vincula planta
Pallade ; sit Tycho doctior ille licet.
Et licet antiquo manibus collatus Epeo
Sit prior, irata Pallade mancus erit.

Vos quoque, Phæbea morbus qui pellitis arte;
 Munera de vestris pauca referte deæ.
 Nec vos turba feri sensu fraudata magistri
 Spernite: discipulos attrahit illa novos
 Quiq; moues cælum, tabulæsq; coloribus vris
 Quiq; facis docta molia saxa manu.
 Mille dea est operum certe dea carminis illa est.
 Si mereor, studijs adsit amica meis.
 Cælius ex alto qua mons descendit in æquum;
 Hic vbi non plana est, sed prope plana via;
 Parua licet videas captæ delubra Mineræ:
 Quæ dea natali cœpit habere suo.
 Nominis in dubio causa est, capitale vocamus
 Ingenium sollers: ingentosa dea est.
 An, quia de capitis fertur sine matre paterni
 Vertice cum clypeo profilijsse suo?
 An, quia perdomitis ad nos captiua Faliscis
 Venit; & hoc signo littera prima docet;
 An, quod habet legem, capitis quæ pendere pœnas
 Ex illo iubeat furta recepta loco?
 A quacunq; trahis ratione vocabula Pallas;
 Pro ducebus nostris Ægida semper habe.
 Summa dies quinq; tubas lustrare canoras.
 Admonet, & forti sacrificare deæ.
 Nunc potes ad Solem sublatò dicere vultu,
 Hic heræ Phrixæ vellera pressit ouis.
 Seminibus tostis sceleratæ fraude roueræ,
 Sustulerat nullas, vt solet herba comas.
 Mittitur ad Tripodas, certa, qui sorte reportet,
 Quum sterili terræ Delphicus edat opem.
 Hic quoq; corruptus cum semine nunciat Helles
 Et iuuenis Phrixi funera sorte peti.

Vsq;e

Vsq̃ue recusantem ciues, & tempus, & Ino.

Compulerant regem iussa nefanda pati.

Et soror, & Phrixus velati tempora vittis

Stant simul ante aras; iunctaque fata gemunt.

Adspicit hos vt fortè pependerat æthere mater;

Et ferit attonita pectora nuda manu:

Inquè draconigenam nimbis comitantibus urbem

Desilit: & natos eripit inde suos:

Vtq̃; fugam capiant, aries nitidissimus auro

Traditur: ille vehit per freta longa duos.

Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra

Fœmina, cùm de se nomina fecit aquæ.

Panè simul periit, dum vult succurrere lapsæ

Frater: & extensas porrigit vsq̃; manus;

Flebat, vt amissa gemini consorte pericli,

Cæruleo iunctam nescius esse Deo.

Littoribus tactis aries fit sidus: at huius

Peruenit in Colchas aurea lana domos.

T Res vbi luciferos veniens præmiserit Eos.

Tempora nocturnis æqua diurna feret,

I Nde quater pastor saturos vbi clausurit hædos;

Canuerint herbæ rore recente quater.

Ianus adorandus, cumq̃; hoc concordia mitis.

Et Romana salus atq̃; Pacis erit.

L Vna regit menses, huius quoque tēpora mensis;

Finit Auentino Luna colenda iugo

F A S T O R V M.

L I B E R IV.

A Lma faue, dixi, geminorum mater Amorum;

Ad vatem vultus rettulit illa suos.

M.

Quid

Quid tibi, ait, mecum? certe maiora canebas:
 Num vetus in molli pectore vulnus habes:
 Scis dea respondi; de vulnere risit, & aer
 Protinus ex illa parte serenus erat
 Saucius aut sanus, nunquam tua signa reliqui:
 Tu mihi propositum, tu mihi semper opus.
 Quæ decuit primis sine crimine lustris annis,
 Nunc teritur nostris area maior equis
 Tempora cum causis annalibus eruta priscis,
 Lapsumque sub terras, ortaque signa cano.
 Venimus ad quartum, quo tu celeberrima, mensem
 Et vatem. & mensem scis Venus esse tuos.
 Mota Cytherea est leuiter mea tempora myrto
 Contigit: & cœptum perfice, dixit, opus.
 Sensimus; & causæ subito patuere dierum.
 Dum licet & spirant flamina, nauis eat.
 Si qua tamen pars te de fastis tangere debet,
 Cæsar in Aprili, quod tuearis, habes.
 Hic ad te magna descendit origine mensis:
 Et fit adoptina nobilitate tuus.
 Hoc pater Iliades, cum longum scriberet annum,
 Vidit & auctores rettulit ipse suos.
 Utque fero Marti primam dedit ordine sortem;
 Quod sibi nascendi proxima causa fuit
 Sic Venerem gradibus multis in gente receptam
 Alterius voluit mensis habere locum
 Principiumque sui generis, reuolutaque quærens
 Sæcula, cognatos venit adusque Deos.
 Dardanon Electra quis nescit Atlantide natum?
 Scilicet Electram concubuisse Ioui?
 Huius Erichthonius; Tros est generatus ab illo;
 Aslaracum creat hic: Aslaraculq; Capyn.

Proxi-

Proximus Anchises ; cum quo commune parentis
 Non dedignata est nomen habere Venus.
 Hinc satus Æneas : pietas spectata per ignes :
 Sacra, patremque humeris, altera lacia, tulit,
 Venimus ad felix aliquando nomen Iuli ;
 Unde domus Teucros Iulia tangit auos.
 Posthumus hinc qui, quod Iulius est natus in altis,
 Siluius in latia gente vocatus erat,
 Isque Latine, tibi pater est ; subit Alba Latinum :
 Proximus est titulis Epytus, Alba, tuis.
 Ille dedit captæ repetita vocabula Troiæ ;
 Et tuus est idem, Calcete, factus auus.
 Cumq; patris regnum post hunc Tiberinus haberet ;
 Dicitur in Tuscæ gurgite meris aquæ ;
 Iam tamen Agrippam natū, Remulumque nepotē
 Viderat ; in Remulum fulmina missa ferunt.
 Venit Auentinus post hos locus vnde vocatur,
 Mons quoque post illum tradita regna Proci ;
 Quem sequitur duri Numitor germanus Amuli.
 Illa cum Lauso de Numitore fati.
 Ense cadit patrui Lausus ; placet Ilia Marti ;
 Teque parit gemino iunctæ Quirine Remo.
 Ille suos temper Venerem Martemq; parentes
 Dixit : & emeruit vocis habere fidem ;
 Neve secuturi possent nescire nepotes ;
 Tempora Dis generis continuata dedit.
 Sed Veneris mentem Graio sermone notatum
 Auguror, à spumis est dea dicta maris
 Nec tibi sit mirum Græco rem nomine dici :
 Itala nam tellus Græcia maior erat.
 Venerat Euander plena cum classe suorum :
 Venerat Alcides : Graius vterq; genus.

H^ospes Auentinis armentum paut in herbis
 Clauiger; & tanto est Albula pota Deo.
 Dux quoq; Naritius: testes Leltrigones extant:
 Et quod adhuc Circes nomina litus habet.
 Et iam Telegoni, iam mœnia Tiberis vdi
 Stabant; Argolicæ quæ posuere manus.
 Venerat Atridæ fatis agiturus Hælusus:
 A quo se dictam terra Falisca putat.
 Adijce Troianæ suadorem Antenora pacis:
 Et generum Æneiden, Apule Daune, tuum.
 Seruus ab Illacis, & post Antenora flammis
 Attulit Æneas in loca nostra Deos.
 Huius erat Solemus Phrygia comes vnus ab Ida,
 A quo Sulmonis mœnia nomen habent:
 Sulmonis gelidi patriæ, Germanice, nostræ;
 Me miserum, Scythico quàm procul illa solo est!
 Euge age: tam longas sed supprime, Musa, querelas:
 Non tibi sunt mœsta sacra canenda lyra.
 Que non liuor adit? sunt qui tibi mentis honorem
 Et misse velint, inuideantq; Venus.
 Nam quia ver aperit tunc omnia; densaq; cedit
 Frigoris asperitas, lætaque terra patet;
 Aprilem memorant ab aperto tempore dictum:
 Quem Venus iniecta vindicat alma manu.
 Illa quidem totum dignissima temperat annum:
 Illa tenet nullo regna minora Deo; (aucta,
 Quid, quod ubiq; potens, templisq; frequentibus
 Vrbe tamen nostra ius dea maius habet:
 Pro Troia, Romane, tua, Venus arma ferebat:
 Cum gemuit teneram cuspide læsa manum.
 Cælestesque duas Troiano iudice vicit;
 (Ab nolim uictas hoc meminisse deas)

Assaraci.

Affracique nurus dicta est; ut scilicet olim
 Magnus Iuleos Cæsar haberet auos.
 Nec Veneri tempus, quàm ver, erat aptius ullum,
 Vere nitent terræ? vere remissus ager.
 Nunc herbæ rupta tellure cacumina tollunt?
 Nunc tumido geminas cortice palmes agit.
 Et formosa Venus formoso tempore digna est;
 Utque solet, Marti continuata suo est.
 Vere monet curuas materna per æquora puppes
 Ire? nec hibernas iam timuisse minas
 Rirè deam colitis Latæ matresque nurusque,
 Et vos, quis vittæ longæque vestis abest,
 Aurea marmoreo redimicula demitte collo:
 Nunc alij flores, nunc noua danda rosa est.
 Roma pudicitia proauorum tempore lapsa est;
 Cumæam, veteres contululistis acûm.
 Tempa iubet fieri Veneri; quibus ordine factis,
 Inde Venus verso nomina corde tenet.
 Semper ad Æneadas placido pulcherima vultu
 Respice, torque tuas Diua tuere nurus.
 Dum loquor, elatæ metuendus acuminis caudæ,
 Scorpius in virides præcipitatur aquas
N Ox ubi transierit cœlumque rubescere primo
 Cœperit; & tactæ rore quærentur aues;
 Semiustamque facem vigilata nocte viator
 Poner; & ad solitum rusticus ibit opus;
 Pleiades incipient humeros releuare paternos.
 Quæ septem dici, sex tamen esse solent.
 Seu quod in amplexus sex hinc venere Deorum;
 Nam Steropen Marti concubuisse ferunt;
 Nepruno Halcyonen, & te formosa Celæno;
 Maian, & Electram, Taygetamque Ioui;

Septima mortali Merope tibi. Sisyphæ, nuplit;
Pœnitet & facti sola pudore latet.

Sine quod Electra Troiæ spectare ruinas.

Non tulit; ante oculos opposuitque manum.

T Er sine perpetuo cœlum versetur in axe:

Ter iungat Titan, terque resoluat equos:

Protinus inflexo Berecynthia tibia cornu

Flabit; & Idææ festa parentis erunt.

Ibunt semimares: & inania tympana tudent

Aëraque tinnitus ære repulsa dabunt.

Ipsa sedens molli comitum ceruice feretur,

Urbis per medias exultata vias.

Scena sonat, ludiquè vocant; spectare Quirites,

Et fora Marte suo litigiola vacent.

Quærere multa libet; sed me sonus æris acuti

Terret; & horrendo Lotos adunca sono.

Da dea quam scite, doctas Cybeleia neptes

Vidit; & has curæ iussit adesse mex.

Pandite mandati memores Heliconis alumnae,

Gaudeat assiduo cur Dea magna sono.

Sic ego; Erato (mensis Cythereius illi

Cessit; quod teneri nomen amoris habet)

Reddita Saturno fors hæc erat optime regum:

A nato sceptris excutiêre tuis.

Ille suam, metuens, vt quæq; erat: edita, prolem

Deuorat, immersam visceribusq; tenet;

Sæpe Rhea quæsta est toties sæcunda, nec vnquam

Mater & indoluit fertilitate sua.

Iuppiter ortus erat pro magno teste vetustas

Creditur: acceptam parce mouere fidem,

Veste latens saxum cælesti gutture sedit:

Sic genitor fati decipiendus erat.

Ardua iamdudum resonat tinnitibus Ida ;
Tutus ut infanti vagiat ore Puer :
Pars manibus clypeos ; galeas pars cundit inanes ;
Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus,
Res latuit patrem : priscaq; imitamina facti
Aëra Deæ comites, ranaq; terga mouent.
Cymbala pro galeis pro scutis tympana pulsant :
Tibia dat Phrygios, ut dedit ante, modos.
Desierat, cœpi Cur huic genus, acre leonum
Præbent, insolitas ad iuga curua iugas ?
Desieram cœpit, feritas mollita per illam
Creditur : id curru testificata suo est.
Hoc quoque dux operis moneas precor, unde petit
Venerit ; an nostra semper in vrbe fuit ?
Dindymon, & Cybelen, & amænam fontibus Idam
Semper ; & Iliacas Mater amauit opes.
Cum Troiam Æneas Italos portaret in agros ;
Est Dea sacriferas pæne secuta rates.
Sed nondum fatis Latio sua numina posci
Senserat ; afluētis substiteratq; locis,
Post, ut Roma potens opibus iam sæcula quinque
Vidit, & edomito sustulit orbe caput ;
Carminis Euboici fatalia verba sacerdos,
Inspicit ; inspectum tale fuisse ferunt.
Mater abest ; Matrem iubeo Romane requiras :
Cum veniet, casta est accipienda manu.
Obscuræ sortis patres ambagibus errant,
Quæuè parens absit, quouè petenda loco.
Consultitur Pæna, Diuumq; accersite matrem,
Inquit : in Ideo est inuenienda iugo.
Mittuntur procures, Phrygiæ tunc sceptrâ tenebar
Attalus : Ausonijs rem negat ille viris,
M s Mira

Mira canam, longo tremuit cum marmure tellus
Et sic est adytis Diua locuta suis.
Ipsa peti volui; nec sit mora: mitte volentem;
Dignus Roma locus, quo Dens omnis eat:
Ille soni terrore pauens proficiscere, dixit:
Nostra eris: in Phrygios Roma refertur auos.
Protinus innumera cadunt pineta secures,
Illa quibus fugiens Phryx pius usus erat
Mille manus coeunt: & picta coloribus vltis,
Caelestum Matrem concaua puppis habet,
Illi sui per aquas fertur tutissima nati;
Longaq; Phryxæ stagna sororis adit.
Rhæteumq; capax, Sigeaq; littora transit;
Et Tenedum, & veteres Eetionis opes;
Cyclades excipiunt, Lesbo post terga relicta;
Quaq; Caristæis frangitur vnda vadis.
Transit & Icarium; lapsas vbi perdidit alas
Icarus; & vallax nomina fecit aquæ.
Tunc læua Creten, dextra Pelopeidas vndas
Deserit, & Veneri sacra Cythera petit.
Hinc mare Trinacrium, candens vbi tingere ferrum
Brontes, & Steropes, Amonidesq; solent:
Æquoraq; Afra legit: Sardoaq; regna sinistris:
Respicit à remis: Ausoniamq; tenet.
Ostia contigerat: qua se Tiberinus in altum,
Diuidit: & campo liberiore natat.
Omnis eques, mistaq; grauis cum plebe senatus,
Obuius ad Tusci fluminis ora venit.
Procedunt pariter matres, natiq; viriq;
Quæque colunt sanctos virginitate focos.
Sedula lunc viri contento brachia lassant:
Vix iubet aduersas hospira naus aquas,

Sireæ

Sicca diu fuerat tellus : sitis vilerat herbas :

Sedit limoso pressa carina vado.

Quisquis adest operi plus quàm pro parte laboras.

Adiuuat & fortes voce sonante manus.

Illa velut medio stabilis sedet insula ponto.

Attoniti monstro stantq; paudentq; viri.

Claudia Quincta genus Clauso referebat ab alto,

Nec facies impar nobilitate fuit.

Castà quidem : sed non est credita ? tumor iniquus

Læserat ? & falsi criminis acta rea est.

Cultus, & ornatos variè prodisse capillos,

Obfuit, ad rigidos promptaq; lingua sonos.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet :

Sed nos in vitium credula turba sumus.

Hæc vbi castarum processit ab agmine matrum ;

Et manibus puram fluminis haurit aquam.

Ter caput irrorat : ter tollit ad æthera palmas.

Quicumque adspiciunt ; mente carere putant.

Summisq; genu vultus in imagine diuæ

Figit : & hos edit crine iacente sonos.

Supplicis alma tuæ genitrix fecunda Deorum :

Accipe sub certa conditione preces.

Castà negor : si tu damnas, meruisse fatebor ;

Morte luam pœnas iudice viæta Dea.

Sed si crimen abest, tu nostræ pignora vitæ

Re dabis : & castas castà sequere manus.

Dixit, & exiguo funem conamine traxit :

(Mira, sed in scena testificata loquor) (do,

Mota Dea est : sequiturq; ducem : laudatq; sequen-

Index lætitiæ fertur ad astra sonus.

Flaminis ad flexum veniunt : Tiberina priores

Atria dixerunt, vade sinister abis.

Nox

Nox aderat, querno religant in stipite funem,
 Dantq; leui somno corpora functa cibo.
 Lux aderat, querno soluunt à stipite funem:
 Ante tamen posito thura dedere toco.
 Ante coronarunt puppem sine labe inuentam
 Maſtarunt, operum, coniugitq; rudem:
 Eſt locus in Tiberim: qua lubricus influit Almo,
 Et nomen magno perdit in amne minor.
 Illic purpurea canus cum veſte ſacerdos
 Almonis, dominam ſacraque lauit aquis,
 Exululant comites: furioſaque tibia ſtatur:
 Et feriunt molles taurea terga manus,
 Claudia præcedit læto celeberrima vultu,
 Credita vix tandem teſte pudica Dea.
 Ipſa ſedens plauſtro porta eſt inuecta Capena:
 Sparguntur iunctæ flore recente boues
 Naſica accepit: templi non perſtitit author:
 Auguſtus nunc eſt: ante Metellus erat.
 Subſtitit hic Erato; mora ſit: ſic cætera quæro:
 Dic, inquam, parua cur ſtipe quærat opes?
 Contulit æs populus, de quo delubra Metellus
 Fecit, ait, dandæ mos ſtipis inde manet.
 Cur vicibus factis ineunt conſulua, quæro.
 Tunc magis, indiſctas concelebrantq; dapes:
 Quod bene mutarit ſedem Berecynthia, dixit,
 Captant mutatis ſedibus omen idem
 Inſtiteram, quare primi Magaleſia ludi
 Vrbe forent noſtra: cum Dea: (ſenſit enim)
 Illa Deos, inquit, peperit; ceſſere parenti;
 Principiumque dati mater honoris habet.
 Non pudet herboſum dixi, poſuiſſe moretum.
 In dominæ menſis? an ſua cauſa ſub eſt?

Lacte mero veteres vsi narrantur, & herbis;

Sponte sua si quas terra ferebat, ait.

Candidus elixæ miscetur caseus herbæ;

Cognoscat priuos vt Dea prisca cibos:

Poltera cùm cœlo motis Pallantias astris

Fulserit, & niveos Luna leuarit equos;

Qui dicet, Quondam lacrata est colle Quirini

Hac Fortuna die publica, verus erit

Tertia lux (memini) ludis erit; hac mihi quidam

Spectanti senior, contiguusq; loco.

Hæc, ait, illa dies Lybicus qua Cæsar in oris,

Perfida magnanimiti contudit arma iubar.

Dux mihi Cæsar erat: sub quo meruisse tribunus

Glorior: officio præfuit ille meo.

Hanc ego militia sedem tu pace parasti

Inter bis quinos vsus honore viros.

Plura locuturi subito subducimur imbre:

Pendula cœlestes libra mouebat aquas.

Ante tamen quam summa dies spectacula sistat:

Ensiser Orion æquore merus erit.

Proxima victricem cùm Romam inspexerit Eos

Et dederit Phæbo stella fugata locum;

Circus erit pompa celebris, numeroque Deorum:

Primaque ventosis palma petitur equis

Hinc Ceteris ludi, non est opus indice causæ.

Spontè deæ munus promeritumque patet.

Panis erant primis virides mortalibus herbæ:

Quas tellus nullo sollicitante dabat.

Et modò carpebant viuax è cespite grâmen;

Nunc epulæ tenera fronde cacumen erant. (perta

Postmodo glans nata est, bene erat, iam glande re-

Duraque magnificas quercus habebat opes.

Prima

Prima Ceres homine ad meliora alimenta vocato,
 Mutauit glandes vtiliore cibo;
 Illa iugo tauros collum præbere coëgit:
 Tunc primùm solers eruta vidit humus.
 Æs erat in pretio, chalybis iam massa placebat:
 Heû, heu perpetuò debuit illa regi:
 Pace Ceres lata est: & vos orate coloni
 Perpetuam pacem pacificumque ducem.
 Farra deæ, micæque licet salientis honorem
 Detis, & in veteres thurea grana focos.
 Et si thura aberunt: vnctas accendite tedas:
 Parua bonæ Cereri, sint modò casta, placent.
 A boue succincti cultros remouete ministri:
 Bos aret, ignauam sacrificate suem.
 Apta iugo, ceruix non est ferienda securi,
 Viuat: & in dura sæpè laboret humo.
 Exigit ipse locus, raptus vt virginis edam:
 Plura recognosces: pauca docendus eris
 Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor
 Trinacris, à positu nomen adepta loci:
 Grata domus Cererì: multas ea possidet vrbes:
 In quibus est culto fertilis Enna solo
 Frigida cælestum matres Arethusa vocarat:
 Venerat ad sacras & dea flaua dapes.
 Filla consuetis vt erat conitata puellis,
 Errabat nudo per sua prata pede
 Valle sub vmbrosa locus est adspersione multa
 Viuidus ex alto desilientis aquæ
 Tot fuerant illic, quot habet natura, colores.
 Pictæque dissimuli flora nitebat humus.
 Quam simul adspexit: Comites accedite, dixit:
 Et mecum plenos flore referte sinus:

Præda puellares animos oblectat inanis :
Et non sentitur sedulitate labor.
Hæc implet lento calathos è vimine nexos :
Hæc gremium ; laxos degrauat illa sinus.
Illa legit calthas, huic sunt violaria curæ ;
Illa papauereas subsecat vngue comas.
Has Hyacinthe tenes, illas Amarante, moraris :
Pars Thyma, pars rorem, pars meliloton amat :
Plurima lecta rosa est : sunt & sine nomine flores
Ipsa crocos tenues, liliaq; alba legit,
Carpendi studio paulatim longiùs itur,
Et dominam casu nulla secuta comes.
Hanc videt, & visam patruus velociter aufert :
Regnaque cæruleis in sua portat equis.
Illa quidem clamabat, Io carissima mater
Auferor ; ipsa suos abscideratque sinus.
Panditur interea Diti via : namque diurnum
Lumen inassueti vix patiuntur equi.
At chorus æqualis cumulatæ flore ministræ,
Persephone clamat : ad tua dona veni.
Et clamata silet, montes vlulatibus implent :
Et feriunt mæsta pectora nuda manu.
Attonita est clangore Ceres : modò venerat Ennā,
Nec mora, Me miseram, filia clamat, ubi es ;
Mentis inops rapitur, vt quas audire solemus
Threicias fusis Mænadas ire comis :
Vt vitulo mugit sua mater ab vberè raptò,
Et quærit fætus per nemus omne suos ;
Sic Dea nec retinet gemitus : & concita cursu
Ferrur : & è campis incipit Enna tuis.
Inde puellaris nacta est vestigia plantæ :
Et pressam noto pondere vidit humum.

Forstan

Forſitan illa dies erroris ſumma fuiſſet :
 Si non turbaffent ſigna reperta ſuos.
 Iamq; Leontinos, Anifenaq; flumina curſu
 Præterit : & ripas herbifer Aci tuas.
 Præterit & Cyanen, & fontes lenis Anapi :
 Et te vorticibus non adeunde Gela.
 Linquerat Ortygiam, Megareaq; Pantagienq;
 Quaq; Simetheas accipit æquor aquas :
 Antraq; Cyclopum poſitis exuſta caminis :
 Quiq; locus curvæ nomina falcis habet :
 Himeraq; & Didymen, Agrigentaq; Tauromenonq;
 Sacrarumq; Melam paſcua læta boum.
 Hinc Camerinā addit, Thapſonq; & Herolia tēpe :
 Quaq; iacet Zephyro ſemper apertus Eryx.
 Iamq; Peloriaden Lilybæaq; ianq; Pachynon
 Luſtrarat, terræ cornua prima ſuæ.
 Quacunq; ingreditur, miſeris loca cuncta querelis
 Implet : vt amiſſum cūm gemit ales Ityn.
 Perq; vices modo Perſephone, modò filia clamat.
 Clamat : & alternis nomen vtrumq; ciet.
 Sed neq; Perſephone Cererem, nec filia matrem
 Audit : & alternis nomen vtrumq; perit.
 Vnaq; paſtorem vidiffet, an arua colentem.
 Vox erat ; Hac greſſus ecqua puella tulit ?
 Iam color vnus ineſt rebus ; tenebritq; teguntur
 Omnia ; iam vigiles conticuere canes ;
 Alta iacet vaſti ſuper ora Tiphocis Ætna :
 Cuius anhelatus ignibus ardet humus ;
 Illic accendit geminas pro lampade pinus ;
 Hinc Cereris ſacris nunc quoque teda datur.
 Eſt ſpecus exeli ſtructuræ pumice aſper,
 Non homini facilis, non adeunda ſeræ :

Quo simulac venit, frenatos curribus angues
 Iunxit; & æquoreas sicca pererrat aquas.
 Effugit ad Syrteis; & te Zanclea Charybdis;
 Et vos Nisæi nautraga monstra canis
 Hadriacæque patens late bimaremque Corinthum;
 Sic venit ad portus, Attica terra tuos.
 Hic primum gelido sedit mæstissima saxo;
 Illud Cecropidæ nunc quoque triste vocant,
 Sub Ioue duravit multis immota diebus.
 Et lunæ patiens & pluuiialis aquæ.
 Fors sua cuique loco est qui nunc Cerealis Eleusis
 Dicitur, hic Celei rura fuere senis,
 Ille domum glandes, excussa que mora rubetis
 Portat, & arsuris arida ligna focis.
 Filia parua duas redigebat monte capellas:
 Et tener in cunis filius æger erat.
 Mater, ait virgo (mota est dea nomine matris,)
 Quid facis in solis incommitata locis?
 Perstitit & senior, quamuis onus vrget: & orat,
 Tecta suæ subeat quantulacumq; casæ.
 Illa negat: simularat anum: mitraq; capillos
 Prefferat: instanti talia dicta refert:
 Sospes eas, semperque parens: mihi filia rapta est.
 Heu melior quanto fors tua sorte mea est!
 Dixit, & vt lachrymæ (neq; enim lachrymare deorū
 Decidit in tepidos lucida gutta sinus. (est)
 Flent pariter molles animis virgoq; senexque:
 E quibus hæc iusti verba fuere senis.
 Sic tibi, quam raptam: quæris, sit filia sospes:
 Surge: nec exigua despice tecta casæ.
 Cui dea sic inquit; Scisti, qua cogere posses.
 Sequè leuat saxo, subsequiturque senem.

Dux comiti narrat, quàm sit sibi filius æger;

Nec capiat somnos neuigiletquæ malis;

Illa soporiferum paruos initura penates,

Colligit agresti lene papauer humo.

Dum legit; obliuio fertur gustasse palato,

Longamquæ imprudens exsoluisse famem,

Quæ quia principio posuit ieiunia noctis;

Tempus habent mensæ si fœra visa sibi.

Limen ut intrauit, luctus videt omnia plena;

Iam spes in puero nulla salutis erat.

Matre salutata, (mater Menalina vocatur,)

Iungere dignata est os puerile suo.

Pallor abit; subitasque vident in corpore vires;

Tantus cœlesti venit ab ore vigor

Tota domus læta est, hoc est, materque, paterque,

Nataque; tres illi tota fuere domus.

Mox epulas ponunt, liquefactaq; coagula lacte,

Pomaque & in ceris aurea mella suis.

Abstinet alma Ceres; somnique papauera causas

Dat tibi cum tepido lacte bibenda puer,

Noctis erat medium, placidique silentia somni;

Triptolemmum gremio sustulit illa suo

Terque manu permulcit eum; tria carmina dixit,

Carmina mortali non referenda tono;

Inque fœdo corpus pueri viuente fauilla

Obruit humanum purget ut ignis onus.

Excutitur somno stulte pia mater; & amens.

Quid facis? exclamat; mœbraque ab igne rapit

Cui dea, Dum non es, dixit, scelerata fuisti;

Irrita materno sunt mea dona metu

Iste quidem mortalis erit, sed primus arabit;

Et seret, & culta præmia tollet humo.

Dixit

Dixit; & egrediens nubem trahit; inque dracones
Transit; & ab alifero tollitur axa Ceres;
Sunion expositum Piræaque tuta recessu
Linguit; & in dextrum quæ iacet ora latus.
Hinc init Ægeum; quo Cyelades adspicit omnes,
Ioniumq; capax, Icariumque legit;
Perq; vrbes Asiæ longum petit Hellespontum;
Diuersumq; locis alta pererrat iter
Nam modò turilegos; Arabas modò despicit Indos;
Hinc Libs, hinc Moroc siccaq; terra subest,
Nunc adit Hesperios, Rhenum, Rhodanūq; Padūq;
Teque future parens Tibri potentis aquæ
Quò feror? immensum est erratas dicere terras:
Prætentus Cereri nullus in orbe locus.
Errat & in cælo: liquidique immunia ponti,
Alloquitur gelido proxima signa polo.
Parrhalidēs stellæ (namque omnia nosse potestis;
Æquoreas numquam cū subeatis aquas)
Persephonen natam miseræ monstratē parenti.
Dixerat, Huic Helice talia verba refert:
Crimine nox vacua est Solem de virgine raptā
Consule? qui latē facta diurna videt.
Sol aditur. Quamquæris, ait, ne vana labores,
Nupta Iouis fratri tertia regna tenet.
Quæstā diu secum, sic est affata Tonantem:
Maximaque in vultu signa dolentis erant.
Si memor es, de quo mihi sit Proserpina nata;
Dimidium curæ debet habere tuæ.
Orbe pererrato, sola est iniuria facti
Cognita commissi: prænijs raptor habet.
At neque Persephone digna est prædone marito:
Nec gener hoc nobis more parandus erat.

Quid grauius victore Gyge captiua tulissem?
Quam nunc te cœli sceptrâ tenente tulit?
Verum impune ferat: nos hæc patiemur inultæ,
Reddat; & emendet facta priora nouis
Iuppiter hanc lenit; factumque excusat amore,
Nec gener est nobis ille pudendus, ait.
Non ego nobilior; posita est mihi regia cœlo;
Possidet alter aquas, alter inane Chaos.
Sed si fortè tibi non est mutabile pectus;
Statque semel iuncti rumpere vincla tori;
Hoc quoque tentemus; siquidem ieiuna remansit:
Sin minùs; Inferni coniugis vxor erit.
Tartara iussus adit sumptis Caducifer alis:
Speque redit citius; visaque certa refert.
Rapta tribus, dixit, soluit ieiunia granis
Punica quæ in lento cortice poma tegunt.
Non secus indoluit, quam si modò rapta fuisset;
Mœsta parens, longa vixque resecta mora est.
Atque, ita, nec nobis cælum est habitabile, dixit;
Tartarea recipi me quoque valle iube;
Et factura fuit; pactus nisi Iuppiter esset,
Bis tribus vt cœlo mensibus illa foret.
Tunc demum vultumque Ceres, animûque recepit
Imposuitque suæ spicea serra comæ:
Largaque prouenit cessatis mellis in aruis:
Et vix congestas area cepit op. s.
Alba decent Cererem, vestes Cerealibus albas
Sumite nunc pulli velleris vsus abest.
Occupat Aprilis Idus cognomine Victor
Iupiter: hac illi sunt data templa die.
Hac quoque ni fallor, populo dignissima nostro
Atria Libertas cœpit habere sua.

L Vce secutura rutos pete nauita, portus;
 Ventus ab occasu grandine mixtus erit.
 Si licet; & fuerit; tamen hac Mutinensia Cælar
 Grandine militia contudit arma sua.

Tertia post Veneris cum lux surrexerit Idus:
 Pontifices, forda sacra litate boue.

Forda ferens bos est, fecundaque dicta ferendo:

Hinc etiam sortus nomen habere putant.

Nunc gravidū pecus est gravidæ quoque semine terra

Telluri plenæ victima plena datur. (ræ

Pars cadit arce Iouis: ter denas curia vaccas

Accipit & largo sparsa cruore madet.

Ast ubi visceribus vitulos rapuere ministri;

Secæque fumolis exta dedere focus;

Ignem cremat vitulos, quæ natu maxima virgo est:

Luce palis populos purget ut ille cinis.

Rege Numa fructu non respondente labori.

Irrita decepti vora colentis erant.

Nam modò siceus erat gelidis aquilonibus annus:

Nunc ager assidua luxuriabat aqua

Sæpe Ceres primis dominum fellebat in herbis:

Et levis obfesso stabat auena solo;

Et pecus ante diem partus edebat acerbos,

Agnaq; nascendo sæpe necabat ouem;

Sylua vetus vetu nullaque diu violata securi

Stabat, Mænalio sacra relicta Deo.

Ille dabat tacitis animo responsa quierò,

Noctibus, hic geminas rex Numa mactat oues;

Prima cadit Fauno: leni cadit altera Somno,

Sternitur in duro vellus utrumque solo.

Bis caput intonsum fontana spargitur vnda:

Bis sua faginea tempora fronde tegit,

Vfus abest Veneris : nec fas animalia mensis
 Ponere : nec digitis annulus vllus inest
 Vesper vbi est ; tectum supra noua vellera corpus
 Ponit, adorato per sua verba Deo.
 Interea placidam redimita papauere frontem,
 Nox venit : & secum somnia nigra trahit ,
 Faunus adest. ouiumq; premens pede vellera duro :
 Edidit à dextro talia verba toro :
 Morte boum tibi, rex, teilus placanda duarum :
 Dat sacris animas vna necata duas.
 Excutitur terror : quies : Numa visa resoluit :
 Et secum ambages, cæcæq; visa reuert.
 Expedi errantem nemori gratissima coniunx :
 Et dixit, Grauidæ posceris extra bouis.
 Extra bouis grauidæ dantur : sæcundior annus
 Prouenit : & fructum terra pecusque ferunt.
 Hanc quondam Cytherea diem properantiùs ire
 Iussit ; & admisso præcipit equos ;
 Ut titulum imperij quam primùm luce sequenti,
 Augusto iuueni prospera bella darent.
Sed iam præteritas vbi quartus lucifer Idus
 Respicit, hac Hyadas Dorida nocte tenent.
Tertia post Hyadas cùm luxerit orta remotas,
 Carcere partitos circus habebit equos.
 Cur igitur missæ iuuctis ardentia tædis
 Terga ferant vulpes : causa docenda mihi est,
 Frigida Carseolis nec oliuis apta ferendis
 Terra sed ad segetes ingeniosus ager.
 Hac ego Pelignos natalia rura petebam.
 Parua, sed assiduus humida semper aquis.
 Hospitis antiqui solitas intrauimus ædes.
 Dempserat emeritis iam iuga Phæbus equis,

Is mihi multa quidem, sed & hæc narrare solebat
 Vnde meum præsens instrueretur opus.
 Hoc, ait, in campo (campumque ostendit) habebat
 Rus breue cum duro parca colona viro
 Ille suam peragebat humum: siue vsus aratri,
 Seu curuæ sulcis, siue bidentis erat.
 Hæc modo verrebat stantem tibicine villam:
 Nunc matris plumis oua fouenda dabat,
 Aut virides maluas, aut fungos colligit albos:
 Aut humilem grato calfacit igne focum
 Et tamen assiduus exercet brachia telis,
 Aduersusque minas trigatoris arma parat.
 Filius huius erat primo sauciuss in auro:
 Addideratque annos ad duo lustra duos.
 Is capit extremi vulpem conualle salicti:
 Abstulerat multas illa cohortis aues.
 Captiuam stipula sænoque inuoluit: & ignes
 Admouet: vrentes effugit illa manus.
 Qua fuit, incendit vestitos messibus agros:
 Damnoſis vires ignibus aura dabat.
 Factū abiit: monumēta manent: nam dicere certā
 Nunc quoque lex vulpem Carseolana vetat.
 Utque luat pœnas genus hoc, Cerealibus ardet:
 Quoque modo segetes perdidit ipsa perit.
Proxima cum velet terras visura parentes
 Memnonis in roseis lutea mater equis;
 De duce lanigeri pecoris qui perdidit Hellen,
 Solabit egresso victima maior adest.
 Vacca sit an taurus, non est cognoscere promptū:
 Pars prior apparet: posteriora latent.
 Seu tamen est taurus, siue hoc est fœmina signum;
 Iunone in vita munus amoris habet,

N Ox abiit: oriturq; aurora: Palilia poscor.
Non poscor frustra, si fauet alma Pales.

Alma Pales faueas pastoria sacra canenti:

Prosequor officio si tua facta meo.

Certè ego de vitulo cinerem stipulamq; fabalem
Sæpe tuli plena, februa tosta, manu.

Certè ego transilij positas ter in ordine flammæ;
Vdaq; rorales laurea misit aquas.

Mota dea est, operiq; fauet: naualibus exit
Puppis; habent ventos iam mea vela suos:

I, pete virginea populus suffimen ab ara.

Vesta dabit: Vestæ munere purus eris.

Sanguis equi suffimen erit, vituliq; fauilla:

Tertia res duræ culmen inane fabæ:

Pastor oues saturas ad prima crepuscula lustret:

Vnda prius spargat, virgaq; verrat humum,

Frondebis & fixis decorentur ouilia ramis:

Et tegat ornatas longa corona fores.

Cerulei fiant putò de sulfure fumi:

Tectaq; fumanti sulfure balat ouis.

Vre mares oleas, tedamq; herbasq; Sabinas:

Et crepet in medijs laurus adusta focis:

Libaq; de milio milij fiscella sequatur:

Rustica præcipuè est hoc dea læta cibo.

Adde dapes in vtrumq; suas: dapibusq; refectus

Siluicolam tepido lacte precare Palem.

Consule, dic, pariter pecori pecorisq; magistris

Effugiat stabulis noxa repulsa meis.

Sive sacro paui: sediuè sub arbore sacra;

Pabulaq; è bustis inscia carpsit quis:

Si nemus intraui vetitum: nostrisue fugatæ

Sunt oculis Nymphæ, semicaperq; Deus:

Si mea falx ramo lucum spoliauit opaco;
 Vnde data est agræ fiscina frondis oui;
 Da veniam culpæ: nec, dum degrandinat, obfit
 Agrestii fano supposuisse pecus:
 Nec noceat turbasse lacus: ignoscite Nymphæ.
 Mora quod obscuras vngula fecit aquas.
 Tu dea pro nobis fontes, fontanaquæ placæ
 Numina, tu sparfos per nemus omne Deos:
 Nec Dryadas, nec nos videamus labra Dianæ:
 Nec Faunum, medio cùm premit arua die,
 Pelle procul morbos: valeant hominesquæ gregesquæ;
 Et valeant vigiles, prouida turba, canes.
 Ne uè minus multas redigam, quam mane fuerunt:
 Ne uè gemam referens vellera rapta lupo.
 Ablit iniquæ fames, herbæ frondesquæ supersint;
 Quæquæ lauent artus, quæquæ bibantur aquæ.
 Vbera plena premam referat mihi caseus æra:
 Dentquæ viam liquido vimina rara sero.
 Sitquæ salax aries: conceptaquæ semina coniung;
 Reddat: & in stabulis multa sit agna meis.
 Lanaquæ proueniat nullas læsura puellas,
 Mollis, & ad teneras quamlibet apta manus.
 Quæ precor eueniant; & non faciamus ad annum.
 Pastorum domini grandia liba Pali,
 His dea placanda est; hac tu conuersus ad ortus
 Dic quater; & viuo perlue rore manus.
 Dum licet, apposita veluti cratere camella
 Lac niueum potes, purpureamquæ sapam:
 Moxquæ per ardentes stipulæ crepitantis aceruos
 Traijcias celeri strenua membra pede.
 Expositus mos est, moris mihi restat origo.
 Turba facit dubium; cœptaquæ nostra tenet.

Omnia purgat edax ignis, vitiumque metalli
Excoquit; idcirco cum duce purgat oves.

An, quia cunctarum contraria semina rerum
Sunt duo, discordes ignis & veda Dei;

Iunxerunt elementa patres aprumque putarunt.
Ignibus, & sparsa tangere corpus aqua.

An, quod in his vitæ causa est; hæc perdidit exul
His nova fit coniunx; hæc duo magna putant.

(Vix equidem credo) sunt qui Phæctonta referri
Credant, & nimias Deucalionis aquas.

Pars quoque cum faxis pastores laxa terebant,
Scintillam subito profuisse terunt,

Prima quidem periit; stipulis excepta secunda est;
Hoc argumentum flamma palilis habet.

An magis hunc morem pietas Aenea fecit,
Innocuum victo cui dedit ignis iter? (est,

Hoc tamen est vero propius; cum condita Roma
Transferri iustos in nova tecta lares;

Mutantesque domum tectis agrestibus ignem;
Et cessaturæ supposuisse casæ;

Per flammæ salisile pecus, salisile colonos;
Quod sit natali nunc quoque Roma tuo

Ipse locum vati casus facit, urbis origo
Venit: ades factis magne Quirine tuis.

Iam luerat pœnas frater Numitoris; & omne
Pastorum gemino sub duce vulgus erat.

Contrahere agrestes & mœnia ponere utriq;
Conuenit, ambigitur mœnia ponat vter.

Nil opus est, dixit, certamine, Romulus, villo:
Magna fides auium est: experiamur aues.

Res placet, alter init nemorosi saxa palati:
Alter Auentinum manè cacumen init.

Sex Remus, hic volucres bis sex videt ordine: pacto
Statur: & arbitrium Romulus urbis habet,
Apta dies legitur, qua mœnia signet aratro
Sacra Palis suberant: inde mouetur opus.
Fossa fit ad solidum: fruges iaciuntur in ima:
Et de vicino terra petita solo.
Fossa repletur humo plæneq; imponitur arx:
Et nouus accenso fungitur igne focus.
Inde premens stiuam delignat mœnia sulco:
Alba iugum mæco cum Ioue vacca tulit.
Vox fuit hæc regis, Condenti Iuppiter urbem,
Et genitor Mauors, Vestaq; mater ades:
Quosq; piū est adhibere Deos, aduertite cuncti:
Auspici bus vobis hæc mihi surgat opus
Longa sit huic ætas, dominæq; potentia terræ!
Sitq; sub hac oriens occiduusq; dies
Ille præcabatur tonitru dedit omnia læuo
Iuppiter: & læuo fulmina missa polo.
Augurio læti iaciunt fundamina ciues;
Et nouus exiguo tempore murus erat.
Hoc Celer vrget opus: quē Romulus ipse vocarat:
Sintq; Celer curæ dixerat ista tuæ.
Neue quis aut murus, aut factam vomere fossan-
Transeat: audentem talia dede neci.
Quod Remus ignorans, humiles contēnere muros
Cœpit: &, His populus, dicere, tutus erit?
Nec mora, transiit: retrō Celer occupat ausum;
Ille premit duram sanguinolentus humum.
Hæc vbi rex didicit; lachrymas introrsus obortas
Denorat; & clausum pectore vulnus habet.
Flere palam non vult; exempla q; fortia seruat,
Sicq; meos muros transeat hostis, ait.

Dat tamen exequias; nec iam suspendere fletum

Sustinet, & pietas dissimulata patet.

Osculaq; applicuit posito suprema feretro:

Atq; ait, Inuito frater adempte vale.

Arsurosq; artus vinxit: fecere quod ille

Faustulus, & mœstas Acca soluta comas.

Tunc iuvenes nondum facti fluere Quirites:

Ultima ploratò subdita flamma rogo est.

Vrbs oritur (quis tunc hoc illi credere posset?)

Victorem terris impositura pedem.

Cuncta regas: & sis sub magno Cæsare semper:

Sæpe etiam plures nominis huius habe.

Et quoties steteris domito sublimis in orbe,

Omnia sint humeris inferiora tuis.

SEx ubique restent, luces Aprilis habebit;

In medio cursu tempora veris erunt.

En frustra pecudem quærens Athamantidos Helles:

Signaque dant imbres: exoriturque canis.

Hæc mihi Nomento Romam cum luce redirem,

Obstitit in media candida turba via:

Flamen in antiquæ lucum Rubiginis ibat,

Extæ canis flaminis extæ daturus ovis.

Protinus accessi; ritus ne nescius essem,

Edidit hæc flamen verba. Quirine, tuis;

Aspera rubigo parcas Cerealibus herbis;

Et tremat in summa leue cacumen humo.

Tu sata sideribus cœli nutrita secundis

Crescere, dum fiant falceibus apta, sinas.

Vis tua non levis est, quæ tu frumenta notasti;

Mœstus in amissis illa colonus habet.

Nec venti tantum Cereri nocuere, nec imbres,

Nec sic marmoreo pallet adulta gelu;

Quan-

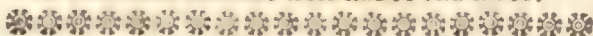
Quantum si culmos Tican incalfacit vdos;
 Tunc locus est iræ diua timenda tuæ,
 Parce precor; scabraſquæ manus à meſſibus aufer;
 Nèue noce cultis; poſſe nocere ſat eſt.
 Nec teneras ſegetes, ſed durum amplectere ferrum;
 Quodque poteſt alios perdere, perde prior.
 Vtilius gladios, & tela nocentia carpes:
 Nil opus eſt illis: otia mundus agat.
 Sarcula nunc, duruſq; bidens, & vomer aduncus
 Ruris opes niteant: inquinet arma ſitus.
 Conatuſq; aliquis vagina ducere ferrum,
 Adſtrictum longa ſentiat eſſe mora.
 At tu ne viola Cererem: ſemperq; colonus
 Abſenti poſſit ſoluere vota tibi
 Dixerat, à dextra villis mantile ſolutis,
 Cumq; meri patera thuris acerra fuit.
 Thura focis, vinumq; dedit. fibraſq; bidentis
 Turpiaq; obſcenæ vidimus exta canis.
 Tum mihi cur detur ſacris noua victima quaris:
 (Quæſieram) cauſam percipe flamen ait;
 Eſt canis (Icarium dicunt) quo ſidere moto
 Toſta ſitit tellus: præripiturq; ſeges.
 Pro cane ſidereo canis hic imponitur ara:
 Et, quare fiat, nil niſi nomen habet.
CUm Phrygiſ Aſſaraci Thitonia fratre relicto,
 Suſtulit immenſo ter iubar orbe ſuum,
 Mille venit varijs florum dea nexa coronis:
 Scena ioci morem liberioris habet.
 Exit & in Maias feſtum florale Calendas:
 Tunc repetam: nunc me grandius vrget opus:
 Aufert Veſta diem: cognati Veſta recepta eſt
 Limine, ſic iuſti conſtituère patres.

Phæbus

Phæbus habet partem: Vestæ pars altera cessit:
Quod superest illis, tertius ipse tenet.

State Palatinæ laurus: prætextaq; quærcu

Stet domus: æternos treis habet vna Deos.

F A S T O R V M

L I B E R V.

QUæritis vnde putem Maio data nomina mensi
Non satis est liquido cognita causa mihi.

Ut stat, & incertus qua sit sibi nescit eundum

Cùm videt ex omni parte viator iter;

Sic, quia posse datur diuersas reddere causas:

Quò ferar ignoro: co, iaq; ipsa nocet

Dicite quæ fontes Aganippidos Hypocrenes,

Grata Medusæ signa tenetis equi.

Dissensere deæ, quarum Polyhymnia cœpit

Primæ: silent aliæ. dictaq; mente notant (do,

Post chaos, ut primùm data sunt tria corpora mû.

Inq; nouas species omne recessit opus;

Pondere terra suo subsedit; & æquora traxit:

At cœlum leuitas in loca summa tulit,

Sol quoq; cum stellis nulla grauitate retentus,

Et vos lunares exsilijs equi

Sed neq; terra diu cælo, neq; cætera Phœbo

Sidera cedebant: par erat omnis honor.

Sæpe aliquis solio, quod tu Saturne tenebas:

Arsus de media plebe sedere Deus.

Elatus Oceano quisquam Deus aduena iunxit:

Tethys & extremo sæpe recepta loco est

Donec honor, placidoq; decens reuerentia vultu

Corpora legitimis imposuere tons.

Hinc

Hinc fata Maiestas, quæ mundum temperat omnem
Quaq; die partu est edita; magna fuit.
Nec mora, confedit medio sublimis olympo
Aurea purpureo conspicienda sinu
Consedere simul pudor & metus: omne videret
Numen ad hanc vultus composuisse suos.
Protinus intrauit mentes suspectus honorum:
Fit pretium dignis: nec sibi quisque placet
Hic status in cælo multos permansit in annos.
Dum senior fatis excidit arce Deus.
Terra feros partus immania monstra Gigantes;
Edidit ausuros in Iouis ire domum.
Mille manus illis dedit, & pro cruribus angues:
Atque ait: In magnos arma mouete Deos.
Exstruere hi montes ad sidera summa parabant;
Et magnum bello sollicitare Iouem.
Fulmina de cœli iaculatus Iuppiter arce,
Vertit in authores pondera vasta suos.
His bene Maiestas armis defensa Deorum
Restat: & ex illo tempore culta manet,
Assidet inde Ioui: Iouis est fidissima custos;
Et præstat sine vi sceptrâ tenenda Ioui.
Venit & in terras: coluerunt Romulus illam;
Et Numa: mox alij, tempore quisque suo.
Illa patres in honore suo, matresq; tuetur:
Illa comes pueris, virginibusque venit.
Illa datas falces commendat. eburque curule:
Illa Coronatis alta triumphat equis.
Finierat voces Polyhymnia, dicta probârunt
Clioq; & curæ scita Thaleia lyræ,
Excipit Vranix fecere silentia cunctæ;
Et vox audiri nulla, nisi illa, potest.

Magna

Magna fuit quondam capitis reuerentia cani;
Inq; suo pretio ruga senilis erat.
Martis opus iuuenes, animosaq; bella gerebant;
Et pro Dijs aderant in statione suis.
Viribus illa minor, nec habendis vtilis armis
Consilio patriæ sæpe ferebar opem.
Nec nisi post annos patuit tunc curia seros;
Nomen & ætatis mite senatus habet.
Iura dabat populo senior; finitaq; certis
Legibus est ætas; vnde petatur honos,
Et medius iuuenum non indignantibus ipsis
Ibat: & interior, si comes vnus erat.
Verba quis auderet coram sene digna rubore
Dicere? censuram longa senectæ dabat.
Romulus hoc vidit; selectaq; corpora patres
Dixit; ad hos vrbs summa relata nouæ est.
Hinc sua maiores tribuisse vocabula Maio
Tangor; & ætati consuluisse suæ.
Et Numitor dixisse potest, Da Romule menseni
Hunc senibus; nec auum sustinuisse nepos.
Nec leue propositi pignus successit honoris;
Iunius à iuuenum nomine dictus adest.
Tunc si neglectos hedera redimira capillos,
Prima sui cœpit Calliopeia chori.
Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn;
Qui terram liquidis, qua patet, ambit aquis.
Hinc fata Pleione cum cælifero Atlante
Iungitur, vt fama est; Pleiadasque parit.
Quarum Maia suas forma superasse sorores
Traditur; & summo concubuisse Ioui.
Hæc enixa iugo cupressiferæ Cyllenes,
Ætherium volucri quipede carpit iter.

Arcades hunc, Ladonque rapax, & Mænalus ingens,
Ritè colunt, luna credita terra prior.
Exul ab Arcadia Latios Euander in agros
Venerat impositos attuleratque Deos.
Hic, vbi nunc Roma est, orbis caput, arbor & her:
Et paucæ pecudes, & casa rara fuit. (bæ
Quò postquam ventum est; Consistite, præscia ma-
Nam locus imperij rus erit istud, ait. (ter:
Et matri, & vati paret Nonacrius heros;
Inque peregrina constitit hospes humo.
Sacraque multa quidem, sed Fauni prima bicornis:
Has docuit gentes, alipedisque Dei.
Semicaper coleris succinctis Faune Lupercis;
Cùm lustrant celebres vellera secta vias.
At tu materno donasti nomine mensëm
Inuentor curux, faribus aptæ, fidis.
Nec pietas hæc prima tua est; septena putaris
Pleiadum numero fila dedisse lyræ.
Hæc quoq; desierat: laudata est voce sororum.
Quid faciam? turbæ pars habet omnis idem:
Gratia Pieridum nobis æqualiter adsit:
Nullaque laudetur plusve minusve mihi
AB Ioue surgat opus, prima mihi nocte videnda
Stella est in cunis officiosa Iouis.
Nascitur Oleniæ sidus pluuiæ Capellæ:
Illa dati cælum præmia lactis habet.
Nais Amalthea Cretæa nobilis Ida,
Dicitur in siluis oculuisse Iouem.
Huic fuit hædorum mater formosa duorum,
Inter Dictæos conspicienda greges:
Cornibus aëreis, atque in sua terga recuruis:
Vbere, quod nutrix posset habere Iouis,

Lac dabat illa Deo, sed fregit in arbore cornu:

Truncaq; dimidia parte decoris erat.

Sustulit hoc Nymphe; cinxuq; decentibus herbis.

Et plenum pomis ad Iouis ora tulit

Ille ubi res cœli tenuit folioq; paterno

Sedit, & inuictō nil Ioue maius erat;

Sidera nutricem, nutricis fertur cornu,

Fecit; quæ dominæ nunc quoq; nomen habent

Præstitibus Maïæ laribus videre Calendæ

Aram constitui, paruaq; signa Deum

Voverat illa quidem Curius, sed longa vetustas

Destruit & saxo longa senectâ nocet.

Causa tamen positi fuerat cognominis illis,

Quod præstant oculis omnia tuta suis.

Stant quoque pro nobis: & præsunt mœnibus vrbs:

Et sunt præsentēs, auxiliumq; ferunt,

Et canis ante pedes saxo fabricatus eodem.

Stabat: quæ standi cum Lare causa fuit?

Seruat vterque domū. domino quoque fidus vterq;

Compita grata Deo, compita grata cani:

Exagitant & Lar, & turba Diania fores:

Peruigilantq; Lares: peruigilantq; canes.

Bina gemellorum quæ hanc signa reorū.

Viribus annosa tacta caduca moræ:

Mille Lares geniumq; ducis qui tradidit illos?

Vrbs habet: & vici numina trina colunt.

Quo feror? Augustus mentis mihi carminis huius

Ius habet: interea diua canenda bona est.

Est moles nativa loco: res nomina fecit:

Appellant saxum: pars bona montis ea est,

Huc Remus insisterat frustra: quo tempore fratri

Prima Palatinæ regna dedistis aues.

Templa

Templâ patres illic oculos exosa viriles
 Leniter acclivi constitère iugo.
 Dedicat hæc veteris Clausorum nominis hæres,
 Virgineo nullum corpore passa virum,
 Luia restituit; ne non imitata maritum
 Effet: & ex omni parte secuta virum.
Postera cum roscam pulsas Hyperionis astris,
 In matutinis lampada tollet equis.
 Frigidus Argestes summas morcebit aristas:
 Candidaq; à Calabris vela dabuntur aquis.
 At simul inducent obscura crepusculi noctem,
 Pars Hyadum toto de grege nulla latet.
 Ora micant tauri septem radiantia flammis:
 Nauita quis Hyadas Graius ab imbre vocat.
 Pars Bacchum nutriti putat pars credit esse
 Tethyos has neptes, Oceaniq; senis
 Nondum stabat Atlas humeros oneratus olympo:
 Cum satus est forma conspiciendus Hyas.
 Hunc stirps Oceani maturis nixibus æthra
 Edidit, & Nymphas: sed prior orcus Hyas,
 Dum noua lanugo est; pauidos formidine ceruos
 Terret: & est illi præda benigna lepos
 At postquam virtus annis adoleuit: in apros
 Audet, & hirsutas cominus ire leas
 Dumquæ petit latebras fetae catulosque leonæ,
 Ipse fuit Libyæ præda cruenta leæ
 Mater Hyan. & Hyan moesta fleuere sorores,
 Cervicemque polo suppositurus Atlas.
 Victus vterq; parens tamen est pietate sororum:
 Illa dedit cælum: nomina tecit Hyas.
 Mater ades florum ludis celebranda iocosis:
 Distuleram partes mente priore tuas.

Incipis Aprili: transis in tempora Maij:

Alter te fugiens, cūm venit, alter habet.

Cum tua sint, cedantque tibi confinia mensū;

Conuenit in laudes ille vel ille tuas

Circus in hunc exit, clamataque palma theatris:

Hoc quoque cum circi munere carmen eat.

Ipsa doce quæ sis, hominum sententia fallax.

Optima tu proprii nominis author eris.

Sic ego, sic nostris respondet Diua rogatis:

Dum loquitur: vernas afflat ab ore rosas.

Chloris eram, quæ Flora vocor corrupta Latino,

Nominis est nostri littera Græca, sono.

Chloris eram Nymphæ campi felicitis, vbi audis

Rem fortunatis antè fuisse viris.

Quæ fuerit mihi forma, graue est narrare modestæ:

Sed generum matri repperit illa Deum.

Vere fruor semper: semper nitidissimus annus:

Arbor habet frondes, pabula semper humus.

Est mihi tæcundus dotalibus hortus in agris;

Aura fouet: liquidæ fonte rigantur aquæ.

Hunc meus impleuit generoso flore maritus:

Atque ait, Arbitrium tu dea floris habe.

Sæpe ego digestos volui numerare colores:

Nec potui: numero copia maior erat.

Roscida cūm primūm folijs excussa pruina est,

Et variæ radijs intepuere comæ;

Conueniunt pictis incinctæ vestibus Horæ:

Inq; leues calathos munera nostra legunt.

Protinus accedunt Charites: nectuntq; coronas,

Sertaq; cælestes implicitura comas.

Prima per immensas sparsi noua semina gentes,

Vnius tellus antè coloris erat.

Prima

Prima Theraphæo feci de sanguine florem:

Et manet in folio scripta querela suo.

Tu quoq; nomen habes cultos Narcisse per hortos:

Infelix, quòd non alter, & alter eras.

Quid Grocon, aut Acin referam, Cinyraq; creatū:

De quorum per me sanguine surget honor.

Mars quoq; si nescis, per nostras editus artes.

Iuppiter hoc ut adhuc nesciat vlq; precor.

Sancta Iouem Iuno, nata sine matre Minerva,

Officio doluit non eguisse suo.

Ibat ut Oceano quereretur facta mariti:

Restitit ad nostras fessa labore fores.

Quam simul adipxi: Quid te Saturnia, dixi,

Attulit? exponit quem petat illa locum.

Addidit & causam: verbis solabar amicis.

Non, inquit, verbis cura lenanda mea est.

Si pater est factus neglecto coniugis vlu

Iuppiter; & solus nomen vtrumq; tenet;

Curego desperem fieri sine coniuge mater;

Et parere intacto, dummodo casta, viro?

Omnia tentabo latis medicamina torris:

Et freta, Tartareos excutiamq; sinus.

Voxerat in cursu: vultum dubitantis habebam.

Nescio quid Nymphe posse videris, ait

Ter volui promittere opem, ter lingua retenta est;

Ira Iouis magni causa timoris erat.

Fer precor auxilium, dixit: celabitur author:

Et Stygiæ nomen testificabor aquæ.

Quod petis Oienijs, inquam, mihi missus ab aruis

Flos dabit: est hortis vnicus ille meis.

Qui dabat hoc, dixit, sterilem quoq; tange iuuentā:

Mater erit, tetigit: nec mōra, mater erat.

Protinus hæren em decerpfit pollice florẽ,
Tangitur: & tacto concipit illa sinu.
Iamq; grauis Thracen, & læua Propontidos intrat,
Fitq; potens voti: Marsq; creatus erat:
Qui memori accepti per me natalis, Habeto
Tu quoq; Romulea, dixit, in vñ be locum.
Forſitan in teneris tantũ mea Regna coronis
Eſſe putes; tangit numen & arua meum.
Si bene floruerint ſegetes; erit area diues.
Si bene floruerint vinea, Bacchus erit.
Si bene floruerint oleæ; nitidiſſimus annus:
Poma quoque euentum temporis huius habent,
Florẽ ſemel læto pereunt viciæq; fabæq;
Et pereunt ſentes, aduena Nile tux:
Vina quoq; in magnis operoſe condita cellis
Florent: & nebulae dolia ſumma tegunt.
Mella meum munus volucres ego mella daturas
Ad violam, & cythulos, & thyma cana voco.
Nos quoque idẽ facimus, tunc cum iuuenilibus annis
Luxuriant animi, corporaq; ipſa vigent.
Talia dicentem tacitus mirabar: at illa
Ius tibi dicendi eſt, ſi qua requiris, ait.
Dic dea, reſponſi, ludorum quæ ſit origo.
Vix bene deligam: rettulit illa mihi.
Cætera luxuriæ nondum inſtrumenta vigeant;
Aut pecus, aut ſatam diues habebat humum.
Hinc etiam locuples, hinc ipſa pecunia dicta eſt.
Sed iam de vetito quiq; parabat opes.
Venerat in morem populi depaſcere ſaltus:
Idq; diu licuit: pænaq; nulla fuit.
Vindice ſeruabat nullo ſua publica vulgus:
Iamq; in priuato paſcere inertis erat.

Plebi

Plebis ad ædiles perducta licentia talis
Publicios : animus defuit antè viris.
Rem populus recipit multam subière nocentes :
Vindictibus laudi publica cura fuit.
Multa data est ex parte mihi : magnoquè fauore
Victores ludos instituère nouos
Parte locant cliui, qui tunc erat ardua rupes :
Vtile nunc iter est : Publiciumq; vocant.
Annua credideram Ipectacula facta, negauit :
Addidit & dictis altera verba suis.
Nos quoq; tangit honor : festis gaudemus & aris :
Turbaq; cœlites ambitiosa sumus
Sæpe Deos aliquis peccando fecit iniquos,
Et pro delictis hostia blanda fuit.
Sæpe Iouem vidi cum iam sua mittere vellet
Fulmina, thure dato sustinuisse manum.
At si negligimur, magis iniuria pœnis
Soluitur : & iustum præterit ira modum.
Respice Testiadem, flammis absentibus arsit ;
Causa est, quod Phœbes ara sine igne fuit.
Respice Tantaliden ; eadem dea tela tenebat ;
Virgo est ; & spreto bis tamen vita focos.
Hippolyte infelix velles coluisse Dionem ;
Cùm consternatis diriperis equis.
Longa referre mora est collecta obliuia damnis.
Me quoq; Romani præteriere patres.
Quid facerem ? per quod fierem manifesta doloris,
Exigerent nostræ qualia damna nota ?
Excidit officium tristi mihi ; nulla tuebar
Rura ; nec in pretio fertilis hortus erat.
Lilia deciderant ; violas arere videres ?
Filaquè punicei languida facta croci.

Sæpe mihi Zephyrus, dotes corrumpere noli
Ipsa tuas dixit: dos mihi vilis erat.

Florebant oleæ: venti nocuere proterui:

Florebant segetes: grandine laxa seges:

In spe vitis erat: cœlum nigrescit ab austris:

Et subita frondes decutiuntur aqua.

Nec volui fieri, nec sum crudelis in ira:

Cura repellendi sed mihi nulla fuit.

Conuenere patres, & si benè floreat annus.

Numinibus nostris annua festa fauent.

Annuimus votis, coniul cum consule ludos

Posthumio Lænas persoluere mihi.

Cur tamen, ut dantur vestes Cerealibus albæ,

Sic est hæc cultu verticore decens?

An quia maturis albescit messis aristis?

Et color & species floribus omnis inest?

Annuat: & motu flores ceci tere capillis:

Decidere in mensas ut rosa missa solet,

Lumina restabant: quorum me causa latebat:

Cum sic errores abstulit illa meos.

Vel quia purpureis collucent floribus agri;

Lumina sunt nostros visa decere dies:

Vel quia nec flos est hebeti, nec flamma colore:

Atq; , oculos in se splendor uterq; trahit:

Vel quia delicijs nocturna licentia nostris

Conuenit, à vero tertia causa venit.

Est breue præterea, de quo mihi quærere restat,

Si liceat dixi: dixit & illa, licet:

Cur tibi pro Lybicus clauduntur rete lænis

Imbelles caprea sollicitusq; lepus?

Non tibi respondi, syluas cessisse, sed hortos,

Aruaq; pugnaci non adeunda fera.

Omnia

Omnia finierat: tenues secessit in auras;
 Mansit odor, posses scire fuisse deam.
 Floreat ut toto carmen Nasonis in ævo;
 Sparge precor donis pectora nostra tuis;
N Octe minus quarta promet sua sidera Chiron;
 Semiur, & flauī corpore mistus equi.
 Pelion Hæmonix mons est obuersus in austros:
 Summa virent pinu: cætera quercus habet,
 Phillirides tenuit: saxo stant antra vetusto:
 Quæ iustum memorant incoluisse senem.
 Ille manus olim missuras Hæctora lecho,
 Creditur in lyricis detinuisse modis?
 Venerat Alcides exhausta parte laborum:
 Iussaq; restabant vltima penè viro.
 Stare simul casu Troiæ duo fata videres:
 Hinc puer Æacides, hinc Ioue natus erat.
 Excipit hospitio iuuenem Philyreus heros:
 Et causam aduentus hic rogat, ille docet.
 Respicit interea clauam, spoliūq; leonis,
 Virq; ait his armis, armaq; digna viro.
 Nec se, quin horrens auderent tangere secis
 Vellus, Achilleæ continuere manus.
 Dumq; senex tractat squalentia tela venenis;
 Excidit, & izuo fixa sagitta pede est.
 Ingemuit Chiron: traxitq; è vulnere ferrum:
 Et gemit Alcides. Hæmoniusq; puer.
 Ipse tamen lectas Pegaseis collibus herbas
 Temperat: & vana vulnera mulcet ope.
 Virus edax superabat opem, penitusq; recepta
 Ossibus, & toto corpore pestis erat.
 Sanguine Centauri Lerneæ sanguis Echidnæ
 Mistus, ad auxilium tempora nulla dabat;

Stabat ut ante patrem lachrymis perfusus Achilles
 Sic flendus Pelus, si moreretur, erat,
 Sæpè manus ægras manibus fingebat amicis:
 Morum, quos fecit, præmia doctor habet.
 Oscula sæpe de lit: dixit quoq; sæpe iacenti;
 Viue precor: nec me care relinque pater.
 Nona dies aderat; cum tu iustissime Chiron
 Bis septem stellis corpora cinctus eras.

Hunc lyra curua sequi cuperet: sed idonea non-
 Est via: nox aptum tertia temus erit. (dum
SCorpius in cœlo cum cras luciscere nonas
 Dicimus: à media parte videndus erit.

Hinc ubi protulerit formosa ter Helperus ora,
 Ter dederint Phœbo sidera victa locum;
 Ritus erit veteris nocturna Lemuria sacri:
 Interias tacitis Mambus illa dabunt.

Annus erat breuior nec adhuc pia februa norant:
 Nec tu dux mensum tane biformis eras

Iam tamen extincto cineri sua dona ferebant:
 Compositiq; nepos busta piabat aui

Mensis erat Maius maiorem nomine dictus.

Qui partem prisca nunc quoque moris habet.

Nox ubi iam media est; somnosq; silentia præbent
 Et canis, & varix conticuistis aues:

Ille memor veteris ritus, timidusq; Deorum

Surgit: habent gemini vincula nulla pedes:

Signaq; dat digitis medio cum pollice iunctis;

Occurrat tacito ne levis umbra sibi.

Cumq; manus purè fontana perluit vnda,

Vertitur: & nigras accepit ore fabas,

Auersusq; iacit: sed dum iacit Hæc ego mitto:

His, inquit, redimo meq; meosq; labis.

Hæc

Hæc nouies dicit: nec respicit, umbra putatur

Colligere, & nullo terga vidente sequi.

Rursum aquam tangit: Themelzæq; concrepat æra

Et rogat ut tectis exeat umbra sua

Cum dixit nouies, Manes exite paterni:

Respicit: & purè sacra peracta putat:

Dicta sit unde dies, quæ nominis extet origo:

Me fugit: ex aliquo est inuenienda Deo,

Pleiade nate mane virga venerande potenti:

Sæpe tibi est Stygij regia visa Iouis.

Venit adoratus Caucifer: accipe causam

Nominis. ex ipso est cognita causa Deo.

Romulus ut tumulo fraternas condidit umbras:

Et malè veloci iusta soluta Remo:

Faustulus infelix, & passis Acca capillis

Spargebant lachrymis ossa perusta suis.

Inde domum redeunt sub prima crepuscula mæsti:

Utq; erat in duro procubuerè toro

Umbra cruenta Remi visa est assistere lecto:

Atq; hæc exiguo murmure verba loqui:

En ego dimidium vestri parsq; altera voti,

Cernite sim qualis: qui modò talis eram.

Qui modò si volucres habuisssem regna iubentes,

In populo potui maximus esse meo.

Nunc tum elapsa rogi flammis & inanis imago:

Hæc est ex illo forma relicta Remo.

Hec ubi Mars pater est? si vos modò vera locuti.

Vberaq; expolit is ille ferina dedit.

Quem lupa seruauit, manus hunc temeraria ciuis

Perdidit: o quanto mitior illa fuit!

Sæue Celer crudelem animam per vulnera reddas:

Utq; ego, sub terras sanguinolentus eas.

Noluit

Noluit hoc frater: pietas æqualis in illo est:

Quod potuit, lachrymas manibus ille dedit.

Hunc vos per lachrymas per vestræ alimenta roga:

Vt celebrê nostro signet honore diem. (te,

Mandantem amplecti cupiunt & brachia tendunt

Lubrica prensantes effugit vmbra manus.

Vt secum fugiens somnos abdoxit imago:

Ad regem voces fratris vterq; ferunt.

Romulus obsequitur: lucemq; Romuria dixit

Illam: quæ positis iusta feruntur auis.

Aspera mutata est in lenem tempore longo

Littera: quæ toto nomine prima fuit.

Mox etiam lemures animas dixere silentium:

Hic sensus verbi: vis ea vocis erat.

Fama tamen veteres illi clausere diebus;

Vt nunc ferali tempore operta vides.

Nec viduæ tædis eadem, nec virginis apta

Tempora, quæ nupsit non diuturna fuit.

Hac quoq; de causa si te prouerbia tangunt;

Mense malum Maio nubere, vulgus agit.

Sed tamen hæc tria sunt sub eodem tēpore festa

Inter se nulla continuata die.

Quid solito citius liquido iubar æquore tollit,

Candida lucifero præueniente dies? (bam

Fallor? an arma sonant? non fallimur: arma sonant

Mars venit; & veniens bellica signa dedit.

Vltor ad ipse suos cœlo descendit honores,

Templaq; in Augusto conspicienda foro,

Et Deus est ingens, & opus, debebat in vrbe

Non aliter nati Mars habitare sui.

Digna Giganteis hæc sunt delubra trophæis;

Hinc fera Graduum bella mouere deceat;

Seu quis ab Eoo nos impius orbe laceſſet ;
Seu quis ab occiduo Sole domandus erit ;
Perſpici armipotens operis ſaſtigia ſummi ;
Et probat inuictos illa tenere Deos.
Perſpicit in foribus diuerſæ tela figuræ ;
Armaquæ terrarum milite victa ſuo.
Hinc videt Ænean oneratum pondere caros
Et tot iuleæ nobilitatis auos.
Hinc videt Iliaden humeris ducis arma ferentem ;
Claraquæ diſpoſitis acta ſubefſe viris.
Spectat & Auguſto prætextum nomine templum ;
Et viſum lecto Cæſare maius opus.
Vouerat hoc iuuenis tunc, cùm pia ſuſtulit arma ;
A tantis princeps incipiendus erat.
Ille manus tendens iſtanti milite iuſto,
In coniuratos talia dicta dedit ;
Si mihi bellandi pater eſt, Veſtæquæ ſacerdos
Author, & vlcifci nomen vtrumquæ ; paro :
Mars ades ; & ſatia ſclerato ſanguine ferrum :
Stetquæ ; fauor caſſa pro meliore tuus.
Templa feres : & me victore vocaberis Vltor.
Vouerat ; & fuſo lætus ab hoſte redit.
Nec ſatis eſt meruiſſe ſemel cognomina Martis ;
Perſequitur Parthi ſigna retenta manu.
Gens fuit & campis, & equis, & ruta ſagittis ;
Et circumfuſis inuia fluminibus,
Addiderat animos Craſſorum funera genti :
Cùm periit miles ; ſignaquæ ; duxquæ ; ſimul.
Signa decus belli Parthus Romana tenebat ;
Romanaquæ ; aquilæ ſignifer hoſtis erat ?
Iſquæ ; pudor manſiſſet adhuc niſi fortibus armis,
Cæſaris Auſoniæ protegerentur opes.

Ille notas veteres, & longi dedecus æui
 Sustulit: agnorunt signa recepta suos
 Quid tibi nunc solitæ mitti post terga sagittæ?
 Quid loca? quid rapidi protulit vius equi?
 Parthe refers aquilas: victor quæque porrigis ar-
 Pignora iam nostri nulla pudoris habes. (cusi:
 Ritè Deo templumq; datum, nomenq; Bisultor:
 Emeritus voti debita soluit honor
 Solemnes ludos circi celebrate Quirites:
 Non visa est sortem scena decere: eum.

PLEIADAS adspicies omnes, totumq; lororum
 Agmen; ubi antè Idus nox erit vna super.
 Tunc mihi non dubijs auctoribus incipit æstas:
 Et tepidi finem tempora veris habent.

IDIBUS ora prior stellantia tollere laurum
 Indicat: huic signo fabula nota abest;
 Hoc alij signum Phariam dixere iuencam:
 Quæ bos ex homine est, ex boue facta Dea.
 Tunc quoq; priscorum virgo simulachra virorum,
 Mittere roboreo scirpea ponte solet
 Corpora post decies senos qui credidit annos
 Missæ neci; sceleris crimine damnat auos.
 Fama vetus, tunc cùm Saturnia terra vocata est;
 Talia fatidici dicta fuisse senis;
 Falcifero libatà seni duo corpora gentes
 Mittite, quæ Tuscis excipiantur aquis,
 Donec in hæc venit Tirynthius arua, quotannis
 Tristia Leucadio sacra peracta modo:
 Illum stramineos in aquam misisse Quirites;
 Hercules exemplo corpora fassa iaci.
 Pars putat, ut ferrent iuvenes iustitia soli,
 Pontibus infimos præcipit ille senes.

Thybrî

Thybrī doce verum : tua ripa vetustior vrbe est ;
Principium rirus tu bene nosse potes.
Thybris arundiferum medio caput extulit aluō ;
Raucaq; dimouit talibus ora sonis ;
Hac loca desertas vidi sine mœnibus herbas ;
Pascēbat sparsas viraq; ripa boues.
Et quem nunc gentes Liberrimi noruntq; timentq;
Tunc etiam pecori despiciendus eram.
Arcadis Euandri nomen tibi sapē refertur :
Ille meas remis aduena torlit aquas.
Venit & Alcides turba comitatus Achivæ ;
Albula, si mihi nunc, tunc mihi numen erat.
Excipit hospitio iuuenem Pallantius heros :
Et tandem Caco debita pœna fuit
Victor abit ; secumque boues Erythreïada prædam,
Abstrahit ; at comites longius ire negant :
Magnaq; pars horum desertis mansit in agris,
Montibus his ponunt spemq; laremque suum.
Sæpe tamen patriæ dulci tanguntur amore :
Atq; aliquis moriens hoc breue mandat opus.
Mittite me in Tiberim, Tiberinis vectus ut undis
Littus ad Inachium pulvis inanis eam.
Displicet hæredi mandati cura sepulchri ;
Mortuus Ausonia conditur hospes humo,
Stirpea pro domino Tiberi iactatur imago :
Ut reperat Græcias per freta longa domos.
Hactenus ; & viuo subiit rostantia saxo
Antra ; leues cursum sustinuit s aquæ.
C Lare nepos Atlantis ades ; quē montibus olim
Edidit Arcadus Pleias vna Ioui ;
Pacis & armorum superis imisq; Deorum
Arbiter, alato qui pede carpis iter ;

Lætæ lyræ pulsu, nitida quoq; lætè palæstra;
 Quo didicit culté lingua docente loqui.
 Tempa tibi posuère patres spectantia circum
 Idibus; ex illo est hæc tibi festa dies.
 Te, quicunq; suas profitentur vendere merces,
 Thure dato tribuas vt tibi lucra, rogant.
 Est aqua Mercurij portæ vicina Capenæ;
 Si iuuat expertis credere; numen habet.
 Hunc venit incinctus tunica mercator &; vrna
 Purus suffusa, quam ferat, haurit aquam.
 Vda fit hinc laurus, lauro sparguntur ab vda
 Omnia; quæ dominos sunt habitura nouos.
 Spargit & ipse suos lauro rorante capillos;
 Incipit & solita dicere voce preces.
 Ablue præteriti periuria temporis inquit;
 Ablue præterita peritida verba fide:
 Siue ego te feci testem, falsoué citavi
 Non audituri nomina vana Iouis:
 Siue Deum prudens alium diuino fefelli;
 Abstulerint celeres improba verba notû.
 Et pereant veniente die periuria nobis:
 Nec curent Iuperi si qua locutus ero.
 Da modò lucra mihi, da factò gaudia lucro:
 Et face vt emptori verba dedisse iuuet.
 Talia Mercurius poscentes ridet ab alto,
 Se memor Ortygias surripuisse boues.
AT mihi pande precor multa meliora petenti,
 In geminos ex quo tempore Phœbus eat.
 Cum totidem de mense dies superesse videbis;
 Quot sunt Herculei facta laboris ait,
 Dic ego respondi, causam mihi fideris huius:
 Causam tacundo reddidit ore Deus:

Abstule

Abstulerant raptas Phæben Phæbesq; sororem.

Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.

Bella parant, repetuntq; suas & frater & Idas,

Leucippo fieri pactus vterq; gener.

His amor, vt repetant; illis vt reddere nolint;

Suadet: & ex causa pugnat vterq; pari.

Effugere Oebalidæ cursu potuere sequentes;

Sed visum est celeri vincere turpe fuga.

Liber ab arboribus locus est apta area pugnae;

Constiterant illo nomina fida loco.

Pectora transiectus Lynceo Castor ab ense,

Non expectato vulnere pressit humum.

Utor adest Pollux; & Lyncea perforat hasta;

Qua ceruix humeros continuata tegit,

Ibat in hunc Idas; vixque est Iouis igne repulsus;

Tela tamen dextro fulmine rapta negant.

Iamque tibi Pollux cælum sublime patebat;

Cum mea dixisti percipe verba pater;

Quod mihi das vni cælum, partire duobus;

Dimidium toto munere maius erit.

Dixit, & alterna fratrem statione recepit;

Vtile sollicitæ sidus vtrumque rati.

Ad lanum redeat, qui quærit Agonia quid sint;

Quæ tamen in fastis hoc quoque tempus habent.

Nocte sequente diem cantis Erigoneius exit?

Est alio signi reddita causa loco.

Proxima Vulcani lux est; quam Lustria dicunt;

Lustrantur puræ, quas fecit ille, tubæ.

Quatuor inde notis locus est; quibus ordine Ie.

Vel mos sacrorum, vel fuga Regis inest. (Ctis

Nec te prætereo populi Fortuna potentis

Publica; cui templum luce sequente datū est

P

Hanc

Hanc ubi dives aquis acceperit Amphitrite,
Grata Ioui fuluæ tollra videbis aus.

A Vferet ex oculis veniens aurora Booten;
Continuâqûe die Iltus Hyantis erit.

F A S T O R V M.

L I B E R VI.

Hic quoque mentis habet dubias in nomine cau-
Quæ placeant positis omnibus ipse leges. (fas;
Facta canam: sed erunt qui me finxille loquentur;
Nullaq; mortali numina visa putent.

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo:
Impetus hic sacræ semina mentis habet.

Fas mihi præcipuè vultus vidisse Deorum:
vel quia sum vates, vel quia sacra cano.

Est nemus arboribus densum, secretus ab omni
Voce locus, si non obitreperetur aquis.

Hic ego quærebam cæpti quæ mensis origo,
Effet & in cura nominis huius eram.

Ecce deas vidi; non quas præceptor arandi
Viderat; Ascreas cùm sequeretur oues.

Nec quas Priamiades in aquosæ vallibus Idæ
Contulit, ex illis sed tamen vna fuit.

Ex illis fuit vna, sui germana mariti;

Hæcerat (agnoui) quæ stat in arce Iouis.
Horrueram, tacitoq; animum pallore fatchar;

Tunc dea quos fecit, sustulit ipsa metos:
Namq; ait, ô vates Romani conditor anni,

Aute per exiguos magna referre modos;
Ius tibi fecisti numen cœleste videndi:

Cùm placuit numeris condere fassa tuis.

Ne tamen ignores; vulgiquè errore traharis:
 Iunius a nostro nomine nomen habet.
 Est aliquid nuplisse Iouis; Iouis esse sororem:
 Fratre magis dubito gloriari, anne viro.
 Si genus adspicitur; Saturnum prima parantem
 feci; Saturni fors ego prima fui.
 A patre dicta meo quondam Saturnia Roma est:
 Hæc illi à cælo proxima terra fuit.
 Si torus in pretio est, dicor matrona Tonantis:
 Iunctaque Tarpeio sunt mea templa Ioui.
 An potuit Maio pellex dare nomina mensi;
 Hic honor in nobis inuidiosus erit?
 Cur igitur regina vocor princepsq; Dearum?
 Aurea cur dextra sceptrâ dedere mea?
 An facient mensem luces: Lucinaq; ab illis
 Dicar: & à nullo nomina mense traham?
 Tum me pœniteat posuisse fideliter iras,
 In genus Electræ, Dardaniamq; domum
 Causa duplex iræ: rapto Ganymede dolebam:
 Forma quoque Idæo iudice victa mea est.
 Pœniteat quod non foui Carthaginis arces.
 Cum mea sint illo currus & arma loco.
 Pœniteat Sparten, Argosq; meaq; Mycenæ
 Et veterem Latio supposuisse Samon.
 Adde senem Tatium Iunonicolasq; Faliscos;
 Quos ego Romanis succubuisse tuli.
 Sed neq; pœniteat; nec gens mihi carior vlla est;
 Hic color: hic teneo cum Ioue templa meo.
 Ipse mihi Mauors, commendo mœnia, dixit,
 Hæc tibi: tu pollens vr̄bis nepotis eris.
 Dicta fides sequitur: centum celebramur in aris:
 Nec leuior quouis est mihi mensis honor.

Nec tamen hunc nobis tantūmodò præstat honorē

Roma: suburbani dant mihi munus idem.

Inspice quos habebat memorialis Arieta fastos,

Et populus Laurens, Lauiniumquē meum:

Est illic mensis Iunonius, adspice Tibur:

Et Prænestinæ mœnia sacra deæ:

Iunonale leges tempus: nec Romulus illas

Condidit: at nostri Roma nepotis erat.

Finierat Iuno, respeximus: Herculis vxor

Stabat: & in vultu signa dolentis erant,

Non ego, si toto mater me cedere cœlo

Iusserit, inuita matre morabor, ait. (ius:

Nunc quoque non luctor de nomine temporis hu-

Blandior: & partes pænè rogantis ago,

Remquē mei iuris malim tenuisse precando:

Et faueas causæ forsitan ipse meæ.

Aurea possedit socio Capitolia templo

Mater, & ut debet, cum Ioue summa tenet.

Et decus omne mihi contingit origine mensis:

Vnicus est, de quo sollicitamur, honor.

Quid guæue si titulum mensis Romane dedisti

Herculis vxori, posteritasquē memor?

Hæc quoque terra aliquid debet mihi nomine magni

Coniugis huc captas appulit ille boues:

Hic malè defensus flammis & dote paterna

Cacus Auentinam sanguine tinxit humum.

Ad propiora vocor: populum digessit ab annis

Romulus: in partes distribuitque duas.

Hæc dare consilium, pugnare paratior illa est:

Hæc ætas bellum suadeat: illa gerat.

Sic statuit: mensesquē nota secernit eadem:

Iunius est iuuenum; qui fuit antè senum.

Ditix

Dixit & in litem studio certaminis issent :

Atq; ira pietas dissimulata foret :

Venit Apollinea longas Concordia lauro,

Nexa comas placidi numen opusque ducis.

Hæc ubi narravit Tatium, fortemq; Quirinum,

Binaque cum populis regna coisse suis.

Et lare communi soceros generosque receptos :

His nomen iunctis Iunius, inquit, habet.

Dicta triplex causa est, at vos ignoscite diuæ :

Res est arbitrio non dirimenda meo.

Ite pares à me : perierunt iudice formæ

Pergamia plus lædunt, quam iuuat vna, duæ :

Tunc audæ volucres : non quæ Phineia mensis

Guttura fraudabant : sed genus inde trahunt.

Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinæ.

Canities pennis, vnguibus hamus inest.

Nocte volant : puerosq; petunt nutricis egentes :

Et vitiant cunis corpora rapta suis.

Carpere dicuntur lactentia viscera rostris :

Et plenum poto sanguine guttur habent.

Est illis Strigibus nomen : sed nominis huius

Causa ; quod horrenda stridere nocte solent,

Sive igitur nascuntur aues ; seu carmine fiunt :

Neniaq; in volucres falsa figurat anus :

In thalamos venere Proci : Proci notus in illis

Præda recens auium quinque diebus erat :

Pectoraq; exsorbent avidis infantia linguis :

At puer infelix vagit, opemque petit.

Territa voce sui nutrix accurrit alumni :

Et rigido sectas inuenit vngue genas.

Quid faceret ? color oris erat ; qui frodibus olim

Esse solet seris ; quas noua læsit hyems.

Peruenit ad Grauen & rem docet: illa, Timorem
 Pone; tuus sospes dixit alumnus erit.
 Venerat ad cunas: flebant materq; paterq;
 Sistite vos lachrymas; ipse medebor, ait.
 Protinus arbutea postes ter in ordine tangit,
 Fronde; ter arbutea limina fronde notat.
 Spargit aquis aditus, & aquæ medicamen habebant
 Extaque de porta cruda bimestre tenet.
 Atque ita Noctis aues extis puerilibus, inquit,
 Parcite: pro paruo victima parua cadit.
 Cor pro corde precor, pro fibris sumite fibras;
 Hanc animam vobis pro meliore damus.
 Sic vbi libauit profecta sub æthera ponit;
 Quiq; adsint lacris respicere illa vetat.
 Virgaq; laualis de spina sumitur alba;
 Qua lumen thalamis parua fenestra dabat;
 Post illud neque aues cunas violasse feruntur;
 Et redijt puero, qui fuit antè, color.
 Pingua cur illis gustentur larda Calendis;
 Mistaq; cum calido fit faba farre rogas?
 Prisca dea est; aliturq; eibis, quibus antè solebat;
 Nec petit adscitas luxuriola dapes.
 Piscis adhuc illi populo sine fraude natabat;
 Ostreaq; in conchis tuta fuere suis;
 Nec Latium norat, quam præbet Ionia diues;
 Nec quæ Pygmeo sanguine gaudet auis;
 Et præter pennas nihil in pavone placebat?
 Nec tellus captas miserat antè seras.
 Sus erat in pretio, cæsa sue festa colebant;
 Terra fabas tantùm, duraq; sarra dabat.
 Quæ duo mista simul sextis quicunq; Calendis
 Ederit; huic lædi viscera posse negant.

Arce quoque in summa Iunoni templa Monetæ,
 Ex voto memorant facta Camille tuo.
 Ante domus Manli fuerat; qui Gallica quondam
 A Capitolino reppulit arma Ioue.
 Quàm benè, di magni pugna cecidisset in ila
 Defensor solij, Iuppiter alte, tui
 Vixit, ut occideret damnatus crimine regni;
 Hunc illi titulum longa senectâ dabat.
 Lux eadem Marti festa est; quem prospicit extra
 Appositum dextræ porta Capena viæ
 Te quoq; Tempestas meritam delubra fatemur
 Cur parè est Corlis obruta classis aquis
 Hæc hominum montumeta patent, si quærim⁹ astra
 Tunc oritur ingoi præpes adunca Iouis.
Postera lux Hyadas Taurinæ cornua frontis
 Euocat: & multa terra madescit aqua,
Mane ubi bis fuerit, Phœbusq; iterauerit ortus;
 Factaq; erit posito rore bis vda seges;
 Hac sacrata die Tusco Bellona duello
 Dicitur: & Latio prospera semper adest.
 Appius est author: Iyrho qui pace negata
 Multum animo vidit, lumine captus erat.
 Prospicit à tergo summum brevis area circum:
 Est ubi non parua parua columna notæ
 Hinc solet hasta manu belli prænuntia mitti:
 In regem & gentes cùm placet arma capi.
Altera pars circi custode sub Hercule tuta est;
 Quo I Deus Euboico carmine munus habet.
 Muneris est tempus, qui nonas Lucifer ante est.
 Si titulos quæris: Sylla probauit opus.
Quærebam Nonas Sancto Fidiône referrem,
 An tibi Semo pater, tunc mihi Sanctus ait:

Quicumq; ex istis dederis : ego munus habebo ;
 Nomina terna fero ; sic voluere Cures
 Hunc igitur veteres donarunt æde Sabini :
 Inq; Quirinali constituê e iugo.

Est mihi, sitq; precor nostris diuturnior annis
 Filia : qua felix sospite semper ero
 Hanc ego cùm vellem genero dare ; tempora tædis
 Aptare requirebam : quæq; cauenda forent.
 Tunc mihi post sacras monstratur Iunius Idus,
 Vtilis & nuptis, vtilis esse viris.
 Primaquæ pars huius thalamis aliena reperta est,
 Nam mihi sic coniunx sancta dialis ait ;
 Donec ab Iliaca placidus purgamina Vesta,
 Detulerit flauis in mare Thybris aquis ;
 Non mihi detenso crinem depectere buxo :
 Non vngues ferro subsecuisse licet :
 Non retigisse virum ; quamuis Iouis illè sacerdos ;
 Quamuis perpetua sit mihi lege datus
 Tu quoq; ne propera : melius tua filia nubet ;
 Ignea cùm pura veste nitebit humus.

Tertia post Nonas remouere Licaona Phœbe
 Fertur : & à tergo non habet vrsa metum.
 Tunc ego me memini ludos in gramine campi
 Adpicere, & dici, lubrice Thybri tuos.
 Festa dies illis, qui linæ madentia ducunt ;
 Quiq; regunt paruis æra recurua cibis. (mus

Mens quoq; numen habet : Menti delubra vidi-
 Vota metu belli, perfide Pœne, tui
 Pœne rebellabas : & letho consulis omnes
 Artoniti Mauras pertimuere manus.
 Spem metus expulerat : cùm menti vota Senatus
 Sulcipit, & melior protinus illa venit,

Adspi-

Adspicit instantes medijs sex lucibus Idus

Illa dies : qua sunt vota soluta deæ.

Vesta faue, tibi nunc operata resolvimus ora:

At tua si nobis sacra venire licet.

In prece totus eram : cœlestia numina sensi ;

Iactaq; purpurea luce refulsit humus.

Non equidem Vidi (valeant mendacia vatum,)

Te dea ; nec fueras adspicienda viro.

Sed quæ nescieram, quorumq; errore tenebar,

Cognita sunt nullo præcipiente mihi.

Dona quater memorant habuisse Palilia Romam ;

Cùm flammæ custos æde recepta dea est

Regis opus placidi ; quo non metuentius vllum

Numinis ingenium terra Sabina tulit.

Quæ nunc ære nitent : stipula tunc recta virebant ;

Et paries lento vimine textus erat.

Hic locus exiguus, quî sustinet atria Vestæ ;

Tunc erat intonsi regia magna Numæ.

Forma tamen templi, quæ nunc manet, antè fuisse

Dicitur ; & formæ causa probanda subest.

Vesta eadem est, & terra ; subest vigil ignis vtriq;

Significat sedem terra focusq; suam.

Terra pilæ similis nullo fulcimine nixa,

Aere subiecto tam graue pendet onus.

Ipsa volubilitas libratum sustinet orbem ;

Quisq; premat partes angulus omnis abest.

Cumq; sit in media rerum regione locata ;

Et tangat nullum plusue, minusue latus ;

Ni connexa foret, parti vicinior esset ;

Nec medium terræ mundus haberet onus.

Arte Syracusia suspensus in aère clauso.

Stat globus immensi parua figura poli,

Et quantum à summis, tantum secessit ab imis
 Terra: quod ut fiat, forma rotundi facit.
 Par facies templi; nullus procurrit in illo
 Angulus: à pluvio vendicat imbre tholus.
 Cur sit virginibus, quaris, dea culta ministris;
 Inueniam causas hac quoq; parte suas
 Ex Ope iunonem memorant Cereremq; creatas;
 Semine Saturni, tertia Vesta fuit.
 Vtraq; nupserunt: ambæ peperisse feruntur,
 De tribus impatiens restitit vna viri
 Quid mirum, virgo si virgine læta ministra
 Admittit castas in sua sacra manus?
 Nec tua aliud Vestâ quam vivam intellege flammam,
 Nataq; de flamma corpora nulla vides
 Iure igitur virgo est, quæ semina nulla remittit,
 Nec capit, & comites virginittatis amat.
 Esse diu stultus Vestæ simulacra patavi:
 Mox didici curuo nulla subesse tholo.
 Ignis inextinctus templo celatur in illo:
 Ethigim nullam Vestæ nec ignis habent
 Stat ut terra sua: ut stando Vesta vocatur
 Causaq; par Graij nominis esse potest
 At focus a flammis, & quod fouet omnia, dictus:
 Qui tamen in primis ædibus antè fuit
 Hinc quoq; vestibulum dici reor. inde precando
 Dicimus ô Vesta, quæ loca prima tenes
 Ante focus olim scamnis consistere longis
 Mos erat: & mensæ credere adesse Deos.
 Nunc quoq; cùm fiunt antiquæ sacra Vacunæ;
 Ante Vacunales stantq; sedentq; focos.
 Venit in hos annos aliquid de more vetusto;
 Fert missos Vestæ pura patella cibos.

Ecce

Ecce coronatis panis dependet aſellis;
 Et velant ſcabras florida ſerta molas.
 Sola prius furnis torrebant farra coloni;
 Et fornacali ſunt ſua ſacra dex.
 Suppoſitum cineri panem focus ipſe parabat;
 Strataq; erat tepido tegula quaſſa ſolo.
 Inde focum ſeruât piſtor, dominamq; focorum,
 Et quæ pumiceas verſat aſella molas
 Præteream; referamne tuum rubicunde Priape
 Dedecus? eſt multi fabula plena ioci.
 Nomine, quàm pretio celebratior, arce Tonantis,
 Diſcant Piſtoris quid velit ara Iouis:
 Cincta premebantur truncibus Capitolia Gallis:
 Fecerat obſidio iam diuturna famem.
 Iuppiter ad ſolum ſuperis regale vocatis.
 Incipe, ait Marti; protinus ille refert;
 Scilicet ignotum eſt quæ ſit fortuna meorum;
 Et dolor hic animi voce querentis eget;
 Si tamen vt referam breuiter mala iuncta pudori
 Exigis; Alpino Roma ſub hoſte iacet.
 Hæc eſt cui fuerat promiſſa potentia rerum;
 Iuppiter hanc terris impoſituros eras,
 Iamq; suburbanos, Etruſcaquæ contudit arma;
 Spes erat in curſu; nunc Lare pulſa ſuo eſt.
 Vidimus ornatos ærata per atria piſta,
 Veſte triumphales occubiſſe ſenes.
 Vidimus Iliacæ transferri pignora Veſtæ
 Sede putant aliquos ſcilicet eſſe Deos?
 At ſi reſpicerent, quâ vos habitatis in arce;
 Totquæ domos veſtras obſidione premi?
 Nil opus in cura ſcirent ſuperſeſſe Deorum;
 Et data ſollicita thura perire manu,

Atque

Atquē utinā pugna pateat locus; arma capeſſent;
 Et ſi non poterunt exſuperare cadent.
 Nunc inopes victus, ignauaque fata timentes
 Monte ſuo clauſos barbara turba premit.
 Tunc Venus, & lituo pulcher, trabeaque Quirinus,
 Veſtaque pro Latio multa locuta ſuo eſt;
 Publica reſpondit cura eſt pro mœnibus iſtis,
 Iuppiter; & poenas Gallia victa dabit.
 Tu modò quæ deſunt fruges, ſuperſeſſo putentur,
 Effice; nec ſedes deſere Veſta tuas.
 Quodcumq; eſt ſolidæ Cereris caua machina fran-
 Mollitiâq; manu duret in igne focus. (gat;
 Iuſſerat: & fratris virgo Saturnia iuſſis.
 Annuit: & mediæ tempora noctis erant.
 Iam ducibus ſomnum dederat labor: increpat illos
 Iuppiter: & ſacro, quid velit, ore docet:
 Surgite & in medios de ſummis arcibus hoſtes
 Mittite, quam minimè tradere vultis opem.
 Somnus abit; quærunq; nouis ambagibus acti
 Tradere quam nolint & iubeantur, opem.
 Eſſe Ceres viſa eſt iaciunt Cerealia dona:
 Iacta ſuper galeas, ſcutaque longa ſonant,
 Poſſe fama vinci ſpes excidit hoſte repulſo,
 Candida Piſtori ponitur ara Ioui.
 Fortè reuertebat feſtis Veſtalibus illa,
 Qua noua Romano nunc via iuncta foro eſt.
 Huc pede matronam nudo deſcendere vidi:
 Obſtupui tacitus, ſuſtinuique gradum.
 Senſit anus vicina loco iuſſumque ſedere,
 Alloquitur quatiens voce tremente caput.
 Hoc ubi nunc tora ſunt. vdx tenuère paludes:
 Amne redundatis ſoſſa madebat aquis.

Curtius ille lacus, ficcus qui sustinet aras?
Nunc solida est tellus, sed lacus ante fuit.
Qua Velabra solent in circum ducere pompas:
Nil præter salices, crassaque canna fuit.
Sæpe suburbanas rediens conuiuia per vndas
Cantat; & ad nautas ebria verba iacit.
Nondum conueniens diuersis iste figuris,
Nomen ab auerso cæperat amne Deus.
Hic quoq; lacus erat iuncis & arundine densus:
Et pede velato non adeunda palus.
Stagna recesserunt & aquas sua ripa coercet:
Siccaq; nunc tellus, mos tamen ille manet.
Reddiderat causam. Valeas anus optima, dixit:
Quod superest tui molle sit omne tui.
Cetera iam pridem didici puerilibus annis:
Non tamen idcirco prætereunda mihi.
Mœnia Dardanides nuper noua fecerat Ilus:
Ilus adhuc Asiæ diues habebat opes.
Greditur armiferæ signum cœleste Mineræ,
Vrbis in Iliacæ desiluisse iugò,
Cura videre fuit, vidi templumq; locumque:
Hoc superest illic: Pallada Roma tenet.
Consultitur Smintheus: lupoq; obscurus opaco,
Hos non mentito reddidit ore sonos:
Ætheream seruate Deam: seruabitis urbem:
Imperium secum transferet illa loci.
Seruat, & inclusam summa tenet Idus in arce:
Curaque ad hæredem Laomedonta venit.
Sub Priamo seruata parum: sic ipsa volebas:
Ex quo iudicio forma reuicta tua est
Seu genus Adraſti, seu furtis aptus Vlyſſes,
Seu pius Æneas, eripuisse ferunt.

Author in incerto est, res est Romana: ruetur
 Vesta; quod assisuo lumine cuncta videt.
 Heu quantum timere patres; quo tempore Vesta
 Arsit: & est tectis obruta pœnè suis?
 Flagrabant sancti sceleratis ignibus ignes:
 Mistaque erat flammæ flamma profana piæ.
 Attonitæ flebant demisso crine ministræ:
 Abstulerat vires corporis ipse timor
 Prouolat in medium: magna, succurrite, voce:
 Non est auxilium fle e Metellus ait.
 Pignora virgineis fatalia tollite palmis:
 Non ea lunt voto, sed rapienda manu.
 Me miserum, dubitatis, ait: dubitare videbat;
 Et pavidas posito procubuisse genu.
 Haurit aquas: tollensq; manus, ignoscite, dixit:
 Sacra, vir intrabo non adeunda viro
 Si scelus est: in me commissi pœna redundet:
 Sic capitis damno Roma soluta mei.
 Dixit; & irrupit: tactum dea rapta probauit:
 Pontificisque sui munere tuta fuit
 Nunc benè lucetis sacri sub Cæsare flammæ,
 Ignis in Iliacis nunc erit, estque focus.
 Nullaque dicetur vittas temerare sacerdos
 Hoc duce; nec vina defodietur humo.
 Sic incesta perit: quia quam violauit, in illa
 Conditur, & tellus, Vestaque numen idem est.
 Tum sibi Collatio Brurus cognomen ab hoste
 Fecit & Hispanam sanguine tinxit humum.
 Scilicet interdum miscentur tristitia lætis;
 Nec populum toto pectora festa iuuant.
 Crassus ad Euphraten aquilas, natumque, suosque
 Perdidit: & letho est ultimus ipse datus

Parthe quid exultas : dixit dea, signa remittes :
Quique necem Grassi vindicet, ultor erit.
At simul auritis violæ dementur asellis :
Et Cereris fruges aspera saxa terent :
Nauita puppe sedens, Delphina videbimus, inquit,
Humida cum pulso nox erit orta die.
Iam Phryxa nupta quereris Tythone relinqui.
Et vigil Eois Lucifer exit aquis.
Ite bonæ matres : vestrum Matralia festum :
Flauaque Thebanæ reddite liba deæ.
Pontibus & magno iuncta est celeberrima circo
Area quæ posito de boue nomen habet :
Hac tibi luce ferunt Maturæ sacra parenti,
Sceptraferas Serui templa dedisse manus.
Quæ dea sit, quare famulas à limine templi,
Arceat (arceat enim, libaque tosta petit)
Bacche racemiferos hedera redimite capillos,
Si domus illa tua est, dirige vatis opus.
Arserat obsequio Semele Iouis : accipit Ino
Te puer : & summa sedula nutrit ope.
Intumuit Iuno : rapta quod pellice natum
Educat : at sanguis ille sororis erat :
Hinc agitur furij Athamas, sed imagine falsa :
Tuque cadis patria, parue Learchæ, manu
Mœsta Learchæas mater tumulauerat umbras :
Et dederat miseris omnia iusta rogis,
Hæc quoq; funestos vt erat laniata capillos,
Profilit : & cunis te Melicerta rapit.
Est spatio contracta breui, freta bina repellit :
Vnaque pullatur terra duabus aquis.
Hoc venit infans natum complexa lacertis :
Et secum è celso mittit in alta iugo.

Excipit

Excipit illætos Panope, centumque sorores:
 Et placido lapsu per sua regna ferunt.
 Nondum Leucotheë, nondū puer ille Palæmon,
 Vorticibus densis Thybridis ora tenent.
 Lucus erat: dubium Semele; Stimelene vocetur:
 Mænadas Ausonias incoluisse ferunt
 Quarit ab his Inoquæ gens foret: Arcadas esse
 Audit; & Euandrum sceptrâ tenere loci,
 Dissimulata deam Latias Saturnia Bacchas,
 Instimulat fictis insidiosa sonis:
 O nimium faciles, ô toto pectore captæ,
 Non venit hæc vestris hospes amica thoris.
 Fraude petit: sacriq; parat cognoscere ritum:
 Quo possit pœnas pendere, pignus habet.
 Vix benè desierat: complent vlulatibus auras
 Thyades effusis per tua colla tomis;
 Inijciuntq; manus; puerumq; auellere pugnant,
 Quos ignorat adhuc, inuocat illa Deos:
 Dijq; virique loci miseræ succurrite matri;
 Clamor Auentini saxa propinqua ferit.
 Appulerat ripæ vaccas Oetæus Iberas:
 Audit: & ad vocem concitus vrget iter.
 Herculis aduentu, quæ vim modò ferre parabant,
 Turpia fœminæ terga dedere fugæ.
 Quid petis hinc (cognorat enim) matertera Bacchi?
 An numen quod me, te quoque vexat? ait
 Illa docet partim, partim præsentia nati
 Continet; & furijs in scelus ille pudet.
 Rumor, ut est velox agitatæ peruolat alis:
 Etque frequens Ino nomen in ore tuum.
 Hospita Carmentis fidos intrasse penates
 Diceris: & longam deposuisse famem.

Liba sua properata manu Tegea sacerdos
Traditur, & subito cocta dedisse foco.
Nunc quoq; liba iuuant festis Matralibus; illa
Rustica sedulitas gratior arte fuit.
Nunc, ait, o vates, venientia fata resigna,
Qua licet, hospitij hoc precor adde meis.
Parua mora est: cœlum vates ac numina sumit;
Fitque sui toto pectore plena Dei.
Vix illam subito posses cognoscere: tanto
Sanctior & tanto, quam modò, maior erat.
Læta canam: gaude defuncta laboribus Ino.
Dixit & huic populo prospera semper ades.
Numen eris pelagi: natum quoque pontus habebit:
In nostris aliud sumite nomen aquis
Leucothoë Graijs, Matuta vocabere nostris
In portus nato ius erit omne tuo:
Quem nos Portumnū, sua lingua Palæmona dicet.
Ite precor nostris æquus vterque locis.
Annuerat: promissa fides: posuere labores:
Nomina mutarunt: hic Deus, illa Dea est
TULLIA coniugio sceleris mercede parato.
His solita est dictis extimulare virum.
Quid iuvat esse pares, te nostræ cæde sororis.
Meque tui fratris; si pia vita placet?
Viudere debuerant & vir meus, & tua coniunx,
Si nullum auluri maius eramus opus,
Et caput, & regnum factum est dotale parentis:
Si vir es, indictas exige dotis opes.
Regia res scelus est: socero cape regna necato,
Et nostras patrio sanguine tinge manus.
Talibus instinctus solio priuatus in alto
Sederat: atronitum vulgus ad arma ruit.

Hinc cruor, & cædes, infirmaque vincitur ætas:

Sceptra gener locero rapta superbus habet.

Ipsè sub æquilij's ubi erat sua regia, cælus

Concidit in dura sanguinolentus humo,

Filia carpento patrios iitura penates,

Ibat per medias alta feroxque vias.

Corpus ut aspexit, lachrymis auriga profusis,

Restitit: hunc tali corripit illa sono:

Vadis? an expectas pretium pietatis amarum!

Duc inquam, inuitas ipsa per ora rotas.

(Certa fides facti) dictus sceleratus ab illa

Vicus: & æterna res ea pressa nota.

Post tamen hæc aula est tēplum monumēta parentis

Tangere: mira, quidem, sed tamen acta loquor.

Signum erat in folio residens sub imagine Tulli:

Dicitur hoc oculis opposuisse manum.

Et vox audita est, Vultus abscondite nostros,

Ne natæ videant ora nefanda meæ.

Veste data tegitur, vetat hanc fortuna moueri,

Et sic è templo est ipsa locuta suo

Ore reuelato qua primū luce patebit

Seruius: hæc positi prima pudoris erit.

Parcite matronæ vetitas attingere vestes,

Solemnes satis est voce mouere preces:

Sitque caput semper Romano tectus amictu,

Qui rex in nostra septimus vrbe fuit.

Arserat hoc templum: signo tamen ille pepercit

Ignis: opem nato Mulciber ipse tulit.

Namq; pater Tulli Vulcanus, Ocrisia mater

Præsignis facie Corniculana fuit.

Hanc secum Tanaquil sacris de more peractis,

Iussit in ornatum fundere vina focum,

Iussa

Iussa foco captiua sedet: conceptus ab illa
 Seruius à cœlo semina gentis habet.
 Signa dedit genitor tunc cum caput igne corusco
 Contigit: inq; comis flammeus arsit apex
 Te quoque magnifica, Concordia, dedicat æde
 Liuia: quam caro præstitit illa viro.
 Disce tamen veniens ætas: vbi Liuia nunc est
 Porticus: immensæ tecta fuere domus
 Urbis opus domus vna fuit; spatiumque tenebat,
 Quo breuius muris oppida multa tenent.
 Hæc æquata solo est nullo sub crimine regni,
 Sed quia luxuria visa nocere sua est.
 Sustinuit tantas operum subvertere moles;
 Torque suas hæres perdere Oxsar opes.
 Sic agitur censura: & sic exempla parantur;
 Cum iudex, alios quod monet, ipse facit.
N Villa nota est veniente die, quã dicere possit,
 Idibus inuictis sunt data templa Ioui.
 Et iam quinquatrus iubeor narrare minores:
 Nunc ades ô cœptis, flaua Minerva meis.
 Cur vagus incedit tota tibicen in vrbe?
 Quid sibi personæ, quid toga longa volunt?
 Sic ego: sic posita Tritonia cuspide dixit:
 Possent vtinam doctæ verba referre dex.
 Temporibus veterum tibicinis vsus auorum
 Magnus, & in magno semper honore fuit.
 Cantabat fanis, cantabat tibia ludis:
 Cantabat mœstis tibia funeribus.
 Dulcis erat mercede labor: tempusq; secutum est,
 Quod subito gratæ frangeret artis opes
 Adde quod ædilis pompa qui funeris irent,
 Arrifices solos iusserat esse decem.

Exilio mutant urbem : Tiburque recedunt :
 (Exilium quodam tempore Tibur erat,)
 Quæritur in scena caua tibia : quæritur aris :
 Ducit supremos nænia nulla toros.
 Seruierat quidam quantolibet ordine dignus
 Tibure ; sed longo tempore liber erat.
 Rure suo parat ille dapes ; turbamque canoram
 Conuocat : ad festas conuenit illa dapes.
 Nox erat : & vinis oculique animique natabant :
 Cum præcomposito nuntius ore venit.
 Atque ita, Quid cessas conuiuas soluere ? dixit,
 Author vindictæ nam venit ille suæ.
 Nec mora : conuiuæ valido titubantia vino
 Membra mouent : dubij stantq; labantque pedes :
 At Dominus, Discedite, ait : plaustroq; morantes
 Sustulit : in plaustro scirpea lata fuit :
 Alliciunt somnos tempus, motusq; merumq;
 Potaque se Tibur turba redire putat.
 Iamque per Esquilias Romanam intrauerat urbem.
 Et mane in medio plaustra fuere foro.
 Claudius ut posset specie numeroq; Senatum
 Fallere ; personis imperat ora tegi :
 Admiscetque alios : & ut hunc tibicina extum
 Augeat, in longis vestibulis esse iubet.
 Sic reduces bene posse regi : ne fortè notentur,
 Contra collegæ iussa redire sui.
 Res placuit : cultuque nouo licet Idibus uti :
 Et canere ad veteres verba iocosa modos.
 Hæc ubi perdocuit : superest mihi discere dixi,
 Cur sit quinquatrus illa vocata dies.
 Martius, inquit, habet tali mea nomine festa :
 Estque sub inuentis hæc quoq; turba meis.

Prima terebrato per rara foramina buxo,

Vt daret effeci tibia longa sonos.

Vox placuit: faciem liquidis referentibus vndis,

Vidi, & virgineas intumuisse genas.

Ars mihi non tanti est, valeas mea tibia, dixi,

Excipit abiectam cespitem ripa suo

Inuentam Satyrus primum miratur & vsum

Nescit: & affatam sentit habere sonum.

Et modo dimittit digitos, modò concipit auras:

Iamque inter Nymphas arte superbus erat.

Prouocat & Phæbum Phæbo superante pependit:

Cæsa recesserunt à cute membra sua.

Sum tamen inuentrix authorque ego carminis huius

Hoc est cur nostros ars colit ista dies

Tertia nox veniet: qua tu Dodona Thyene
Stabis Agenoreæ fronte videnda bouis.

Hæc est illa dies, qua tu purgamina Vestæ,

Thybrî per Etruscas in mare mittis aquas.

Si qua fides ventis, Zephyro datæ carbasa nautæ
Cras veniet vestris ille secundus aquis.

At pater Heliadum radios ubi tinxerit vndis;

Et cinget geminos stella serena polos;

Tollet humo validos proles Hyrea lacertos:

Contigua delphin nocte videndus erit.

Scilicet hic olim Volscus, & quosq; fugatos

Viderat in campis Algida terra tuis.

Vnde suburbano clarus Tiburte triumpho,

Vectus es in niueis Posthume victor equis.

Iam sex & totidem luces de mente supersunt:

Huic vnum numero tu tamen adde diem.

Sol abit é Geminis, & Cancrî signa rubescunt:

Cœpit Auentina Pallas in arce coli.

IAm tua Laomedon oritur nurus: orta que noctem
 Pellit, & è pratis cana pruina fugit
 Reddita quilibet is est, Summano templa feruntur!
 Tunc, cum Romanis Pyrrhe timen tus eras.

HVnc quoq; cum patrijs Galatea receperit vndis,
 Plenaq; securæ terra quietis erit;
 Surgit humo iuuenis telis afflatus auitis:

Et gemino nexas porrigit angue manus.
 Notus amor Phædræ, nota est iniuria Thesei:
 Deuouit natum credulus ille suum.

Solliciti terrentur equi: frustra q; retenti,
 Per scopulos dominum dura q; laxa trahunt;
 Excid. rat curru: lorisq; morantibus artus
 Hippolitus lacero corpore raptus erat:

Reddideratq; animam multum indignante Diana
 Nulla Coronides causa doloris ait.

Namq; pio iuueni vitam sine vulnere reddam:
 Et cedent arti tristia fata mex.

Gramina continuò loculis depromit eburnis:
 Profuerant Glauci manibus illa prius:

Tunc, cum obseruatas augur descendit in herbas:
 Vfus & auxilio est anguis ab angue dato.

Pectora ter tetigit, ter verba salubria dixit:
 Depositedum terra sustulit ille caput.

Lucus eum, nemorisq; sui Dictynna recessu
 Gelat: Aricino Virbius ille lacus est,

At Lachesis Clothoque dolent sua fila teneri:
 Et fieri regni iura minora sui,

Iuppiter, exemplum veritus, direxit in illum
 Fulmina, qui nimis nouerat artis opem.

Phœbe querebaris, Deus est, placare parenti:
 Propter te, fieri quod vetat, ipse facit,

Non

Non ego te, quamuis properabis vincere Cæsar,
Si vetat auspiciū signa mouere velim.

Sunt tibi Flamminius Thrasymenaq; litora testes:

Per volucres æquos multa monere Deos.

Tempora si veteris quæris temeraria damni:

Quartus ab extrema mense bis ille dies.

Postera lux melior superat Masanissa Syphacen

Et cecidit telis Hasdrubal ipse suis.

Tempora labuntur, iacitisq; sentiscimus annū,

Et fugiunt freno non remorante dies

Quam citò venerunt Fortunæ fortis honores:

Post septem lucas Iunius actus erit.

Ite, deam læti sortem celebrare Quirites:

In Tyberis ripa munera regis habet.

Pars pede, pars etiam celeri decurrite cymba:

Nec pudeat potos inde redire domum:

Ferte coronatæ iuuenum conuiuia lintres:

Multaq; per medias vina bibantur aquas.

Plebs colit hanc: quia qui posuit, de plebe fuisse

Fertur & ex humili sceptrum tulisse loco.

Conuenit & seruis: serua quia Tullius ortu

Constituit dubiæ templa propinqua dex.

Ecce suburbana rediens maiè sobrius æde,

Ad stellas aliquis talia verba iacit,

Zona latet tua nunc; & cras fortasse latebit:

Dehinc erit, Orion, adspicienda mihi.

At si non esset potus dixisset eadem,

Venturum tempus solstitiale die.

Lucifero subeunte, lares delubra tulerunt:

Hic vbi sit docta multa corona manu.

Tempus idem Statoris erit: Quod Romulus olim

Ante Palatini condidit ora iugi.

TOt restant de mense dies, quot nomina Parcís,
Cum data sunt trabes templá, Quirine, tuæ.

TEmpus Iuleis, cras est natale Calendis:
Pierides cœptis addite summa meis.

Dicite Pierides, quis vos addixerit illi,

Cui dedit inuitas, victa nouerca manus.

Sic ego, sic Clio clari monumenta Philippi

Adspicis: vnde trahit Martia casta genus,

Martia sacrificio deductum nomen ab Anco?

In qua par facies nobilitate fuit.

Par animo quoq; forma suo respondit in illo:

Et genus & facies, ingeniumq; simul.

Nec quod laudamus formam, tu turpe putaris.

Laudamus magnas hac quoq; parte deas.

Nupta fuit quondam matertera Cæsaris illi,

O decus, ô sacra fœmina digna domo!

Sic cecinit Clio, doctæ assensêre sorores:

Annuir Alcides, increpuitq; lyra.

F I N I S.

PVBLII OVIDII 249
N A S O N I S,
D E P O N T O

L I B E R I.
E L E G I A I.
A D B R V T V M.

Petitur libellus hospitium.

Naso Tomitanae iam non nouus incola terræ,
Hoc tibi de Gietico littore mittit opus :
Si vacat, hospitio peregrinos Brute libellos
Excipe, dumq; aliquo, quolibet abde loco
Publica non audent inter monumenta venire,
Ne suus hoc illis clausurit author iter :
Ah quoties dixi, Certè nil turpe docetis ;
Ite ; patet castis versibus ille locus,
Nec tamen accedunt : sed vt aspicias ipse, latère
Sub lare priuato tûtiùs esse putant.
Quæris, vbi hoc possis nullo componere læso,
Qua steterant artes, pars vacat illa tibi.
Qui veniant, nouitate roges fortassè sub ipsa,
Accipe, quodcunq; est, dummodò non sit amor.
Inuenies, quamuis non sit miserabilis index,
Non minùs hoc illo triste, quod ante dedi :
Rebus idem, titulo differt : & epistola cui sic
Non occultato nomine missa docet
Nec vos hoc vultis, sed non prohibère potestis :
Musaq; ad inuitos officiosa venit.
Quicquid id est, adiunge meis : nil impedit, ortos
Exule, seruatis legibus vrbe frui.

Q ;

Quod

Quod metuas non est: Antoni scripta leguntur,
 Doctus & in promptu carmina Brutus habet.
 Nec me nominibus furiosus confero tantis;
 Sæua Deos contra non tamen arma tuli.
 Deniq; Cæsareo (quòd non desiderat ipse)
 Non caret è nostris ullus honore liber.
 Si dubitas de me, laudes admitte Deorum,
 Et carmen dempto nomine sume meum.
 Adiuvat in bello pacatæ ramus oliuæ,
 Proderit authorem pacis habere nihil,
 Cum foret Æneæ ceruix subiecta parenti,
 Dicitur ipsa viro flamma dedisse viam
 Fert liber Æneaden; & non iter omne patebit?
 At patriæ pater hic; ipsius ille fuit.
 Ecquis ita est audax, vt limine cogat abire,
 Iactantem Pharia tinnula sinistra manu?
 Ante Deum matrem cornu tibicen adunco
 Cum canit, exiguæ quis stipis æra neget?
 Scimus ab imperio fieri nil tale Dianæ?
 Vnde tamen viuat, vaticinator habet.
 Ipsa mouent animos superorum numina nostros,
 Turpe nec est tali credulitate capi,
 En ego pro fultro, Phrygiq; foramine buxi,
 Gentis Iuleæ nomina sancta fero
 Vaticinor, moneoq; locum date sacra ferenti:
 Non mihi, sed magno poscitur ille Deo.
 Nec quia vel merui, vel sensi principis iram;
 A nobis ipsum nolle putate coli.
 Vidi ego linigeræ numen violasse fatentem
 Iliadis, Iliacos ante sedere focos.
 Alter ob huius similem priuatus lumine culpam;
 Clamabat mediâ, se meruisse, via.

Talia cælestes fieri præconia gaudent ;
 Ut sua quid valeant numina teste probent :
 Sæpè leuant pœnas, ereptaq; lumina reddunt,
 Cùm bene peccati pœnituisse vident.
 Pœnitet, ô si quid miserorum creditur vlli ;
 Pœnitet, & facto torqueor ipse meo.
 Cumq; sit exilium, magis est mihi culpa dolori,
 Estq; pati pœnam, quàm meruisse, minus.
 Ut mihi Dij faueant, quibus est manifestior ipse,
Pœna potest demeri, culpa perennius erit.
 Mors faciet, certè, ne sim, cùm venerit exul :
 Ne non peccarim, mors quoque non faciet,
 Non igitur mirum est, si mens mea tabida facta.
 De niue manantis more liquefeit aquæ.
 Estur ut occulta vitiata teredine naui,
 Æquoreos scopulos ut cauat vnda salis :
 Roditur ut scabrâ positum rubiginè ferrum,
 Conditus ut tineæ carpitur ore liber ;
 Sic mea perpetuos curarum pectora morsus,
 Fine quibus nullo conficiantur, habent.
 Nec priùs hi mentem stimuli quam vita relinquunt ;
 Quiq; dolet, citiùs quam dolor ipse cadet.
 Hoc mihi si superi, quorum sumus omnia, credent
 Forsitan ex gua dignus habebor ope,
 Inq; locum Scythico vacuum mutabor ab arcu.
 Plus isto, duri, si precor, oris ero.

ELEGIA II.

Ad Maximum. *Recensio Miseriarum.*

Maxime, qui tanti mensuram nominis imple,
 Et geminas animi nobilitate genus ?
 Qui nasci ut posses, quamuis cecidere trecenti,
 Non omnes Fabios abstulit vna dies ;

Forsit-

Forſitan hæc à quo mittatur epiftola quæras,

Quiſq; loquar tecum, certior eſſe velis.

Hæu mihi, quid faciam? vereor ne nomine lecto,

Durus, & auerſa cætera mente legas.

Viderit hæc ſi quis, tibi me ſcripſiſſe fateri

Audebo, & proprijs ingemuiſſe malis.

Viderit, audebo tibi me ſcripſiſſe fateri,

Atque modum culpæ notificare meæ.

Qui, cum me dignum pœna grauiore fuiſſe

Confitear, poſſum vix grauiora pati.

Hoſtibus in medijs, interq; pericula verſor,

Tanquam cum patria pax ſit adempta mihi.

Qui mortis læuo geminent vt vulnere cauſas,

Omnia vipereo ſpicula felle linunt

His eques inſtructus, perterrita mœnia luſtrat,

More lupi clauſas circumeuntis oues.

At ſemel intentus neruo leuis arcus equino,

Vincula ſemper habens irrefoluta manet.

Tecta rigent fixis veluti vallata ſagittis,

Portaq; vix ſuma ſummouet arma ſerâ.

Adde loci faciem, nec fronde, nec arbore recti,

Et quod iners hyemi continuatur hyems:

Hic me pugnantem cum frigore, cumq; ſagittis,

Cumq; meo fato, quarta fatigat hyems:

Fine carent lachrimæ, niſi cum ſtupor obſtitit illis,

Et ſimilis morti pectora corpor habet,

Felicem Nioben, quamuis tot funera vidit,

Quæ poſuit ſentum, ſaxea facta malis.

Vos quoque felices, quarum clamantia fratrem

Cortice velauit populus ora nouo

Ille ego ſum, lignum qui non admittor in vllum,

Ille ego, fruftra qui lapis eſſe velim.

Ipla

Ipsa Medusa oculis veniat licet obuia nostris,
Amittet vires ipsa Medusa suas.
Viuimus, vt nunquam sensu careamus amaro,
Et grauidè longa sit mea pœna mora.
Sic inconsumptum Tiryi, semperq; renascens
Non perit, vt possit sæpe perire, iecur.
At puto, cùm requies, medicinaq; publica curæ,
Somnus adest, solitis nox venit orba malis
Somnia me terrent veros imitantia casus,
Et vigilant sensus in mea damna mei,
Aut ego Sarmaticas videor vitare sagittas,
Aut dare captiuas in fera vincla manus:
Aut vbi decipior melioris imagine somni,
Adspicio patriæ tecta relicta meæ.
Et modò vobiscum, quos sum veneratus, amici,
Et modò cum hara coniuge multa loquor,
Sic, vbi percepta est breuis & non vera voluntas,
Peior ab admonitu fit status ille boni.
Sive dies igitur caput hoc miserabile cernit,
Sive pruinosa noctis aguntur equi:
Sic mea perpetuis liquefcunt pectora curis,
Ignibus admotis vt noua cera liquet.
Sæpe precor mortem, mortem quoq; deprecor idè,
Ne mea Sarmaticum contegat ossa solum
Cùm subit, Augusti quæ sit clementia, credo
Mollia naufragijs littora posse dari.
Cùm video quam sint mea fata tenacia, frangor,
Spesq; leuis magno victa timore cadit,
Nec tamen vltèrius quicquam sperare precorue,
Quàm malè mutato posse carere loco.
Aut hoc, aut nihil est, pro me tentare modestè
Gratia quod saluo vestra pudore queat.

DE P O N T O
E L E G I A III.

Ad Maximum. Expetitur Patrocinium.

S Vſcipe Romanæ facundia Maxime linguæ,
 Difficilis cauſæ mitte patrocinium.
 Eſt mala (confiteor, ſed te bona fiet agente,
 Lenia pro miſera fac modò verba fuga.
 Neſcit enim Cæſar, quamuis Deus omnia norit,
 Vltimus hic qua ſit conditione locus.
 Magna tenent illud numen molimina rerum,
 Hæc eſt cæleſti pectore cura minor.
 Non vacat, in qua ſint poſiti regione Tomitæ
 Quæreſe, finitimo vix loca nota Getæ,
 Aut quid Sauromatæ faciant, quid ſazyges acres,
 Cultaq; Oreſteæ Taurica terra Deæ
 Quæq; aliæ gentes, vbi frigore conſtitit Iſter,
 Dura meant celeri terga per amnis equo.
 Maxima pars hominum, nec te pulcherrima curat
 Roma nec Antonij militis arma timec.
 Dant illis animos arcus, plenæq; pharetræ,
 Quamlibet & longis curſibus aptus equus.
 Quodq; ſitim didicere diu tolerare famemq;
 Quodq; ſequens nulas hoſtis habebit aquas,
 Ira viri mitis non me miſiſſet in iſtam,
 Si ſatis hæc illi nota fuiſſet humus.
 Nec me, nec quemquam Romanū gaudet ab hoſte,
 Meq; minus, vitam cui dedit ipſe, capi.
 Noluit vt poterat, minimo me perdere nutu:
 Nil opus eſt vliſ in mea fata Getis.
 Sed neq; cur morerer, quidquam mihi cōperit actū?
 Nec minùs infeſtus, quam fuit, eſſe poteſt.
 Tunc que que nil fecit, nili quod facere ipſe cōēgi,
 Pænè etiam merito parcior ira meo eſt.

Dij faciant igitur, quorum iustissimus ipse est,
Alma nihil maius Cæsare terra, ferat
Vtq; diu sub eo, sic fit sub Cæsare terra,
Perq; manus huius tradita gentis eat?
At tu tam placido, quam nos quoque sensim⁹ illum,
Iudice, pro lachrymis ora resolue meis
Non petis vt bene sit, sed vti malè turius vtq;
Exilium sæuo distet ab hoste meum:
Quamq; dedere mihi præsentia numina vitam
Non adimat stricto squalidus ense Geres
Denique si moriar, subeam pacatius aruum.
Ossa nec à Scythica nostra premantur humo.
Nec malè compositos, vt scilicet exule dignum est,
Bistonij cineres vngula pulset equi.
Et ne, si superest aliquis post funera sensus,
Terreat vt manes Sarmatis vmbra meos.
Cæsaris hæc animum poterant audita mouere,
Maxime, mouissent si tamen ante tuum.
Vox precor augustas pro me tua molliat aures,
Auxilio trepidis, quæ solet esse reis.
Assuetaq; tibi doctæ dulcedine linguæ,
Æquandi superis pectora flecte viri.
Non tibi Theromedon, crudusq; rogabitur Atreus
Quiq; suis homines pabula fecit equis
Sed piger ad pœnas princeps, ad præmia velox,
Quiq; dolet, quoties cogitur esse ferox.
Qui vincit semper, victis vt parcere possit,
Clausit & æterna ciuica bella sera.
Multa metu pœnæ, pœna qui pauca coërcet,
Et iacit inuita fulmina rara manu.
Ergo tam placidas orator missus ad aures,
Vt propior patriæ sit fuga nostra, roga

Ille ego sum, qui te colui, quem festa solebat
 Inter conuiuas mensa videre tuos.
 Ille ego, qui duxi vestros Hymenæon ad ignes
 Et cecini fausto carmina digna thoro.
 Cuius te solitum memini laudare libellos,
 Exceptis domino qui nocuere suo.
 Cui tua nonnunquam miranti scripta legebas,
 Ille ego, de vestra cui data nupta domo est.
 Hanc probat & primo dilectam semper ab æuo,
 Est inter comites Martia censa suas.
 Inque suis habuit matertera Cæsaris antè:
 Quarum iudicio si qua probata, proba est.
 Ipsa sua melior fama, laudantibus istis,
 Claudia diuina non eguisset ope.
 Nos quoque præteritos sine labe peregimus annos
 Proxima prars vitæ transilienda meæ est.
 Sed de me ut sileam, coniunx mea sarcina vestra est,
 Non potes hanc salua dissimulare fide.
 Confugit hæc ad vos, vestrasq; amplectitur aras.
 (Iure venit cultos ad sibi quisque Deos)
 Flensq; rogat: precibus lenito Cæsare vestris,
 Busta sui fiant ut propiora viri.

E L E G I A IV.

Ad Ruffinum., Insanabile Vulnus.

HAnc tibi Naso tuus mittit Rufine salutem,
 Qui miser est, vlli si suus esse potest.
 Reddita confusæ nuper solatia menti,
 Auxilium nostris spemq; tulere malis.
 Utq; Machaonijs Præantius artibus heros,
 Lenito medicam vulnere sensit opem.
 Sic ego mente iacens & acerbo saucius ictu,
 Admonitu cœpi fortior esse tuo.

Et iam deficiens, sic ad tua verba revixi,
 Ut solet infusi vena redire mero.
 Nec tamen exhibuit tantas facundia vires;
 Ut mea sint dictis pectora sana tuis.
 Ut multum demas nostro de pectore curæ,
 Non minus exhausto, quod superabit, erit.
 Tempore ducetur longo fortasse cicatrix,
 Horrent admotas vulnera cruda manus.
 Non est in medico semper, reueletur ut ager:
Interdum docta plus valet arte malum.
 Cernis ut è molli sanguis pulmone remissus,
 Ad Stygias certo limite ducat aquas?
 Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas,
 Sanabit nulla vulnera cordis ope.
 Tollere nodosam nescit medicina podagram,
 Nec formidatis auxiliatur aquis.
 Cura quoque interdum nulla medicabilis arte:
 Aut, si sit, longa est attenuanda mora.
 Cum bene firmarunt animum præcepta iacentem,
 Sumptaq; sunt nobis pectoris arma tui:
 Rursus amor patriæ ratione valentior omni;
 Quod tua fecerunt scripta, retexit opus.
 Siue pium vis hoc, seu vis muliebri vocari,
 Confiteor, misero molle cor esse mihi.
 Non dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat
 Fumum de patrijs posse videre focis.
 Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
 Ducit, & immemores non finit esse sui.
 Quid melius Roma? Scythico quid frigore peius?
 Huc tamen ex illa barbarus vrbe fugit.
 Cum bene sint clausæ cauea Pandione natæ,
 Nititur in siluas quæque redire suas,

Alluetos tauri saltus, allueta leones.

(Nec feritas illos impedit) antra petunt.

Tu tamen exilij mortis è pectore nostro,

Fomentis speras cedere posse tuis,

Effice, vos ipsi ne tam mihi suis amandi,

Talibus vt leuius sit caruisse malum.

At puto qua fueram genitus tellure carenti,

In tamen humano contigit esse loco.

Orbis in extremo iaceo desertus arenis,

Fert vbi perpetuas obrita terra nives.

Non ager hic pomum, non dulces educat vvas,

Non salices ripa, robora monte virent

Nèue fretum laudes terra magis: æquora semper

Ventorum rabie solibus orba tument.

Quocunque adspicias, campi cultore carentes,

Vastæq; quæ nemo vindicet, arua iacent.

Hostis adest dextra læuæq; à parte rimendus,

Vicinoq; metu terret vtrumque latus

Altera Bistonij pars est sensura sagittas,

Altera Sarmatica spicula missa manu.

I nunc, & veterum nobis exempla virorum,

Qui forti casum mente tulere, refer

Et graue magnanimi robur mirare Rutili,

Non vfi reditus conditione dati

Smyrna virum tenuit, non Pontus & hostica tellus,

Smyrna minùs nullo pænè petenda loco.

Non doluit patria Cynicus procul esse Sinopeus.

Legit enim solus Attica terra tuas.

Arma Neoclides qui Persica contudit armis,

Argolica primam sensit in urbe fugam

Pulsus Aristides patria, Lacedæmona fugit,

Inier quas dubium, quæ prior esset, erat.

Exde puer facta Patroclus Opuscula reliquit;
 Thessalicamq; adiit hospes Achillis humum.
 Exul ab Æmonia Pirenida cessit ad vndam:
 Quo duce trans Colcha sacra cucurrit aqua.
 Liquit Agenorides Sidonia mœnia Cadmus,
 Poneret vt muros in meliore loco.
 Venit ad Adrastum Tydeus, Calydone fugatus:
 Et Teucrum Veneri grata recepit humus.
 Quid referam veteres Romanæ gentis, apud quos
 Exulibus tellus vltima Tiber erat?
 Persequar vt cunctos, nulli datus omnibus ævis
 Tam procul à patria est, horrid' orue locus.
 Quò magis ignoscat sapientia vestra dolenti,
 Quæ facit ex dictis non ita multa tuis.
 Nec tamen inficior, si possent nostra coire
 Vûlnera, præceptis posse coire tuis.
 Sed vereor ne me frustra sanare labores,
 Nec iuuer admota perditus eger ope.
 Nec loquor hæc quia sit maior prudentia nobis,
 Sed tum quàm medico notior ipse mihi.
 Vt tamen hoc ita sit, munus tua grande voluntas
 Ad me peruenit, consuluiq; boni.

ELEGIA V.

Ad uxorem. Viriusq; ex malis senectus.

Iam mihi deterior canis aspergitur ætas,
 Iamq; meos vultus ruga senilis arat.
 Iam vigor, & quassio languent in corpore vires,
 Nec iuuent lusus, qui placere iuuant.
 Nec me si subito videas, agnoscere possis:
 At tatis facta est tanta ruina meæ.
 Confiteor facere hec annos: sed & altera causa est,
 Anxietas animi, continuusq; labor.

Nam mea per longos si quis mala digerat annos;
 Crede mihi, Pyllo Nettore maior ero.
 Cernis ut in duris (& quid boue firmitus) aruis
 Fortia taurorum corpora frangat opus?
 Quæ nunquam vacuo solita est cessare nouali?
 Fructibus assiduus lassæ senescit humus.
 Occidet, ad Circi si quis certamina semper,
 Non intermissi cursibus, ibit equus.
 Firma sit illa licet, soluetur in æquore naui;
 Quæ nunquam liquidis sicca carebit aquis.
 Me quoque debilitat series immensa laborum,
 Ante meum tempus cogit & esse senem.
Otia corpus alunt, animus quoq; pascitur illi,
Immodicus contra carpit utrumque labor.
 Adspice in has partes quia venerit Ælone natus,
 Quam laudem à sera posteritate ferat,
 At labor illius nostro leuiorq; minorq;
 Si modò non verum nomina magna premunt.
 Ille est in Pontum Pelia mittente profectus,
 Qui vix Thessaliæ sine timendus erat.
 Cæsaris ira mihi nocuit, quem solis ab ortu,
 Solis ad occasus vtraque terra tremir.
 Iunctior Æmonia est Ponto, quàm Roma sit Istro,
 Et breuius quam nos ille peregit iter,
 Ille habuit comites primos telluris Achivæ,
 Ad nostram cuncti deseruere fugam.
 Nos fragili ligno vastum sulcauimus æquor,
 Quæ tulit Æsoniden firma carina fuit,
 Nec mihi Tiphys erat rector, nec Amyntore natus
 Quas fugerem docuit, quas sequereturq; vias.
 Illum tutata est cum Pallade regia Iuno.
 Defendere meum numina nulla caput.

illum

Illum furtiuꝝ iuuêre Cupidinis artes,
 Quas à me vellem non didicisset amans.
 Ille domum redijt, nos his moriemur in aruis.
 Perstiterit læsi si grauis ira Dei,
 Durius est igitur nostrum, fidissima coniunx,
 Illo quod subiit Æsone natus onus.
 Te quoq; quam iuuenem discedens vrbe reliqui,
 Credibile est nostris insenuisse malis.
 O ego Dij faciant, talem te cernere possim,
 Chara mutatis oscula ferre comis.
 Amplectiquè meis corpus non pingue lacertis,
 Et, gracile hoc fecit, dicere cura mei:
 Et narrare meos flenti flens ipse labores,
 Sperato nunquam colloquioq; frui:
 Thuraq; Cæsaribus cum coniuge Cæsare digna,
 Dijs veris memori debita ferre manu.
 Memnonis hanc vtinam, lenito Cæsare, mater
 Quamprimùm roseo prouocet ore diem.

ELEGIA VI.

Ad Maximum. Non limata scriptiois excusatio

ILe tuos quondam non vitimus inter amicos,
 Vt sua verba legas. Maxime, Naso rogat.
 In quibus ingenium deliste requirere nostrum,
 Nescius exilij ne videre mei.
 Cernis vt ignauum corrumpant otia corpus?
 Vt capiant vitium, ni moueantur àqua?
 Sic mihi, si quis erat discenti carminis vsus
 Deficit, estq; minor factus inerte situ.
 Hæc quoq; quæ legitis, si quid mîhi Maxime credis
 Scribimus inuicta vixq; mouente manu.
 Non libet in tales animum contendere curas
 Nec venit in duos Musa vocata Getas,

Ut tamen ipse vides, lactor deducere versum,
 Sed non sit fato mollior ipse meo.
 Cùm relego, scriptumse patet, quia plurima cerno,
 Me quoque qui feci iudice, digna lini,
 Nec tamen emendo labor hic quam scribere maior,
 Mensq; pati durum sustinet ægra nihil.
 Scilicet incipiam lima mordaciùs vti,
 Ut sub iudicium singula verba vocem?
 Torquet enim fortuna parù, nisi Lychus in Hebrù
 Confluat? & trondes Alpibus addat Athos?
Parcendum est animo miserabile vulnus habenti:
Subducunt oneri colla perusà boves.
 At puto fructus adest, iustissima causa laborum.
 Et lata cum multo sænore reddit ager.
 Tempus ad hoc nobis (repetas licet omnia) nullum
 Profuit; atque utinam non nocuisset opus.
 Cur igitur scribam miraris? miror & ipse,
 Et tecum quæro sæpè quid inde petam.
 An populus verè sanos neget esse poëtas?
 Sumq; fides huius maxima vocis ego.
 Qui sterili toties cùm sim deceptus ab aruo,
 Damnosa persto condere semen humo,
Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum
Tempus & assueta ponere in arte inuar,
Sarcinus evitat pugnam gladiator, & idem
Immemor art. qui vulneri, arma capit.
 Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus undæ,
 Et ducit remos, qua modo navit aqua
 Sic ego constanter studium non vtile seruo,
 Et repeto nollim quas coluisse Deas.
 Quid potius faciam? non sum qui segnius ducam.
 Quia: mors nobis tempus habetur incertum,

Nec iuuat in lucem nimio marcescere vino,
 Nec tenet incertas alea blanda manus.
 Cum dedimus somno, quas corpus postulat, horas,
 Quo ponam vigilans tempora longa modo:
 Moris an oblitus patrij contendere discam
 Sarmaticos arcus, & trahar arte loci?
 Hoc quoq; me studium prohibent assumere vires,
 Mensq; magis gracili corpore nostra valet.
 Cum bene quaesieris, quid agam magis vtile nil est
 Artibus his quæ nil utilitatis habent.
 Consequor ex illis casus obliuia nostri?
 Hanc inessem satis est si modo reddat ager,
 Gloria vos acuat: vos, vt recitata probentur
 Carmina. Pierijs inangilate choris.
 Quod venit ex facili, laus est componere nobis,
 Et nimis intenti causa laboris abest.
 Cur ego sollicita poliam mea carmina cura?
 An verar ne non approbet illa Getes?
 Forsitan audacter faciam, sed glorior istram.
 Ingenium nullum maius habere meo
 Hoc, vbi viuendum est, satis est si consequar arua
 Inter inhumanos esse poeta Getas.
 Quid mihi diuersam fama contendere in orbem?
 Quem fortuna dedit, Roma sit ille locus.
 Hoc mea contenta est interix Mula theatro,
 Sic merui, magni sic voluere Dij.
 Nec reor hinc istuc nostris iter esse libellis,
 Quò Boreas penna deficiente venit,
 Diuidimur caelo, quæq; est procul vrbe Quirini.
 Aspicit hirsutos cominus Vria Getas:
 Per tantum terræ, tot aquas, vix credere possum
 Indiciam studij transilisse mei.

Finge legi; quodq; est miserabile, finge placere:
Authorem certe res iuuat ista nihil.

Quid tibi si calida prosit laudare Syene,
Aut vbi Taprobanen Indica tingit aqua?

Altiùs ire liber, si te distantia longè
Pleiadum laudent signa, quid inde feres?

Sed neq; peruenio scriptis melioribus istuc,
Famaq; cum domino fugit ab vrbe suo.

Vosq; quibus perij tunc cum mea fama sepulta est
Nunc quoque de nostra morte tacere reor.

E L E G I A VII.

Ad Græcinum. Spes in Veteri amico.

ECquid vt audisti (nam te diuersa tenebat
Terra,) meos casus, cor tibi triste fuit?

Dissimules metuasq; licet Græcine fateri.

Si bene te noui, triste fuisse liquet.

Non cadit in mores feritas inamabilis istos:

Nec minus à studijs dissidet illa tuis.

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,

Pectora mollescunt asperitasq; fugit.

Nec quisquam meliore fide complectitur illas,

Qua finit officium, militiæq; labor.

Certè ego cùm primùm potui sentire quid essem?

(Nam fuit attonito mens mihi nulla diu)

Hanc quoque fortunam sensi, quòd amicus abesses,

Qui mihi præsidium grande futurus eras:

Tecum tunc aberant agræ solatia mentis,

Magnaq; pars animi consilijq; mei,

At nunc, quod superest, ser opè precor emin' vnâ,

Alloquioq; iuua pectora nostra tuo.

Quæ (non mendaci, si quicquam credis amico)

Stulta magis dici, quàm scelerata, decet.

Nec

Nec breue, nec tutum est, peccati quæ sit origo,

Scribere, tractari vulnera nostra timent:

Qualicumq; modo mihi sint ea facta, rogare

Desine, non agites, si qua coire velis. (est:

Quicquid id est, vt non facinus, sic culpa vocanda

Omnis at in magnos culpa Deos scelus est?

Spes igitur menti pœnæ Græcine leuandæ,

Non est ex toto nulla relicta meæ.

Hæc Dea, cum fugerent sceleratas numina terras,

In Dijs inuisa sola remansit humo.

Hæc facit, vt viuat sollor quoq; compede vinctus,

Liberâq; à ferro crura futura putet.

Hæc facit, vt videat cùm terra vndique nullas,

Naufragus in medijs brachia iacter aquis.

Sæpe aliquem sollers, medicorum cura reliquit.

Nec spes huic venia deficiente cadit.

Carcere dicuntur clausi sperare salutem:

Atque aliqui pendens in cruce vota facit.

Hæc Dea quàm multos laqueo sua colla ligantes,

Non est proposita passa perire nece!

Me quoque conantem gladio finire dolorem

Arguit, iniecta continuitq; manu. (xit:

Quidq; facis? lachrymis opus est, non sanguine di-

Sæpe per has flecti principis ira solet.

Quamuis est igitur meritis indebita nostris

Magna tamen spes est in bonitate Dei.

Qui ne difficilis mihi sit. Græcine, precare,

Confer & in votum tu quoq; verba meum;

Inq; Tomitana iaceam tumulatus arena,

Si te non nobis ista vouere liquet.

Nam prius incipient turres vitare columbæ;

Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas;

Quam

Quam malè se præstet veteri Græcinus amico:
Non ita sunt satis omnia verba meis.

E L E G I A VII.

Ad Messalinum. Amicitia desideratio.

Littera pro verbis tibi Messaline salutem,
Quam legis, à sœuis attulit v.que Getis.
Indicat authorem locus? an nisi nomine læto,
Hæc me Nasonem scribere verba later?
Ecquis in extremo positus iacet orbe tuorum,
Me tamen excepto, qui precor esse tuus?
Dij procul à cunctis, qui te venerantur, amantq;
Huius notitiam gentis abelle velint.
Nos satis est inter glaciem Scythicasq; sagittas
Vivere; si vita est mortis habenda genus.
Nos premat aut bello tellus, aut frigore calumna,
Truxq; Getes armis, grandine pugnet hyems:
Nos habeat regio nec pomis fata nec vuis,
Et cuius nullum cessat ab hoste latus:
Cætera sit solpes cultorum turba tuorum,
In quibus, ut populo, pars ego parva fui.
Me miserum, si tu verbis ostenderis istis,
Nosq; negas vlla parte fuisse tuos.
Vtq; sit hoc verum mentito ignoscere debes.
Nil demit laudi gloria nostra tuæ.
Quis se Cæsaribus notum non fingit amicum?
Da veniam falso, tu mihi Cæsar eris.
Nec tamen irumpo quò non liceat ire,, satisq; est
Atria si nobis non patuisse negas:
Vtq; tibi fuerit mecum nihil amplius, vno
Nempè salutans, quàm priùs, ore minus.
Nec tuus est genitor nos inficiatus amicos,
Hortator studij, causaq; faxq; mei.

Cui

Cuius & lachrymas, supremum in funere munus,
Et de limus medio scripta canenda foro.

Adde, quo tunc frater tanto mihi iunctus amore,
Quantus in Atidis Tyndaridisq; fuit.

Et me nec comitem, nec dedignatus amicum est;
Si tamen hac illi non nocitura putas.

Si minus, hac quoq; me mendacem parte fatebor,
Glans mihi potius tota sit illa domus.

Sed neq; claudenda est, & nulla potentia vires
Præstandi, peccet ne quid amicus, habet

Et tamen ut cuperem, culpam quoq; posse negari,
Sic licet nemo nescit abesse mihi.

Quod tunc delicti pars excusabilis esset,
Parsa relegati poena futura fuit.

Ipse sed hoc vidit, qui prævidet omnia, Cæsar,
Stultitiam dici crimina posse mea.

Qua; ego permisi, qua; est res passa, pepercit;
Vltus & est modicè salminis igne sui.

Nec vitam, nec opes, nec ademit posse reuerti,
Si sua per vestras victa sit ira preces.

At graniter cecidi: quid enim mirabile, si quis,
A Ioue percussus non leue vulnus habet?

Ipse suas quamvis vires inhiheret Achilles,
Missa graues ictus Pelias hasta dabat.

Iudicium nobis igitur cū vindicis ablit,
Non est cur tua me ianua nosse neget.

Culta quidem (fateor) citra quàm debuit illa est;
Sed fuit in satis hoc quoque (credo) meis

Nec tamen officium sensit domus altera nostrum:
Hic illic vestro sub lare semper eram.

Qua;que tua est pietas, ut te non excolat ipsum,
Ius aliquod testum fratris amicum habet.

Quid

Quid? quòd vt emeritis referenda est gratia semper,
Sic est fortunæ promeruisse tuæ.

Quod si permittis nobis suadere, quod optas,
Vt des, quàm reddas, plura, precare Deos.
Idq; facis, quantumq; licet meminisse, solebas
Officij causa pluribus esse dati

Quolibet in numero me Messaline repone,
Sim modò pars vestræ non aliena domus:
Et mala Nasonem quoniam meruisse videtur
Si non ferre doles, at meruisse dole.

E L E G I A IX.

Ad Seuerum.

Suorum dulcis memoria, & rusticandi cupiditas.

AT tibi dilecto missam Nasone salutem,
Accipe, pars animæ magna Seuere meæ.
Neuè roges quid agam: si persequar omnia flebis:
Summa satis nostri sit tibi nota mali.
Viuimus assiduis expertes pacis in armis,
Dura pharetrato bella mouente Geta.
Deq; tot expulsis sum miles in exule solus,
Tuta (neque inuideo) cætera turba latet:
Quoq; magis nostros venia dignere libellos,
Hæc in procinctu carmina facta leges.
Stat vetus vrbs, ripæ vicina binominis Istri,
Mœnibus & positis vix adeunda loci
Caspus Ægyptus, de se si creditur ipsis,
Condidit, & proprio nomine dixit opus.
Hanc trux Odrysijs inopino Marte peremptis,
Cœpit, & in regem sustulit arma Getes.
Ille memor magni generis, virtute quod auget,
Protinus innumero milite cinctus adest,
Nec priùs abscessit, merita quam ex de nocentum
Se nimis vlciscens, existit ipse nocens. At

At tibi rex tuo detur fortissime nostro,
Semper honorata scripta tenere manu
Teq; quod & præstat (quid enim tibi plenius optet)
Martia cum magno Cæsare Roma prober.
Sed memor unde abij, queror ô iucunde sodalis,
Accedant nostris sua quod arma malis.
Ut careo vobis Scythicas detrusus in oras,
Quatuor autumnos Pleias orta facit,
Nec tu credideris urbanæ commoda vitæ
Quærere; Nasonem quærit & illa tamen.
Nam modò vos anima dulces reminiscor amici,
Nunc mihi cum chara coniuge nata subit:
Atq; domo rursus pulchræ loca vertor ad vrbis,
Cunctaq; mens oculis præuidet illa suis.
Nunc fora, nunc ædes, nunc marmore tecta theatra
Nunc subit æquata porticus omnis humo.
Gramina nunc campi pulchros spectâtis in hortos,
Stagnaq; & Eurippi, Virgineusq; liquor.
At (puto) sic vrbis misero est erepta voluptas;
Quolibet ut saltem rure frui liceat.
Non meus amissos animus desiderat agros,
Ruraq; Peligno conspicienda solo.
Nec quos pomiferis positos in montibus hortos,
Spectat Flaminix Claudia iuncta viæ
Quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam
Ad sata fontanas (nec pudet) adire aquas.
Sunt ibi, si viuunt, nostra, quoq; consita quædam
Sed non & nostra poma leganda manu.
Pro quibus amissis utinam contingere posset,
Hic saltem profugo gleba colenda mihi.
Ipse ego pendentes (liceat modò) rupe capellas
Ipse velim baculo pascere nixus oves,

Ipse

Ipse ego, ne solitis insistant pectora curis,
 Ducam ruricolas sub iuga panda boues,
 Et discam Getici quæ norunt verba iuueni,
 Assuetas illis adijciamq; minas.
 Ipse manu capulum pressi moderator aratri,
 Experiar mota spargere semen humo.
 Nec dubitem longis purgare ligonibus arua,
 Et date quas sitiens iam bibat hortus aquas.
 Vnde sed hoc nobis, minimum quos inter & hoste
 Discrimen murus clausaq; porta facit?
 At tibi nascenti (quod toto pectore lætor.)
 Norunt fatales fortia fila dexæ.
 Te modò cæpus habet, densa modò porticus vmbra,
 Nunc, in quo ponis tempora rara, forum:
 Vmbra te reuocat, Nec non Albana petentem,
 Appia feruenti ducit ab vrbe rota.
 Fortitan hoc optes, vt iustam suppressat iram
 Cæsar, & hospitium sit tua villa meum.
 Ah nimis est quod amice petis: moderantius opta
 Et voti (quæso) contrahere vela tui.
 Terra velim propior, nulliq; obnoxia bello
 Detur, erit nostris pars bona dempta malis.

E L E G I A X.

Ad Maximum. Celso amicissimo lectus.

QVæ mihi de raptò tua venit epistola Celso.
 Protinus est lachrymis humida facta meis.
 Quodq; nefas dictu, fieri nec posse putavi,
 Inuitis oculis littera lecta tua est.
 Nec quicquam ad nostras peruenit acerbis aures,
 Vt Summus in Ponto, perueniatq; precor.
 Ante meos oculos tanquam præsentis imago
 Hæret, & extinctum viuere fingit amor.

Sæpe

Sæpe refert animus lusus gravitate carentes,
 Sæpe cum liquida sæpe peracta fide.
 Nulla tamen subeunt mihi tempora densius istis
 Quæ vellem vitæ summa fuisse meæ.
 Cum domus ingenti subitò mea lapsa ruina
 Concidit, in domini procubuitq; caput.
 Adfuit ille mihi, cum me pars magna reliquit,
 Maxime, fortunæ nec fuit ille comes.
 Illum ego non aliter flentem mea funera vidi,
 Ponendus quàm si frater in igne foret.
 Hæsit in amplexus, consolatusq; iacentem est,
 Cumq; meis lachrymis miscuit vsque suas.
 O quoties vitæ cultos inuisus amaræ,
 Continuit promptas in mea fata manus?
 O quoties dixit placabilis ira Deorum est;
 Viue, nec ignosci tu tibi posse nega!
 Vox tamen illa fuit celeberrima: Respice quantum
 Debeat auxilium Maximus esse tibi.
 Maximus incumbet, quaq; est pietate, rogabit,
 Ne sit ad extremum Cætaris ira tenax.
 Cumq; suis fratris vires adhibebit, & omnem,
 Quo leuius doceas, experietur opem.
 Hæc mihi verba malæ minuerunt tædia vitæ:
 Quæ tu ne fuerint Maxime vana, caue.
 Huc quoque venturum mihi se iurare solebat,
 Nonnisi te longæ ius sibi dante viæ.
 Nam tuæ non alio coluit penetralia ritu,
 Terrarum dominos quàm colis ipse Deos.
 Cred' mihi, multos habereas cum dignus amicos,
 Non tunc, è multis quolibet ille minor:
 Si modò non census, nec clarum nomen auorum,
 Sed probitas magnos ingeniumq; facit,

Iure igitur lachrymas Celſo libamus adempto;
 Cùm fugerem viuo quas dedit ipſe mihi.
 Carmina iure damus raros teſtanta mores,
 Vt tua venturi nomina Celſe legant.
 Hoc eſt, quod poſſum Geticis tibi mittere ab aruiſ:
 Hoc ſolum eſt iſtic, quod licet eſſe meum,
 Funera non potui comitari; nec vngere corpus,
 Arquè tuis toto diuidor orbe rogiſ
 Quod potuit quem tu pro numine viuus habebas,
 Præſtitit officium Maximus omne tibi.
 Ille tibi exequias, & magni funus honoris
 Fecit, & in gelidos fudit amoma ſineſ.
 Diluit & lachrymis merens vnguenta profuſiſ ?
 Oſſaquê vicina condita texit humo
 Qui quoniam extinctiſ quæ debet præſtat amicis,
 Et noſ extinctiſ annumerare poteſt.

E L E G I A XI.

Ad Flaccum.

Cibi faſtidium, insomnia, pallor, macieſ.

NAſo ſuo profugus mittit tibi Flacce ſaluten-
 Mittere rem ſi quiſ, qua caret ipſe, poteſt.
 Longus enim curiſ vitiatum corpus amariſ,
 Non patitur vires languor habere ſuaſ
 Nec dolor ulluſ adeſt, nec febribuſ vrer anhelis,
 Sed peragit ſoliti vena timoriſ iter.
 Oſ hebeſ eſt, poſitæquê mouent faſtidia menſæ,
 Et queror inuiſi cùm venit hora cibi.
 Quod mare, quod telluſ, appone, quod educat æer,
 Nil tibi, quod nobiſ eſuriatur, erit.
 Neſtar & ambroſiam, latices epulaſquê Deorum
 Det mihi formoſa gnaua iuuenta manu:

Non

Non tamen exacuet torpens sapor ille palatum,
Stabit & in stomacho pondus inerte diu:
Hæc ego non aulim, cum sint verissima, cuius
Scribere, delicias ne mala nostra vocet.
Scilicet is status est, ea rerum forma mearum,
Delicijs etiam possit ut esse locus.
Delicias illi precor has contingere, si quis,
Ne mihi sit lenior Cæsaris ira, timet.
Is quoque, qui gracili cibus est in corpore somnus.
Non alit officio corpus inane suo:
Sed vigilo, vigilantq; mei sine fine dolores,
Quorum materiam dat locus ipse mihi.
Vix igitur possis visos agnoscere vultus,
Quoq; ierit, quæras, qui fuit antè, color.
Paruus in exiles succus mihi permanet artus,
Membraq; sunt cera pallidiora noua.
Non hæc immodico contraxi damna Lyxo,
Scis, mihi quam solæ panè bibantur aquæ.
Non epulis oneror, quarum si tangar amore,
Est tamen in Geticis copia nulla locis.
Nec vires adimit Veneris damnosa voluptas,
Non solet in mæstos illa venire thoros.
Vnda locusq; nocent, & caussa valentior istis
Anxietas animi, quæ mihi semper adest.
Hanc nisi tu pariter simili cum fratre leuares,
Vix mens tristitiæ nostra tulisset onus.
Vos estis fractæ tellus non dura phaselo:
Quamq; negant multi, vos mihi fertis opem.
Ferte precor semper, quia semper egebimus illa,
Cæsaris offensum dum mihi numen erit:
Qui meritam nobis minuat, non siniat iram,
Suppliciter vestros quisque rogate Deos.

DE P O N T O

L I B E R I I.

E L E G I A I.

A D G E R M A N I C V M.

Lætitia Triumphalis.

HUc quoque Cæsarei peruenit fama triumphi,
 Languida quo fessi vix venit aura noti.
 Nil fore dulce mihi Scythica regione putavi.
 Iam minus hic odio est, quàm fuit antè locus.
 Tandem aliquid pulsa curarum nube serenum.
 Vidi, fortunæ verba dediç; meæ.
 Nolit ut illa mihi contingere gaudia Cæsar,
 Velle potest cuius hæc tamen vna dari.
 Dij quoque ut à cunctis hilari pietate colantur,
 Tristitiam poni per sua festa iubent.
 Denique quod certus furor est audere fateri,
 Hac ego lætitia, si vetat ipse fruar.
 Iuppiter vtilibus quoties rigat imbribus agros,
 Mixta tenax segeti crescere lappa solet
 Nos quoque frugiterum sentimus inutilis herbæ
 Numen, & inuita sæpè iuuamur ope.
 Gaudia Cæsareæ mentis pro parte virili
 Sunt mea privati nil habet illa domus.
 Gratia, fama, tibi; per quam spectata triumphi.
 Incluso medijs est mihi pompa Getis
 Indice te didici, nuper visenda coisse
 Innumeras gentes ad ducis ora sui,
 Quæç; capit vastis immensum mœnibus orbem,
 Holpitius Romam vix habuisse locum.
 Tu mihi narraisti, cùm multis lucibus antè
 Fuderit assiduas nubibus auster aquas,
 Numine cœlesti solem fuisse serenum.
 Cùm populi vultu conueniente die,

Atq;

Atq; ita victorem cum magnæ vocis honore,
Hellica laudatis dona dedisse viris.
Claraq; sumpturum pîctas insignia vestes,
Thura prius sanctis imposuisse locis:
Iustitiaq; tui castos placasse parentes,
Illo quo templum pectore semper habet.
Quaq; ierit sâlix adiectum, plausibus omen,
Saxaq; roratis erubuisse rotis.
Protinus argento veros imitantia muros,
Barbara cum victis oppida lata viris.
Fluminaq; & montes, & in altas proflua silvas?
Armaq; cum telis instrue iuncta suis.
Deq; tropheorum quod sol incenderat auro.
Aurea Romani recta fuisse fori.
Totq; tulisse duces captivis addita collis
Vincula, pænè hostes quot satis esse fuit.
Maxima pars herum vitam veniamq; tulere,
In quibus & belli summa caputq; fuit.
Cur ego posse negem misui mihi Cæsaris iram?
Cum videam mites hostibus esse Deos?
Pertulit hoc idem nobis Germanice rumor,
Oppida sub titulo nominis esse tui.
Atq; ea te contra, nec mari mole, nec armis,
Nec satis ingenio tuta fuisse locis.
Dij tibi dent annos, à te nam cætera sumes.
Sint modò virtuti tempora longa tuæ,
Quod precor eueniet, sunt quædam oracula vatuma
Nam Deus optanti prospera signa dedit.
Te quoque victorem Tarpeias scandere in arces,
Lata coronatis Roma videbit equis:
Maturotq; pater nati spectabit honores,
Gaudia percipiens, quæ dedit antè suis.

Iam nunc hæc à me. iuuenum belloq; togaq;
 Maxime, dicta tibi vaticinante nota.
 Hunc quoq; carminibus referam forasſe triumphū,
 Sufficiat noſtris ſi modò vita malis:
 Imbuere Scythicas ſi non priùs ipſe ſagittas,
 Abſtuleritq; ferox hoc caput enſe Getes:
 Quòd ſi me ſaluo dabitur tua laurea templis,
 Omnia bis dices vera fuiſſe mea,

E L E G I A II.

Ad Meſſalinum Imploratio Patrocinij.

ILle domus veſtræ primis venerator ab annis,
 Puſſus ad Euxini Naſo ſiniſtra freti,
 Mittit ab indomitis hanc Meſſalline ſalutem,
 Quam ſolitus præſens eſt tibi ferre Getas.
 Hei mihi, ſi lecto vultus tibi nomine non eſt
 Qui fuit, & dubitas cætera perlegere?
 Perlege nec mecum pariter mea verba relega,
 Vrbe licet veſtra verſibus eſſe meis.
 Non ego concepi, ſi Pelion oſſa tuliſſet,
 Clara mea tangi ſidera poſſe manu,
 Nec nos Enceladi dementia caſtra ſecuti,
 In rerum dominos mouimus arma Deos.
 Nec quod Tydidæ temeraria dextera fecit,
 Numina ſunt telis vlla petita meis.
 Eſt mea culpa grauis, ſed quæ me perdere ſolum
 Auſa ſit, & nullum maius adorſa nefas
 Nil niſi non ſapiens poſſum timidusq; vocari,
 Hæc duo ſunt animi nomina vera mei.
 Eſſe quidem fateor meritam poſt Cæſaris iram,
 Difficilem precibus te quoque iure meis.
 Quæq; tua eſt pietas in totum nomen Iuli,
 Te lædi, cum quis læditur inde, putas.

Sed licet arma feras, & vulnera sæua mineris,
 Non tamen efficies vt timeare mihi.
 Puppis, Achemeniden Gratum Troianna recepit,
 Profuit & Myso Pelias halta duci.
 Confugit interdum templi violator ad aram;
 Nec petere offensi numinis horret opem,
 Dixerit hoc aliquis tutum non esse, fatemur;
 sed non per placidas it mea naui aquas.
Tuta potant alij, fortuna miserrima tuta est,
Nam timor euentus deterioru abest.
Qui rapitur fatu, quid præter fata requirit;
Porrigit ad spinas duraq, saxa manus.
Accipirem metuens pennu trepidantibus ales,
Audet in humanos fessa venire sinus.
Nec se vicino dubitat committere tecto,
Quæ fugit infestos territa cerva canes.
 Da precor accessum lachrymis antistime nostris,
 Nec rigidam timidis vocibus obde forem.
 Verbaq nostra fauens Romana ad numina perfer,
 Non tibi Trapeio culta Tonante mirus:
 Mandatiq; mei legatus suscipe causam,
 Nulla meo quamuis nomine causa bona est;
 Iam prope depositus, certe iam frigidus æger,
 Seruatus per te, si modò seruator, ero.
 Nunc tua pro rebus nitatur gratia lapsis,
 Principis æterni quam tibi præstet amor.
 Nunc tibi & eloquij nitor ille domesticus adfit,
 Quo poteras trepidis utilis esse reis.
 Viuit enim in vobis facundi lingua parentis,
 Et res hæredem repperit illa suum.
 Hanc ego non, vt me defendere tentes, adoro:
Non est confessi causa tuenda rei.

Num tamen excuses erroris origine factum,
 An nihil expediat tale monere, vide:
 Vulneris id genus est. quod cū sanabile non sit,
 Non contrahari tutius esse puto.
 Lingua sile, non est vitrā narrabile quicquam,
 Posse velim cineres obtrūere ipse meos.
 Sic igitur, quasi me nullus deceperit error,
 Verba face, vt vita, quam dedit ipse, fruār.
 Cumq̃ue serenus erit, vultusq̃ue remiserit illos,
 Qui secum terras imperiumq̃ue mouent:
 Exiguam ne me prādam sinas esse Getarum,
 Detq̃ue solum miseræ, mite precare fugæ.
 Tempus adest aptum precibus, valet ille, vi letq̃ue
 Quas fecit vires, Remus, valere tuas.
 Incolumis coniūx sua puluina seruat,
 Promouet Ausonium filius imperium.
 Præterit ipse suos animo Germanicus annos,
 Nec vigor est Drusi nobilitate minor.
 Adde nurus neptesq̃ue pias, charosq̃ue nepotes,
 Cæteraq̃ue Augustæ membra valere domus.
 Adde triumphatos modò Præonas, adde quieti
 Subdita, montanæ brachia Dalmatiæ,
 Nec dedignata est abiectis Illyris armis,
 Cæsareum famulo vertice ferre pedem,
 Ipse super currum placido spectabilis ore,
 Tempora Phœbea virgine nexa tulit.
 Quem pia vobiscum proles comitauit euntem,
 Digna parente suo, nominibusq̃ue datis.
 Fratribus assimilis, quos proxima templa tenentes,
 Diuus ab excelsa iunus æde videt
 His Messalinus, quibus omnia cedere debent,
 Primam lætitiæ non negat esse locum.

Quic.

Quicquid ab his superest, venit in certamen amoris
Hac hominum nulli parte secundus erit.
Hanc colit ante diem per quam decreta merenti
Venit honoratis laurea digna comis.
Felices quibus hos licuit spectare triumphos,
Et ducis ore Deos æquiparante frui.
At mihi Sauromatæ pro Cæsaris ore videndi,
Terraq; pacis inops, vndaq; victa gelu.
Si tamen hoc audis, & vox mea peruenit isthuc,
Sit tua mutando gratia blanda loco;
Hoc pater ille tuus primo mihi cultus ab æuo,
Si quid habet sensus, vmbra diserta petit;
Hoc petit & frater, quamuis fortasse veretur
Seruandi noceat ne tibi cura mei.
Tota domus rogat hoc, nec tu potes ipse negare,
Et nos in turbæ parte fuisse tuæ.
Ingenij certè, quo nos malè sensimus vsos
Artibus exceptis sæpè probator eras.
Nec mea, si tantùm peccata nouissima demas;
Esse potest domui vita pudenda tuæ,
Sic igitur vestræ vigeant penetralia gentis;
Curaq; sit superis Cæsaribusq; tui.
Mite, sed iratum meritò mihi numen, adora,
Eximar vt Scythici de feritate loci.
Difficile est fateor, sed tendit in ardua virtus,
Et talis meriti gratia maior erit.
Nec tamen Ætnæus vasto Polyphemus in antro,
Accipiet voces Antiphatæusque tuas:
Sed placidus facilisq; parens, veniæq; paratus,
Et qui fulmineo sæpè sine igne tonat.
Qui cum triste aliquid statuit, sit tristis & ipse,
Cuiq; fere pœnam sumere, pœna sua est.

Victa tamen vitio est huius clementia nostros;
 Venit & ad vires ira coacta suas.
 Qui quoniam patria toto sumus orbe remoti,
 Non licet ante ipsos procubuisse Deos.
 Quos colis, ad superos perfer mandata sacerdos:
 Adde sed & proprias ad mea verba preces,
 Sic tamen hæc tenta, si non nocitura putabis:
 Ignoscas, timeo naufragus omne fretum.

E L E G I A III.

Ad Maximum. Constans amicitia in aduersis.

Maxime, qui claris nomen virtutibus æquas,
 Nec finis ingenium nobilitate premi:
 Culte mihi (quid enim status hic à funere differt?)
 Supremum vitæ tempus ad usque meæ:
 Rem facis, afflictum non auersatus amicum.
 Qua non est æuo rarior vlla tuo.
 Turpe quidem dictu, sed si modò vera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat,
Cum quid expediat prior est, quàm quid sit honestum.
Et cum fortuna statq; caditq; fides,
 Nec facile inuenies multis in millibus vnum,
Virtutem pretium qui putet esse sui.
 Ipse decor recti, facti si pramia desint,
 Non mouet, & gratis pœnitet esse probum:
 Nil, nisi quod prodest, carum est: en detrahe menti
Spem fructus auida, nemo petendus erit.
 At redditus iam quisq; suos amat, & sibi quid sit
Utile solliciti computat articulus.
 Illud amicitia quondam venerabile nomen
 Prostat, & in quasiu pro meretrice sedet.
 Cur magis admiror, non vt torrentibus vndis
 Communis vitij, te quoque labe trahi,

Diligi.

*Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est:
Quæ simul intonat proxima quaque fugat.*
En ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flauit velis aura secunda meis:
Vt fera nimboſo tumuerunt æquora vento,
In medijs lacera naue relinquoꝝ aquis:
Cumquæ alij nolint, etiam me noſſe, fateri
Vix duo proiec̃to treſue tulisti opem: (thor
Quorum tu princeps; neq; enim comes eſſe, ſed au-
Nec petere exemplum, ſed dare dignus eras.
Te, nihil exacto niſi nos peccaſſe fatentem:
Sponte ſua probitas officiumquæ iuuat.
Iudice te mercede caret, per ſequæ petenda eſt
Externis virtus incommutata bonis.
Turpe putas abici, quia ſit miſerandus amicum;
Quodq; ſic infelix, deſinere eſſe tuum.
Mitius eſt laſſo digitum ſupponere mento.
Mergere quam liquidis ora natantis aquis.
Cerne quid Æacides poſt mortem præſtet amico.
Inſtar & hanc vitam mortis habere puta.
Pirithoum Theſeus Stygias comitauit ad vndas:
A Stygia quantum mors mea diſtat aqua?
Adſuit inſano iuuenis Phocæus Oreſti,
Et mea non minimum culpa furoris habet.
Tu quoq; magnorum laudes admitte virorum:
Vtq; facis, lapſo quam potes aſſer opem,
Si bene te noui, ſi, qui prius eſſe ſolebas,
Nunc quoque es, atq; animi non cecidere tui;
Quò fortuna magis ſæuit, magis ipſe reſiſtis:
Vtq; decet, ne te vicerit illa caues.
Et bene vti pugnes, bene pugnans efficit hoſtis;
Sic eadem prodeſt cauſa, nocetq; mihi.

Scilicet

Scilicet indignum, iuuenis rarissime, ducis
 Te fieri comitem stantis in orbe Deæ,
 Firmus es, & quoniam non sunt hæc qualia vellet
 Vela regis quæssæ quæliacunque iatis.
 Quæq; ita concussa est, vt iam calura putetur,
 Restat adhuc humeris sulca carina tuis.
 Ira quidem primo fuerat tua iusta, nec ipso
 Lenior, offensus qui mihi iure fuit.
 Quiq; dolor pectus tenuisset Cæsaris alti,
 Illum iurabas procius esse tuum.
 Vt tamen audita est nostræ tibi cladis origo,
 Diceris erratis ingenuisse meis.
 Tunc tua me primùm solari littera cepit,
 Et læsum flecti spem dare posse Deum.
 Mouit amicitia tum te constantia longæ,
 Ante tuos ortus quæ mihi cœpta sunt.
 Et quod eras alijs factus, mihi natus amicus,
 Quodq; tibi in cunis otcula prima dedi.
 Quod cū vestra domus teneris mihi sēper ab annis
 Culta sit, esse vetus nunc tibi cogor onus.
 Me tuus ille pater (Latia facundia lingua,
 Qui non inferior nobilitate fuit)
 Primus vt auderem committere carmina famæ
 Impulit, ingenij dux fuit ille mei.
 Nec quòd sit primo nobis à tempore cultus,
 Contendo fratrem posse referre tuum.
 Te tamen ante omnes ita sum complexus vt vnâ
 Quolibet in casu gratia nostra fores:
 Vltima me tecum vidit, mestisq; cadentes
 Excepit lachrymas Italica ora genis.
 Cū tibi quærenti, num verus nuntius esset,
 Attulerat culpa quem mala fama meæ:

Inter-

Inter confectum mentis dubieq; negantem.
 Hærebant, pandas dante timore notas:
 Exemplisq; niuis, quam mollit aquaticus Auster,
 Gutta per attonitas ibat oborta genas.
 Hæc igitur referens, & quod mea crimina prima
 Erroris venia posse latere vides:
 Respicias antiquum lapsis in rebus amicum,
 Fomentumq; iuuas vulnera nostra tuis.
 Pro quibus optandi si nobis copia fiat,
 Tam bene pro merito commoda mille precor.
 Sed si sola mihi dentur tua vota precabor,
 Ut tibi sit saluo Casare salua parens.
 Hæc ego, cum faceres altaria pingua thure,
 Te solitum memini prima rogare Deos.

ELEGIA IV.

Ad Atticum.

Iucunda summa familiaritatis recordatio.

A Cæpe colloquium gelido Nasonis ab Istro,
 Attice, iudicio non dubitate meo.
 Ecquid adhuc remanes memor infelicitis amici
 Dederit in partes languida cura suas?
 Non ita Dij mihi sunt tristes, ut credere possim,
 Fasq; putem iam te non meminisse mei.
 Ante meos oculos præsto est tua semper imago,
 Et videor vultus mente videre tuos.
 Seria multa mihi tecum collata recordor;
 Nec data iucundis tempora pauca iocis.
 Sæpè citæ longis visæ sermonibus horæ,
 Sæpè fuit breuior, quam mea verba dies:
 Sæpè tuas venit factum modò carmen ad aures,
 Et noua iudicio subdita Musa tuo est.
 Quod tu laudaras, populo placuisse putabam?
 Hoc pretium curæ dulce recentis erat. Utquæ

Utq̃ue meus lima rarus liber esset amici,
 Non semel admonitu facta litura tuo est.
 Nos fora viderunt pariter, porticus omnis,
 Nos via, nos cunctis curua theatra locis.
 Deniq; tantus amor nobis carissimè semper,
 Quantus in Æciden, Actoridenq; fuit,
 Non ego si biberes secure pocula Lethes.
 Excidere hæc credam pectore posse tuo,
 Longa dies citior brumali fidere, noxq;
 Tardior hiberna solstitialis erit;
 Nec Babylon æstus, nec frigora pontus habebit;
 Oalthaq; Pæstanas vincet odore rosas;
 Quàm tibi nostrarum veniant obliuia rerum;
 Non ita pars sati candida nulla mei est.
 Ne tamen hæc dici possit fiducia mendax,
 Stultaq; cretulus nostra fuisse, caue:
 Constantiq; fide veterem tuare sodalem,
 Qua licet, & quantum non onerosus ero.

E L E G I A VI.

Ad Solanum.

Extenuatio sui cum laudibus Solani & Germanici oratorum.

Condita disparibus numeris ego Naso Solano.
 Præposita nisi verba salute meo.
 Quæ rata sit cupio, rebusq; ut comprobet omen,
 Te precor à saluo possit amice legi.
 Candor in hoc æuo res intermortua pænè,
 Exigit, ut faciam talia vota, tuus.
 Nam fuerim quamuis modico tibi iunctus ab usu,
 Diceris exilijs ingemuisse meis.
 Missaq; ab Euxino legeres cum carmina Ponto.
 Illa tuus iuuet, qualiacunq̃ue fauor:
 Optastiq; breuem fieri mihi Cæsaris iram;
 Quod tamen optari, si sciat ipse, sinat,

Mori-

Moribus ista tuis tam mitia vota dedisti,
Nec minus idcirco sunt ea grata mihi.
Quoq; magis mouente malis doctissime nostris.
Credibile est fieri conditione loci.
Vix hac inuenies totum (mihi crede) per orbem.
Quæ minus augusta pace fruatur humus.
Tu tamen hic structos inter fera prælia versus
Et legis, & lectos ore fauente probas.
Ingentoq; meo, vena quod paupere manat,
Plaudis, & è riuo flumina magna facis,
Grata quidem sunt hæc animo suffragia nostro,
Vix sibi cùm misero posse placere putes.
Dum tamen in rebus tentamus carmina paruis,
Materiæ gracili sufficit ingenium.
Nuper vt huc magni peruenit fama triumphi,
Ausum sum tantæ sumere molis onus.
Obruit audentem rerum grauitasq; nitorq;
Nec potui cœpti pondera ferre mei.
Illic quam laudes, erit officiosa voluntas:
Cætera materia debilitante iacent.
Qui si fortè liber vestras peruenit ad aures,
Tutelam mando sentiat ille tuam.
Hæc tibi facturo, vel si non ipse rogarem,
Accedat cumulus gratia nostra leuis.
Non ego laudandus, sed sunt tua pectora lacte
Et non calcata candidiora niue:
Mirarisq; alios cùm sis mirabilis ipse,
Nec lateant artes, eloquiumq; tuum.
Te iuuenum princeps, cui dat Germania nomen,
Participem studijs Cæsar habere solet.
Tu comes antiquus, tu primis iunctus ab annis
Ingenio mores æquiparante places,

Te dicente prius, fit protinus impetus illi:
 Teq; habet, elicias qui sua verba tuis.
 Cum tu delistis, mortaliaq; ora quierunt,
 Tectaq; non longa conticuere mora:
 Surgit Iuleo iuuenis cognomine dignus,
 Qualis ab Eois Lucifer oriens aquis.
 Dumq; silent, altat, status est vultusq; disertus,
 Spemq; decens doctæ vocis amicus habet.
 Mox ubi pulsa mora est, atque os cæleste solutum,
 Hoc superos iures more solere loqui.
 Atq; hæc est dicas facundia principe digna,
 Eloquio tantum nobilitatis inest.
 Huic tu cum placeas, & vertice sidera tangas,
 Scripta tamen protugi vatis habenda putas
Scilicet ingenijs aliqua est concordia iunctu.
Et seruat studiij fœdera quisque sui.
Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,
Rectorem dubie nauita puppi amat.
 Tu quoq; Pieridum studio studiosè teneris,
 Ingenioq; faues ingeniose meo.
 Distat opus nostrum, sed fontibus exit ab iisdem.
 Artis & ingenue cultor vterq; sumus.
 Thyrsus enim vobis, gestata est laurea nobis;
 Sed tamen ambobus debet inesse calor
 Utq; meis numeris tua dat facundia neruos,
 Sic venit à nobis in tua verba nitor.
 Iure igitur studio confinia carmina vestro:
 Et commilitij sacra tuenda putas
 Pro quibus ut moneas de quo censeris, amicus,
 Comprecor ad vitæ tempora summa tuæ.
 Succedat, ne suis orbis moderator habenis,
 Quod mecum populi vota precantur idem.

E L E G I A VI.

Ad Græcinum. Inanitas reprehensa cum admonitione.

CArmine Græcinum, quem præiens voce solebat
Tristis ab Euxinis Næso salutat aquis.

Exulis hæc vox est, præbet mihi littera linguam;

Et si non liceat scribere, mutus ero.

Corripis, ut debes stulti peccata sodalis,

Et mala me meritis ferre minora doles.

Vera facis, sed sera, meæ convicia culpæ,

Aspera confessio verba remitte reo.

Cum poteram recto transire Ceraunia velo,

ut fera vitarem saxa, monendus eram.

Nunc mihi naufragio quid prodest dicere factum,

Qua mea debuerit currere cymba via?

Brachia da lasso potius prendenda natanti,

Nec pigeat mento supposuisse manum.

Idque facis, faciasque precor: sic mater & vxor,

Sic tibi sint fratres totaque salua domus.

Quodque soles animo semper, quod voce precari,

Omnia Cæsaribus sic tua facta probes,

Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico,

Auxilium nulla parte tulisse tuum.

Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci,

Turpe laborantem deseruisse ratem

Turpe sequi casum, & fortuna cedere, amicum.

Et nisi sit felix, esse negare suum.

Non ita vixerunt Strophio atque Agamemnone nati,

Non hæc Agidæ, Pirithoique fides

Quos prior est mirata, sequens mirabitur ætas,

In quorum plausus tota theatra sonant.

Tu quoque per durum servato tempus amico,

Dignus es in tantis nomen habere viris.

Dignus

Dignus es, & quoniam laudem pietate mereris,
 Non erit officij gratia surda tui.
 Crede mihi, nostrum si non mortale futurum est,
 Carmen in ore frequens posteritatis erit.
 Fac modò perman eas lapso Græcine fidelis,
 Duret & in longas impetus iste moras.
 Quæ tu cùm præstes remio tamen utar & aura:
 Nil nocet admissio subdere calcar equo.

E L E G I A VII.

Ad Atticum. Carere se alleuamenti omnibus.

E Sse salutatum te vult mea littera primum.
 A malè pacatis Attice missa Getis.
 Proxima subsequitur, quid agas audire, voluntas;
 Et modò (quidquid agas) sit tibi cura mei.
 Nec dubito quin sit: sed me timor ipse malorum
 Sæpè superuacuos cogit habere metus.
 Da veniam quæso, nimioq; ignosce timori:
Tranquillas etiam naufragus horret aquas.
Qui semel est lasus fallaci pisci ab hamo,
Omnibus vnica tibi æra subesse putat.
Sæpè canem longè visum fugit agna lupumq;
Credit, & ipsa suam nescia vitat opem
Membra reformidant mollem quoq; saucia tactum,
Vanag, sollicitu incitat umbra metum.
 Sic ego fortunæ telis confixus iniquis,
 Pectore concipio nil nisi triste meo.
 Iam mihi fata liquet cœptos seruantia cursus.
 Per sibi consuetas semper itura vias.
 Obseruare Deos, ne quid mihi cedat amicè,
 Verbaq; fortunæ vix puto posse dari.
 Est illi curæ me perdere quæq; solebat,
 Ille leuis, constans & bene certa nocet.

Crede

Crede mihi, si sum veri tibi cognitus oris,
 Nec numerus nostris calibus esse potest:
 Cinyphæ segetis citius numerabis aristas,
 Altaq; quam multis floreat Hybla thymis:
 Et quot aues motis nitantur in aëra pennis:
 Quotq; natent pisces æquore certus eris.
 Quam tibi nostrorum statuatur summa laborum.
 Quos ego sum terra, quos ego passus aqua.
 Nulla Getis toto gens est truculentior orbe,
 Sed ramen hi nostris ingemuere malis.
 Quæ tibi si memori coner perscribere versu,
 Ilias est fati longa futura mei.
 Non igitur vereor, quòd te reare esse verendum,
 Cuius amor nobis pignora mille dedit:
 Sed quia res timida est omnis miser, & quia longo
 Tempore lætitiæ ianua clausa meæ: (est
 Iam dolor in morem venit meus utq; caducis,
 Percussu crebro saxa cauantur aquis;
 Sic ego continuo fortunæ vulneror ictu.
 Vixq; habet in nobis iam noua plaga locum.
 Nec magis assiduo vomer tenuatur ab usu,
 Nec magis è curuis Appia trita rotis?
 Pectora quam mea sunt serie calcata malorum,
 Et nihil inueni, quod mihi ferret opem.
 Artibus ingenuis quæsitæ est gloria multis:
 Infelix perij doctibus ipse meis.
 Vita prior vitio caret, & sine labe peracta est,
 Auxilij misero nil tulit illa mihi.
 Culpa grauis precibus donatur sæpè suorum,
 Omnis pro nobis gratia muta fuit.
 Adiuet in duris aliquos præsentia rebus,
 Obruit hoc absens valla procella caput,
 T

Quem

Quem non obrueret taciri quoque Cæsaris ira?
 Addita sunt pænis aspera verba meis.
 Fit fuga temporibus lenior proiectus in æquor
 Arcturum subij, Pleiadumque minas.
 Sæpè solent hyemem placidam sentire carinz:
 Non Ithacæ puppi sæuior vnda fuit
 Recta fides comitum poterat mala nostra leuare.
 Ditata est spolijs perfida turba meis.
 Mitius exilium faciunt loca, tristior ista
 Terra sum ambobus non iacet vlla polis.
 Est aliquid patrijs vicinum finibus esse:
 Vltima me tellus, vltimus orbis habet.
 Præstat & exilibus pacem tua laurea Cæsar:
 Pontica finitimo terra sub hostè iacet
 Tempus in agrorum cultu consumere dulce est:
 Non patitur verti barbarus hostis humum.
 Temperie cæli corpusq; animusq; iuuantur:
 Frigore perpetuo Sarmatis ora riget
 Est & in aqua dulci non inuidiosa voluptas:
 Æquoreo bibitur cum sale mista palus:
 Omnia deficiunt, animus tamen omnia vincit?
 Ille etiam vires corpus habere facit.
 Sustineas vt onus nitendum vertice recto est:
 At flecti nervos si patiare, cades.
 Spes quoque posse mora mitescere principis iram.
 Vivere me nolim, deficiamq; facit.
 Nec vos parua datis pauci solatia nobis,
 Quorum spectata est per mala nostra fides.
 Cœpta tene, quæso, nec æquore deferre nauem.
 Meq; simul serua, iudiciumque tuum.

E L E G I A VI.

Ad Coteam.

Exultatio de tribus imaginibus, cum supplicatione trigemina.

R Edditus est nobis Cæsar cum Cæsare nuper,
 Quos mihi misisti maxime Cotta Deos,
 Vtq; tuum munus numerum, quem debet, haberet,
 Est ibi Cæsaribus Liuia iuncta suis
 Argentum sælix, omniq; beatius auro,
 Quod fuerit pretium cum rude numen habet?
 Non mihi diuitias dando maiora dedisses,
 Cælitibus missis nostra sub ora tribus.
 Est aliquid spectare Deos, & adesse putare,
 Et quasi cum vero numine posse loqui.
 Quantum ad me, redij, nec me tenet vltima tellus,
 Vtq; prius media sospes in vrbe moror.
 Cæsareos video vultus, velut antè videbam:
 Vix huius voti spes fuit vlla mihi,
 Vtq; salutabam, numen cœleste saluto:
 Quod reduci tribuas, nil puto maius habes.
 Quid nostris oculis nisi sola palatia desunt?
 Qui locus, ablato Cæsare, vilis erit.
 Hunc ego cū spectem, videor mihi cernere Romā;
 Nam patriæ faciem sustinet ille suæ.
 Fallor? an irati mihi sunt in imagine vultus:
 Toruaq; nescio quid forma minantis habet?
 Parce vir immenso maior virtutibus orbe,
 Iustaq; vindictæ supprime frena tuæ.
 Parce puer seculi decus admirabile nostri,
 Terrarum dominum quem sua cura facit.
 Per patriæ numen, quod te tibi carius ipso est.
 Per nunquam surdos in tua vota Deos:
 Perq; thori sociam quæ par tibi sola reperta est,
 Et cui maiestas non onerosa tua est:
 Perq; tibi similem virtutis imagine natum,
 Moribus agnosci, qui tuus esse, potest:

Perq; tuos vel auo dignos, vel patre nepotes,
 Qui veniunt magno per tua iussa gradu:
 Parte leua minima, nostras & contrahe pœnas,
 Daq; locum Scythico qui sit ab hoste procul:
 Et tua (si fas est) à Cæsare proxima Cæsar,
 Numina sint precibus non inimica meis.
 Sic fera quam primum puido Germania vultu,
 Ante triumphales serua feratur equos:
 Sic Pater in Pylios, Cumæos mater in annos
 Viuunt, & possis filius esse diu.
 Tu quoque conueniens ingenti nupta marito,
 Accipe non dura supplicis aure preces.
 Sic tibi vir sospes, sic sint cum prole nepotes
 Cumq; bonis nuribus, quas peperere nurus.
 Sic, quem dira tibi rapuit Germania, Drusus
 Pars fuerit partus sola caduca tui.
 Sic tibi mature fraterni funeris ultor,
 Purpureus niueis filius inter equis.
 Annuite ô timidis mitissima numina votis:
 Præsentem aliquid prosit habere Deos.
 Cæsaris aduentu tuta gladiator arena
 Exit, & auxilium non leue vultus habet:
 Nos quoq; vestra iuuet quòd, quæ licet, ora videm⁹
 Intrata est superis quòd domus vna tribus.
 Felices illi, qui non simulachra, sed ipsos,
 Quiq; Deam coram corpora vera vident.
 Quod quoniam nobis inuidet inutile fatum,
 Quos dedit ars vultus, effigiemq; colo.
 Sic homines nouere Deos, quos arduus æther
 Occulit, & colitur pro loue forma Iouis.
 Deniq; quæ mecum est, & erit sine fine, cauete
 Ne sit in inuiso vestra figura loco.

Nam caput è nostra citius cervice recedet,
 Et patiar fossis lumen abire genis:
 Quàm caream vobis, ô publica numina raptis:
 Vos eritis nostræ portus & aura fugæ
 Vos ego complectar, Geticis si cingar ab armis,
 Utq; meas aquilas, signa ego vestra sequar
 Aut ego me fallo, nimiaq; cupidine ludor
 Aut spes exilij commodioris adest.
 Nam minus & minûs est facies in imagine tristis,
 Visaquæ sunt dictis annuere ora meis.
 Vera precor fiant timidæ prælagia mentis,
 Iustaq; quamvis est, sit minor ira Dei.

ELEGIA IX.

Ad Cotym *Argumentosa auxilij flagitatio.*

Regia progenies, cui nobilitatis origo
 Nomen in Eumolpi peruenit vsque, Cotys:
 Fama loquax vestras si iam peruenit ad aures,
 Me tibi finitimi parte iacere soli:
 Supplicis exaudi iuuenum mitissimæ vocem,
 Quamq; potes p. ofugo (nam potes) affer opem
 Me fortuna tibi (de qua quod non queror, hoc est)
 Tradidit, hoc vno non inimica mihi.
 Excipe naufragium non duro littore nostrum,
 Ne fuerit terra tutior vnda tua
 Regia (crede mihi) res est, succurrere lapsis,
 Conuenit & tanto, quantus es ipse, viro.
 Fortunam decet hoc istam, quæ maxima cum sit,
 Esse potest animo vix tamen a qua tuo.
 Conspicitur nunquam meliore potentia causa;
 Quam quoties vanas non sinet esse preces.
 Hoc nitor ille tui generis desiderat, hoc est
 A superis ortæ nobilitatis opus.

Hoc tibi & Eumolphus generis clarissimus author,
 Et prius Eumolpho suadet Erichthonius,
 Hoc tecum commune dijs, quòd vterque rogati,
 Supplicibus vestris ferre soletis opem,
 Nam, quid erit, quare solito dignemur honore,
 Numina si demas velle iuuare Deos?
 Iuppiter oranti surdas si præbeat aures,
 Victima pro templo cur cadat icta Iouis?
 Si pacem nullam pontus mihi præstet eunti
 Irrita Neptuno cur ego dona feram?
 Vana laborantis si fallant vota coloni
 Accipiet grauidæ cur tuis exta Ceres.
 Nec dabit inronso ingulum caper hostia Baccho,
 Musta sub inducto si pede nulla fluant.
 Cæsar ut imperij moderetur si ena precamur.
 Tam bene quam patriæ consulit ipse suæ.
 Vtilitas igitur magnos hominesq; Deosq;
 Efficit, auxilijs quoque fauente suis.
 Tu quoque fac prois intra tua castra iacenti
 O Cory, progenies digna parente tuo.
 Conueniens homini est hominẽ seruare, voluptas,
 Et melius nulla quæritur arte fauor (quis
 Quis non Antiphaten, Læstrygona deuouet; aut
 Munifici mores improbat Alcinoi?
 Non tibi Cassandra pater est, durusq; Caphare?
 Quiuè repentorem terruit arte sua.
 Sed quàm Marte ferox, & vinci nescius armis,
 Tam nunquam facta pace cruoris amans.
 Adde quòd ingenuas didicisti fideliter artes,
 Emollit mores, nec sinit esse feros:
 Nec regum quisquam magis est instructus ab illis,
 Mitibus aut studijs tempora plura dedit.

Carmina testantur, quæ si tua nomina demas,
 Threicium iuuenem composuisse negem,
 Neuè sub hoc tractu vates foret vnicus Orpheus,
 Bisthonis ingenio terra superba tuo est.
 Utq; tibi est animus, cum res ita postulat, arma
 Sumere, & hostili tingere cæde manum:
 Atque vt es excusso iaculum torquere lacerto,
 Collaque velocis flectere doctus equi:
 Tempora sic studijs data sunt vbi iusta paternis,
 Atque tuis humeris forte quieuit opus:
 Ne tua marcescant per inertes otia somnos,
 Lucida Pieria tendis in astra via.
 Hæc quoque res aliquid tecum mihi fæderis affert,
 Eiusdem sacri cultor vterque sumus.
 Ad vatem vates orantia brachia tendo.
 Terra sit exilijs vt tua fida meis
 Non ego cæde nocens in Ponti littora veni.
 Mistæ sunt nostra dira venena manu,
 Non mea subiecta conficta est gemma tabella,
 Mendacem ceris imposuisse notam.
 Nec quicquam, quod lege vector committere, feci:
 Est tamen his grauior noxa fatenda mihi.
 Neuè roges quæ sit stultam quam scripsimus artem,
 Innocuas nobis hæc vetat esse manus.
 Et quid præterea peccarim, quærere noli,
 Vt pateat sola culpa sub arte mea.
 Quicquid id est, habuit moderatam vindicis iram,
 Qui nisi natalem nil mihi dempsit humum,
 Hac quoniam careo, tua nunc vicinia præstet
 Inuiso possim tutus vt esse loco

ELEGIA X.

Ad Macrum. *lucunda peregrinationis commemoratio.*

E Cquid ab impressæ cognoscis imagine ceræ,
 Hæc tibi Nasonem scribere verba Macer ?
 Auctorisq; sui si non est annuus index,
 Cognitanè est nostra littera facta manu ?
 An tibi notitiam mora temporis eripit horum ?
 Nec repetunt oculi signa vetusta tui ?
 Sis licet oblitus pariter gemmæque manusq;
 Exciderit tantùm ne tibi cura mei :
 Quam tu vel longi debes conuictibus æui,
 Vel mea quòd coniunx non aliena tibi est :
 Vel studijs quibus es quam nos sapientius usus,
 Utq; decet, nulla factus es arte nocens.
 Tu canis æterno quidquid restabat Homero,
 Ne careant summa Troica bella manu.
 Nalo parum prudens, artem dum tradit amandi,
 Doctrinæ pretium triste magister habet.
 Sunt tamen inter se communia sacra poëtis,
 Diuersum quamuis quisque sequamur iter.
 Quorum te memorè (quanquã procul absum^o esse)
 Suspikor, & calus velle leuare meos,
 Te duce magnificas Asiæ perreximus vrbes,
 Trinacris est oculis te duce visa meis.
 Vidimus Æthnæa cœlum splendescere flamma,
 Suppositus monti quam vomit ore gigas :
 Ætnæosq; lacus, & olentia flagna Palisci,
 Quaq; suis Cyanen miscet Anapus aquis.
 Nec procul hinc Nîphe, quæ dum fugit Eridis amnẽ.
 Tecta sub æquorea nunc quoque currit aqua.
 Hic mihi labentis pars anni magna peracta est,
 Heu quantum dispar est locus ille Getis !
 Et quota pars hæc sunt rerum, quas vidimus ambo,
 Te mihi iueundas efficiente vias ?

Seu rate caruleas picta fulcauimus vndas,
 Effeda nos agili siue tulere rota :
 Sæpè breuis nobis vicibus via vîla loquendi est,
 Pluraq; si numeres, verba fuere gradu.
 Sæpè dies sermone minor fuit, inque loquendo
 Tarda per æstiuos deruit hora dies.
 Est aliquid calus pariter timuisse marinos :
 Iunctaq; ad æquoreos vota tulisse Deos.
 Et modò res egisse simul, modò rursus ab illis,
 Quorum non pudeat posse referre iocos.
 Hæc tibi si subeant, hic sim licet omnibus annis,
 Ante tuos oculos, vt modò visus ero.
 Ipse quidem cecidè cùm sim sub cardine mundi,
 Qui semper liquidis altior exstat aquis :
 Te tamen intueor, quo solo pectore possum.
 Et tecum geïdo sæpè sub axe loquor.
 Hic es, & ignoras, sed ades celeberrimus absens
 Inq; Getas media missus ab vrbe venis.
 Redde vicem, & quoniam regio felicior ista est,
 Istuc me memori pectore semper habe.

E L E G I A . XI.

Ad Rufum. *Gratius animus.*

HOc tibi Rufe breui properatum tempore mittit
 Naso, parum faustæ conditor artis, opus :
 Vt quanquam longè toto sumus orbe remoti,
 Scire tamen possis nos meminisse tui.
 Nominis antè mei venient obliuia nobis,
 Pectore quàm pieras sit tua pulsa meo.
 Et priùs hanc animum vacuas reddemus in auras,
 Quàm meriti fiat gratia vana tui. (bas,
 Graude voco meritum lachrymas. quibus ora riga-
 Cùm mea concreto sicca dolore fœrent.

Grande voco meritum, mæstæ solatia mentis,
 Cùm pariter nobis illa tibi que dares
 Sponte quidem, per seque mea est laudabilis vxor,
 Admonitu melior sit tamen illa tuo.
 Namq; quod Hermione Castor fuit, Hæctor Iulo,
 Hoc ego te lætor coniugis esse meæ,
 Quæ ne dissimilis tibi sit probitate laborat.
 Sequè tui vita sanguinis esse probat.
 Ergo quod fuerat stimulis factura sine vllis,
 Pleniùs authorem te quoque nacta facit.
 Acer & ad palmæ per se cursurus honores
 Si tamen horteris fortiùs ibit equus
 Adde quòd absentis cura mandata, fideli
 Perficis, & nullum ferre grauaris onus.
 O referant, grates quoniam non possumus ipsi,
 Dij tibi: qui referent, si pia facta vident.
 Sufficiatquè diu corpus quoque moribus illis,
 Maxima Fundani gloria Ruse soli,

D E P O N T O

L I B E R III.

E L E G I A I

A D C O N I V G E M.

Sollicitudo Vxoris pro se.

Æ Quor Iasonio pulsatum remige primùm,
 Quæq; nec holte fero, nec niue terra cares?
 Et quod erit tempus quo vos ego Naso relinqvam?
 In minùs hostili iussus abesse loco.
 An mihi Barbaria vivendum est semper in ista?
 Inq; Tomitana condar oportet humo:

Pace

Pace tua, si pax vlla est tua Pontica tellus.

Finitimus rapido quam terit hostis equo,

Pace tua dixisse velim, tu pessima duro

Pars es in exilio, tu mala nostra grauas.

Tu neque ver lentis cinctum florente corona,

Tu neque messorum corpora nuda vides

Nec tibi pampineas autumnus porrigit vuas,

Cuncta sed immodicum tempora frigus habent.

Tu glacie frera vineta tenes, & in æquore piscis

Inclusus recta sæpè natauit aqua.

Nec tibi sunt fontes, laticis nisi pænè marini:

Qui potus, dubium est, sistat alatnè sitim.

Rara, nec hæc felix in apertis eminet aruis,

Arbor, & in terra est altera forma maris.

Non aus obloquitur: nisi syluis si qua remotis

Æquoreas rauco gutture potat aquas.

Tristia per vacuos horrent absinthia campos,

Conueniensq; suo messis amara loco est.

Adde metus, & quod murus pulsatur ab hoste,

Tinctaq; mortifera tabe sagitta mader.

Quum procul hæc regio est, & ab omni deuia cursu;

Nec pede quo quisquam, nec rate, tutus eat

Non igitur mirum, finera quærentibus horum,

Altera si nobis vique rogatur humus.

Te magis est mirum non hoc euincere coniunx,

Inq; meis lachrymas posse tenere malis.

Quid facias, quæris, quæras hoc scilicet ipsum:

Inuenies verè si reperire voles.

Velle parum est, cupias vt re potiaris oportet,

Et faciat somnos hæc tibi cura breues.

Velle reor multos: quis enim mihi tam sit iniquus,

Optet vt exilium pace carere meum?

Pectore

Pectore te toto cunctisq; incumbere nervis,
 Et niti pro me nocte dieq; decet:
 Utq; iuvent alij, tu debes vincere amicos
 Vxor, & ad partes, prima venire tuas.
 Magna tibi imposita est nostris persona libellis,
 Coniugis exemplum diceris esse bonæ.
 Hinc caue degeneres, & sint præconia nostræ.
 Vera fide famæ quo tuearis opus.
 Ut nihil ipse quætar, tacito me famaqueretur.
 Quæ debet, fuerit ni tibi cura mei.
 Exposuit memet populis fortuna videndum,
 Et plus notitiæ, quàm fuit ante, dedit.
 Notior est factus Capaneus de fulminis ictu,
 Notus humo meritis Amphiaræus equis.
 Si minùs errasset notus minùs esset Ulysses,
 Magna Philoëtetæ vulnere fama suo est.
 Si locus est aliquis tanta inter nomina parvis,
 Nos quoque conspicuos nostra ruina facit.
 Nec te nesciri patitur mea pagina, quæ non.
 Inferius Coa Battide nomen habes.
 Quicquid ages igitur, scena spectabere magna,
 Et pia non parvis testibus vxor eris.
 Crede mihi, quoties laudaris carmine nostro,
 Qui legit has laudes, an mereare rogat.
 Utq; favere reor plures virtutibus istis,
 Sic tua non paucæ carpere facta volent.
 Quarum tu præsta ne liuor dicere possit,
 Hæc est pro miseri lenta salute viri.
 Cumq; ego deficiam, nec possim ducere currum,
 Fac tu iustineas debile sola iugum.
 Ad medicum specto venis fugientibus æger,
 Vitæ pars animæ, dum mihi restat, ades,
 Quodq;

Quodq; ego præstarem si te magis ipse valerem,
Id mihi, cum valeas fortiùs ipsa, refer.
Exigit hoc socialis amor fœdusq; maritum
Moribus hoc coniunx exigit ipsa tuis,
Hoc domui debes de qua censeris ut illam.
Non minùs officijs, quam probitate colas;
Cuncta licet facias, nisi eris laudabilis vxor,
Non poterit credi Martia culta tibi.
Nec sumus indigni, nec, si vis vera fateri,
Debetur meritis gratia nulla meis.
Redditur illa quidem grandi cum fœnore nobis,
Nec te, si cupiat lœdere, rumor habet.
Sed tamen hoc factis adiunge prioribus vnum,
Pro nostris ut sis ambitiosa malis.
Ut minùs infesta iaceam regione labora,
Clauda nec officij pars erit vlla tui.
Magna peto, sed non tamen inuidiosa roganti;
Utq; ea non teneas, tuta repulsa tua est.
Nec mihi succense, toties si carmine nostro,
Quod facis, ut facias teq; imitêre, rogo.
Fortibus assuevit tubicen prodesse, suoq;
Dux bene pugnantem incitat ore viros.
Nota tua est probitas, testataq; tempus in omne,
Sic virtus etiam non probitate minor.
Nec tibi Amazonia est pro me sumenda securis,
Aut excussa leui pelta gerenda manu:
Numen adorandum est, non ut mihi fiat amicum,
Sed sit ut iratum quam fuit antè, minùs.
Gratia si nulla est, lachrymæ tibi gratia fiant,
Hac potes aut nulla parte mouere Deos.
Quæ tibi ne defint, bene per mala nostra cauetur,
Deq; viro flendi copia diues adest.

Utq;

Utq; meæ res sunt, omni puto tempore flebis :
 Has fortuna tibi coniunx quam sequereris, erat,
 Si mea mors redimenda tua (quod abominor esset)
 Admeti coniunx quam sequereris, erat,
 Æmula Penelopes fieres, si fraude pudica
 Instantes velles fillere nupta procos.
 Si comes extincti manes sequerere mariti,
 Esset dux facti Laodamia tui
 Iphias ante oculos tibi erit ponenda, volenti
 Corpus in accenso mittere fortè rogos.
 Morte nihil opus est, nihil Icarioride tela,
 Cælaris at coniunx ore precanda tuo est.
 Quæ præstat virtute sua, ne prisca vetustas
 Laude pudicitiae sæcula nostra premat.
 Quæ Veneris formam, mores Iunonis habendo,
 Sola est cœlesti digna reperta thoro
 Quid trepidas, & adire times? non impia Ptogne,
 Filia hæc Ætæ voce mouenda tua est.
 Nec nurus Ægylthi nec sœua Agamemnonis vxor,
 Scylla q; quæ Siculas inguine terret aquas.
 Têligoniue parens vertendis nata figuris,
 Nexa quæ nodosâs angue Medusa comas.
 Fœmina sed princeps, in qua fortuna videre
 Se probat, & cæcæ crimina falsa tulit,
 Qua nihil in terris ad finem solis ab ortu
 Clarius, excepto Cælare, mundus habet.
 Eligito tempus captatum sæpè roganti,
 Exeat aduersa ne tua naus aqua.
 Non semper sacras reddunt oracula sortes,
 Ipsa quæ non omni tempore sana patent.
 Cùm status virbis erit, qualem nunc auguror esse,
 Et nullus populi contrahet ora dolor.

Cùm

Cum domus Augusti Capitoli more colenda
Lata (quod est, & sit) plenaque pacis erit;
Tum tibi Dij faciant adeundi copia fiat,
Profectura aliquid cum tua verba putes,
Si quid aget maius differ tua cæpta. caueque
Spem festinando præcipitare meam.
Nec rursus iubeo, dum sit vacuissima quæras,
Corporis ad cultum vix vacat illa sui
Curia cum fuerit patribus stipata verendis;
Per patruum turbam tu quoque oportet eas.
Cum tibi contigerit vultum Iunonis adire,
Fac sis personæ quam tu care memor.
Nec factum detende meum (mala causa silenda est)
Nec nisi sollicitæ sint tua verba preces (ræ
Tunc lachrymis demenda mora est, summissaq; ter-
Ad non mortales brachia tende pedes,
Tu pete nil aliud, nisi sauo ut ab hoste recedam;
Hostem fortunam sit satis esse mihi.
Plura quidem subeunt sed tu turbata timore
Hæc quoque vix poteris voce tremente loqui.
Suspitor hæc damno tibi non fore, sentiat illa,
Te maiestatem pertimuisse suam,
Nec tua si fletu scindentur verba, nocebit;
Interdum lachryma pondera vocis habent.
Lux etiam facito cæptis bona talibus adsit.
Horaq; conueniens, auspiciumq; fauens.
Sed prius imposito sanctis altaribus igni,
Thura ser ad magnos, vinaque pura Deos.
E quibus ante omnes Augusti numen adora.
Progeniemque piam participemque thori.
Sint utinam mites solito tibi more. tuasque
Non duris lachrymas vultibus aspiciant.

DE PONTO
ELEGIA II.

Ad Cottam.

Laus amicitia cum Historia Pyladi & Orestis.

Quam legis à nobis missam tibi Cotta salutem?
 Missa sit ut verè, perueniatque precor.
 Namque meis sospes multum cruciatibus aufers,
 Atque sit ut nobis pars bona salua, facis.
 Cumque labent alij, iactataque vela relinquunt,
 Tu laceræ remanes anchora sola rati
 Grata tua est igitur pietas: ignoscimus illis,
 Qui cum fortuna terga dedere fugæ
 Cum feriant vnum, non vnum fulmina terrent,
 Iunctaque percussio turba pauere solet.
 Cumque dedit paries venturæ signa ruinæ,
 Sollicito vacuus fit locus ille metu.
 Quis non è timidis ægri contagia vitat,
 Vicinum metuens ne trahat inde malum;
 Me quoque amicorum nicio terrore metuque,
 Non odio quidam destituere mei.
 Non illis pietas, non officiosa voluntas
 Desuit aduersos extimere Deos,
 Utque, magis cauti possunt timidique vocari,
 Sic appellari non meruere mali.
 At meus excusat charos ita candor amicos,
 Utque habeant de me crimina nulla facit.
 Sint hi contenti venia, signentque licebit,
 Purgari factum me quoque teste suum.
 Pars estis pauci melior, qui rebus in arctis
 Ferre mihi nullam turpe putatis opem.
 Tunc igitur meriti morietur gratia vestri,
 Cum cinis absumpto corpore tactus ero,
 Fallor. & illa mea superabit tempora vitæ.
 Si tamen à memori posteritate legar, *Corpo-*

Venimus in Geticos fines, moriamur in illis:
 Parcaq; ad extremum quâ mea cæpit, eat.
 Spem iuuat amplecti quæ non iuuat irrita semper?
 Et fieri cupias, si qua futura putes.
 Proximus huic gradus est, bene desperare salutem.
 Seq; se, vel vera scisse perijisse fide
 Curando fieri quædam maiora videmus
 Vulnura, quæ melius non tetigisse fuit.
Mitius ille perit, subita qui mergitur vnda,
Quam sua qui liquidum brachia lassat aquis.
 Cur ego concepi Scythicis me posse carere
 Finibus, & terra prosperiore frui?
 Cur aliquid de me speraui lenius vnquam?
 Aut fortuna mihi sic mea nota fuit?
 Torqueor en grauius repetitaq; forma locorum
 Exilium renouat triste, recensq; facit.
 Est tamen vtilius studium cessare meorum,
 Quàm quas admorint non valuisse preces.
 Magna quidem res est, quam non audetis amici?
 Sed si quis peteret, qui dare vellet, erat.
 Dum modo non nobis hoc Cæsaris ira negarit,
 Fortiter Euxinis immoremur aquis.

E L E G I A VIII.

Ad Maximum.

Phætra cum sagittis Scythicis pro munere.

Quid tibi quærebam memorem restantia curam,
 Dona Tomitanus mittere posset ager.
 Dignus es argento, fuluo quoque dignior auro:
 Sed te, cum donas, ista iuuare solent.
 Nec tamen hæc loca sunt vllò pretiosa metallo.
 Hostis ab agricola vix finit illa fodi
 Purpura sæpè tuos fulgens protegit amictus,
 Sed non Sarmatico tingitur illa mari. Velle

Vellera dura ferunt pecudes, & Palladis vti
 Arte, Tomitanæ non didicere nurus.
 Fœmina pro lana Cerealia munera frangit,
 Suppositoq; grauem vertice portat aquam.
 Non hic pampineis amicitur vitibus vlmus:
 Nulla premunt ramos pondere poma suos
 Tristia deformes pariunt ablinthia campi,
 Terraq; de fructu quàm sit amara docet.
 Nil igitur tota Ponti regione sinistri,
 Quod mea sedulitas mittere posset, erat.
 Clausa tamen nisi Scythica tibi tela pharetra:
 Hoste precor fiant illa cruenta tuo. (lò
 Hos habet hæc calamos, hos hæc habet ora libel
 Hæc viget in nostris Maximè Musa locis.
 Quæ quanquã misisse pudet, quia parua videntur
 Tu tamen hæc, quæso, consule missa boni.

E L E G I A IX.

Ad Brucum. Apologia de erratũ & repetitũ.

QUòd sit in his eadem sententia Brute libellis,
 Carmina, nescio quem carpere nostra refers
 Nil nisi me terra fruar vt propiore, rogare,
 Et quam sim denso cinctus ab hoste, loqui
 O quàm de multis vitium reprehenditur? vnum;
 Hoc peccat solum si mea Musa, bene est.
 Ipse ego librorum video delicta meorum:
 Cùm sua plus iusto carmina quisque probet.
 Author opus laudat, sit forsitan Accius olim
 Therpsiten facie dixerat esse bona
 Iudicium tamen hic nostrum non decipit error:
 Nec quidquid genui, protinus illud amo.
 Cur igitur si me video delinquere, peccem,
 Et patiar scripto crimen inelle, rogas?

Non

Mirus amor iuuenum, quamuis abiêre tot anni.

In Scythia magnum nunc quoq; nomen habent,
Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo,

Laudârunt omnes facta, piamq; fidem:

Scilicet hic etiam, qua nulla f. rociior ora est,

Nomen amicitia: barbarâ corda mouet.

Quid facere Ausonia geniti debetis in vrbe,

Cùm tangerent diros talia facta Getas?

Adde quod est animus semper tibi mitis, & altæ
indiciûm mores nobilitatis habent

Quos Volesus patrij cognoscat nominis author,

Quos Numa maternus non neget esse suos:

Adiectiq; probent genitiua agnomina Cottæ,

Si tu non esses, interitura domus.

Digne vir hac serie, lapsô succurrere amico

Conueniens istis moribus esse puta.

E L E G I A III.

Ad Maximum. Per quietem cum amore colloquium.

Si vacat exiguum, profugo dare tempus amico,
So sidus Fabiæ Maxime, gentis ades.

Dum tibi quæ vidi refero, seu corporis vmbra est,

Seu veri species, seu fuit ille sopor:

Nox erat, & hifores intrabat luna fenestras,

Mense feriê medio quanta nitere solet.

Publica me requies curarum somnus habebat.

Fusâq; erant in toto languida membra thoro

Cùm subitò penis agitata inhorruit aër,

Et gemit paruâ mota fenestra sono.

Territus in cubitum releuo mea membra sinistrum:

Pulsus & è trepido pectore somnus abit.

Stabat amor vultu, non quo prius esse solebat,

Sceptra tenens laua tristis acerna manu.

Non torquem collo, nec habens crinale capillo,
 Nec bene dispositas comptus, vt antè, comas,
 Horrida pendebant molles super ora capilli,
 Et visa est oculis horrida penna meis.
 Qualis in aëriæ tergo solet esse columbæ,
 Tractatam multæ quam terigere manus.
 Hunc simul agnoui (neque enim mihi notior alter.)
 Talibus effata est libera lingua sonis:
 O puer, exilij decepto caussa magistro,
 Quem fuit utilius non decuisse mihi,
 Huc quoque venisti, pax est vbi tempore nullo:
 Et coit adstrictis barbarus Ister aquis?
 Quæ tibi caussa viæ? nisi vti mala nostra videres?
 Quæ sunt, si nescis inuidiosa tibi.
 Tu mihi dictasti iuuenilia carmina primùm,
 Apposui senis te duce quinque pedes.
 Nec me Mæonio consurgere carmine, nec me
 Dicere magnorum passus es acta ducum.
 Forsitan exiguas, aliquas tamen, arcus & ignis
 Ingenij vires comminuere mei.
 Namq; ego dum canto tua regna, tuæq; parentis,
 In nullum mea mens grande vacauit opus.
 Nec satis hoc fuerat, stultus quoq; carmina feci,
 Artibus vt posses non rudis esse meis.
 Pro quibus exilium misero mihi reddita mercès:
 Id quoq; in extremis, & sine pace, locis.
 At non Chionides Eumolphus in Orphea talis,
 In Phryga nec Satyrum talis Olympus erat.
 Præmia nec Chiron ab Achille talia cœpit,
 Pythagoræq; ferunt non nocuisse Nomam.
 Nomina neu referam longum collecta per æuū,
 Discipulo perij solus ab ipse meo.

Dum

Dum damus arma tibi, dum te lasciuia docemus,
Hæc de discipulo dona magister habet.
Scis tamen, & liquido iuratus dicere posses,
Non me legitimos sollicitasse thoros
Scripsimus hæc illis quarum nec vita pudicos
Contingit crines, nec stola longa pedes.
Dic precor, ec quando didicisti fallere nuptas
Et facere incertum per mea iussa genus?
An sit ab his omnis rigidè sumnota libellis,
Quàm lex furtiuos arcet habere viros?
Quid tamen hoc prodest, vetiti si lege seuera,
Credor adulterij composuisse notas?
At tu sic habeas ferientes cuncta sagittas,
Sic nunquam rapido lampades igne vacent:
Sit regat imperium, terratq; coërceat omnes
Cæsar, ab Ænea est qui tibi fratre nepos.
Effice sit nobis non implacabilis ira,
Meq; loco plecti commodiore velit.
Hæc ego visus eram puero dixisse volucris,
Hos visus nobis ille dedisse sonos:
Per mea tela faces, & per mea tela sagittas,
Per matrem iuro, Cæsareumq; caput,
Nil nisi concessum, nos te didicisse magistro,
Artibus & nullum crimen inesse tuis
Utquæ hoc, sic utinam defendere cætera posses:
Scis aliud quod te læserit, esse magis.
Quicquid id est (neq; enim debet dolor ille referri)
Non potes à culpa dicere abesse tua.
Tu licet erroris sub imagine crimen obumbres,
Non grauior merito vindicis ira fuit.
Vt tamen adpicerem consolarequæ iacentem,
Lapsa per immensas est mea penna vias.

Hæc loca tum primum vidi, cum matre rogante,
 Phasias est telis fixa puella meis.
 Quæ nunc cur iterum post sæcula longa reuisam,
 Tu facis ô castris miles amice meis.
 Pone metus igitur, mitescet Cæsaris ira,
 Et veniet votis mollior hora tuis.
 Néue mora timeas, tempus quod quærimus, instat,
 Cunctaq; lætitiæ plena triumphus habet.
 Dum domus, & nati, dum mater Liuia gaudet,
 Dum gaudes patriæ magne ducisque pater :
 Dum sibi gratatur populus, totamque per urbem
 Omnis odoratis ignibus ara calet :
 Dum præbet faciles aditus venerabile templum,
 Sperandum est nostras posse valere preces.
 Dixit, & aut ille est tenues delapsus in auras,
 Cæperunt sensus aut vigilare mei.
 Si dubitem, faueas quin his ô Maxime dictis,
 Memnonio cygnos esse colore putem.
 Sed neque mutatur nigra pice lacteus humor,
 Nec quod erat candens fit terebinthus ebur,
 Conueniens animo genus est tibi nobile, namque
 Pectus & Herculeæ simplicitatis habes.
 Liur iners vitium mores non exit in istos,
 Utq; latens ima vipera serpit humo
 Mens tua sublimis supra genus eminet ipsum.
 Grandius ingenio nec tibi nomen inest.
 Ergo alij noceant miseris, optentq; timeri.
 Tinctaq; mordaci spicula telle gerant :
 At tua supplicibus domus est assueta iuuandis,
 In quorum numero me precor esse velis.

E L E G I A VI.

Ad Reginum. Libello de Triumpho Tiberij petita Genia.

Hæc

HÆc tibi non vanam portantia verba salutem,
 Naso Tomitana mittit ab vrbe tuus;
 Utq; suo faueas mandat Rufine triumpho,
 In vestras venit si tamen ille manus,
 Est opus exiguum. vestrisq; paratibus impar:
 Quale tamen cumque est ut tueâre rogo
 Firma valent per se nullumq; Machaona quærunt:
 Ad medicam dubius confugit æger opem.
 Non opus est magnis placido lectore poetis,
 Quemlibet inuitum difficilemq; tenent.
 Nos quibus ingènium longi minuere labores,
 Aut etiam nullum forsitan antè fuit:
 Viribus in summi, vestro candore valemus,
 Quem mihi si demas, omnia rapta putem,
 Cunctaq; cum mea sunt propensè nixa fauore,
 Præcipuum veniæ jus habet iste liber,
 Spectatum vates ali; scripsere triumphum.
 Est aliquid memori visa notare manu.
 Nos ea vix auidam vulgi captata per aurem
 Vidimus, atque oculi fama suere mei.
 Scilicet affectus similes, aut impetus idem,
 Rebus ab auditis conspicuisq; venit?
 Nec nitor argenti, quem vos vidistis, & auri
 Quod mihi defuerit, purpuraq; illa, queror:
 Sed loca, vel gentes formata mille figuris.
 Nutrissent, carmen præliaq; ipsa meum.
 Et regum vultus, certissima pignora mentis,
 Iuissent aliqua forsitan illud opus.
 Plausibus ex ipsis populi, lætoq; fauore
 Ingenium quoduis incaluisse potest.
 Tamq; ego sumphissem tali clamore vigorem,
 Quam rudis audita miles ad arma tuba!

Pectora sint nobis niuib; glacieq; licebit,
 Atque hoc quem patior, frigidiora loco,
 Illa ducis facies in curru stantis eburno,
 Excuteret frigus sensibus omne meis,
 His ego defectus, dubijsq; authoribus vsus,
 Ad vestri venio iure fauoris opem,
 Nec mihi nota ducum, nec sunt mihi nota locorū
 Nomina, materiam non habuere manus.
 Pars quora de tantis rebus, quam fama referre,
 Aut aliquis nobis scribere posset, erat
 Quo magis o lector debes ignoscere, si quid
 Erratum est illic, prateritumue mihi.
 Adde quod assiduas domini meditata querelas,
 Ad lætum carmen vix mea Musa venit.
 Vix bona post tantò quærenti verba subibant.
 Et gaudere aliquid, res mihi visa noua est.
 Utq; reformidant insuetum lumina solem,
 sic ad lætitiā mens mea segnis erat.
 Est quoq; cunctarum nouitas gratissima rerum,
 Gratiāq; officio, quod mora tardat, abest.
 Cætera certatim de magno scripta triumpho,
 Iam pridem populi suspicor ore legi
 Illa bibit sitiens lector mea pocula plenus
 Illa recens pota est, nostra tepebit aqua.
 Non ego cessauī, nec fecit inertia seronī,
 Vltima me vasti sustinet ora freti
 Dum venit huc rumor properataq; carmina fiunt,
 Factaq; eunt ad vos, annus abisse potest.
 Nec minimum refert, intacta rosaria primus,
 An sera carpas penè relictā manu.
 Quid mirum lectis exhausto floribus horto,
 Si duce non facta est digna corona suo?

Deprecor hæc: vatum contra sua carmina ne quis
Dicta putet: pro se Musa locuta mea est.
Sunt mihi vobiscum communia sacra poetæ,
In vestro miseris si licet esse choro.
Magnaq; pars animi mecum vixistis amici,
Hac ego vos absens nunc quoque parte colo,
Sint igitur vestro mea commendata favore
Carmina, non possum pro quibus ipse loqui:
Scripta placent à morte ferè quia lædere viuos
Liuor, & iniusto carpere dente solet
Si genus est mortis malè viuere, terra moratur;
Et desunt satis sola sepulchra meis.
Denique opus nostræ culpetur vt vndiq; curæ,
Officium nemo qui reprehendat, erit.
Vt desint vires, tamen est landanda voluntas,
Hac ego contentos auguror esse Deos.
Hæc facit vt veniat pauper quoque gratus ad aras,
Et placeat cæso non minus agna boue:
Res quoq; tanta fuit. quantæ subsistere summo
Ænéidos vati grande fuisset onus.
Ferre etiam molles eligi tam vasta triumphi
Pondera disparibus non potuère rotis.
Quo pede nunc vtar, dubia est sententia nobis,
Alter enim de te Rhene triumphus adest.
Irrita verorum non sunt præsagia vatum,
Danda Ioui laurus, dum prior illa viret.
Nec mea verba legis, qui sum summotus ad Istrum,
Non bene pacaris flumina pota Getis.
Ista Dei vox est, Deus est in pectore nostro;
Hoc duce prædico vaticinorque Deo.
Quid cessas currum pompamque parare triumphis
Liuia? dant nullas iam tibi bella moras.
Perfida

Perfida damnatas Germania proijcit hastas,
 Iam pondus dices onen habere meum.
 Grede breuique fides aderit geminabit honorem,
 Filius, & iunctis, ut prius ibit equis.
 Pro me, quod iniicias humeris victoribus, Istrum,
 Ipsa potest solitum nosse corona caput.
 Scuta sed & galeæ gemmis radientur & auro,
 Stentque super victos trunca trophæa viros,
 Oppida turritis cingantur eburnea muris,
 Fictæque res vero more putetur agi
 Squallidus immittat fracta sub arundine crines.
 Rhenus, & infectas sanguine potet aquas.
 Barbara iam capti ponent insignia reges,
 Textaque fortuna diuitiora sua
 Et quæ præterea virtus inuicta tuorum,
 Sæpè parata tibi, sæpè paranda facit.
 Dij quorum monitu sumus euentura locuti,
 Verba precor celeri nostra probate fide.

E L E G I A V.

Ad Cottam.

Voluptas ex eim Oratione & congressu imaginariol

Quam legis, vnde tibi mittatur epistola, quæris
 Hinc, vbi cæruleis iungitur Ister aquis.
 Ut regio dicta est, succurrere debet & auctor,
 Lætus ab ingenio. Nalo poëta suo.
 Qui tibi, quam mallet præsens afferre salutem,
 Mittit ad hirsutis, maxime Cotta, Getis.
 Legimus ô iuuenis patrij non degener oris,
 Dicta tibi pleno verba diserta foro.
 Quæ quanquam lingua mihi sunt properante per
 Lecta satis multas pauca fuisse queror. (horas
 Plura sed hæc feci relegendo sæpe, nec vnquam
 Hæc mihi, quam primo grata fuere minus. Cūq.

Dumq; sua toties nihil è dulcedine perdant,
Viribus illa tuis non nouitate placent.
Felices quibus hæc ipso cognoscere in actu.
Et tam facundo contigit ore frui,
Nam quanquam sapor est ablata dulcis in vnda,
Gratum ex ipso fonte bibuntur aquæ.
Et magis adducto pomum decerpere ramo,
Quam de cælata sumere lance iuuat.
An nisi peccassem, nisi me mea Musa fugasset,
Quòd legi tua vox exhibuisset opus,
Vtq; fui solitus sedissem forsitan vnus
De centum iudex in tua verba viris.
Maior & implestet præcordia nostra voluptas,
Dum traherer dictis annueremq; tuis
Quem quoniam fatum, patria vobisq; relictis.
Inter inhumanos maluit esse Getas:
Quod licet, vt videar tecum magis esse legendo,
Sæpè precor studij pignora mitte tui:
Exemploq; meo nisi dedignaris id ipsum.
Vtere quod nobis rectius ipse dares,
Namq; ego qui perii iam pridem Maxime vobis.
Ingenio nitor non periisse meo.
Redde vicem, nec rara tui monumenta laboris
Accipiant nostræ gratæ futura manus,
Dic tamen ô iuuenis studiorum plene meorum,
Ecquid ab his ipsis admoneare mei?
Ecquisbus aut recitas factum modò carmen amicis?
Aut quod sæpè solet, exis ut recitent?
Interdum queritur tua mens oblita quid absit:
Nescio quid certè sensit abesse tui.
Vtq; loqui multum de me præsentè solebas.
Nunc quoque Nasonis nomen in ore tuo est.
ipse

Ipse quidem Getico peream violatus ab arcu,
(Et sit periuri quàm propè pœna vides.)

Te nisi momentis video penè omnibus absens,
Gratia Dijs menti quolibet ire licet.

Hac vbi perueni, nulli cernendus in vrben.

Sæpè loquor tecum; teq; loquente fruor.

Tunc mihi difficile est, quam sit bene dicere, quãq;
Candida iudicijs illa sit hora meis.

Tunc me, si qua fides, cœlesti sede receptum,

Cum fortunatis suspicor esse Deis:

Rursus vbi huc redij, cœlum superosq; relinquo,

A Styge nec longè Pontica distat humus,

Vnde ego si fato nitor prohibente reuerti.

Spem sine profectu Maxime tolle mini.

E L E G I A VI.

Ad Sodalē.

Reprehensio consilij de tacito ante amicorum nominibus.

Nolo iuo, potuit nomen cui penè, sodali,
Mittit ab fluxinis hoc breue carmen aquis.

At si cauta parum scripssisset dextra quis esses,
Forsthan officio parva querela foret.

Cur tamen hoc alijs tutum credentibus, vnus

Appellent ne te carmina nostra rogas?

Quanta sit in media clementia Cæsaris ira,

Si nescis, ex me certior esse potes.

Huic ego quam patior nil possem demere pœna;

Si iudex meriti cogeret esse mei.

Non vetat ille sui quemquam meminisse sodalis

Nec prohibet tibi me scribere, teq; mihi.

Nec scelus admittas, si consoleris amicum,

Mollibus & verbis aspera fata leues,

Cur, dum tuta times, facis vt reuerentia talis

Fiat in Augustos inuidiosa Deos?

Fulmi-

Fulminis afflitos interdum viuere telis
Vidimus, & refici non prohibente Iouè.
Nec quia Neptunus nauem lacerarat Vlyssis,
Leucorheo nanti terre negauit opem.
Crede mihi, miseris cœlestia numina parcunt,
Nec semper læsos & sine fine premunt.
Principe nec nostro Deus est moderatior ullus,
Iustitia vires temperat ille suas.
Nuper eam Cæsar factò de marmore templo,
Iam pridem posuit mentis in æde suæ.
Iuppiter in multos temeraria fulmina torquet
Qui pœnam culpa non meruere pati.
Obruerit cum tot sæuis Deus æqueris vndis,
Ex illis mergi pars quota digna fuit?
Cum pereant acie fortissima quæque, vel ipso
Iudice, delectus Martis iniquus erit.
At si fortè velis in nos inquirere, nemo est
Qui se, quod patitur, commeruisse neget.
Adde quòd extinctos vel aqua, vel Marte, vel igni,
Nulla potest iterum restituisse dies.
Restituit multos, aut pœnæ parte lauaui
Cæsar, & in multis me velit esse precor.
An tu, cum tali populus sub principe sumus,
Alloquio profugi credis inesse metum?
Forsitan hæc domino Busiride iure timeres,
Aut solito clausos verere in ære viros.
Desine mitem animum vano infamare timore,
Sæua quid in placidis laxa vereris aquis,
Ipse ego quod scripsi primò sine nomine vobis,
Vix excusari posse mihi videor.
Sed pavor attonito rationis ademerat vsum,
Cesserat omne nouis consiliumq; malis.

Fortu.

Fortunamq; meam metuens non vindicis iram,
 Terrebar titulo nominis ipse mei.
 Haftenus admonitus memori concede poetæ.
 Ponat ut in hartis nomina chara suis.
 Turpe erit ambobus, longo mihi proximus usu,
 Si nulla libri parte legare mei.
 Ne tamen iste metus somnos tibi rumpere possit
 Non ultra, quamuis, officiosus ero.
 Teq; tegam qui sis nisi cum permiseris ipse:
 Cogerur nemo munus habere meum.
 Tu quoq; quem poteras vel apertè tutus amare,
 Si res est anceps illa, latenter ama.

E L E G I A VII.

Ad Amicos. Miserioris exilij desperatio.

Verba mihi defunt eadem tam læpè roganti,
 Iamq; pudet vanas sine carere preces.
 Tædia contumili fieri de carmine vobis,
 Quidq; petam, cunctos edidicisse reor.
 Nostra quid apportet iam nostris epistola quamuis
 Charta sit a vinculis non labefacta suis.
 Ergo mutetur scripti sententia nostri,
 Ne toties contra, quam rapit annis, eam.
 Quòd bene de vobis speravi, ignoscite amici,
 Talia peccandi iam mihi finis erit
 Ne gravis vxori dicar, quæ scilicet in me
 Quàm proba, tam timida est, experiensq; parum.
 Hoc quoq; Naso feres: etenim peiora tulisti:
 Iam tibi sentiri sarcina nulla potest.
 Ductus ab armento taurus detrectat aratrum,
 Subtrahat & duro colla nouella iugo:
 Nos, quibus alluevit fatum crudeliter uti,
 Ad mala iam pridem non sumus vlla rudes.

Venimus

Corpora debentur mæstis exsanguia bustis
 Effugiunt structos nomen honorq; rogos.
 Occidit & Theseus, & qui comitauit Orestem,
 Sed tamen in laudes uiuit vterque suas.
 Vos etiam feri laudabunt sæpè nepotes;
 Claraquæ erit scriptis gloria vestra meis.
 Hic quòque Sauromatæ iam vos nouere Getæquæ,
 Et tales animos barbara turba probat.
 Cumquæ ego de vestra nuper probitate referrem:
 Nam didici Geticè Sarmaticequæ loqui:
 Fortè senex quidam, cœtu cùm staret in illo,
 Reddidit ad nostros talia verba sonos:
 Nos quoq; amicitia nomen bene nouimus hospes
 Quos procul à vobis alter & orbis habet.
 Est locus in Scythia. Tauros dixère priores,
 Qui Getica longè non ita distat humo.
 Hac ego sum terra, patriæ nec pæniter ortus;
 Consortem Phœbi gens colit illa Deam.
 Tempa manent hodie vastis innixa columnis,
 Perq; quater denos itur in illa gradus.
 Fama refert illic signum cæleste fuisse.
 Quoq; minùs dubites, stat basis orba Dea,
 Araq; quæ fuerat natura candida saxi,
 Decolor affuso tincta cruore rubet.
 Fœmina sacra facit teda non nota iugali,
 Quæ superat Schythicas nobilitate nurus.
 Sacrifici genus est (sic instituère parentes,) in vestris
libris
notandum
 Aduena virgineo cæsus vt ense cadat.
 Regna Thoas habuit Mæotide clarus in ora,
 Nec fuit Euxinis notior alter aquis.
 Sceptra tenente illo, liquidas fecisse per auras
 Nescio quam dicunt Iphigenciam iter.

Quam leuibus ventis sub nube per aëra vectam
Creditor his Phæbe deposuisse locis.
Præfuerat templo multos ea ritè per annos,
Inuita peragens tristia sacra manu:
Cum duo velifera iuuenes venire carina,
Presseruntq; suo littora nostra pede.
Par fuit his ætas & amor: quorum alter Orestes,
Alter erat Pylades: nomina fama tenet.
Protinus immitem Triuix ducuntur ad aram,
Euincti geminas ad sua terga manus.
Sparsit aqua captos lustrali Graia Sacerdos,
Ambiat ut fuluas infula longa comas.
Dumq; parat sacrum dum velat tempora vittis,
Dum tardæ causas inuenit ipsa moræ:
Non ego crudelis, iuuenes ignoscite, dixit;
Sacra suo facio barbariora loco.
Ritus is est gentis, qua vos tamen vrbe venitis?
Quodue parum fausta puppe petistis iter?
Dixit: & audito patriæ pia nomine virgo,
Consortes vrbis comperit esse suæ.
Alter ut é vobis inquit, cadat hostia sacris,
Ad patrias sedes nuntius alter eat,
Ire iubet Pylades charum petiturus Orestem,
Hic negat, inq; vicem pugnat vterque mori,
Exitit hoc vnum quod non conuenerat illis,
Cætera pars concors & sine lite fuit.
Dum peragunt iuuenes pulchri certamen amoris.
Ad fratrem scriptas exarat illa notas,
Ad fratrem mandata dabat, cuiq; illa dabantur
(Humanos casus adspice) frater erat
Nec mora de templo rapiunt simulachra Dianæ,
Clamq; per immensas puppe feruntur aquas.
Mirus

Non eadem ratio est sentire, & demere morbos:
 Sensus inest cunctū, tollitur arte malum.
 Sæpè aliquod verbum cupiens mutare, relinquo,
 Iudicium vires destituuntq; meum.
 Sæpè piget, (quid enim dubitem tibi vera fateri?)
 Corrigere & longi ferre laboris onus,
 Scribentem iuuat ipse fauor, minusq; laborem,
 Cumq; suo crescens pectore seruet opus.
 Corrigere at res tanto magis ardua quanto.
 Magnus Aristarcho maior Homerus erat,
 Sic animum lento curarum frigore ludit,
 Ut cupidi cursus frena retentat equi.
 Atq; ita Dii mites minuant mihi Cæsaris iram,
 Ossaq; pacata nostra tegantur humo.
 Ut mihi conanti nonnunquam intendere curas,
 Fortunæ species obstat acerba meæ.
 Vixq; mihi videor, faciam quodd carmina, sanus,
 Inq; feris curem corrigere illa Getis.
 Nil tamen est scriptis magis excusabile nostris.
 Quam sensus cunctis pænè quod vnus inest.
 Læta fere lætus cecini, cano tristitia tristis
 Conueniens operi tempus vtrumq; suo est.
 Quid, nisi de vitio scribam regionis amaræ?
 Utq; loco moriar commodiore, precer?
 Cum toties eadem dicam, vix audior vlli,
 Verbaq; profecta dissimulata carent.
 Et tamen hæc eadem cum sint, non scribimus iisdē,
 Vnaq; per plures vox mea tentat opem.
 An ne bis sensum lector reperiret eundem,
 Vnus amicorum, Brute, rogandus erat?
 Non fuit hæc tanti, confello ignoscite docti,
 Vilior est operis fama salute mea.

Deniq; materia, quam quis sibi fixerit ipse,
 Arbitrio variat multa poeta suo
 Musa mea est index nimium quoque vera malorum;
 Atque incorrupti pondera testis habet.
 Non liber ut fieret, sed uti sua cuique daretur
 Littera, propositum curaq; nostra fuit.
 Postmodò collectas utcunque, sine ordine, iunxi,
 Hoc opus electum ne mihi fortè putes:
 Da veniam scriptis, quorum ne gloria nobis
 Causa, sed utilitas, officiumq; fuit.

DE P O N T O

L I B E R IV.

E L E G I A I.

A D S E X T U M P O M P E I U M.

Nominandi bene meritum mira cupido.

Accipe Pompei, deductum carmen ab illo,
 Debitor est vitæ qui tibi Sexte suæ.
 Qui si non prohibes à me tua nomina poni,
 Accedet meritis hæc quoque summa tuis.
 Siue trahis vultus equidem peccasse fatebor.
 Delicti tamen est causa probanda mei.
 Non potuit mea mens, esset quin grata, teneri,
 Sic, precor, officio non gravis ira pio
 O quoties ego sum libris mihi visus in istis
 Impius, in nullo quòd legerere loco!
 O quoties, alij vellem cum scribere, nomen
 Rettulit in ceras inscia dextra tuum!
 Ipse mihi placuit mentis in talibus error,
 Et vix inuita est facta litura manu.

Viderit

Viderit ad summum dixi, licet ipse queratur :

Ah pudet offensam non meruisse tui.

Da mihi si quid ea est, hebetantem pectora Lethen

Oblitus potero non tamen esse tui.

Idq; sinas oro, nec fastidita repellas

Verba. nec officio crimen inesse putes.

Et levis hæc meritis referatur gratia tantis :

Si minùs, inuito te quoque gratus ero.

Nunquam pigra fuit nostris tua gratia rebus,

Nec mihi munificas arca negavit opes.

Nunc quoq; nil subitis clementia territa fatis,

Auxilium vitæ fertq; refertq; meæ

Vnde rogas forsan fiducia tanta futuri

Sit mihi : quod fecit quisque tuctur opus,

Vt Venus artificis labor est & gloria Coli,

Æquoreo madidas quæ premit imbre comas :

Arcis ut Actææ vel eburna vel ærea custos,

Bellica Phidiaca stat Dea facta manu :

Vendicat ut Caramis laudem, quos fecit, equorum,

Vt similis veræ vacca Myronis opus :

Sic ego sum rerum non vltima Sexte tuarum,

Tutelæq; feto munus opusq; tux.

ELEGIA II.

Ad Seuerum. *Exaruisse Senam suam.*

Quod legis ô vates magnorum maxime vatum,

Venit ab intonsis vique Severe Getis.

Cuius adhuc nomen nostros tacuisse libellos,

Si modò permittis dicere vera, pudet.

Orba tamen numeris cessauit epistola nunquam,

Ire per alternas officiosa vices

Garmina sola tibi memorem testantia curam ;

Non data sunt, quid enim, quæ facis ipse, daré ?

Quis mel Aristeo, quis Baccho vina Falernâ,
 Triptolemo fruges, poma det Alcinoos?
 Fertile pectus habes, interq; Heliconâ colentes
 Vberius nulli prouenit ista seges.
 Mittere ad hunc carmen, frondes erat addere siluis
 Hæc mihi cunctandi causa Seuere fuit.
 Nec tamen ingenium nobis respondet, ut antè.
 Sed siccum sterili vomere litus aro.
 Scilicet ut limus venas excæcat in undis;
 Læsaq; suppresso fonte resistit aqua:
 Pectora sic mea sunt limo vitata malorum,
 Et carmen vena pauperiore fluit.
 Si quis in hac ipsum terra posuisset Homerum.
 Esset, crede mihi, factus & ille Getes.
 Da veniam falso, studijs quoque frena remissi,
 Ducitur & digiris littera rara meis.
 Impetus ille sacer, qui vatum pectora nutrit;
 Qui prius in nobis esse solebat, abest.
 Vix venit ad partes, vix sumptæ musa tabellæ
 Imponit pigras penè coacta manus,
 Paruaq; ne dicam scribendi nulla voluptas
 Est mihi, nec numerisnectere verba iuuat;
 Siue quod hinc fructus adeò non cepimus vltos,
 Principium nostri res sit ut ista mali:
 Siue quod in tenebris numerosos ponere gestus,
 Quodq; legas nulli, scribere carmen idem est.
 Excitat auditor studium, laudatq; virtus
 Crescit, & immensum gloria calcar habet.
 Hic mea cui recitem, nisi fluis scripta Corallisi
 Quasq; alias gentes barbarus iter habet?
 Sed quid solus agam? quaq; infælicia perdam
 Otia materia, surripiamq; diem?

Nam neque me vinum, nec me tenet alea fallax,
 Per quæ clam tacitum tempus abire solet.
 Nec me, quod cuperem, si per fera bella liceret,
 Oblectat cultu terra nouata suo
 Quid, nisi Pierides, solatia frigida restant.
 Non bene de nobis quæ meruere, Deæ?
 At tu, cui bibitur felicius Aonius fons,
 Vtiliter studium quod tibi cedit, ama:
 Sacraq; Musarum meritò colè, quodq; legamus
 Huc aliquod curæ mitte recentis opus:

ELEGIA III.

Ad Amicum instabilem,

Exprobratio inconstantiæ & fortuna mutabilitat.

Conquerari aut taceâ? ponam sine nomine crimē?
 An notum qui sis omnibus esse velim?
 Nomine non utar, ne commendere querela,
 Quæraturnq; tibi carmine fama meo.
 Dum mea puppis erat valida fundata carina,
 Qui mecum viles currere, primus eras.
 Nunc quia retraxit vultum fortuna recedis,
 Auxilio postquam scis opus esse tuo.
 Dissimulas etiam, nec me vis nosse videri.
 Quisq; sit audito nomine, Naso rogas.
 Ille ego sum, quanquam non vis audire, vetusta
 Panè puer puero iunctus amicitia
 Ille ego qui primus tua serua nosse solebam,
 Qui tibi iucundis primus adesse iocis.
 Ille ego conuictor, densoq; domesticus usu,
 Ille ego iudicijs vnica Musa tuis.
 Ille ego sum, qui nunc an viuam, perfide, nescis,
 Cura tibi de quo quærere nulla fuit.

Siue fui nunquam carus, simulasse fateris:

Seu non fingebas, inueniére leuis.

Aut age dic aliquam quæ te mutauerit iram;

Nam nisi iusta tua est, iusta querela mea est.

Quod te nunc crimen similem vetat esse priori?

An crimen, cœpi quòd miser esse, vocas?

Si mihi rebus opem nullam factisq; ferebas,

Venisset verbis charta notata tribus.

Vix equidem credo sed & insultare iacenti

Te mihi, nec verbis parcere, fama refert.

Quid facis ah demens? cur, si fortuna recedat,

Naufragio lachrymas eripis ipse tuo?

Hæc Dea non stabili quàm sit leuis orbe fatetur,

Quæ summum dubio sub pede semper habet.

Quolibet est folio qua vis incertior aura,

Par tili lenitas improbe facta tua est.

Omnia sunt hominum tenui pendens filo,

Et subito casu, qua valuerê, ruunt,

Diuitijs audita est cur non opulentia Crasi?

Nempè tamen vitam captus ab hoste tulit.

Ille Syracusia modò formidatus in vrbe,

Vix humili duram repulit arte famem,

Quid fuerat Magno maius? tamen ipse rogauit:

Summissa fugiens voce clientis opem.

Cuiq; viro totus terrarum paruit orbis,

Indignus effectus omnibus ipse magis.

Ille Iugurtino clarus, Cimbroq; triumpho,

Quo vectrix toties Consule Roma fuit,

In cœno Marius iacuit, cannaq; palustri,

Pertulit & tanto multa pudenda viro.

Ludit in humanis Diuina potentia rebus,

Et certam præsens vix habet hora fidem.

Littus ad Euxinum si quis mihi diceret, ibis,
 Et metues arcu ne feriare Getæ.
 I, bibe, dixissem, purgantes pectora succos,
 Quicquid & in tota nascitur Anticyra,
 Sum tamen hæc passus, nec si mortalia possem.
 Et summi poteram tela cauere Dei.
 Tu quoque, fac timeas: & quæ tibi lata videntur,
 Dum loqueris, fieri tristia posse puta

ELEGIA IV.

Ad Sextum Pompeium.

Gaudium de futuro eius Consulatu.

Nulla dies adeò est australibus humida nimbis,
 Non intermissis ut fluat imber aquis
 Nec sterilis locus vilus ita est, ut non sit in illo
 Mistæ fere duris utilis herba rubis.
 Nil adeò fortuna graui miserabile fecit,
 Ut minuat nulla gaudia parte malum.
 Ecce domo patriaque carens, oculisque meorum,
 Naufragus in Getici littoris ætus aquas:
 Qua tamen inueni vultum diffundere causa
 Possim fortunæ nec meminisse meæ.
 Nam mihi, cum fulua tristis spatiarer arena,
 Visa est à tergo penna dedisse sonum.
 Respicio, nec corpus erat, quod cernere possem;
 Verba tamen sunt hæc aure recepta mea;
 En ego lætarum venio tibi nuntia rerum.
 Fama per immensas aëre lapsa vias:
 Consule Pompeio, quo non tibi charior alter,
 Candidus & felix proximus annus erit.
 Dixit, & ut læto Pontum rumore repleuit,
 Ad gentes alias hinc Dea vertit iter.

At mihi, dilapsis inter noua gaudia curis,
 Excidit asperitas huius iniqua loci.
 Ergo vbi sane biceps longum referaueris annum,
 Pulsus & à sacro mense December erit :
 Purpura Pompeium summi velabit honoris :
 Ne titulis quicquam debeat ille suis.
 Cernere iam video rumpi pænè atria turba,
 Et populum lædi deficiente loco.
 Templaq; Tarpeæ primùm tibi sedis adiri,
 Et fieri faciles in tua vota Deos.
 Colla boues niueos certæ præbere securi,
 Quos aluit campis herba Falisca suis,
 Cumq; Deos omnes, cum quos impensius æquos,
 Esse tibi cupias, cum Ioue Cæsar erit ,
 Curia te excipiet, patresq; ex more vocati
 Intendent aures ad tua verba suas :
 Hos vbi facundo tua vox hilarauerit ore,
 Utq; solet, tulerit prospera verba dies :
 Egeris & meritis superis cum Cæsare grates,
 Qui causam, facias cur ita sæpè, dabit
 Inde domum repetes toto comitante Senatu,
 Officium populi vix capiente domo.
 Me miserum, turba quòd non ego cernor in illa,
 Nec poterunt istis lumina nostra frui.
 Quod licet, absentem qua possum mente videbo,
 Adspiciet vultus Consulis illa sui.
 Dij faciant, aliquo subeat tibi tempore nostrum
 Nomen, & heu, dicas, quid miser ille facit ?
 Hæc tua protulerit si quis mihi verba, fatebor
 Protinus exilium mitius esse meum.

E L E G I A . . V .

Ad eundem iam Cosi

Bella Proposita cum gratiarum actione:

ITe leues Elegi doctas ad Consulis aures,
Verbaq; honorato ferte legenda viro.
Longa via est, nec vos pedibus proceditis æquis,
Tectaq; brumali sub niue terra latet.
Cum gelidam Thracen & opertum nubibus Æmū,
Et maris Ionij transferitis aquas:
Luce minus decima dominam venietis in urbem,
Vt festinatum non faciatis iter.
Protinus inde domus vobis Pompeia petatur
Non est Augusto iunctior vlla foro.
Si quis, vr in populo, qui sitis, & vnde, requirat,
Nomina decepta quælibet aure ferat
Vt sit enim tutum, sicut reor esse, fateri,
Verba minùs certè ficta timoris habent.
Copia nec vobis vllò prohibente videndi
Consulis, vt limen contigeritis, erit.
Aut reget ille suos dicendo iura Quirites,
Conspicuum signis cùm premet altus ebur.
Aut populi reditus positam componet ad hastam,
Et minui magnæ non sinet urbis opes.
Aut vt erunt patres in Iulia templa vocati,
De tanto dignis Consule rebusaget
Aut feret Augusto solitam natoque salutem
Deque parum noto consulat officio.
Tempus ab his vacuum Cæsar Germanicus omne
Auferet à magnis hunc colit ipse Deis.
Cum tamen à turba rerum requièuerit harum,
Ad vos mansuetas porriget ille manus.
Quidq; parens ego vester agam, fortasse requirer:
Talia vos illi reddere verba volo:
Viuat adhuc, vitamq; tibi debere fatetur,
Quod prius à miti Cæsare munus habet.

Te sibi, cum fugeret, memori solet ore referre,
 Barbariæ tutas exhibuisse vias.
 Sanguine Bisthonium quòd non tepefecerit ensem,
 Effectum cura pectoris esse tui
 Addita præterea vitæ quoque multa tuendæ
 Munera ne proprias attenuaret opes:
 Pro quibus ut meritis referatur gratia, iurat,
 Se fore mancipium tempus in omne tuum.
 Nam prius umbrosa carituros arbore montes,
 Et freta veliuolas non habitura rates,
 Fluminaq; in fontes cursu redditura supino,
 Gratia quàm meriti possit abire tui.
 Hæc ubi dixeritis, seruet sua dona, rogate:
 Sic fuerit Vestræ causa peracta viæ.

E L E G I A VI.

Ad Brutum. Priuatum Patrone Videri, in nouo spem figit.

Quam legis, ex illis tibi venit epistola Brute,
 Natonem nolles in quibus esse locis.
 Sed quod tu nolles, voluit miserabile fatum:
 Heu mihi plus illud, quam tua vota valet.
 In Scythia nobis quinquennis Olympias acta est,
 Iam tempus luctui transit in alterius.
Perstat enim fortuna tenax, votisq; malignum
Opponit nostris insidiosa pedem.
 Certus eras pro me, Fabiæ laus maxima gentis.
 Numen ad Augustum supplice voce loqui
 Occidis ante preces, causaq; ego Maxime mortis.
 Nec fueram tanti, me reor esse tuæ.
 Iam timeo nostram cuiquam mandare salutem:
 Ipsum morte tua condidit auxilium.
 Cœperat Augustus deceptæ ignoscere culpæ,
 Spem nostram terras deseruitq; simul,

Quale

Quale tamen porui de cœlite Brute recenti
Vestra procul positus carmen in ora dedi.
Quæ pro fit pietas vti nam mihi, sitq; malorum
Iam modus & sacræ mitior ira domus.
Te quoque idem, liquido possum iurare precari,
O mihi non dubia cognite Brute fide.
Nam cùm præstiteris verum mihi semper amorem,
Hic tamen aduerso tempore creuit amor.
Quiq; tuas pariter lachrymas nostrasq; videret,
Passuros pœnam, credere esse duos.
Lenem te miseris genuit natura nec vlli
Mitius ingenium, quam tibi, Brute dedit.
Vt qui, quid valeas ignores Marte forensi,
Posse tuo peragi vix putet ore reos.
Scilicet eiusdem est, quamuis pugnare viderur,
Supplicibus facilem, fontibus esse crucem.
Cùm tibi suscepta est legis vindicta severæ,
Verba velut tinctum singula virus habent.
Hostibus eueniat, quam sis violentus in armis
Sentire, & linguæ tela subire tuæ.
Quæ tibi iam tenui cura limantur, vt omnes
Istius ingenium corporis esse negent.
At si quem lædi fortuna cernis iniqua;
Mollior est animo fœmina nulla tuo.
Hoc ego præcipuè sensi, cum magna meorum
Notitiam pars est inficiata mei.
Immemor illorum, vestri non immemor vnquam,
Qui mala sollicitè nostra leuatis ero
Et prius hic nobis nimium conterminus Ister,
In caput Euxino de mare vertet iter:
Vtquæ Thyestæ redeant si tempora mensæ,
Solis ad Eoas currus agetur aquas.

Quam

Qam quisquam vestrúm, qui me doluistis ademptúm
 Arguat ingrátum non meminisse sui

E L E G I A VII.

Ad Vestalem Militis fortissimi laus.

Missus es Euxinas quoniam Veltalis ad oras,
 Ut positis reddas iura sub axe locis:
 Adspicis en præsens quali iaceamus in aruo,
 Nec me, testis eris, falsa solere queri.
 Accedat voci per te non irrita noitræ,
 Alpinis iuuenis regibus orte, fides.
 Ipse vides certè glacie concrefcere pontum,
 Ipse vides rigido stantia vina gelu.
 Ipse vides onerata ferox ut ducat lazis,
 Per medias Istri plaustra bubulcus aquas.
 Adspicis & mitti sub aduoco toxica ferro,
 Ac telum causas mortis habere duas
 Atque vtinam pars hæc tantúm spectata fuisset,
 Non etiam proprio cognita Marte tibi
 Tenditis ad primum per densa pericula pilum,
 Contigit ex merito qui tibi nuper honor.
 Sit licet hic titulus plenis tibi fructibus ingens,
 Ipsa tamen virtus ordine maior erit.
 Non negat hoc Ister, cuius tua dextera quondam
 Puniceam Getico sanguine fecit aquam,
 Non negat Ægyptos, quæ te subeunte recepta
 Sensit in ingenio nil opis esse loci
 Nam dubium est posita melius defensa manuæ,
 Vrbs erat in summo nubibus æqua iugo,
 Sithonio regi ferus interceperat illam
 Hostis, & ereptas victor habebat opes.
 Donec fluminea deuecta Vitellius vnda,
 Intulit exposito milite signa Getis.

At tibi progenies alti fortissima Donni,
 Venit in aduersos impetus ire viros
 Nec mora conspicuus longe fulgentibus armis
 Fortia ne possint facta latere, caues:
 Ingentiq; gradu contra ferrumq; locumq;
 Saxaq; brumali grandine plura subis.
 Nec te missa super iaculorum turba moratur,
 Nec quæ vipereo tela cruore madent.
 Spicula cum pictis hærent in casside pennis,
 Partiq; fere scuti vulnere nulla vacat.
 Nec corpus cunctos fæliciter effugit ictus,
 Sed minor est acri laudis amore dolor.
 Talis apud Troiam Danaïs pro nauibus Ajax,
 Dicitur Hectoreas sustinuisse faces:
 Vt propius ventum est, admotaq; dextera dextra
 Resq; sero potuit cominus ense gerit:
 Dicere difficile est, quid Mars tuus egerit illic;
 Quotq; neci dederis, quosq; quibusq; modis.
 Ense tuo factos calcabas victor acervos,
 Impositoq; Getes sub pede multus erat.
 Pugnat ad exemplum primi minor ordine pili
 Multaq; fert miles vulnera, multa facit.
 Sed tantum virtus alios tua præterit omnes,
 Ante citos quantum Pegalus ibat equos.
 Vincitur Ægyptos testataq; tempus in omne,
 Sunt tua Vestalis carmine facta meo.

ELEGIA VIII.

Ad Suillum. *Promissio & laus Carminum.*

Littera sera quidem, studiis exulte Suilli,
 Huc tua peruenit sed mihi grata tamen
 Qua, pia si posset superos lenire rogando
 Gratia, laturum te mihi dicis opem,

Vt

Ut iam nil præstes; animi sum factus amici
Debitor, & meritum, velle iuuare, voco.
Impetus iste tuus longum modò duret in æuum,
Neuè malis pietas sit tua lassâ meis.
Ius aliquod faciunt affinia vincula nobis,
Quæ semper maneant illabefacta precor.
Nam tibi quæ coniunx eadem mihi filia pænè est:
Et quæ te generum, me vocat illa virum.
Hei mihi si lectis vultum tu versibus istis,
Ducis & affinem te pudet esse meum.
At nihil hic dignum poteris reperire pudore,
Præter fortunam, quæ mihi cæca fuit.
Seu genus excutias, equites ab origine prima
Vsq; per innumeros inueniemur auos,
Sive velis, mores qui sint inquirère nostri,
Errorem misero detrahe, labe carent.
Tu modò, si quid agi sperabis posse precando,
Quos colis exora supplice voce Deos.
Dij tibi sunt, Cæsar iuuenis, tua numina placa?
Hac certè nulla est notior ara tibi.
Non fuit illa sui vanas antistitis vnquam.
Esse preces, nostris hinc pete rebus opem.
Quamlibet exigua si nos ea iuuerit aura,
Obruta de medijs cymba resurget aquis.
Tunc ego thura feram rapidis solemnia flammis,
Et quantum valeant numina testis ero.
Nec tibi de Patrio statuam Germanicè templum
Marmore, carpsit opes illa ruina meas,
Templa domus facient vobis, vrbesquè beatæ:
Naso suis opibus carmine gratus erit.
Parua quidem fateor pro magnis munera reddi,
Cum pro concessa verba salute damus:

Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde
Et finem pietas contigit illa suum. (est
Nec quæ de parua pauper Dijs libat acerra,
Thura minùs grandi quàm data lance, valent.
Agnæque tam lactens, quàm gramine pasta Falisco,
Victima Tarpetos inficit icta focos.
Nec tamen officio vatum per carmina factò,
Principibus res est aptior vlla viris.
Carmina vestrarum peragunt præconia laudum,
Neue sit actorum fama caduca cauent.
Carminibus fit viuax virtus, experisque sepulchri
Notitiam seræ posteritatis habet
Tabida consumit ferrum lapidemque vetustas,
Nullaque res maius tempore robur habet,
Scripta ferunt annos: scriptis Agamemnona nosti,
Et quisquis contra, vel simul arma tulit.
Quis Thebas septemque duces sine carmine nosset?
Et quicquid post hæc, quicquid & ante fuit;
Dijs quoque carminibus (si fas est dicere) fiunt,
Tantaque maiestas ore canentis eget.
Sic chaos ex illa naturæ mole prioris,
Digestum partes scimus habere suas:
Sic affectantes cœlestia regna gigantes,
Ad styga nubifero vindicis igne datos:
Sic victor laudem superatis Liber ab Indis,
Alcides capta traxit ab Oëchalia.
Et modò Cæsar auum, quem virtus addidit astris,
Sacrarunt aliqua carmina parte tuum.
Si quid adhuc igitur viui Germanicè nostro
Restat in ingenio, seruet omne tibi.
Non potes officium vatis contemnere vates:
Iudicio pretium res habet ista tuo,

Quod

Quod nisi te nomen tantum ad maiora vocasset,
 Gloria Pieridum summa futurus eras.
 Sed dare materiam nobis. quam carmina, maus;
 Nec tamen ex toto deferere illa potes
 Nam modò bella geris, numeris modò bella coërces
 Quodq; alijs opus est, hoc tibi lusus erit, (est,
 Utq; nec ad citharam, nec ad arcum segnis Apollo
 Sed venit ad sacras neruus vterque manus;
 Sic tibi nec docti desunt, nec principis artes?
 Mista sed est animo cum Ioue Musa tuo.
 Quæ quoniam nec nos vnda submouit ab illa,
 Vngula Gorgonei quam caua fecit equi:
 Prosit opemq; ferat communia sacra tueri,
 Atque iisdem studijs imposuisse manum:
 Littora pellitis nimium subiecta Corallis.
 Ut tandem sæuos effugiamq; Geras:
 Clausaq; si miseros patria est ut ponat in illo;
 Qui minùs Ausonia distet ab vrbe, loco.
 Vnde tuas possim laudes celebrare recentes,
 Magnaq; quam minima facta referre mora.
 Tangat ut hoc votum cælestia, care Suilli,
 Numina pro socero panè precare tuo.

E L E G I A IX.

Ad Græcinum.

Futurum sibi de eius & fratris Consulatu gaudium: & Barbarorum in se benivolentia.

VNde licet, non vnde iuuat, Græcine salutem
 Mittit ab Euxinis hanc tibi Naso vadis:
 Missaq; Dij faciant auroram occurrat ad illam,
 Bis fenos falces quæ tibi prima dabit.
 Et quoniam sine me tanges Capitolia Consul,
 Et siam turbæ pars ego nulla tuæ.

In domini subeat partes, & præstet amici
Officium iussu littera nostra die.
Atque ego si fatis genitus melioribus essem,
Et mea sincero curreret axe rota:
Quo nunc nostra man⁹ per scriptum fungitur, esset:
Lingua salutandi munere functa tui,
Gratatusq; darem cum dulcibus oscula verbis:
Nec minus ille meus, quam tuus esset honor,
Illa (confiteor) sic essem luce superbus,
Ut caperet fastus vix domus vlla meos.
Dumq; latus sancti cinget tibi turba Senatus,
Consulis ante pedes ire iuberer eques.
Et quanquam cuperem semper tibi proximus esse,
Gauderem lateris non habuisse locum.
Nec querulus, turba quamuis eliderer, essem,
Sed foret à populo tum mihi dulce premi.
Prospicerem gaudens, quantus foret agminis ordo
Densaq; quàm longum turba teneret iter.
Quodq; magis noris quam me vulgaria tangant,
Spectarem, qualis purpura te tegeret.
Signa quoque in sella nossem formata curuli,
Et totum Numidæ sculptile dentis opus,
At cum Tarpeias esses deductus in arces,
Dum caderet iussu victima sacra tuo:
Me quoque secreto grates sibi magnus agentem:
Audisset media qui sedet æde Deus.
Thuraq; mente magis, plena quàm lance dedissem,
Ter quater imperij latus honore tui.
Hic ego præsentem inter numerarer amicos,
Mitia ius vrbis si modò fata darent.
Quæq; mihi sola capitur nunc mente voluptas:
Tunc oculis etiam percipienda foret.

Non ita cælitibus visum est, & forsitan æquis:

Nam quid me pœnæ causa negata iuuet?

Mente tamen, quæ sola loco non exulat, utar:

Prætextam, falces aspiciamq; tuos.

Hæc modo te populò reddentem iura videbit,

Et te secretis finget adesse tuis

Nunc longi reditus hastæ supponere lustrî

Credet, & exacta cuncta locare si le.

Nunc facere in me tuo facundum verba Senatu,

Publica quarentem quid petat utilitas.

Nunc pro Cæsaribus superis decernere grates

Albaûe optimorum colla ferire boum.

Atque utinam, cùm iam fueris potiora precatus,

Ut mihi placetur principis ira, roges.

Surgat ad hanc vocem plena pius ignis ab ara,

Detq; bonum voto lucidus omen apex.

Interea qua parte licet, ne cuncta queramur,

Hic quoque te festum Consule tempus agam.

Altera læticia est, nec cedens causa priori,

Succellor tanti frater honoris erit.

Nam tibi finitum summo Græcine Decembri,

Imperium Iani suscipit ille die.

Quæq; est in nobis pietas, alterna feretis

Gaudia: tu fratris fascibus, ille tuis.

Sic tu bis fueris Consul, bis Consul & ille,

Inquæ domo binus conspicietur honor

Qui quancumq; iam est ingens, & nullum Martia sūmo

Altius imperium Consule Roma videt:

Multiplicat tamen nunc grauitas auctoris honorē,

Et maiestatem res data dantis habet.

Iudicijs igitur liceat Flaccoquæ, tibi quæ,

Talibus Auguri tempus in onine iui.

Cum

Cum tamen à rerum cura propiore vacabit,
Vota precor votis addite vestra meis:
Et si qua debet aura sinum iactare rudentes,
Exeat è Stygijs vt mea naus aquis.
Præfuit his Græcine locis mosò Ilaccus, & illo
Ripa ferox Istri sub duce tuta fuit.
Hic tenuit Mysas gentes in pace fideli,
Hic arcu filios terruit ense Getas:
Hic raptam Træzen celeri virtute recepit,
Infecitquæ fero sanguine Danubium.
Quære loci faciem, Scythiciquæ incommoda cœli
Et quam vicino terrear hoste, roga.
Sintne litæ tenues serpentis felle sagittæ,
Fiat an humanum victima dira caput.
Mentiar, an coëat duratus frigore Pontus,
Et tenèat glacies iugera multa freti.
Hæc vbi narrarit, quæ sit mea fama require,
Quoquæ modo peragam tempora dura, roga.
Non tuus hic odio, nec scilicet esse mereor,
Nec cum fortuna mens quoq; versa mea est.
Illa quies animi est, quam tu laudare solebas,
Ille vetus solito perstat in ore pudor.
Sic ego sum longè, sic hic, vbi barbarus hostis,
Vt fera plus valeant legibus arma, facit.
Rem queat vt nullam tot iam Græcine per annos,
Fœmina de nobis Viruè puernè quæri.
Hoc facit, vt misero saueant, adsintquæ Tomitæ,
Hæc quoniam tellus testificanda mihi est.
Illi, me qui velle vident, discedere malunt,
Respectu cupiunt hic tamen esse fui.
Nec mihi credideris, extant decreta, quibus nos
Laudat, & immunes publica cera facit.

Conueniens miseris & quanquam gloria non est,
Proxima dant nobis oppida munus idem.
Nec pietas ignota mea est, videt hospita terra
In nostra sacrum Cæsaris esse domo.
Stant pariter natusq; pius, coniunxq; sacerdos,
Numina iam facto non leuiora Deo.
Neû desit pars vlla domus, stat vterq; nepotum;
Hic auix lateri proximus, ille patris.
His ego doctoties cum thure precantia verbâ;
Eoo quoties surgit ab orbe dies.
Tota, licet quæras, hoc me non fingere dicet
Officij testis Pontica terra mei.
Pontica me tellus quantis hæc possumus ora,
Natalem ludis scit celebrare Dei.
Nec minùs hospitibus pietas est cognita talis;
Misit in has si quos longa Propontis aquas.
Is quoque, quo leuior fuerat sub Præsidente Pontus;
Audierit frater forsitan ista tuus.
Fortuna est impar animo, taliquè libenter
Exiguas carpo munere pauper opes.
Nec vestris damus hæc oculis, præcul vrbe remoti;
Contenti tacita sed pietate sumus.
Et tamen hæc tangent aliquando Cæsaris aures:
Nil illum toto quod sit in orbe later.
Tu certè scis hæc superis adscite, videsq;e
Cæsar, & est oculis subdita terra tuis.
Tu nostras audis inter connexa locatus
Sidera, sollicito quas damus ore, preces.
Peruenient isthuc & carmina forsitan illa,
Quæ de te missi cælite facta nouo.
Auguror his igitur flecti tua numina: nec tû
Immerito nomen mite parentis habes,

ELEGIA X.

Ad Albinouanum. *Querimonia caussa glatiati Marii.*

HÆc mihi Cimmerio bis tertia ducitur ætas
 Littore pellitos inter agenda Getas.
 Et quos filices & quod carissime ferrum.
 Duritiæ confers Albinouane, meæ?
Gutta cauat lapidem, consumitur annulus usu,
Et teritur pressa vomer aduncus humo..
 Tempus edax igitur, præter nos, omnia perdit:
 Cessat duritia mors quoque vlcæta mea,
 Exemplum est animi nimium patientis Vlysses,
 Iactatus dubio per duo lustra mari.
 Tempora solliciti, sed non tamen omnia fati
 Pertulit, & placidæ sæpè fuere moræ.
 An graue sex annis pulchram fouisse Calypso?
 Æquoreæquæ fuit concubuisse Deæ?
 Excipit Hippotades, qui dat pro munere ventos,
 Curuet vt impulsus vtilis aura sinus.
 Nec bene cantantes labor est audire puellas,
 Nec deguitanti lotos amara fuit.
 Hos ego qui patriæ faciant obliuia succos,
 Parte meæ vitæ, si modò dentur, emam.
 Nec tu contuleris vrbes Læstrigonis vnquam
 Gentibus obliqua quas obit Ister aqua.
 Nec vincet Cyclops læuum feritate Phylacem,
 Qui quota terroris pars solet esse mei;
 Scylla feris trunco cùm latret ab inguine monstribus
 Heniochæ nobis plus nocuere rates.
 Nec potes infestis conferre Charybdin Achæis;
 Ter licet epotet, ter vomat illa fretum.
 Qui quanquam dextra regione licentiùs errant
 Securum latus hoc non tamen esse sinunt.

Hic agri infrondes, hic spicula tincta venenis,
Hic freta vel pediti peruia reddit hyems.

Vt qua remus iter pulsus modo fecerat vndis,
Siccus contempta naue viator eat.

Qui veniunt istinc, vix vos ea credere dicunt:
Quam miser est, qui fert asperiora fite?

Crede tamen, nec te causas nescire sinemus.

Horrida Saraticum cur mare duret hyems.
Proxima sunt nobis plaustri præbentia formam,
Et quæ præcipuum si lera frigus habent,
Hinc oritur Boreas, oræq; domesticus huic est,
Et sumit virès à propiore loco.

At notus aduerto tepidus qui spirat ab axe,
Et procul, & rarus languidiorq; venit.

Adde quòd hic clauso miscentur flumina Ponto,
Vimq; fretum multo perdit ab amne suam.

Huc Lycus, huc Sagaris, Peneusq; Hispanusq; Cra.
Influit, & crebro vortice tortus Halys, (telq;
Partheniusq; rapax, & voluens saxa Cynapes
Labitur, & nullo tardior amne Tyras.

Et tu fœninx Thermodon cognite turmæ,
Et quondam Graïs Phasi petite viris,

Cumq; Boryth mo liquidissimus amne Dyraspes,
Et tacitè peragens lene Melanthus iter.

Quique duas terras, Asiam, Cadaniquè sororem
Separat, & curfus inter utramque facit

Innumerique alij, quos inter maximus omnes
Cedere Danucius te tibi Nile negat.

Copia tot laticum, quas auget, adulterat vndas,
Nec patitur vires æquor habere suas.

Non etiam stagno similis, pigraq; paludi,
Æruleus vix est, diluiturque color.

Innatat

Innatat vnda freto dulcis, leuiorquē marina est,

Quæ proprium misto de sale pondus habet.

Si roget hæc aliquis, cur sint narrata Pedoni,

Quidū loqui certis iuuerit ista modis:

Detinui, dicam: curas, tempusquē fefelli.

Hunc fructum præsens attulit hora mihi.

Absumus solito, dum scripsimus ista, dolori,

In medijs nec nos sentimus esse Getis.

At tu non dubito, cum Thelea crimine laudes,

Materiæ titulos quin tueare tuæ.

Quemquē refers, imitare viui; verat ille profecto,

Tranquilli comitem temporis esse fidem.

Qui quanquam est factis ingens & conditus à te,

Vix tantus, quanto debuit ore cani.

Est tamen ex illo nobis imitabile quiddam,

Inquē fide Theseus quilibet esse potest.

Non tibi sunt hostes ferro clauaque domandi,

Per quos vix illi peruius Isthmos erat.

Sed præstandus amor, res non operosa volenti.

Quis labor est puram non remerasse fidem?

Hæc tibi qui præstas indeclinatus amico,

Non est quod lingua dicta querente putes.

ELEGIA XI.

Ad Gallionem. *Cur cum de obitu Vxoris non consoletur*

Gallo crimen erit vix excusabile nobis,

Carminē te nomen non habuisse meo.

Tu quoque enim (memini) cælesti cuspide facta.

Fouisti lachrymis vulnera nostra tuis.

Atque vrinam rapti iactura læsus amici,

Sensisses ultra, quod quererere nihil.

Non ita Dijs placuit, qui te spoliare pudica

Coniuge crudeles non habuere netas,

Nuncia nam luctus mihi nuper epistola venit,
 Lectaque cum lachrymis sunt tua damna meis,
 Sed neque solari prudentem stultior ausim,
 Verbaque doctorum nota referre tibi.
 Finitumque tuum si non ratione dolorem,
 Ipsa iam pridem suspicor esse mora.
 Dum tua peruenit, dum littora nostra recurrens,
 Tor maria & terras permeat, annus abit.
 Temporis officium est, solatia dicere certi,
 Dum dolor in cursu est, dum petit æger opera.
 At cum longa dies sedauit vulnera mentis,
 Intempestiuè qui monet illa mouet.
 Adde quod, atque utinam verum tibi venerit omen,
 Coniugio felix iam potes esse nouo.

E L E G I A XII.

Ad Tuticanum. Causa taciti nominis ex longæ amicitia.

Quo minus in nostris ponaris amice libellis,
 Nominis efficitur conditione tui.
 Alt ego non alium prius hoc dignarer honore.
 Est aliquis nostrum si modò carmen honor.
 Lex pedis officio, fortunaque nominis obstat,
 Quaque meos adeas est via nulla modus.
 Nam pudet in geminos ita nomen scindere versus,
 Desinat ut prior hoc, incipiatque minor.
 Est pudeat, si te qua syllaba parte moretur,
 Arctius appellem, Tuticanumque vocem.
 Et potes in versum Tuticani more venire,
 Fiat ut è longa syllaba prima brevis.
 Aut ut ducatur, quæ nunc correptius exit,
 Et si porrecta longa secunda mora.
 His ego si vitijs ausim corrumpere nomen,
 Ridear, & meritò peccatus habere neger.

Hæc mihi caussa fuit dilati muneris huius
 Quod meus adiecto fœnore reddet ager.
 Teq; canam quacunq; nota, tibi carmina mittam.
 Penè mihi puero cognite penè puer.
 Perq; tot annorum seriem quot habemus vterq;
 Non mihi quàm fratri frater amate minus.
 Tu bonus hortator, tu duxq; comesque fuisti,
 Cum regerem tenera fœna novella manu,
 Sæpè ego correxi sub te censore libellos,
 Sæpè tibi admonitu facta litura meo est,
 Dignum Mæonijs Phæacida condere chartis,
 Cum te Pïendes perdocuere Dex.
 Hic tenor, hæc viridi concordia cœpta iuventa,
 Venit ad albentes illabefacta comas.
 Quæ nisi te moueant, duro tibi pectora ferro
 Esse, vel inuicta clausa adamante putem.
 Sed prius huic desint & bellum & frigora terræ,
 Inuisus nobis quæ duo Pontus habet.
 Et repidus Boreas, & sit præfrigidus Ausler,
 Et possit fatum mollius esse meum;
 Quàm tua sint lapsa præcordia dura sodali,
 Hic cumulus nostris absit, abestq; malis.
 Tu modo per superos, quorum certissimus ille est,
 Quo tuus assiduè principe crevit honor.
 Effice, constanti profugum pietate tuendo.
 Ne sperata meam deserat aura ratem
 Quid mallem, quæris? percam, nisi dicere vix est:
 Si modò, qui perijt, Ille perire potest.
 Nec quid agam inuenio, nec quid nolimuè, velimuè
 Nec satis utilitas est mea nota mihi.
 Crede mihi, miseros prudentia prima relinquit,
 Et sensus cum re, consiliuq; fugit.

Ipse precor quæras, quæ si n tibi parte iuandus,
Quouè viam facias ad mea vota vado.

E L E G I A XIII.

Ad Carum.

Gnomismata Striusq; & libellæ Geticus de Augusto

O Mihi non dubios inter memorande locales,
Qui quod es, id verè Care vocaris, aue.
Vnde saluteris, color hic tibi protinus index,
Et structura m. i carminis esse potest
Non quia mirifica est, sed quod non publica certè,
Qualis enim cuique est, non latet esse m. am.
Ipse quoque, vt chartæ titulum de fronte reuellas
Quod sit opus vi teor dicere posse tuum.
Quamlibet in multis positus notare libellis,
Perq; obstruitas inuenire notas:
Prodēt authorem vires, quas Hercule dignas,
Nominus, atque illi quem canis ipse, pares.
Et mea Musa potest proprio deprensa colore,
Insignis vitij forsitan esse suis.
Tam mala Therpsichon prohibebat forma latere,
Quam pulchra Nireus conspiciendus erat.
Nec te mirari, si sunt vitiosa, decebit
Carmina quæ faciam pœnè poëta Getæ.
Ah pudes; & Getico scripti sermone libellum,
Structaq; sunt nostris barbara verba modis.
Et placui; gratare mihi; cœpiq; poëtæ
Inter inhumanos nomen habere Getas.
Materiam quæris? laudes de Cæsare dixi
Adiuta est nouitas numine nostra Dei.
Nam patris Augusti docui mortale fuisse
Corpus, in æthereas numen ab ille domos:
Esse parem virtute patri, qui frena, rogatus,
Sæpè recusati cæperit imperij.

Esse

Esse pudicarum te Vestram, Liuis, matrum
 Ambiguum nato dignior, annè viro:
 Esse duos iuuenes firma adiumenta parentis,
 Qui dederint animi pignora certa sui.
 Hæc vbi non patria periegi scripta Camœnâ,
 Venit & ad digitos vltima charta meos:
 Et caput & plenas omnes mouere pharetras,
 Et longum Getico murmur in ore fuit
 Atq; aliquis, scribas hæc cum de Cæsare, dixit,
 Cæsaris imperio restituendus eras.
 Ille quidem dixit; sed me iam, Care niuali
 Sexta relegatum bruma sub axe videt.
 Carmina nil proluunt; nocuerunt carmina quondâ,
 Primaq; iam male æ causa fuere fugæ.
 At tu per studij communia fœdera sacri,
 Per non vile tibi nomen amicitia;
 Sic capto Latij Germanicus hoste cathenis,
 Materiam vestris prabeat ingenijs.
 Sic valeant pueri votum commune duorum,
 Quos laus formandos est tibi magna datus.
 Quanta potes prabe nostræ monumenta salutis;
 Quæ nisi mutato nulla futura loco est.

ELEGIA XIV.

Ad Tuticium.

Purgat se Tuticique querelo suis offenderat.

HÆc tibi mittuntur quem sum modò carmine
 Non aptū numeris, omne habere meis. (questo
 In quibus, excepto quòd adhuc utcunq; valeamus
 Nil me præteret quod iuuat, inuenies.
 Ipsa quoque est inuisa salus, suntq; vltima vota,
 Quolibet ex istis scilicet ire locis.
 Nulla mihi cura est, terra quò mittar ab istâ,
 Hæc quia, quàm videò, gravior omnis erit. In

In medias Syrtes, mediam mea vela Charybdin
 Mittite præsentem dum careamus humo.
 Stryx quoque, si quid ea est, bene cōmutabitur Istro?
 Si quid & inferius, quam Styga, mundus habet.
 Gramina cultus ager, frigus minus odit hirundo,
 Proxima Marticolis quam loca Naso Getis.
 Talia succensent propter mihi verba Tomitæ,
 Itaque carminibus publica mota meis.
 Ergo cessabo nunquam per carmina lædi?
 Plectar & incauto semper ab ingenio?
 Ergo ego ne scribam, digitos incidere cunctor?
 Telaque adhuc demens, quæ nocuere, sequor?
 Ad veteres scopulos iterum diuertor, & illas,
 In quibus offendit naufraga puppis, aquas.
 Sed nihil admisi, nulla est mea culpa, Tomitæ:
 Quos ego, cum loca sim vestra prorsus, amo.
 Quilibet excutiat nostri monumenta laboris,
 Littora de vobis est mea quæstia nihil.
 Frigus, & incursum omni de parte timendus,
 Et quod pulsetur murus ab hoste, queror.
 In loca, non homines, verissima crimina dixi;
 Culpæ vestrum vos quoque sæpe solum.
 Esset perpetuò sua quam vitabilis Ascræ,
 Ausa est agricolæ Musa decere lenis:
 Et fuerat terra genitus, qui scripsit, in illa;
 Intumuit vati non tamen Ascræ suo
 Quis patriam solerte magis dilexit Vlisse?
 Hoc tamen asperitas indice dicta loci est.
 Non loca sed mores, scriptis vexavit amâris
 Sextius, Ausonios; actaque Roma rea est:
 Falsa tamen passa est æqua conuicia mente,
 Obsuit auctori nec fera lingua suo.

At malus interpres populi mihi concitat iram,
 Inq; nouum crimen carmina nostra vocat.
 Tam felix vtinam, quam pectore candidus essem;
 Extat adhuc nemo saucius ore meo.
 Adde quod Illyrica si iam pice nigrior essem,
 Non mordenda mihi turba fidelis erat.
 Molliter à vobis mea fors excepta Tomitæ,
 Tam mites Graios indicat esse viros,
 Gens mea Peligni, regioq; domestica Sulmo;
 Non potuit nostris lenior esse malis.
 Quem vix incolumi cuiquam saluoq; daretis,
 Is datus à vobis est mihi nuper honor.
 Solus adhuc ego sum vestris immunis in oris,
 Exceptis, si quæ munera legis habent.
 Tempora sacrata mea sunt velata coronâ.
 Publicus inuito quam fauor imposuit.
 Quam grata est igitur Latonæ Delia tellus,
 Erranti tutum quæ dedit vna locum:
 Tam mihi chara Tomus, patria quæ sede fugatis;
 Tempus ad hoc nobis hospita fida manet.
 Dij modo fecissent placidæ spes posset habere
 Pacis, & à gelido longius axe foret.

ELEGIA XV.

Ad Sextum Pompeium,

Meritorum agnitis & memoria perennis.

Si quis adhuc vsquam nostri non immemor exstat,
 Quiduè relegatus Naso requirat agam;
 Caesaribus vitam, Sexto debere salutem
 Me sciat, à superis hic mihi primus erit:
 Tempora nam miseræ complectar vt omnia vitæ,
 A meritis eius pars mihi nulla vacat.
 Quæ numero tot sunt, quot in horro fertilis arui
 Punica sub lento cortice grana rubent. Africa

Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos,
 Quot Sicyon barcas quot parit Hybla fauos :
 Confiteor, testare licet, signare quiritas,
 Nil opus est legum viribus, ipse loquor.
 Inter opes & me re impauam pone, paternas,
 Pars ego sum centus quintulacunque tui
 Quam tua Trinacria est, regnataq; terra Philippe,
 Quam domus Augusto continuata foro :
 Quam tua rus oculis domini Cappania gratum ;
 Quæque relicta tibi Sexte, vel empta tenes :
 Tanti teus en ego sum, cuius te munere tristi,
 Non potes in Ponto dicere habere nihil.
 Atque utinam possis, ut detur amicus aruum
 Remque tuam ponas in meliore loco.
 Quod quoniam in Dijs est, tenta lenire precando
 Numina, perpetua quæ pietate colis.
 Erroris nam tu vix est decernere, nostri
 Sis argumentum maius, an auxilium.
 Nec dubitans oro; sed flumine sæpè secundo,
 Augeatur remis curtus euntis aquæ.
 Et pudet, & metuo semperq; eademq; precari,
 Ne subeant animo tædia iusta tuo.
 Verùm quid faciam? res immoderata cupido est;
 Da veniam vitio mitis amice, meo.
 Scribere sæpè aliud cupiens, delabor eodem;
 Ipsa locum per se littera nostra rogat.
 Sed tamen effectus habitura est gratia, teuem
 Dura iubet gelido parca sub axe mori:
 Semper inobvita repetam tua munera mente,
 Et mea me testis audiet esse tuum
 Aut aiet & cælo posita est quæcumq; sub villo,
 Transit nostra teros si modo Musa Getas:

Tquæ

Tegque mea cassam seruatoremq̃ue salutis;
 Meque tuum libra nōrit & ære minis.

ELEGIA XVI.

Ad inuidum. Postea est Mortem magis cinere.

Inuide, quid laceras Naloni carmina rapti?

Non solet in genijs summa nocere dies.

Famaq; post cineres mater venit; & mihi nomen

Tunc quoque cum viuis annumerarer, erat.

Cum foret & Marfus, magnū Rabirius oris,

Maculq̃ue Macer, fidereusq̃ue Pedo.

Et qui Iunonem laxisset in Hercule Carus,

Iunonis si iam non gener ille foret:

Quiq̃ue dedit Latio carmen regale Scuerus,

Et cum subtili Præcus vterq̃ue Numæ:

Qui q̃ue vel imparibus numeris Montane, vel æquis

Suticis, & gemino carmine nomen habes.

Et qui Penelope rescribere iussit Vlysses,

Errantem lauo per duo lustra mari.

Quaq̃ue suam Trazen, imperfectumq̃; dierum

Deteron ceteri morte Sabinus opus:

Ingeniq̃; sui dictus cognomine Largus,

Gallica qui Phrygium ducit in arua senem:

Quiq̃; canit domito Camerinus ab Hectore Troiā,

Quiq̃; suā nomen Phyllide Thuscus habet:

Velmoliq̃; maris vates, cui credere posses,

Carmin caruleos composuisse Deos:

Quiq̃; acies Libycas, Romanaq̃; prælia dixit,

Et Marius scripti dexter in omne genus:

Trinacriusq̃; suæ Pericles author & actor,

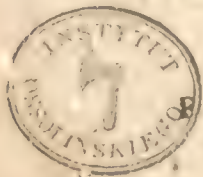
Pentanda reduc s. Tendaridosq̃. Lupus:

Et qui Mæoni sen Phæacida vertit, & vna

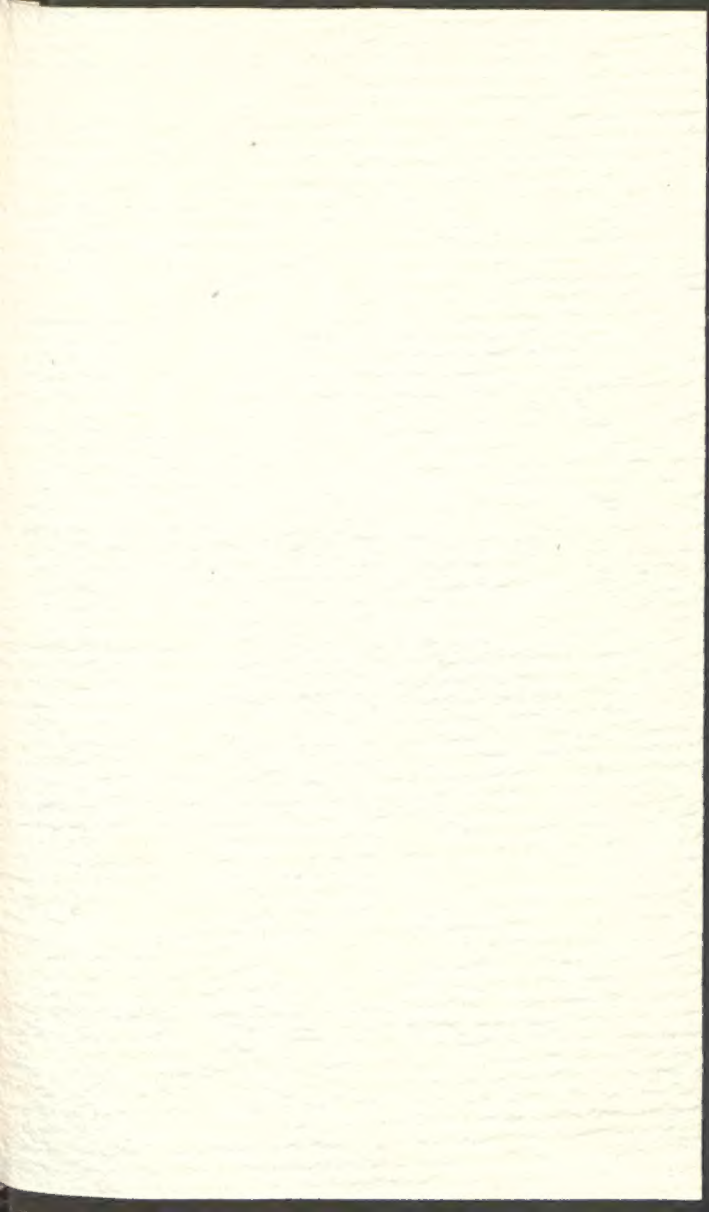
Pindaricæ fidicen tu quoq̃; Rute lyra:

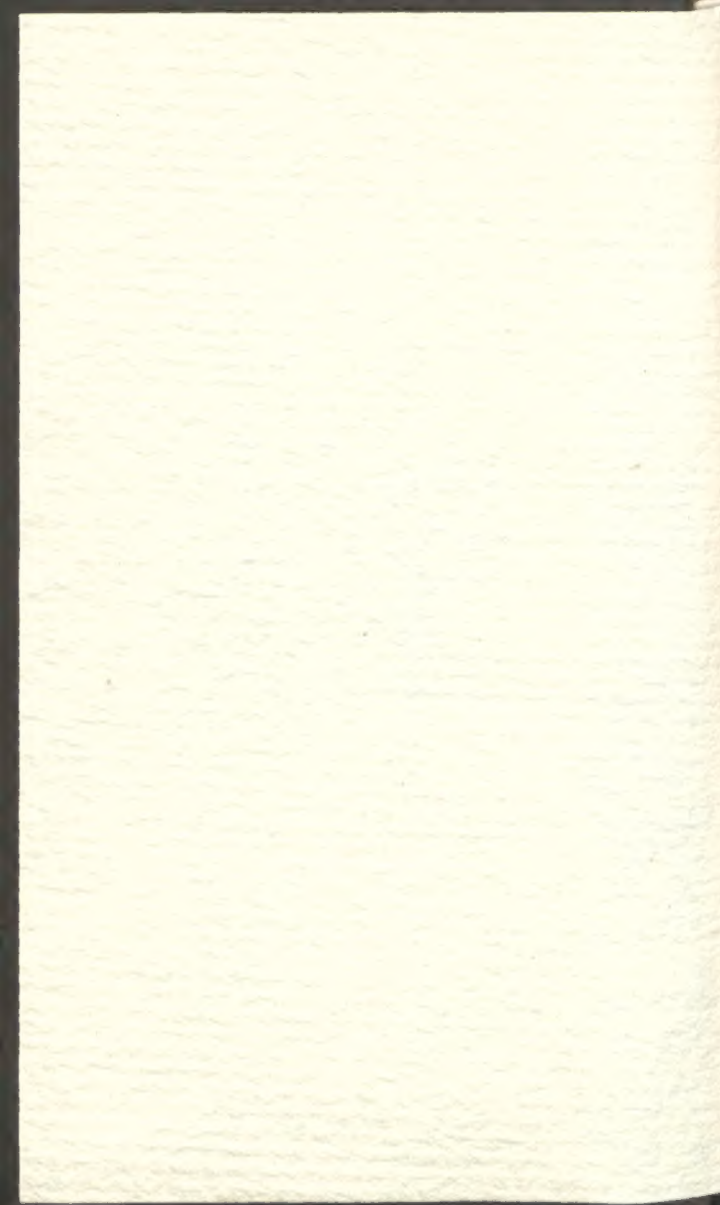
Musaq̃;

Musaq; Turani Tragicis innixa cothurnis,
 Et tua cum socco Musa Melisse levis:
 Cum Varus Gracchusq; darent fera dicta tyranni
 Callimachi Proculus molle teneret iter:
 Tityrus antiquas & erat qui pasceret herbas,
 Aptaq; venanti Gratus arma daret:
 Naiadas à Satyris caneret Fontanus amatas,
 Glauderet imparibus verba Capella modis:
 Cumq; forent alij quorum mihi cuncta referre
 Nomina longa mora est, carmina vulgus habet
 Essent & iuvenes quorum quòd inedita causa est,
 Appellandorum nil mihi iuris adest.
 Te tamen in turba non ausim Cotta silere,
 Pieridum lumen, præsidiumq; fori;
 Maternos Cottas cui, Mellalasq; paternos,
 Maxima nobilitas ingeminata dedit.
 Dicere si fas est, claro mea nomine Musa,
 Atq; inter tantos, qua legeretur, erat.
 Ergo summorum patria proscindere, liuor,
 Desine, neu cineres sparge cruenta meos.
 Omnia perdidimus, tantummodò vita relicta est,
 Præbeat ut sensum, materiamq; malis.
 Quid iuuat extinctos ferrum demittere in artus
 Non habet in nobis iam noua plaga locum.

F
 I
 N
 I
 S

Ego sum possessor
Reliquos libris fidei

Forbes
Ego sum possessor

Ego sum possessor

Ego Ego

Konservacja przeprowadzi(a):

Genia Delimata

Wrocław, data 26 V 1995

15031

6270

Ingegar Lukowski

Wrocław, data 30 V 1995

